

श्री ज्ञानदर्शिक.

प्रथम भाग.

हिमालय नानाशक्ति हरे.

गृजगन विद्यापीठ ग्रंथालय

राजराजेंद्राजी - १२ भाग ।

अनुक्रमांक ४४८३ वर्गक

पुस्तक नं. २१११२१३१

दिनांक २ ३

શ્રી.

જ્ઞાનદર્શિકા.

પ્રથમ ભાગ.

લેખક—પ્રકાશક

હિમતલાલ નાનાલાલ દવે.

સાતમથુ—કાલોલ—પંચમહાલ.

સર્વ હક રવાધીન.

શ્રી સત્યવિજય પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
શ્રી. સાંકળચંદ હરિલાલે મુદ્રિત કર્યું.

પાંચકુવા નવા દરવાજા—અમદાવાદ.

સંવત ૧૯૬૮. ખ્રિ. ૧૦૦૦ ઇ. સ. ૧૯૧૩.

મૂલ્ય. રૂ. ૦-૮-૦

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી લેખીરાઈ-સંગ્રહ

૪૪૯૩

નિવેદન.

અનંત ઐશ્વર્યાધીપતિ સકલ સિદ્ધિપ્રદાતા સદ્ગુણરત્નાકર
જ્ઞાનમૂર્તે ! પરમાત્મસ્વરૂપ આચાર્યશિરોમણિ પરમ

પૂજ્ય સદ્ગુરુ શ્રીમદ્ ઉપેન્દ્ર ભગવન્ !

આપનાં કૃપાકિરણો જ્યારથી આ શિષુપર પ્રસરી છે,
ત્યારથી આ લેખકનું સર્વદા હિત સધાયા કરે છેજ. તેમ પ્ર-
ગતિ પંથમાં પણ તે કંઈક ઉચ્ચતાનું ભાન કરે છે. પ્રભો !
આપ મારા સ્થમર્થ નેતા છો, આપજ નિયામક છો, ચાલક
છો. વિશેષ કહું તો આપ સમગ્ર વિશ્વના કલ્યાણકારક સૂર્ય
છો. પરંતુ અજ્ઞ જનો આપના સ્વરૂપને યથાર્થ જાણવા ભાગ્ય-
શાળી થતા નથી; તોપણ ઝંઝા, ખાલ, વૃદ્ધ સર્વ ઉપર આપ
સમાન દૃષ્ટિ રાખી સર્વનાં વ્યવહાર કાર્ય તેમ પારમાર્થિક કાર્યો
ફરી રીતે સાધો છો, એ જોઈ મહદાશ્ચર્ય પ્રકટે છે.

ભગવન્ ! આપ જે કંઈ જીવો પર કૃપા કરો છો તેનો
બદલો તેઓ કોટી કલ્પે પણ વાળવાને સમર્થ થનાર નથી. આ
લેખક પર પણ આપશ્રીએ તેવીજ રીતે અમિદૃષ્ટિ કરી છે; જેથી
આ લઘુ ગ્રંથ લખવાને તે શક્તિમાન થયેલ છે.

પ્રભો ! આપના સ્વરૂપનું ભાન કરતાં આનંદાશ્રુ આવ્યા
વિના રહેતાંજ નથી. અનેક પ્રસંગોમાં આ લેખકે આપની મ-
હદ કૃપાનો અનુભવ કર્યો છે. જેના બદલામાં આપને કાંઈ પણ
અર્પણ કરવાને તે શક્તિમાન નથી; પરંતુ જેમ સરિતાનું જળ
પૂર્ણ સરિતા રૂપે નહિ પણ એક અંજલી રૂપે અર્પણ કરવામાં
આવે છે, તો દેવો તેનો સ્વિકાર કરે છે તેમ આ લેખક
આપશ્રીને અંજલી રૂપે આપના ચરણકમલમાં શ્રી જ્ઞાન
દર્શિકા નામક લઘુ ગ્રંથ નિવેદન કરે છે. ભગવન્ ! તેનો સ્વિકાર
કરવા આપ કૃપા કરશો. એવી આ નમ્ર શિષુની આપના પ્ર-
તિ યાચના છે.

લેખક.

આપનો ચરણરજ કિંકર.

હિમતલાલ નાનાલાલના

પુનઃ પુનઃ સત્તેમ સાષ્ટાંગ પ્રણિપાત.

પ્રસ્તાવના.

મનુષ્યને જેમ આરોગ્ય સંરક્ષણાર્થે ઉત્તમ આહાર, વિહાર તેમ કસરતની જરૂર છે, તેવીજ રીતે તેના જ્ઞાનમાં પ્રતિદિન પ્રગતિ કરવાની (ઉત્તમ પુસ્તકોના મનનની) પણ અગત્ય છે. આધુનિક સમયમાં બાલ, યુવાન, ને વૃદ્ધ સર્વને સંગીત વિદ્યાનો શોખ વધી ગયેલો જણાય છે. એ આજકાલ ઘેર ઘેર નાટકોની ચોપડીયો જોવાથી સુરુપ છે.

જો કે નાટકોમાં પણ ઉત્તમ બોધ દેવામાં આવે છે. પરન્તુ નાટકનાં ગાયનોના લયોમાં મનુષ્યને જે જ્ઞાનની અગત્ય છે. તેવાં પદો જોડવામાં આવેલાં હોય તો તે જનસમાજને અધિક રુચીકર થઈ પડે, એ વિચાર આ લેખકના અંતરમાં ઘણા દિવસથી રુક્યો હતો. તે ઇષ્ટના પરમ અનુગ્રહથી આજે પૂર્ણ થયો છે. જે પદાત્મક પુસ્તકરૂપે પ્રકટ કરી સુસ વાચકોના હસ્તકમલમાં મુકવાનો સુયોગ પ્રાપ્ત થતો જોઈ લેખક પોતાનું અહોભાગ્ય ! માને છે.

આ પુસ્તક જોતાં ઘણા ખરા સજ્જનો પોતાની મતિ અનુસાર વાર્તાલાપ કરશે, કોઈ હાસ્ય કરશે, તો કોઈ દોષ જોશે, કોઈ ભૂલ કાઢશે, તો કોઈ તેથી વિરૂદ્ધ મત દર્શાવશે, બલે તેમ કરીને પણ આનંદતો માનશેજ ! કારણ કે પ્રત્યેક મનુષ્યની મતિ ભિન્ન ભિન્ન હોય છે, અને તેથીજ તેના અધિકારી (સાર ગ્રહી) મનુષ્યો તો તેમાં શું સત્ય છે તે જોશેજ. કોઈ કહેશે કે આ એક-પુસ્તક પ્રગટ કર્યું. આજે કાંઈ લેખકોની ખોટ છે ! પરન્તુ તેથી લેખકને જરા પણ સંકોચાવાનું કે ક્ષોભ પામવાનું નથી. શું ઉદ્યાનમાં વિવિધ જાતિનાં પુષ્પો હોય છે ત્યાં અન્ય પુષ્પને ઉદય થવાનો અવકાશ નથી ! અવશ્ય છે જ. તો પછી આ લેખકની આ લઘુ ગ્રંથ પ્રગટ કરવાની ઇચ્છા થતાં શું તેણે તેની ઇચ્છાને પૂર્ણ ન કરવી, એમ કોણ કહી શકશે ? પ્રત્યેક મનુષ્ય સ્વતંત્ર છે, અને તે નિર્દોષ ક્રિયા આચરવા માટે

તા પૂર્ણ સ્વતંત્ર છે. તો પછી આ વિશ્વના મિશ્ર્યા બકવાદથી તેણે
ડરવાતું શું પ્રયોજન ?

આ પુસ્તકમાં જ્ઞાનનાં, વૈરાગ્યનાં, ભક્તિનાં, તથા અન્ય
રસીક પદોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલો છે. જે તેના વાચકોને
અધિક પ્રિયકર થઇ પડશે.

આ ગ્રંથમાં જે પદો લખવામાં આવેલાં છે તે આંતર
સ્કુરણ દ્વારા પ્રકટ થએલાં છે, તેમ અતુલવી પણ છે. તથા ' જેવું
દેખે તેવું કહે. ' એ નિયમ પ્રમાણે પણ રચાયેલાં છે; જેથી
તેમાં પરસ્પર વિરોધાભાસ થાય એ સ્વાભાવિક છે. પરંતુ
ઉક્ત પદો લિન્ન લિન્ન અધિકારનાં હોવાથી તેના અધિકારી-
ઓને યોગ્ય જણાશેજ, પદ લખવાનો લેખકનો હજી આ પ્ર-
થમ પ્રયાસ છે; જેથી તેમાં વાક્યદોષો હશે, તેમ હ્રસ્વ દી-
ર્ઘની ભૂલો હશે. પરંતુ સદ્વિવેકી વાચકો તે પ્રતિ અલક્ષ કરશે.
સજ્જને દિપકના પ્રકાશનો સદુપયોગ કરવાનો છે કે તેમાંથી
નીકળતા કાળજીનો ? અવશ્ય પ્રકાશનો. તો પછી સારગ્રાહી મ-
નુષ્યે તેમાંથી સારનેજ અહણ કરવાની જરૂર છે.

પુસ્તકની શરૂઆતનાં પદો જોકે સરળ છે. પરંતુ જેમ
જેમ આગળ જોવામાં આવશે તેમ તે ઉત્તમતાને દર્શાવશેજ.

આ પુસ્તક ત્વરાથી તૈયાર કરાવેલું હોવાથી, તેમ પૃષ્ઠ
સુધારવાતું કાર્ય એક લઘુ વયના બંધુએ કરેલું હોવાથી તેમાં
કંઈ દોષ જણાય તો તે પ્રતિ સુજ્ઞ વાચકો ક્ષમા આપશે.

આ પુસ્તક શ્રી સત્યવિજય પ્રેસના માલીક શ્રીયુત્ સાંક-
ળચંદ હરિલાલે ઘણા શ્રમે ત્વરાથી તૈયાર કરી આપેલું હોવાથી
તેમનો આભાર માનવામાં આવે છે.

સદ્દર્જ પુસ્તકમાંથી વાચકો ઉચ્ચ જ્ઞાનને પ્રાપ્ત કરે. તથા
તેમની તેમ સમગ્ર વિશ્વની પ્રતિદિન પ્રગતિ થાઓ એવી શ્રી
ઈષ્ટ પ્રતિ પ્રાર્થના છે.

સાતમણી
દાશ્યુન શુકલ અષ્ટમી.
સંવત ૧૯૬૬ રવિવાર.

હિમતલાલ નાનાલાલ દવે.

વિજ્ઞાપન.

પરમ પ્રિય વાચક બંધુઓ. !

આ લઘુ ગ્રંથ આપે જોયો હશેજ. શ્રીઈષ્ટાભિન્ન સ્વરૂપ શ્રીમાન્ વિધિવંદ (છોટાલાલ જીવનલાલ.) ના સ્મરણથી આ લેખક ઉક્ત ગ્રંથ લખવાને ભાગ્યશાલી થયેલો છે. તેઓશ્રીના ઉપકારનો ખદલો આપણાથી કિંચિત પણ વળી શકે તેમ નથી. એ સર્વને વિદિત છે.

શ્રી ઇષ્ટકૃપાથી શ્રીમાન્ વિધિવંદના સ્મરણ તરીકે આ ગ્રંથ પ્રકટ કરેલો છે. માટે તેની ઉત્પત્તિમાંથી અર્ધો ભાગ શ્રી-વિધિવંદ સ્મારકમાં મુકવાને આ લેખકનો નિશ્ચય થયેલો હોવાથી આ લઘુ ગ્રંથ પ્રત્યેક સજ્જન ખરીદી અન્યને ખરીદવા બલામણુ કરશે, એવી આ લેખકની નમ્ર વિજ્ઞાપિ છે.

લેખક.

હિમતલાલ નાનાલાલના

સપ્તેમ વંદન.

શુદ્ધિ પત્રક.

પૃષ્ઠ.	પદ.	લીટી.	અશુદ્ધ	શુદ્ધ.
૫	૭	૧	વહેલા પધારને વિશ્વવંદા	વિશ્વવંદા વહેલા પધારને
૫	૮	૩	ક્ષણ	ક્ષણમાં
૫	૮	૬	ટળતા	ટળતાં
૫	૮	૮	અનુભવાય	અનુભવવાય
૬	૯	૧૧	હાય ! હા ! વહાય	હાય ! હાય ! વહાય
૭	૯	૫	પિતા	વિના
૮	૧૧	૫	કોઈ નોઈ કોઈ	કોઈ નોઈ કાંઈ
૮	૧૨	૧૫	રાજ થઈએ	રાજ રાજ થઈએ
૯	૧૨	૨	અમ રગમાં	અમ રગો રગમાં
૯	૧૩	૧	ન્યાળી	ન્યાળે
૯	૧૩	૨	ટાળી	ટાળે
૧૨	૧૬	૩	આવે	આપે
૧૨	૧૬	૪	સંતાવે	સંતાપે
૧૩	૧૭	૧૨	આપનું	આપનો
૨૬	૩૭	૨	અનિત	અનિત્ય
૨૬	૩૭	૫	દશ	દશ્ય
૨૭	૩૮	૨	આવે	આવે
૨૮	૪૦	૯	આવે	આપો
૩૦	૪૨	૨૪	અક્ષર	અક્ષય
૩૧	૪૩	૩	વૃત	વૃત્ત
૩૬	૪૬	૮	કતાં	કયાં
૩૬	૫૦	૮	જગત્માં	જગમાં
૪૩	૫૮	૮	માન	માન્ય
૪૪	૫૯	૯	મેળવતા	મેળવવા
૪૬	૬૫	૫	ગુજ	ગુજ
૫૨	૬૮	૭	જ્ઞાન્તિને	જ્ઞાન્તિ
૫૨	૬૮	૧૦	મત્ર	મત્ર
૫૨	૬૯	૧	સ્વરૂપે જે સમગ્ર	સ્વરૂપ જે સમગ્ર

૫૪	૭૧	૪	ઝટ તાફં નામ	તાફં નામ
૬૦	૭૮	૨	તાફં જોને ઉર	જોને ઉરતાફં
૬૫	૮૪	૧૭	શાન્તિની	શાન્તિને
૬૬	૮૫	૧૧	ભટકતા	ભટકાતા
૬૮	૮૬	૪	જો	જુઓ
૬૮	૮૭	૧૭	સઘળાં	સઘળાં
૭૩	૯૪	૧૨	વિષય	વિષ
૮૧	૧૦૭	૧૨	આવીયા	આવી આ
૯૦	૧૧૬	૬	દ્રાંસી	દ્રાંસી
૧૦૦	૧૩૬	૧૨	છાડીનેજ તું	છાડીને જતું
૧૦૫	૧૪૦	૫	ભવિષમાં	ભવિષ્યમાં
૧૦૮	૧૪૩	૧૩	દિન	દિનનાં
૧૦૯	૧૪૪	૯	દુભતા	દુખતા
૧૧૫	૧૫૨	૧૩	હાશ	હાસ્ય
૧૧૫	૧૫૨	૧૪	હિમ બહાણુ	હિમબહાણુ
૧૧૯	૧૫૬	૧૩	સમશે	શમશે
૧૨૪	૧૬૪	૬	તું	તું દુઃખમાની
૧૨૬	૧૬૭	૯	બ્રહ્માંડે	બ્રહ્માંડે
૧૨૬	૧૬૭	૧૭	હસ્તારે	હસતારે
૧૨૮	૧૬૯	૬	પ્રકટયો	પ્રકટયા
૧૨૮	૧૬૯	૮	હવે	હાવે
૧૨૮	૧૬૯	૧૨	દયા ન લાવો	દયાને લાવો
૧૩૦	૧૭૩	૭-૬	આં	અં
૧૪૬	૧૬૧	૫	શાન	સાન
૧૪૬	૧૬૫	૨	હુતો	હુતો
૧૪૬	૧૬૫	૧૧	ભળી	પ્રભળી
૧૫૩	૨૦૧	૨૦	શવી	શેવી
૧૫૫	૨૦૪	૮	પર આત્મા	પરાત્મા.

અનુક્રમણિકા.

પદ.	પૃષ્ઠ.
અખલ તણા આધાર સખલ છે	૧
અમે પ્રીતે પ્રભુને સેવીએ રે	૧
અરે મને કોણુ ઊગારે	૨
અલખેલા તારી આંખડલી	૩
અપાર શાન્તિને કરવા	૩
અરર પ્રાણીઆ ચેતને ખરે	૪
અમ બધુ તણા રનેહને	"
અહા ! શી સ્વરુપ અનુભવ થાય	૫
અહાહા ! જીએ જીવપણું	૬
અરે, બન્ધુ ! ધીરે ધીરે ડગ બર	૭
અમે તો પ્રેમથી આજે	૭
અમને માયા લગાડી	૮
અજબ કૃતિ પ્રભુ કરજો અમારી	૯
અમને ત્યાગી ગયા શું પ્યારા	૯
આજે પ્રીતેથી મમ મદિર	૧૦
આવોને મારે અંતર નરહરિરાય	૧૧
આવો મારે અંતરે નરહરિરાયરે	૧૨
આવો આજે બંધુ ?	૧૩
આજે પ્રભુ સ્વરુપે વૃત્તિ વાળી	૧૪
આવે શી સ્વર આ	૧૪
આત્મસ્વરુપનું અદ્ભુત બળહા	૧૫
આજ પ્રેમથી વંદીએ પ્રભુ	૧૫
આકૃતિ સુદર કરવાને આ વારી	૧૬
આવો મારે મંદિરે પ્રભુ	૧૬
આવવાને મુજ ઉર કહોને-	૧૭
આપ સ્વરુપ દર્શાવે વાલમા	૧૮
આત્મસ્વરુપને અનુભવી નિત્યે	૧૮
આવો સાધકો આજે	૧૯
આ શું થાએ હૃદય સદનમાં	૧૯
આવો આવો પ્રભુ આજે	૨૦
આવજો-મારા અંતરમાં	૨૧
આપણે નરહરિ નાથ બાળ-	૨૧
આવો મુજ મંદિરીએ બહાલા	૨૩
હજ મને દેજો સામર્થ્ય સદા એવું	૨૪

પદ.	પૃષ્ઠ.
હજ વિયોગે શદાય	૨૪
હરમાં પધારજો	૨૫
આ બધુરે કરજો પ્રભુપર પ્રીત	૨૬
કરો શ્રીહરિરે કરુણા	૨૬
કરે પ્રેમે પોકાર પ્રભુજી	૨૭
કરજો દૈવી વ્યવહાર	૨૮
કરી રક્ષીએ ગગનેજ વિહાર	૨૯
કકક કોટ કપટનો સર્વ	૨૯
ક્યમ તું દે છે પ્રભુને દોષ	૩૧
ક્યમ ડરીએ જગથી બાઇ	૩૧
કામબાણુ જને વાગ્યાં છે	૩૨
કાન કૃષ્ણજીની આજ વેણુ	૩૩
કમ સખિ ! બહાવરી	૩૪
કકકા ખરો કરવાને તમારો	૩૫
ક્યાં અદ્ભુતતા આત્મસ્વરુપની	૩૫
કૃતિ આ જગતની. યાર	૩૬
ખોયો અમુલ્ય જન્મ તારો	૩૭
ગયા જ્ઞાનમાં ગળી	૩૮
ગયા ક્યાં છોડી અમને	૩૯
ગુરુવરરે ! મુજને કૃપા કરી	૪૦
ગુર ! ગુર ! સમરે હું મુખથીરે	૪૧
ચમક અહા ! શી બળાય	૪૨
ચાહો જો સદા સતસુખ	૪૨
જગમાં જનોતું કાર્ય ધરતું	૪૨
જગતમાંહિ જન્મી વીરા	૪૩
જગમાં કેવા ચાલ સારારે	૪૫
જગજો મારા વિષયી અજ્ઞાનીયો	૪૬
જીવ કરે તેમ ક્યમ કરીએ	૪૭
જીવ જીહું આ દસ્યને તું જાણજોરે	૪૭
જીએ મિત્રો આ જગત માંહિ કે-	
વા તો થતા	૪૮
જીલમ આવો શું ગુજારો	૪૯
જોને પ્રભુની છે સ્થાય	૫૦
જો સમયે જો જો થાવું	૫૧

પદ.	પૃષ્ઠ.
જે જે ધારું હું મુજ હિરમાં	૫૨
જે આ વિશ્વસ્વરૂપ જે સધળું	૫૨
જ્યોતિ જાગી બાતિ બાગી	૫૩
ઝટ વેગે આવોને મારા સ્થામ	૫૪
તનું તુજ મોધુ ગણજે વીર	૫૪
તમે માનો મારું સાચું	૫૫
તમે સુણો કહું હું કૃતિ વિશ્વ ફેરી	૫૬
તમે યોયું જીવન સમજ્યા વિના	૫૭
તનું તારામાં જો વિચારીરે	૫૮
તારું ધાયું કહેને તુ ક્યમ તો થશેપદ	
તારું આત્મા વિષુ નવ કાષ	૬૦
તારા અતરે જો તુ શમાય	૬૧
તારે હૃદયે મિરાજે નૃહરિ રાજ	૬૨
તજજો આવી ટેવ બધું	૬૨
તુજ ધર્મસત કહે કેમ ફળશેરે	૬૩
તુજ વિષયપર પ્રીત ધરે તેને	૬૪
તું આત્મરપુરણે અનુસરજેરે	૬૫
તું કાષ વિચારે બધું આજ	૬૬
થઈએ શ્રેયસસાધક સાચા	૬૭
થઈ નસિહ ચુરુનો ચેત્તો આજ	૬૮
થાય છે થાય છે થાય છે રે	૬૯
થાએ પ્રતિદિન મુજ હિત	૭૦
દિન દિન અધિક બળ આવે મુજમાં	૭૧
દેખી શુ માયાના સુખને.	૭૧
દોષો સહુ દૂર કીધારે	૭૨
દૈત આ વિલાય જીએ	૭૩
દ્રવ્ય તણી ખ્વારી કરવા	૭૩
ધારીશ તે હું કરીશજ સઘ	૭૪
નમુ જ્યજ્યકારી ભવદુઃખહારી	૭૫
નરહરિ નામ મુને પ્યારું	૭૫
નરહરિ દાતા છો જન ત્રાતા	૭૬
નરહરિ નામ રમરતીરે	૭૭
નિત્ય પ્રેમે શેવું હું એક ભક્તિસાચી	૭૭
નેડો મુજને લાગ્યો તારારે	૭૮
પરમાત્મા તમે જુજ અંતરમાં	૭૮
પદ સ્પર્શે સહુ ટળના તાપ	૭૯
પંથિ તું થું કરવા પોકારે	૮૦

પદ.	પૃષ્ઠ.
પ્યારા પ્રીતિ પલટાવી ન બાલો	
શુ આવી	૮૦
પ્યારા હું શું કયું	૮૧
પ્રભુજી શું મુજ પાસે નહિ આવો	૮૨
પ્રભુ પ્રેમે પોકારું સંભારું	૮૨
પ્રભુ પ્રીને અમે પ્રભુભીએ સર્વે	૮૩
પ્રભુને રમરારે પ્યારું પ્રભુને રમરારે	૮૪
પ્રભુ સઘ હાવે તો તારો	૮૪
પ્રભુ અકલ કલા તારી	૮૫
પ્રભુ પાસ રહો પ્રીતિ કરી	૮૬
પ્રભુ પ્રીને મળજો	૮૭
પ્રભુમા બળીરે હુંનો પ્રભુમાં બળી	૮૭
પ્રભુ પ્રભુ મુખથી કહેવું છે	૮૮
પ્રભુને નમુરે મારા પ્રભુને નમું	૮૯
પ્રભુ હું આપ શરણે છું	૯૦
પ્રભુ ક્યમ હિરે વસે	૯૦
પ્રભો હું સદા તમ શરણે રહો છું	૯૧
પ્રભુ કૃપાને અણજણાટ	૯૧
પ્રભુ વિના પ્રભુ ભકતો ફેરા	૯૨
પ્રિયતમ ચુરુ મમ	૯૨
પ્રેમે કરેરે પૂજન	૯૩
પ્રેમ થકી આજે સ્તવીએ પ્રભો ?	૯૩
બાધિલી પ્રીત પ્યારા પાળ્યાની રીત	
હાડી	૯૪
બાધિલી પ્રીતિ કાં હાડીરે	૯૫
બધું તુજ વિજય વિજય દશદિશ	૯૫
બધું આવો તો દેશમાંહિ જઈએ	૯૬
ભક્તિ કરોરે પ્રેમે ભક્તિ કરો	૯૭
ભક્તિ સાધો મારા વીરારે	૯૭
બમી બમી વિષયે ધાતોરે	૯૮
બાળો આ ભક્ત હાલના જે	૯૮
બાષ તું સાંભળ મારી શિખ	૯૯
બાવે ભજીલે તું ભવતારણ	
ભગવાનનેરે	૧૦૦
બાષ હું પુછું તમને આજ	૧૦૧
બાષ આ વાળે છે કાણુ જોડાળારે	૧૦૨
બાષ જીએ સાધુ થઈ શું કમાવા	૧૦૪

૫૬.

૫૭.

૫૬.

૫૭.

ભાષ તમે આળા શા આવા કરોછો ૧૦૫
 મન મારા થા તું વૈરાગી ૧૦૬
 મતિ તુજ કુઠિત થઈ કેમ વીર ૧૦૭
 મને શીદને સતાવો રીઆવોદુભાવો ૧૦૭
 માયું હું આજ મુખે એવું ૧૦૮
 માયામાં ભુલી હે મનવા ૧૦૯
 માયું પ્રેમથી મારા પ્રભુ વર
 આજ એ દેને ૧૦૯
 - મારા મનમાં તનમાં ૧૧૧
 માયા સારી લાગેરે તને માયા
 સારી લાગે ૧૧૨
 મારા મનજી ગોથા ખવડાવા
 મુને આજ ૧૧૩
 માગવામાં માયું પ્રભુ આજ એટલું ૧૧૪
 મારી લાજ તમારે હાથ હે નાથ
 જાણુને ૧૧૫
 મારે મ્હોલે આવોને એ સ્થામ ૧૧૫
 મારે હસવું કે શું કરવું ? ૧૧૭
 મારા પ્રાણજીવન પ્રિય નાથ ! ૧૧૮
 મુજ મનમાં હું આજે પ્રેમે એ
 ધારે ૧૧૮
 મિથ્યા આ માયામાં શું દેખી
 મારા વીર ૧૧૯
 મુને નાથ નૃહરિ હાવે ક્યારે જડે ૧૨૦
 મુઠ પ્રાણીઆ એતજેરે ૧૨૦
 મુજ શિરપર કર ધરવાને ૧૨૨
 મુખે રમરીને શ્રીહરિ મુસ્સાય
 સાધક કઠાવજે ૧૨૨
 મુને મુક્ત કર્યો તમે મોરારી ૧૨૩
 મુને હાસ્ય તો થયું ૧૨૩
 મોહણી જ્ઞાને તું નિત્યે રડે છે ૧૨૪
 રત રહીએ(ર) નિત્યેસ્વરૂપે ચાર ૧૨૫
 લાગીરે લગનીયાં બહાલા તણા
 નામની હાં ૧૨૫
 લેજે અંતરમાં આવાર ૧૨૬
 બહાલા મુજ હર હાવે આવો ૧૨૬

બહાલા વેગે આવોરે ૧૨૭
 વાલમા આવો દાસીની પાસમાં ૧૨૮
 વીર એ મારા કહુ છું વિચારી ૧૩૦
 વીર હવે વીર હવે વીર હવે તું
 લેજે વિચારી ૧૩૦
 વાટ જોઈ વાલા આજે તમારી ૧૩૦
 વિષુ પ્રભુ દાણુ વિપતિ હરે તારી ૧૩૧
 વીર માલરા જાણુજેરે ૧૩૧
 વીરા વૃત્તિએને પ્રભુ પ્રદેશે આ-
 વવા દો ૧૩૨
 વ્યવહારે કુશળતા દેનેજી હે પ્રભુ
 આજે ૧૩૩
 વિષવત વિષયો આ સર્વે જાણુ ૧૩૪
 વિષયે તુ શીદ ધાય પ્રીતિ ધરીને
 રહાય ૧૩૫
 શાન્ત તું થાને હવે મદમાતો ૧૩૬
 શા માટે ડરીએ પ્રભુ તો કસોટી આપે ૧૩૭
 શુદ્ધ શરીર શુદ્ધ વિચારે ૧૩૮
 શું કરે, શું કરે, શું કરેરે ૧૩૮
 શું કરવા જપ તપ કરે ૧૩૯
 શો આ અનુભવ થાય . ૧૪૧
 શોધું હું મારા પ્યારા પાતળીઆ ૧૪૨
 સ્વરૂપ શું સમજે શિવત્વ કેરું ૧૪૪
 સત્ય ધ્યાન વિષુ ધણ કદી નવ
 અવિચળ મુખ આપે ૧૪૩
 સ્વતંત્ર ફરેરે કુતો સ્વતંત્ર ફરે ૧૪૪
 સદ્ગુરુ શરણું રહાજે વીર ૧૪૫
 સ્થિર થજે હે મન થયું આજે. ૧૪૬
 સજી તું સદ્ગુણ દરે ૧૪૬
 સઉ ચાલો સાધકગણુ આજે. ૧૪૮
 રમરી આ યોધ મારોરે ૧૪૮
 સ્થિતિ તો કરેરે હાવે સ્થિતિ તો કરે ૧૪૯
 સ્થળ સ્થળ વિશ્વે દિસંતી પ્રભુ જાયા ૧૪૯
 સાધો સાધન સજ થઈ આજે ૧૫૦
 સદા સંસારમાં નિવસી રહો પર-
 તંત્ર શા માટે ૧૪૦૦

૫૬.

૫૭૭.

સ્થળ સ્થળ પ્રભુને જોતીરે ૧૫૧
 સાધી વિદ્યા આ કહું સુખકારી ૧૫૧
 સાચી ભક્તિ શેવા તો શાન્તિ
 સર્વે મળે ૧૫૩
 સાચી ગદા ઉર ધાર ૧૫૪
 સાથી કરી કાં છોડી ચાલ્યાઆજ ૧૫૪
 સાચા થઇ નૃહરિ શિષ્ય વિશ્વે
 ફરીએ નિર્ભય ૧૫૫
 સાવધ રહીએ આ શાશ્વ ૧૫૬
 સાધન સાધી સાધક શુરા સાધન
 સાધી. ૧૫૭
 સુંદર કર તુંજ હજમ દર વીર. ૧૫૭
 સુષ્ટી કંઈ હસવું આવે આજ. ૧૫૮
 સુષ્ટો વાત કહું મુજ બ્રાત. ૧૫૯
 સુખને જો સાધક ઇચ્છે રે. ૧૫૯
 સુષ્ટીને મારી વિનતિ આવોને
 ધનશામ. ૧૬૦
 શ્રીપતિ તમે શેવજો નરનારી. ૧૬૧
 શ્રીપતિ મતિ દેજો શુભ અતિ. ૧૬૧
 હમકો દિલમે સચ્ચી હેં ચ્યામકો
 રહાય. ૧૬૨

૫૬.

૫૭૭.

હમ હૈ શિષ્ય ગુરુ નરહરિકા. ૧૬૩
 હા ગુરુ અનુગ્રહ સાચો આપનો
 આ ક્ષણમાં સમગ્રય છે. ૧૬૩
 હુંતો નહિ કદી વસું. ૧૬૪
 હું યાચકના પ્રભુ આજ. ૧૬૫
 હુંતો મારા કૃષ્ણને જોતી, વૃત્તિ
 ક્યાંહિ બીજો ન પ્રેમી. ૧૬૬
 હુંતો જોણુ મસ્ત વિશ્વે નૃહરિ
 શિષ્ય છું. ૧૬૭
 હે પ્રભુ તારી, છે ગતિ ન્યારી
 અદ્ભુત લીલા અપાર. ૧૬૮
 હે પ્રિય પતિ મારા પ્રાણના પ્યારા. ૧૬૮
 હરિ અમે થઇને જાની આત્મસ્વ-
 રૂપ ન્યાણીએ. ૧૬૯
 બાધ જુઓ જગના જનો શું કરેછે પાડો
 સજી લે શુભગુણ શક્તિ, પહેરી
 ભક્તિનાં વસ્ત્ર. ૧૭૧
 હિંચ લક્ષ સાધીને સદાએ ગગને
 ગતિ કરીએ. ૧૭૧
 શ્રીપતિ સ્તવીએ, આજે વિનવીએ
 પ્રેમ ધરી. ૧૭૨

જ્ઞાનદર્શિકા.

પ્રથમ ભાગ.

પ્રારંભક પ્રાર્થના.

પદ. ૧.

અખલ તણા આધાર સખલ છો, હે પ્રભુ વિશ્વાધાર,
પ્રથમારંભે પ્રણમું પ્રીતે, તન મનથી ત્રિપુરાર;
અસપણું આ મુજ અંતરનું, બાળી કરજો છાર— સખલ૦
તનમનના આ આધિ વ્યાધિ, જે નિત્ય દુઃખ દેનાર;
કૃપા કરી તે હરજો સત્વર, (એ) વિનવું વારંવાર—
આપતણો આશ્રય બ્રહ્મી નિત્યે, નિર્ભય થઈ કરનાર;
અચળ શાંતિ અનુભવી અંતર, રમું આનંદે અપાર—
ટાળી અવિદ્યા જ્ઞાન દાન દઇ, વર્ષાવો અમૃતધાર
ઉપેન્દ્ર પ્રભુ તવ સ્મરણ કરી હું, થઉં તદ્દૃષ્ટ નિરધાર—.

શ્રી ઇષ્ટની પ્રેમપૂર્વક ભક્તિ કરનાર ભક્તના ઉદ્ગાર.

પદ. ૨. (અમે વિશ્વનાથ અંક મહિ ખેલીએરે એ લખ.)

અમે પ્રીતે પ્રભુને સેવીએ રે, બની રહીએ અમે પ્રેમી ભક્ત—અમે૦
અમે વિષય વાસના ટાળીએ રે, અમે રહીએ નહિ કદી અભક્ત—
અમે સંત સમાજમે રીઝીએ રે, પ્રભુ સાથે લાગ્યું અમારું ચિત્ત—
અમે પરના દોષો નવ પ્રીછીએ રે, નવ થાએ વિભળ અમારું ચિત્ત—
અમે શાન્તિ સદા ઉરે સેવીએ રે, જેથી પ્રકટે ન કોષ કદાય—
અમે દોષો સહુ દૂર ફીછીએ રે, જેથી મનને ન થાએ આપદાય—
અમે સત્યપણુને સેવીએ રે, જે પામે નહિ કદી અસ્ત—
અમે લોકિક લભ્યાથી ડરીએ નહિ રે, સદા લહિએ પ્રભુનો શિરે હસ્ત;—

અમે હું પદ સદા સંહારિએ રે, જ્યાં ત્યાં શોધીએ તત્વનો સાર—
 અમે રંગા દેખી ન મોહ પામીએ રે, નવ શોકથી મુંઝાઈએ લગાર—
 અમે ઉન્નતિના માર્ગો સોંધીએ રે, તથા કરીએ સત્પુરૂષોની સેવ—
 અમે દૃઢ વૈરાગને ધારીએ રે, જેથી આનંદ ઉપજે તત્ક્ષેવ—
 અમે પ્રભુ સ્વરૂપે વૃત્તિ વાળીએ રે, અમે ગણીએ સહુને એક રૂપ—
 અમે જળ સ્થળ માંહિ પ્રભુ પેળીએ રે, તથા સૃષ્ટિનું સ્વરૂપ અનુપ—
 અમે આનંદમાંહિ સદા મહાલીએ રે, શિરે ગાળે છે ચૌદ ભુવન ભૂપ—
 અમે સેવી નૃસિંહ સુખ પામીએ રે, સ્મરી થઈ રહીએ તદ્દરૂપ—

ભવરણમાં ભ્રમણ કરતા પંથીનાં શોકયુક્ત વચન.

પદ. ૩. (મને વૃજવાસ છે બહાલો એ લય.)

અરે મને કોણ ઉગારે, પંથિ એક એમ પોકારે— અરે
 મોહ ધરીને હું માયામાં પડીયો, જાણીને સુખ અપાર,
 રંગાયો હું દૃશ્યના રંગથી, જેમ જળ મિનને ખ્યાર,
 હાવે દિસતું દુઃખ ભારે;— પંથિ એક
 કામાદિ કોષને લોભ મળ્યા અતિ દ્વેષાદિ ચિંતા મિત્ર,
 શોષ મળ્યો સંગિ મને સાચો, સ્થિતિ કરી આ વિચિત્ર,
 નાખ્યો સર્વે ખારા સંસારે— પંથિ
 પુત્ર પિતા સ્ત્રી માતને ભગિની, વડીલો અને વળી ભાત,
 સ્વાર્થી સખધી ટોળે મળી મને, ઘેરી લીધો અજ્ઞાત,
 પડ્યો પ્રભુ હું કલેશાગારે— પંથિ
 સુખ ન દીધું આ વિષયોમાં, જ્યાં ત્યાં દુઃખ દેખાય,
 દાડણુ અધારે દશ દિશ ભાળતો, હાવે જવું મારે કયાંય,
 અરે દશા થઈ મારી આ રે— પંથિ
 અથડાયો રગડાયો આ ભવરણમાં, થાકી થયો છું હું લોભ,
 સખધી સર્વે ભૂલ્યાં પડ્યાં, મારે રહી નથી કોની જોષ,
 હાવે જવું કેમિ આધારે— પંથિ

શ્રી ઇષ્ટની સહજ સાર્થી કરનાર વૃત્તિના હર્ષોદ્ગાર.

પદ. ૪. (ગાકુળીયુ રૂકુ ગામડીયુ એ લખ.)

અલબેલા તારી આંખડલી મારે છે મોહ બાણ,
સુરત સુંદર તુજ સમ કોની નીર્ખિ નહિ હોએ મહારાણુરે-મારે છે
અલૌકિક તેજ તારૂં અહા શું પ્રકાશ્યું આ
કંદર્પ પડતો જાંખો જાણુરે—

મારે છે

વિશ્વ વશ્યું જાણુ તુજ નેત્ર માંહે બહાલા,
દશ્ય દેખાતું મને છાણુરે. મારે છે
અગ્નિ કરતાં અધિકો તત્ત્વ તાપ છે તારો,
અગ્નિ રિપુઓના હરે પ્રાણુરે,
અમક રહી શી આ અદ્ભુતતા જાણુવે,
જેતા નહિ તેને કો અજાણુરે;
નયન કટાક્ષ કેરાં બાણ વાગ્યાં મુજ ઉર માંહે,
વિરહે થાતું આ તન તપાણુરે;
મોહિ રહિ હું તો બહાલા તુજ નયનો નિર્ખિને,
મોહ્યા મુનિ યોગી જે સુજાણુરે;
માટે મારા પ્યારા તારી નારી હું ને તું છે મારો,
તારી લેજે કહું છું ભરખાણુરે;
દોડી દોડી આવી હું છોડી આ જગની માયા,
મધુરી મુરલીતું સુણી ગાનરે;
નહરિ બાલ લાલ મારા ઉપેન્દ્ર કનૈઆઓ,
લેવરાવો હાવે મુખ દહાણુરે.

—:૦:—

શ્રી ઇષ્ટને શાન્તિનું વ્રજ દેવા વિશ્વાસિ.

પદ. ૫. (અમને પ્રાપ્ત કરવાને. એ લખ.)

અપાર શાન્તિને કરવા, વિકલ હૃદય મુજ આ હરવા,
અંતર આનંદે ભરવા, પ્રભુજી આવજો;
જેવો તેવો પશ્ચુ છું દાસ, જાણી આવજો,

કરીને હાવે ઉદાસ, વધુ નવ તાવજો. અપાર૦
 ષડરિપુ પ્રભુ આ મુજ મનના, સર્વે સંહરવા,
 શુદ્ધ હૃદય કરી આ વેળા, નિજ સ્વરૂપ વિષે સરવા;
 અંતર આનંદે ભરવા, પ્રભુજી આવજો. અપાર૦
 અભિદ્રષ્ટિ હે નાથ પ્રસારો, સ્થિતિ આ સુધરવા,
 જીવપણું મારું આ ટાળો, શિવપદમાં ઠરવા;
 અંતર આનંદે ભરવા, પ્રભુજી આવજો,
 નિજ સેવકનો પોકાર, સુણીને આવજો;
 કરશે હાવે નહિ વાર, બહેલા આવજો. અપાર૦

દશ્યમાં રત્નીપત્રી રહેલા પ્રાણીને ચેતવા સુવોધ.

પદ. ૬.

(લક્ષીત છંદ)

અરર પ્રાણિઆ ચેતને ખરે, શું બેસી રહ્યો માયા આશરે;
 વિષયને લજી શાંતિને ત્યજી, મોહને સજી કેમ તું ફરે;
 લોભ લાગીયો. સ્વાર્થ સાધવા, કર્મ ત્યાગીયો દુઃખ કૃપે જવા,
 દિન દિને તુને દુઃખતો થતું, તોય સમજ્યો નહિ રે હે મૂર્ખ તું;
 પુન્યતો કદી તે નહિ કર્યું, ઉલટું સાધતું દ્રવ્ય તે હર્યું,
 પ્રપંચ પાસમાં શું ફસી રહ્યો, દિન તાહ્યરો જાય છે વહ્યો;
 વિષય વાસના ના'વે કામમાં, અંતે તો જવું નિજ ધામમાં,
 પુત્ર, પુત્રિને માત તાત સહુ, ભાઈ ભાણેજને ભગિનિ સહુ કહું;
 પણ એ અંતે તો દૂર સહુ જશે, મૃત્યુપાસથી યમ જ્યાં બાંધશે;
 પૂછશે પ્રભુ શો જવાબ હઈશ, દુષ્ટ કર્મથી દંડ યમ સહીશ,
 ઘોર નર્કમાં ત્યારે નાંખશે, વિચારી જો અહ્યા શી ગતિ થશે;
 માટે ચેતજે પ્રથમથી કહું, શિખ હઉં તુને જો ઉરે લહું;
 સત્ય ભાખવા, દોષ ત્યાગવા, સદ્ગુણો લહો વૃત્તિ ભગવા;
 કપટ કોટને તોડી નાખજો, પ્રપંચ પાસને ત્યાગવા સજો,
 મોહ શોકને દૂર રાખજો, કામ ક્રોધ સહિત દેષને ત્યજો;
 ધૈર્ય શાંતિને સેવજો સદા, હુંપદ લોભને મારજો ગદા;

આશ પારકી રાખશે નહિ, વૃત્તિ વાળજે નિજરૂપે જઇ,
 સત્પુરુષનો સંગ રાખજે, દુર્જનો થકી દૂરતો જજે;
 દ્રવ્ય પારકું ના કદી છળો, શ્રદ્ધા રાખીને નિજપદે ભળો,
 અન્યતું સદા હિત તાકજે, લહિ સુધર્મને સત્ય રાખજે;
 પૂર્વેની સહુ વાણીને ગણો, હિત તાકવા હૃદયમાં ભણો;
 દોષ દુઃખ સહુ નષ્ટતો થશે, તમ ઉરે સદા શાંતિ નિવસે;
 અરજ માઠીરી ઉર ધારજે, શિવપદે જવા ઇષ્ટને યજે.

પોતાના ઇષ્ટસ્વરૂપ મનાતિ વ્યક્તિને પ્રેમ પૂર્વક આમંત્રણ.

પદ. ૯. (અમ સખી તણા સ્નેહને સંભારજે રાજ. એ લય.)
 અમ બન્ધુ તણા સ્નેહને સંભારીને આજ, વહેલા પધારજે. વિશ્વવંદન
 ગગને નિવસ્યાછો પણ ક્ષણના વિસારજે,
 ભૂપર પધારી હૃદય દાહ આ નિવારજે;
 દિવ્ય તનું દિવ્ય વસ્ત્ર ધારીને આજ. વિશ્વવંદન
 અજ હૃદય પ્રજ કરવા દ્રષ્ટિ પ્રસારજે,
 આપ રૂપ થઇએ એવી આશિષ ઉચારજે;
 અમ શિર અલય વર્દ હસ્ત ઠારીને આજ. વિશ્વવંદન

સ્વરૂપાનુભવ.

પદ. ૮ (અહા ! આ અતુલ શું બળ ઉભરાય. એ લય)
 અહા ! શો સ્વરૂપ અતુલવ થાય, કોને સુખથી કથયો નવ બાય, અહા !
 અજ્ઞાન ઘાડ હતું જે ઉરમાં, ત્યાં જ્ઞાન રવિ ઝળકાય;—
 સ્થિતિ હતી જે જીવપણીની, તે ક્ષણ બદલાય,—
 ક્રિષ્ક્રુષા રસ્મિવડે દિન દિન, પ્રગતિ થતી તો જણાય;—
 વિવિધ વિકારો ટળી આ તનના, આનંદ સિંધુ રેલાય,—
 વિષયો વિષ સમ ટળતા તત્ક્ષણ, અમૃત પાન કરાય;—
 દૈત હતું જે આજ સુધી હવે, જીવ શિવ એક લહાય,—
 અદ્ભુત આત્મસ્વરૂપની અગમ્યતા, આજે અનુભવાય;—

મન બુદ્ધિ ચિત્ત ગણતાં પ્રભુમાં, અવિદ્યા પણ અજ્ઞપાય,—
આવર્ણ્ય સર્વે દૂર થતાં ઝટ, ચિત્તિપતિ સ્વરૂપ ભળાય;
નરહરિ શિશુ થઇ નરહરિ સ્મરતાં, નરહરિ રૂપ થવાય;—

જ્યાં ત્યાં દશ્ય થતા જીવપણાનું અદ્ભુત સ્વરૂપ.

પદ ૯.

અહાહા ! જુઓ જીવપણું જ્યાં ત્યાં ભળાય. (૨)
રમત રમે બાળક પણ તેમાં, અદ્ભુતતા ન જણાય,
લહે જનો સામા સામી કંઈ, ત્યાં જીવપણું પ્રકટજ થાય;—અહાહા !
રંક થઇને કરે યાચના, કંઈ જન વિશ્વની માંદા,
નિજ ઉદર ભરવાને ભટકતા, એ પણ જીવપણું હોય;—
કોઈનાં મુખ ચિંતાથી ગ્રસેલાં, કોઈ દુખે પીલાય,
શોક કોઈના મુખના ચે'રા,—પર, સ્પષ્ટ નિહાળાય;—
કોઈ ક્ષુધાથી ટવળે અહો નિશ, રડતું કોઈ દેખાય,
દાસ થઈ રહે અહો નિશ તાળે, કંઈજન આ ભૂ માંદા;—
મૃત્યુ કોઈનું થાય કે તત્ક્ષણ, જીવપણું દોડે ત્યાંદા,
લાંબે લહેકે ગાય રાજ્યા, મુખે હાય ! હા ! વદાય;—
કો નિજ સ્વાર્થ સુધરવા માટે, કરે મૂઢની સેવાય,
હાલત નિજ ભીખારી જણુવ, ટાળશે જાણે દુઃખ આય;—
કો જન ધનનો નાશ થવાથી, કે ખોટ વ્યાપારે ભય,
તો વીણું મુખ કરીને બેસે, જીવપણું સાથે રહે યાંત્ર;—
આગ થવાથી ઘર કોઈનું જો, બળતું અનુભવવાય,
તો ઉડી જાયે હોશ તેના, ઉરમાં અતિ ગભરાય;—
મદારી ખેલ કરે ત્યાં જનનાં, ટોળાં ઘણાં ભરાય,
નાટકના જોઈ ખેલ જનો કંઈ, આભા બનેલા જણાય;—
નવીન વસ્તુ કંઈ દેખે કોઈ તો, આશ્ચર્ય ચક્રિતજ થાય,
ઉત્તમ મહાલય દેખી કો જન, ઉરે અતિ તો મુંઝાય;—
વાપર્યાથી સહુ ખૂટી જાયે, એમ ધરી ઉર માંદા,

પાઇ, પાઇ કરીને દ્રવ્ય સાંચતા, દેખ્યા જીવો વિશ્વ માંદા;
 ઉત્તમ બુદ્ધિવાળા જન પણ, જીવપણે શમતાય,
 છતાં ધરે અભિમાન ઉરે એમ, મારા જેવો નથી કયાંય;—
 નિજ ભાન બુદ્ધીને ઘણાંએ, જીવન વેચ્યું જગમાંદા,
 મનથી આગળ પડ્યાં પિતા કંઈ;—જનતો દુઃખમાં રિખાય;—
 કહે કોઈ ભાઈ આવું આપણથી, શી રીતે કહો થવાય,
 ભાગ્યશાળી એને તો ભોગવે, એ સુણીને હસીતો જવાય;—
 આવું વિચિત્ર વેષ ભજવતું, જીવપણું પ્રસર્યું જ્યાં ત્યાંય,
 પણ તેને પીગળાવી દેતા, શિષ્ય ઉપેન્દ્ર નૃહરિનાય;—

વન્ધુઓને અંતરમાં ઉતરવા સુબોધ.

પદ ૧૦ (અરે સખી ધીમે ધીમે ડગ ભર—એ લય.)

અરે, બન્ધુ ! ધીરે ધીરે ડગ ભર, ઉતરવાને અંતર માંદિ,
 —પડે નવ સમજ એ કાંઈ;
 અરે બન્ધુ !—
 —મન આ મારું છે ન જીતાતું ?
 ભાઈઓ તેથી નહિ ગભરાતું, શાન્તજ થાતું. શુદ્ધ મંત્ર ગાતું,—
 —સઘ જીતાતું મન તુજ ભાઈ, ઉતારવાને અંતર માંદિ;
 —બન્ધુ બતાવ્યો આ માર્ગ તે સારો, એમાં તું માનેશો ઉપકાર મારો,
 હું તો છું તારો તું પણ મારો,
 જો ઝળકારો ચિતિપતિ જ્યાંદિ;—ઉતારવાને.

શ્રી રૂઢની યથાર્થ ભક્તિ કરનાર સાધકના સન્નિશ્ચય.

પદ ૧૧. (પ્રભુને પ્રણયી પ્યારા. એ લય)

અમે તો પ્રેમથી આજે, પ્રભુની ભક્તિ આદરીએ,
 પ્રભુની ભક્તિ આદરીએ; સદા મસ્તાન થઈ ફરીએ—અમે જ
 ભલે જો માન્ય કંઈ મળતું, કદી અપમાન પણ થાતું,
 નહિ પણ તોય દેખાતું વ્યથ આ ચિત્તતો જરીએ;—

ભલે પકવાનની મોટી, થાળી કે જો સૂકી રોટી,
 તથા લાજ મળે ઝાટી, જમી આનંદ ને ધરીએ;— ૩
 મળે વસ્ત્રો કે દિન સારાં, (કે) ઉચકવા પડે કાષ્ટ ભારા,
 બને જો હાલ લિખારા તે સમયે શાંતિમાં ઠરીએ;— ૪
 કરે જો કોઈ ભેદ કોઈ, ધરે ઉર દ્રેષ વૈરી થઈ,
 તથા હાંસી કરે મલકઈ, સમય તે દૃષ્ટી સમ કરીએ;— ૫
 થતું જો મર્ણુ પ્રિય જનનું, રિખાયે રોગે આ જો તનું;
 (તથા) નિર્ણિ વૈભવ કદી મનનું હર્ષ શોકે ન બળ હરીએ;—૬
 મળી જ્યાં ગુરૂ થકી ચાવી, અર્જુ ગુરૂ ધૂન્ય લગાવી,
 દઈએ સઉ વિશ્વ ગરબવી, સદા જયઘોષ ઉચરીએ;— ૭

શ્રીકૃષ્ણ પ્રતિ પ્રેમ ધરનાર સસ્વીઓનો પ્રેમભાવ.

પદ ૧૨. (મહારાજ નજરીયાં લય નયગી એ લય.)

અમને માયા લગાડી પેલે જાદુગરે,
 મધુરી મુરલી બજાવી, ચિત્ત આ અમારાં હરીયાં,
 ખાવા પીવાનું સર્વે, ભાન તો વિસરીયાં;— લગાડી
 અવળાં વસ્ત્રોને ઝાટી, કે રોતાં બાળ મૂકી,
 દ્વાર ખુલ્લાં મૂકી દોડયાં, મર્યાદા ચૂકી;—
 વૃંદાવનમાં તો બહાલે, રચ્યો રાસ જોવા જેવો,
 તૃપ્ત કીધાં સહુને અર્પી, મુદિતનો મેવો;—
 ચમુનાના જળમાં અમે, સ્નાન કરતાતાં સર્વે,
 (ત્યાં) વસ્ત્રો હરી કાનો ચઢીયો, ઝાડે કદમને;—
 માર્ગ માંહિ કેને રોકે, મહિનાં માટ ઝુંટવે કોનાં,
 બાળ સંતાઈે ગિરિધર, કોઈ નારીઓનાં;—
 નયન કટાક્ષ કેઈ, મોહ બાણ ઉરમાં મારી,
 સંતાઈે જઈ કે સ્પર્શ, સખીના ગર્ભ દે ઉતારી;—
 આમ પજવે અમને પશુ, પ્રીતિ ઝોની લાગે ખ્યારી,
 રાજ થઈએ નીર્ભિ, કાનાની બલિહારી;—

મૂર્તિ રસીલી એના,—જેવી નવ દીઠી જગમાં,
 એતાં વિરહ વ્યાપે છે, અમ રગમાં;—
 કૃષ્ણ કનેયા અમને, યુગો યુગ આપની સાથે,
 માગીએ શ્રીનંદલાલા, રહેા અમ સંગાથે;

સર્વને ચમત્કૃતિરૂપ કરવા શ્રીફળને પ્રાર્થના.

પદ ૧૩.

અજબ કૃતિ પ્રભુ કરજો અમારી, વિધિ ચમત્કૃતિ ન્યાળી,
 ઈર્ષા, અસુચાને ટાળી, આનંદ મૂર્તિ નિહાળે; અજબ
 સ્વતંત્રતા દશ દિશમાં જણાવે, શત્રુનાં અંતર સહજ હણાવે,
 થાવે ના કાંઈ આ કાળે, કોથી થાવે ના કાંઈ આ કાળે;—
 કરતા લોકતાતું મમત્વ સોંપી, આપને વહાલા તનમન અર્પી,
 ખેલીએ સ્વરૂપ વિશાળે, નિત્યે ખેલીએ સ્વરૂપ વિશાળે;—
 ક્રોધ, શોકને વશ જગ થાતું, તથા દુઃખાદિથી પીલાતું,
 રહેતું ભવને ખાળે, જગત રહેતું ભવને ખાળે—
 તેમ અમારામાં કાંઈ ન દેખીએ, આપ કૃપાથી શુભ શુભ પેખીએ,
 બન્ધન નહિ જગ બાળે, રહીએ બન્ધન નહિ જગ બાળે—
 આપ તણા પ્રભુ સહુ સામર્થ્યો, (તથા) લક્ષણ પ્રકટાવી સહુ ઈર્ષ્યો,
 સારો કહીએ આ વારે, પ્રભુ સારો કહીએ આ વારે—
 આપતું જે કાંઈ સર્વ તે દેને, પછી અનુગ્રહ દૃષ્ટિ કરને,
 અમ સામર્થ્ય ઉભળે, જેથી અમ સામર્થ્ય ઉભળે—
 નરહરિ પ્રભુ વિશ્વવંદ્ય જેવા, નિજ શિષ્યોને કરને એવા,
 કરી સેવા ચર્ણુ પખાળે, આપની કરી સેવા ચર્ણુ પખાળે—

શ્રી ફળથી વિયોગ અનુભવતા સાધકના વિરહાવિલાપ.

પદ. ૧૪ (ધરની શોભા છે ધરવાળી. એ.લખ.)

અમને ત્યાગી ગયા શુ ખ્યારા, આજે થઈ રહ્યા અમથી ન્યારા—અમને
 આજ લગી વાળી પ્રભુ અમને, કીધા કયાં નોધારા. •

ઘટે ન તમને કરવું આવું, હે પ્રિયતમ પ્રભુ મારા—
 દુઃખ કલેશથી તપિત થએલા, (જન)ને શાંતિ દેનારા,
 હૃદય હોય વ્યાકુલ જેતું તેને પણ હસાવનારા—
 અગણિત દોષ ભરેલા જનના, દોષો નવ જોનારા,
 પતિત પાવન કરનારા હે, કહો છો ક્યાં વસનારા—
 જેવું જ્ઞાન સહુને દેતા તે, આચારે મૂકનારા,
 લોહ હોય તેને પણ સ્પર્શી, સુવર્ણમય કરનારા—
 બાલ વૃદ્ધ અજ્ઞાન જીવોને, પણ નિજ સમ ગણનારા,
 નિજ સ્વરૂપ કરવાને તેને, યુક્તિ પણ દેનારા—
 સાધક તરુને દિન પ્રતિદિન, જ્ઞાનામૃત સિંચનારા,
 ઉછીરોને હાવે કાં સૂકવો, સાધક અંતર ક્યારા—
 આપ તણા ઉપકારો બહાલા, અમે શું વર્ણવનારા,
 માત્ર નમન કરીનેજ વિરમીએ, સ્મરીએ વારંવારા—
 ક્યાંછો કેવા છો શું કરતા, ઉપવનમાં ફરનારા,
 વિશ્વવંદ્ય પ્રભુ કહાવો એટલું, અંતર સ્પુરણદ્વારા—
 પ્રેમ દૃષ્ટિથી આપપ્રતિ સહુ, જોતું સ્વામી મારા,
 છતાં ત્યજી શું ચાલ્યા કરીને, કઠોર હૃદય તમારાં—
 એ આવે આ આવે એવા, દશ દિશમાં ભણકારા,
 થતા તોય નવ આવો નયને, દોષ કહો શું અમારા—
 વારે વારે કહીએ બહાલા, પુનઃ થજો મળનારા,
 અંતરમાં શાંતિ અતિ કરજો, નરહરિ શિશુ અતિ પ્યારા—

શ્રી રૂઢિને પેઠાનું આમંત્રણ.

પદ. ૧૫. (પુનમ ચાંદની. એ. ભવ.)

આજ પ્રીતેથી મમ મંદિર પ્રભુજી પધારજો રે,
 જેથી અંગે અંગે આનંદજ ઉભરાય;
 રૂઢો મંગલકારી દિવસ મારે આજનોરે.

શ્રદ્ધા આસન નાંખીયાં, પ્રભુજી પધારવા કાજ,

અંતરને નિર્મળ કરી, સજીવો રૂડો સાજી.
માટે કંઈથી કરીને મુજ મંદિરીએ આવજોરે,
જેથી ટળે મારાં પૂર્વ જન્મનાં પાપ—

રૂડો૦

પ્રેમ વડે પૂજન કરું, ધરીને હે પ્રભુ ખ્યાર
બિલંબ ન કરશો વાલમા, આવોને આ વાર
રૂડું કેસરી ચંદન કરું હું ભાલમાં રે
કંઠે સદ્ગુણ રૂપી આરોપું હું હાર—

રૂડો૦

ધ્રુપ સુગંધીમય ધરું, શુદ્ધ અંતર રૂપ સાર
વિવેક દિપ પ્રકટાવીને, નિર્મુલ હે ત્રિપુરાર
મૂક્યા મોદિક મેં હૃદય અભેદન થાળમાં રે
પ્રીતે ભોજન કરો પ્રભુ તે મુજને મળનાર—

તાંબુલ પ્રીતે ધરાવું હું; સર્વ ભાવ રૂપ સાર
જામે રંગ અતિ ઘણો, શોભે સહુ સુખ સાર
પૂજન પ્રીતેથી પ્રભુજી સર્વ સ્વીકારજો રે
વસજો અંતર શ્રી ઉપેન્દ્ર નૃહરિ મોરાર—

શ્રી રૂઢને અંતરમાં પધારવા વિજ્ઞાપિ.

પદ ૧૬. (આવોને મારે મંદિરીએ જગરાય એ ભય.)

આવોને મારે અંતરે નરહરિરાય,
જેથી રે મારાં સર્વે દુઃખો પળી જાય,
વિષય ક્રિયામાંહે હું પડીયો,
ખારા આ સંસારે સડીયો,
દેખીને દુઃખ અંતે અતિ રડીયો,
હુટો જાવા માર્ગ ન દેખું જડીયો;
હાવે રે ઝટ કરજો પ્રભુ મુને સ્હાયા.
શ્રી સુત આદિ મોહ વિષે કળીયો,
ઇચ્છી સુખ પ્રીતેથી ભળીયો,
તે માંહે પ્રભુ સુખ ન કો રળીયો.

આવોને૦

વૃથા સંતાપે અતિ બળીયો,
 હાર્યોછું હાવે કાંઈ ના સુઝે શુદ્ધરાય. આવોને.
 કામાદિ ક્રોધ દુઃખ અતિ આવે,
 તથા શોક ચિંતા સંતાપે,
 દ્વેષાદિ રિપુઓ મુજને અધિક તાપે,
 શાંતિ જેથી ઉરમાં જરી ન વ્યાપે;
 વૃત્તિરે પ્રભુ શરણું તમારું રહાય. આવોને.
 આ ભવરણમાં હું થયો કાચો,
 છોટારે મારા દુઃખનો નવ આવ્યો;
 રસ્તો સાચો કોઈએ ન બતલાવ્યો,
 તેથીરે અંતે અધિક હું પસ્તાયો,
 પોકારો સુણીને કરજો કૃપા જગરાય. આવોને.
 બેલીરે હાવે કોઈ નથી મારું,
 જ્યાં ત્યાં ભાસે ઘમઘોર અધારું;
 આશા હું હવે બીજાની કયમ ધારું,
 મુખેથી એક શ્રીહરિ પોકારું,
 દષ્ટિરે નાંખો જેથી પીડા સહુ ભાય. આવોને.
 વિગ્નપિ આ મારી ઉર ધરજો,
 જનિમૃતિ પીડા મુજ હરજો,
 પ્રભુ પ્રીતે અંતરમાં વરજો,
 રવિ જ્ઞાન અતિ હૃદયે ભરજો;
 જેથીરે મારો દશદિશ જય જય થાય. આવોને.

ગીત.

પદ. ૧૭. (આજે મારે આનંદ ઉર ઉભરાયરે. ઐ. ભય.)
 આવો મારે અંતરે નરહરિ રાયરે,
 જેથી મારાં સર્વે દુઃખો પળી ભાયરે. મુબ.
 ધારું સર્વે કાર્ય સરળ મુજ કામરે,
 વૃત્તિ નિશ્ચિન આમ પ્રભુના ગુણ માયરે. આવો.

ભવસિંધુ આ દુઃખ દરિઓ દેખાયરે,
 થાતાં પ્રભુજી આપ કૃપા તે તરાયરે; આવો૦
 આ ભવરણુમાં કંટક^૧ બહુ લોકાયરે,
 તેથી મુજને પીડા અતિશય થાયરે; આવો૦
 કામ ક્રોધાદિ ષટરિપુ જેહ ગણાય રે,
 સર્વે જન તે માંહિ દુખતા જણાય રે; આવો૦
 જોયું જગમાં ફરી ફરી સદ્ગુરુ રાય રે;
 પણ નવ કોઇ બેલી પ્રભુ માફ થાય રે;— આવો૦
 ન્યાફ^૨ સર્વે આ જગમાંહિ લગાય રે,
 આપ પ્રભુ વિણ મિત્ર ન કો મુજ થાય રે;— આવો૦
 વિરાસિ આ સ્વીકારો આ પિતાય રે,
 જુઓ વિચારી આપનું બાળ કયાં જાય રે;— આવો૦
 કૃપા કરિ દો દર્શન નરહરિ રાયરે,
 જેથી અંગે અંગે આનંદ ઉભરાયરે;— આવો૦

સાધક વન્ધુઆને હૃદયાઆકાશમાં ગતિ કરવા નિમંત્રણ.

પદ. ૧૮. (આવે કયાંથી મધુરી મધુરી સુવાસ એ લય.) .

આવો આજે બન્ધુ ? હૃદય આકાશ,
 કરી રહો નિત્યે મૂર્ધામાં નિવાસ;— આવો૦
 બહિર વૃત્તિ વાળી અંતરમાં, ભુપરથી ગતિ કરજો સ્વરમાં,
 થશે સદા ત્યાં મન મળનો વિનાશ;— આવો૦
 ગુફ મંત્રની અહો ધુન્ય લગાવી, ચિતિ જ્યોતિ અંતરમાં જગાવી.
 નિર્ભી નૃહરિ હરજો જીવનો આ પાસ;— આવો૦
 અદ્ભુત ઉન્નતિ પછી અનુભવીને, સ્થિત સદા શિખર પર થઇને,
 આનંદે ગુલજો નિર્ભય રહી ચોપાસ;— આવો૦

શ્રી ઇષ્ટ સ્વરૂપમાં તન્મય થનાર વૃત્તિના ઉદ્ગાર.

૫૬. ૧૯ (પામ્યો પામ્યો પદમણિ નારી હો એ લય.)

આજે પ્રભુ સ્વરૂપે વૃત્તિ વાળી હો
 દેજો દુઃખજ સઘળાં પ્રજાળી;— આજે૦
 નિત્ય સુમતિનું દાનજ દેજો, મિથ્યા આ માયાના મોહને હરજો,
 વિકાર સર્વે ટાળી હો;— આજે૦
 દેહ મનુષ્યનો સફળ કરજો, જીવપણું ટાળીને 'શિવપદે' ધરજો,
 આપ સન્મુખ રહ્યો ભાળી હો;— આજે૦
 વિષય ચિંતન સમૂળજી ટાળો, ક્રોધાગ્નિને મુળથી પ્રજાળો,
 અહંપદ દ્વેષ ઓગાળી હો;— આજે૦
 હું અધનું અજ્ઞાન બિલાવો, જ્ઞાન ભાનુ મુજ હૃદયે ખીલાવો,
 અવિદ્યા આવર્ણુ ખાળી હો;— આજે૦
 જ્ઞાન કે યોગને હું નવ જાણું, નિશદ્દિન માયાના ભોગો માણું,
 વૃત્તિ લક્ષિતમાં નથી વાળી હો;— આજે૦
 વૃથા આ માયાનું ભાન ભુલાવો, આપ સ્વરૂપમાં નિત્ય જુલાવો,
 રાખો ન અપ્રેમની જાળી હો;— આજે૦
 કર્મનાં બન્ધન પ્રભુ કાં ન છોડો, સેવક પ્રતિ શું અપ્રીતિનેડો,
 નિજ સ્વરૂપે વૃત્તિ ઢાળી હો;— આજે૦
 તત્ત્વવિચાર મુજ હૃદયે પ્રવેશો, જેથી જડે મુને અભ્યંતર દેશો,
 ચર્મ ચક્ષુ દોને ટાળી હો;— આજે૦
 નિજ શિશુને નિર્ભય કરજો, અનુગ્રહ કરી નિજસ્વરૂપે ધરજો,
 (જેથી) રહું ચિતિસ્વરૂપ નિહાળી હો;— આજે૦

• અંતર સ્વરને શ્રવણ કરતી વૃત્તિનો અનુભવ.

૫૬. ૨૦.

આવે શો સ્વર આ, પ્રભુના પ્રદેશમાંથી.
 છોડે જીવવેષમાંથી, ટાળે માયા દેશમાંથી—પ્રભુના પ્રદેશમાંથી; ૧
 શ્રવણ કરવા તત્પર થાઓ, બન્ધુ આત્મ સ્વરૂપમાં આવો,

આવો ઝટ આવો:—(૨) આવે શો ૨
 એ સ્વરને જે શ્રવણ કરતા, ને તે માર્ગે જે અનુસરતા,
 સત્વર શીખરે ઠરતા, જન ઠરતા— આવે શો ૩
 અંધકાર અજ્ઞાનો ટાળે, જે સુણવાને વૃત્તિ ઢાળે,
 તો ન્યાળે ચિતિપતિ ન્યાળે.— આવે શો ૪
 જીવ મટે જગમાંથી જમતા, થાયે શિવ સ્વરૂપ અનુભવતા,
 રહે રમતા પ્રભુમાં રમતા— આવે શો ૫

આત્માનું અદ્ભુત બલ તથા સ્વરનો સંદેશો.

પદ. ૨૧. (વિષય વાત મમ માત. એ લય.)

આત્મસ્વરૂપનું અદ્ભુત બળ હા ! અનુભવવામાં આવે છે.
 બ્રહ્મગુહાથી સનનન કરતો સ્વર મમ શ્રવણે આવે છે;— અં
 એ મનુષ્ય ધારે તેવો થાતો, સ્વર એ એમ જણાવે છે.
 સત્પુરૂષાર્થ વડે જન જીવ મટી, શિવ રૂપે સોહાવે છે;— અં
 એ દૈવી સાધન પ્રભુ તેને તો, પરમાત્મા મેળાવે છે,
 અષ્ટ સિદ્ધિ નવ નિધિ તેના, દાસ થવા મન ભાવે છે;— અં
 એ વિશ્વ તણાં સઘળાં સામર્થ્યો, સ્વરૂપ પ્રયાસે ભળાવે છે,
 દુર્લભ દુર્ગમ તેને ન કાંઈ, સુલભ સુગમ સહુ થાયે છે;— અં
 એ દૈવી નૃત્ય તેના પ્રાણમાં, હરનિશ ધુન્ય મચાવે છે.
 અકથ્ય સુખમાં મહાલે તે જન, દેવો જ્યાં જુલાવે છે;— અં
 એ પરમાત્માનો કૃપાપાત્ર એમ, નામ જે વિશ્વે ધરાવે છે,
 તે નરહરિના રૂપ થતો સઘ, દેવો શિર નમાવે છે;— અં

વંદન.

પદ. ૨૨.

(કલ્યાણ.)

આજ પ્રેમથી વંદીએ પ્રભુ, ટાળી કોઈ બોધ આપો શાંતિથી વિભુ,
 બાલ આપના પ્રેમે આજે, સ્તુતિ કરીએ મહારાંજ,
 ટાળી અવિદ્યા વિદ્યા આપો, સુખ થાવાને કાજ;— આજં
 અજ્ઞાનો આ સમુળ હરીને, દોને જ્ઞાનનું દાન,

જેથી ઉચ્ચપદ જઈએ સત્વર, ટાળી સહુ અભિમાન;—આજ
 દુઃખ સમૂળાં દૂર કરીને, દો અભિયળ પ્રભુ સુખ,
 આફે ચામ ભજીને પ્રેમે, થઈ રહીએ અભિમુખ;— આજ

મદ્વિચાર એજ સુંદર આકૃતિ કરવાનો પ્રથમ ઉપાય છે.

૫૬ ર૩. (પારકાને કહેતો જે પાધડી બળે છે. એ લય.)
 આકૃતિસુંદર કરવાને આ વારી, ઇચ્છા હોય બન્ધુ! જે સાચી તમારી,
 તો ચોગી મુનિયોએ શિખબન્ધુ છે જે તે તથા, વેદોએ ઘોષને ઉચ્ચારી;
 કહું છે જે તે હું કહું છું તમોને, માટે દ્યો અંતરે ઉતારીરે;—
 સાળુ તેલ ચોળવાથી આકૃતિ કદીએ, ન સુંદરને સ્વચ્છ તો થનારી,
 તથા ધૂત દુગ્ધતું પાન કરવાથી પણ, આકૃતિ થાતી નવ સારીરે;—
 આશય એવો નથી મારો કહેવાનો જે, બાહ્ય ક્રિયા કાંઈ ન કરનારી,
 પણ તેની સાથે અંતરના વિચારો, ભેળતું ન કોઈ પ્રેમ ધારીરે;—
 બાહ્યાચાર વિવિધ સેવીએ પણ, અંતરે કુવિચાર ને પ્રસારી,
 તથા શોક ચિંતાને વ્યથતાથી નાખતા કંઈ, તનના અણુઓ સંહારીરે;—
 તેથી ન થાતી આકૃતિ લેશ કોની, (પણ) રહેતી મલીનતાની છારી,
 ઉચ્ચ ભાવના પૂર્વક સદાય જે, સુવિચાર ઝરણું રહે ઝારીરે;—
 તો સંઘ થાતી અદ્ભુતતા પ્રકટાવે એવી; રહે જે ઇષ્ઠ ધ્યાન સદા ધારી,
 આનંદમાં અહોનિશ રહેો ઝુલતા, કાં જે ઇશત્વની ખારીરે;—
 આકૃતિ સુંદર થશે તો તમારી, મતિ મૂઠ જનની જશે સઘ હારી,

હૃન્મંદિરમાં શ્રી ઇષ્ટને પધારવા પ્રાર્થના.

૫૬. ૨૪. (ધીમા ધીમા ચાલોને મારા પ્રાણરે. એ લય)

આવો મારે મંદિરે પ્રભુ આજરે,
 પ્રભુ આપ આવવાથી અતિ શાંતિ થશે.
 દુઃખ, કલેશ, ભય, શોક સઘ તો સમી જશે—શિરતાજ રે;—આવો
 શ્રીતમ પ્રેમ પધારજો, દર્શન દેવા આજ,
 સંકટના સ્વાયક પ્રભુ, રાખો મારી લાજ.

નથી માગતો હું બીજું કંઈ આપ થસરે,
 માત્ર માશું પ્રભુએજ ટાળો માયા ત્રાસરે—ઓ ગુરુરાજરે;—આવો
 શ્રદ્ધા ધારી જોઈ રહ્યો, આપ પ્રભુની રાહ,
 માટે વહેલા આવીને, ઓલવજો આ દાહ.
 હઈ હર્શન લવપણું આજ ટાળજો,
 કરી કરૂણા પ્રભુલ આજ સામું ભાળજો—મહારાજરે;— આવો
 બ્રાન્તિ ઝૂંટુ ઓગાળીને, (કરો) આપ ચરણમાં લિન,
 દાસ આપનો જાણીને, ગણશે નહિ કદી ભિન્ન.
 હું પણ ઓગાળી શિવ સ્વરૂપે સ્થાપજો,
 ઠારી શિરે હસ્ત અભય વરજ આપજો—નૃહરિ રાજરે;—આવો

હવે શાની વાર છે ?

પદ ૨૫.

આવવાને મુજ ઉર કહોને શાની વાર છે,
 કહોને શાની વાર પ્રભુ, કો'ને શાની વાર છે;— આવવાને. ૧
 એક ચિત્ત ધ્યાન પ્રભુ આપનું હું ધારું,
 અષ્ટ યામ આપ નામ મંત્ર હું ઉચ્ચારું,
 પૂર્વ સ્થિતિ કરતાં ફેરફાર છે, હાલ ફેરફાર છે;—આવવાને. ૨
 દુઃખ, કલેશ, ભયથી ભલે જો પ્રભુ તાવશે,
 પણ મુજ પ્રતિ ન પ્રભુ હાવે જરી ફાવશે;
 શિર માગશે તો તૈયાર છે, દાસ આ તૈયાર છે;—આવવાને. ૩
 નૃહરિ પ્રભુ આપ શિશુ થઈને કેમ હાવે હું,
 મિથ્યા લવત્વ તણા વેષને ભળવું હું;
 આપ પ્રેમ રસ પી પાનારજી, અન્યને પાનાર છે,—આવવાને. ૪
 માટે કૃપા કરી વહેલા ઉરે વહેલા આવજો,
 નિજ શિશુને ગુરો ! વધુના ટવળાવજો,
 આપ રક્ષણે અણસરનાર છે, આપને જોનાર છે;—આવવાને. ૫

શ્રી હૃદને દર્શન દેવા વિશ્વસિ.

પદ. ૨૬. (અંતરની પ્રીતડી ચખાડોરે. એ ભય.)

આપ સ્વરુપ દર્શાવોરે વાલમા, આપ સ્વરુપ દર્શાવો.
 અમે સર્વે બાળ આપના છેએ,
 બાળુ હવે ન તલસાવો રે;— વાલમા૦
 સુષ્ક આ કંઠ થયા બુઝો સર્વ વત્સના,
 માટે પ્રભુ ન તરસાવો રે;— વાલમા૦
 સબળ થવાને તથા પોષણ પામવા,
 અમૃત વૃદ્ધિને વર્ષાવો રે;— વાલમા૦
 ગળને છોડયો તો બહાલા દર્શાવી આપ રુપ,
 (અમને) માયા જાળેથી છોડાવોરે. વાલમા૦
 ઉગાર્યા મંજરી બાળ નિભાડેથી તેમ પ્રભુ,
 (અમને) બળતા ભવ દવથી બચાવોરે. વાલમા૦
 સુધનવાને, બળતી કડાથી બચાવ્યો નાથ,
 અમને ન તેમ કદિ તાવોરે. વાલમા૦
 પંચાળી પટકુળ પૂર્યા પ્રેમ કરીને તમે,
 ઇષિત અમારાં પૂરાવો રે. વાલમા૦
 દવળાવી છેલ્લે ક્યારે પાણી પાસો નાથ કહો,
 તેમાં લેશે શુ તમે લહાવોરે. વાલમા૦
 આપના છેએ માટે આપને કોઇ દિન,
 બોલાવા કરશું મેળાવો રે. વાલમા૦
 નહરિ પ્રભુ માટે આપ કૃપા આજ કરી;
 નિજ શિશુને સુખ બતાવો રે. વાલમા૦

આત્માનુભવ.

પદ. ૨૭.

આત્મ સ્વરુપને અનુભવી નિત્યે, વિશ્વે નિર્ભય મહાહુ,
 તરી જડ સત્ત્વર સંસૃતિ દુસ્તર, આન્તિ સર્વ નિવાડું;

બહિર દષ્ટિ વાળીને વૃત્તિ અંતર માંહિ કાઢે. આત્મ૦
 હું તું તે આ લેહ બિલાવી, જીવનો વેષ આ ટાળી;
 હૃષી જ્ઞાન્તિ લહું અતિ શાન્તિને, ઉરતું તિમિર પ્રભાળી. આત્મ૦
 રૂપાતિત સર્વાતિત માયાતિત થઈ સ્થિત સ્વરૂપે,
 પૂર્ણ સ્વતંત્ર થઈ પછી વિશ્વે, ખેલી રહું ન ભવ રૂપે. આત્મ૦
 પ્રતિદિન પ્રગતિ પંથે પળીને, કડું મુજ મહદ્ ઉત્પતિને,
 અંતર સ્વર શ્રવણે ધરી અનુસરું, પ્રભુની અદ્ભુત કૃતિને. આત્મ૦
 શિખરે સ્થિત થઈ બ્રહ્મપદે જઈ, અંહ બ્રહ્માસ્મી ઉત્ત્યારું;
 તત્ત્વમસિ તત્ થઈ રહી આપે, તરી હું અન્યને તારું. આત્મ૦

શ્રી ઇષ્ટના દર્શનાર્થે સાધકોને નિમંત્રણ.

પદ. ૨૮. (મોરી કામનીયા. એ લય.)

આવો સાધકો આજે પ્રભુ જોવાને, દશ દિશ જય ગાજે દુઃખ ખોવાને.
 શ્રદ્ધા આસન પર બેસીને, ધ્યાન ધરોને આજ;
 તો હૃદયે આવીને વસશે મહામંગલ મહારાજ. આવો૦
 કામ ક્રોધ ને લોભ મોહને ત્યાગી દો ને જ્ઞાત;
 વિષય મુજથી ટાળીને અહંપદને મારો છાત. આવો૦
 આશા તૃષ્ણા છોડી સર્વે કરો પ્રભુ પર પ્રીત;
 શાન્તિને સેવો સદા તો, સુખ થાશેજ ખચીત. આવો૦
 શ્રદ્ધા સાચી પ્રકટ કરીને, પ્રેમ ધરો પ્રભુ માંહ,
 તો સર્વે દુઃખ વામશે, જમવું પડશે નહિ કયાંય. આવો૦

હનમમાં ચિદ્રવીને અનુભવતી વૃત્તિનો આનંદ.

પદ. ૨૯. (ધરતી શોભા છે ધરવાળી. એ લય.)

આ શુ થાએ હૃદય સદનમાં, પ્રકટયા ચિદ્રવી શુ મુજ તનમાં. આશુ૦
 દાણુ અંધારૂ હવું દશ દિશ, બૂનલ અનલ અનિલમાં,
 જળાહળ જ્યોતિ અજબ પ્રકાશી, આ ક્ષણ મુજ અંતરમાં. આશુ૦
 એક કાર્ય મુજથી નવ થાતું, સહસ્ર કડું હવે ક્ષણમાં,

એ બળ કયાંથી આવ્યું મુજમાં, પડે ન કાંઈ સમજણમાં. આશુ'ં
ચિંતા શોક ભય આદિ હતા જે, વિકાર વદ્દરિયુ તનમાં,
રહ્યા હવે નવ દેખાતા તે, કોઈ સ્વરૂપની મુન્નમાં. આશુ'ં
સ્થિતિ મહારી અદ્યાપિ હતી જ્યાં કે માયાના વનમાં;
હવે ઉચ્ચ શિખરે થયો હું, સ્થિર સ્વરૂપ શોધનમાં. આશુ'ં
જીવ એવું હું હતો માનતો, આજ સુધી હું જમણમાં,
ટળી સ્વરૂપ અધાર હાવે, રહ્યો સ્વરૂપ રમણમાં. આશુ'ં
અજ્ઞાન આવરણ રૂપી હતો જે, પડેદો આ મુજ મનમાં;
પ્રકાશ જ્ઞાન રવિનો થાતાં, વર્યો હું પ્રજ્ઞ ભુવનમાં. આશુ'ં
નૃહરિ પ્રભુનો અનુગ્રહ સાચો, જાણ્યો હવે આ ક્ષણમાં,
અંતરથી કહેવાતો ન કેને, આતા પડે મુજવણમાં. આશુ'ં
સત્ય સ્વરૂપની જ્યોતિ પ્રકાશી, દશ દિશ આનંદનમાં,
જાણે તે જન જમતા મટતા, રહેતા મૂઠ ભવ વનમાં. આશુ'ં

• શ્રી રૂપને અંતરમાં પધારવા આહ્વાન.

પદ. ૩૦ (મોરી કામનીયા. એ ભવ.)

આવો આવો પ્રભુ આજે મુજ હૃદય વિષે,
આનંદ ઘોષ ગાજે પ્રભુ દશ દિશે. આવો
નિર્મળ કોમળ હૃદય આસને, વિરાજે પ્રભુ ધરી પ્રીત;
અપૂર્વ પ્રેમ દર્શાવો પ્રભુજી, દૃઢ થાએ મુજ ચિત્ત. આવો
માયા પાસમાં હું ધુંઆણો, થઈ રહ્યો છું કંગાલ;
દયા કરી દુઃખ સર્વે ટાળો, આણી મુજ પર બહાલ આવો
સદાય અંતર વસીને પ્રભુજી, શાન્તિ કરો અમાય,
સેવકને સુખ થાવા માટે, ટાળો સર્વે લાપ. આવો
ગગન વૃત્તિ ચઢાવજો પ્રભુ, જ્ઞાન આપી હિંદાસ,
ધ્યાન યુક્તિ બતાવીને મુજ, હૃદયે કરજો વાસ. આવો
માયા સુખ મારે નવ જોઈએ, છે માયામાં દુઃખ,

મોહ પાસ લપટાયો પ્રભુજી, નવ દીકું કંઈ સુખ. આવો૦
જળ દેખું પૃથ્વી પરે બહુ, પણ ન મટે કાંઈ પ્યાસ;
પ્રેમામૃત પ્રભુ પાઈને રે, ટાળો સર્વે ત્રાસ. આવો૦
સાચું સુખ મેં તમમાં દીકું, અન્ય નહિ સુખ કોઈ,
નૃહરિ પ્રભુ નિજ પદમાં સ્થાપી, જીવપદ દોને ખોઈ. આવો૦

—:૦:—

અંતરમાં પધારવા શ્રીફણે નિર્મત્રણ.

પદ. ૩૧.

આવજો—મારા અંતરમાં આજરે,
તાવજો—ના વધુ મહારાજ રે. આવજો૦
મોહ પ્રવાહે હુઃખ દીકું હે વાલમા,
મળતું ન એક જિંદુ મીકું હે વાલમા;
વાલમા, વાલમા, વાલમા હો રાખો મારી હવે લાજરે. આવજો૦
જેલી નથી કોઈ માઈ પ્રભુજી,
જે તે જણાય સુને ન્યાઈ પ્રભુજી;
પ્રભુજી, પ્રભુજી, પ્રભુજી હો સજી આવો હવે સાજરે. આવજો૦
સહુનો હવે મેં પ્રેમ છોડ્યો હે શામળા,
સમ્બન્ધ આપ સાથ જોડ્યો હે શામળા;
શામળા, શામળા, શામળા હો હે મારા શિસ્તાજરે. આવજો૦
સત્વર હવે તો પધારીને પ્રેમથી;
દાસીને સુખમાંહિ ઠારીને પ્રેમથી;
પ્રેમથી, પ્રેમથી, પ્રેમથી, હો કરો સહુ સુજકાજરે. આવજો૦

શ્રીનૃસિંહ શિશુ થઈને બીજાવ પ્રદેશો ભ્રમવાનું નથી.

પદ. ૩૨. (પારકાને કહે તો જે પાધડી બળે છે. એ લખ.)
આપણે નરહરિ નાથ બાળ છેએ તો,
શાને પછી જીવના વેષે ભટકાઇએ;
દૃશ્ય જીવો વિષયોના પાસમાં રંગાતા,

તેમ ન કહીએ રંગાઇએ;
 ઈર્ષા, અમુયાને અન્ય સવે ત્યારે આપણે,
 સાવધ સદા તેથી રહીએરે—
 મિથ્યા ડંકાંશો આ મારે છે જીવ તેમ,
 આપણુ વહી નવ જઈએ,
 નિંદા તથા કરે મિથ્યા લવારા ત્યારે,
 આપણુ ગુરૂ ગુરૂ કહીએ રે—
 જીવો કરે છે કંગાલ થઇ વિશ્વે ત્યારે,
 આપણે તો મસ્ત સ્થિતિ લહીએ;
 અદ્ય દુઃખ આવતાં જીવો ગભરાય,
 પણ એવાં અનેક દુઃખ દહીએરે—
 ભય, શોક, ચિંતાથી વિશ્વના જીવો આ,
 ફરતા મુખે ચોપડીને શાહીએ;
 ત્યારે આપણુ નિત્ય હસતું મુખ રાખીને,
 અખંડ આનંદમાંહિ વહીએ રે—
 ખોટ જતાં કોઇ જનો પોક મુકી રોતા ત્યારે,
 આપણુ ઉરે મલકઇએ,
 કાં જે ગયું નથી પણ અતિ આવશે,
 મૂળ તત્વમાં ખોટ નહિ એ રે;
 ઉંચ્ય મતિ વાળા છતાં જીવત્વે રત રહી,
 ઘર ઘર ભીખ માગતા જોઇએ,
 તેમ નવ માગીએ કોઇ દિન આપણુ ભાઇ,
 પણ પ્રભુને જઇ કહીએ રે;—
 પ્રભુ પ્રાપ્તિ અર્થે કો કાશી ભટકતા,
 તથા કહેતા ગંગાજી જઇ નહીએ.
 ત્યારે આપણે નિજ સ્વરૂપે શમીને,
 ભટકયા વિના પ્રભુ જોઇએ રે;—
 અજ્ઞાન વશ આ જગત જે જણાય,

ભાઈ તેવા અજ્ઞાની નવ રહીએ.
 પણ પ્રભુ પુર્ણ કૃપા અનુભવી અંતરે,
 બ્રહ્મજ્ઞાન સિંધુ થઈ રેલઈએ રે;—
 મિથ્યા ગુરૂ સાધુ બાવા જોઈને અંજલિ જગત,
 આપણુ ન તેમ અંજઈએ.
 બાચા હિરા છે કે કટકા એ કાચના,
 તેને પરખી ઝટ લઈએ રે;—
 અધિકારી કે ધનવાન લોક ખેરતા,
 વસ્ત્રો તેથી ન મુઝઈએ,
 પણ તેથી ઉત્તમ વસ્ત્રો અંગે ધરી,
 કાં જે પ્રભુના બાળ છેએ રે;
 સ્વાન સમ સેવી પ્રવૃત્તિ જીવન ગાળે,
 આપણુ ન તેમ અથડઈએ.
 પણ પ્રભુને કાર્ય સોંપીને આપણે,
 નિશ્ચિંત શાન્તિમાં સુઈએ રે;—
 પ્રભુની ભક્તિ કરી પ્રભુના જેવા થઈ,
 દૈવી જીવન અનુભવીએ,
 વિજય દ્વન્ડ ફરકાવીને વિશ્વે,
 સાચા નૃસિંહ શિશુ થઈએ રે;—

શ્રી ઇષ્ટ વિરહિણી વૃત્તિના વિરહાઝાપ.

૫૬. ૩૩. (અંને લાગી સ્વરૂપ શું તાળી. એ લય.)

આવો મુજ મંદિરીએ બહાલા, કરતી અહોનિશ કાલા, વાલા—આવો
 પ્રિયતમ પ્રીત કરી તરછેડી, સિધાબ્યા શું અંગાલા,
 કે કોઈ સતીએ ચિત્ત હરી લીધું, કરી નયનોના ચાળા;—આવો
 આપ વિયોગ થયો તે દિનની, જપતી અહીં કર માલા,
 બાણું બહાલો હમણાં દેસે, દર્શન રૂપ રહીયાળાં,— આવો
 નથી ઓઠવા વસ્ત્રો દીધાં, કે બહાર્યા નવ તાલાં.

નહિ કદી શુભ શણગાર કરાવ્યા, બહાલ કર્યા નિત્ય ઠાલાં, આવો
 પણ નહિ પરવા એ સહુ ચિજની, માત્ર માનુ અણિઆળા;
 લોચન વિણ નવ એન પડે કંઈ, વચન બોલતા ઠાલાં,—આવો
 જો કોઈ સખીને વશ થઈ બહાલા, (કે) રાક્યા હોય દઇ તાળાં;
 તોપણ મારા સમ છે આવો, કરશે હૃદય નવ કાળાં,
 એક ઘટી પણ મારી પાસે, આવી અશ્રુવાળાં,— આવો
 નેત્રો લુછી નાથ કહુછું, વેણુ નહિ મર માળાં, આવો
 દીન દાસીની અરજ સુણીને, હે પ્રીય નરહરિ લાલા,
 વિયોગ બિરહ શમાવો આજે, ઉપેન્દ્ર પ્રભુ અલબેલા:— આવો

અમર્યાદ સામર્થ્ય અર્પવા શ્રી ઇણને વિજ્ઞપ્તિ.

પદ ૩૪ (પોચકું હાથે કરી શિદ થાતો. એ લય.)

ઇષ્ટ મને દેજો સામર્થ્ય સદા એવું, જેથી નવ શણે બીજાને પડે રહેવું,
 નૃસિંહ મહેતાને જેવું દીધું”તું, સુજને દેજો પણ તેવું,
 અચળ શ્રદ્ધા રાખી રહ્યોતો જેમ સુદામો તેના જેવું રે;—
 આ જગના સુઠ જીવોની પેઠે, દુઃખ જ્યાં ત્યાં મારે ન કેવું;
 આપજ ટાળનાર છો તેથી મ્હારે, આપને સંભળાવી દેવું રે;—
 આપ નિયામક જે માર્ગે દોરો, તે માર્ગે મારે નિત્ય વે’લું,
 બધ્યા મેં આપને સાચા સગા પ્રભુ, (માટે) બાળ આ ઉગારી લેવું રે;—
 કોઈની ઓથ નવ લેવા હું ચાહું કદિ, કે નવ બીજાનાં ચર્ણુ સેવું,
 સો માંહિ આપ એક શિરે સમર્થ છો તો, કરશે શું નવ અને નેવું રે;—
 આપ કૃપા સામર્થ્યે મળશે સહુ, નવનિધ, અષ્ટ સિદ્ધ બેઠ,
 અનુક્રમે આવવાને એ માંડશે (જેમ) શામ, લોમ, બુદ્ધને ગરેઉરે;—
 સામર્થ્ય દેજો સ્વતંત્ર નિત્ય વિચરું, નિર્ભય પદનો સ્વાદ લેઉ,
 અખંડ આનંદે રમું આપ સાથે, ચર્ણો તમારાં નિત્ય સેવું રે;—

ઇષ્ટવિયોગની વૃત્તિના વિલાપ.

પદ ૩૫. (ચિતિચંદ્રની આ છંય એ લય.)

ઇષ્ટ વિયોગે સદાય વૃત્તિ સુજ આ વલવલતી. ઇષ્ટ વિયોગે સદાય.
 વિણ ઇષ્ટ મન માઈ કયાંહિ ન ગોઠે અંતર અતિ આ સુઝાય,
 હવે કયાં પળાય પ્રભુને મળાય, સદાય એમ તો ટળવળતી;—
 સુઝે ન કાંઈ હવે તો સુજને, શાન્તિથી ન સુવાય,
 જવું હવે કયાંય, અતિ દુઃખ થાય, ઝંખી ઝંખી ભુપર ઢળતી,—
 ઓ સખી ! ઓ સખી ! ઓ સખી મારી, સંદેશે કયાં કથાય,
 ઘડી નવ જાય, અરે જગરાય,—તણી નથી લાળજ મળતી;—
 જપ તપ કરી કરી હાવે હું થાકી, જોઉં હું ધ્યાનની માંદા,
 હૃદ સ્થળ જ્યાંય, લગાય ન ત્યાંય, વિરહથી નિત્ય હું બળતી,—
 છેક શું તરછોડી આમ પ્યારા, દેમ ગ્રહો નવ બાંદા,
 કંપી જવાય વિકટ વન માંદા, કરી મુને આજ રઝળતી;—
 રે ! રે ! પ્રભુ હાવે વારે વારે, ટળવળવું હજી કયાંય,
 નરહરિ રાય, વસી ઉરમાંદા, કરો દષ્ટિ અતિ સુખ રળતી;
 આપની દાસી કહો હે વા'લા, અન્ય શરણુ કયાં જાય,
 જીઓ આ કાય, રૂદનથી ભિંજાય, પ્રભુ વિણ શાન્તિ ન મળતી;—

આત્માના આધાર રુપ શ્રી ઇષ્ટને હન મંદિરમાં પધારવા પ્રાર્થના.

પદ. ૩૬

(ધંટ વગાડને એ લય.)

ઉરમાં પધારજો, મારા આત્મા તણા આધાર. ઉરમાં ૧
 આપ પધારો સુખ તવ થાશે, ટળી જશે હૃદયથી કૃલેશાગાર; ૨
 રજ તમ ગુણ દોષાદિ સર્વે, પૈટ્રિપુને કરજો સમુળ સંહાર; ૩
 ભવપણું આ વિલાવી હવે સદા, કરો અમને નિજ સ્વરૂપાકાર; ૪
 દૈવી જ્ઞાન અતિ અર્પો જેથી, ટળે ઉર અજ્ઞાનનો અધકાર; ૫
 અઘોગતિ ટાળી સત્ત્વર હાવે, કૃપા કરો ગગને કરીએ વિહાર; ૬
 વિશ્વ વિષે નવ ધરીએ કોની, આશ પ્રભુ આપના વિણ લગાર, ૭

નિજ શિષુઓને નિજ સમ કરવા, વર્ષાવો અમૃત વૃષ્ટિ અપાર; ૮
ઉપેન્દ્ર પ્રભુ સઘ સ્વરુપે ઠરતાં, થશે દશે દિશમાં જય જયકાર; ૯

પરમાત્મા પ્રતિ પ્રેમ ધરવા વન્ધુઓને વિજ્ઞાપના.

પદ. ૩૭. (આ સાહેલીરે સમજ કરીએ પ્રીત. એ લય.)

આ બન્ધુરે (૨) કરજો પ્રભુપર પ્રીત.

કહું શું વધુરે (૨) ત્યજી દો પ્રીત અનિત.

દશ્યે જણાતું સત્ય નહિ પણ સ્વપ્ન ઉરમાં આણજો

તરુ પર ભળાતું મોતી નહિ પણ બિંદુ જળનું બાણજો

એવો છે દશ વિષ સિંધુ, મળતું નવ અમૃત બિંદુ

પણ પ્રભુ કરુણાના સિંધુરે, છે સિંધુરે; કરજો

કર્તા, ભોક્તાનું મમત્વ સહુ, પ્રભુ માંહે વીર તમે સ્થાપજો

મન બુદ્ધિ પ્રભુમાં ગાળી, અઠે યામ હરિશુર નાપજો

(તો) પ્રભુ કૃપાથી વિશ્વજ વંદુ, તમે સઘ થશો પ્રભુ સંદુ

બેધ તમને હું આનંદુ રે, આનંદુ રે; કરજો

નિજ શિષુ પ્રતિ કરુણા કરવા શ્રી રૂપને વિજ્ઞાપન.

પદ. ૩૮ (ઘેલી ચઠરે હુંતો એ લય.)

કરો શ્રી હરિરે કરુણા કરો શ્રી હરિ,

આજે દિન સેવકપર કરુણા કરો શ્રી હરિ;

આંસુડાં ભરીરે બહાલા આંસુડાં ભરી,

આજે પોકારૂં પ્રીતે બહાલા આંસુડાં ભરી;

મોહ દષ્ટિ જ્યાં ત્યાં ધારી, વિષયોમાં હું પડયો રે;

તેમાં નવ દીઠી કાંઈ કમાણી ખરી;—

આજે

અહું શરૂણું મેં બહાલા, જ્યાંથી આપતું રે,

ત્યારથી કરતા લોકો મારી મશ્કરી;—

આજે

મહેણાં એવાં મુખે દેતાં, કહુ વચનો કથી રે,

હાવે ન બાકી કાંઈ જ્યાં મળ્યા શ્રી હરિરે;—

આજે

મહોડેથી મીઠી વાતો બહાલા થઈ જે કરે રે,
 સંકટ આવે નવ થાતાં સહાય કો જરી;— આજે૦
 દશ્યના વિષયો સઘળા, હવે જુઠા જાણીયા રે,
 નિરખ્યું મેં નયને આજે, અનુભવ કરી; આજે૦
 આનંદમાં મહાલતો હું, પ્રભુ શિરે લહી રે,
 (ત્યારે) નિંદાઓ કરતા, રિપુઓ દ્વેષને ધરી; આજે૦
 નૃહરિ પ્રભુઓ હાવે, અમિ દષ્ટિ નાખોરે,
 જેથી આ દુસ્તર જાઉં, હું ભવરણ તરી; આજે૦

વિશ્વમાં સમગ્ર સુખ તથા શાન્તિ અર્પવા શ્રી રૂઢને પ્રાર્થના.

૫૬. ૩૯.

કર્મ પ્રેમે પોકાર પ્રભુજી હું આવાર, દોને દર્શન દેદાર,
 થાએ દુઃખ સહુ સંહાર (૨)

મિથ્યા માયાનો પાસ, દેખી ઉપજે છે ત્રાસ,
 તેને કરજોને નાશ, માયું એઃવિશ્વાધાર. (૨)
 કામ ક્રોધ અતિ લોભ, મોહ શોક કરે શ્લોભ,
 રહે તેથી ન થોભ, સુઝે કાંઈ ના લગાર. (૨)
 જ્ઞાની પંડિત પરખાય, યોગી સાધુ જણાય,
 શ્રીમંતો અતિ ભળાય, તોય સહુ શિર દુઃખ ભાર. (૨)
 રમત ઢીંગલાની થાય, સઘળી સૃષ્ટિની માંદ્ય,
 જગત માને સાચું તોય, મૂઢ મતિના ગમાર. (૨)
 નિરામય ના જણાય, કો મૃત્યુના ગ્રાસ થાય,
 કેવી અધમતા ભળાય, હાય ! હાય ! ના પોકાર. (૨)
 જગત દુઃખે પીલાય, કયાંઈ સુખ ના દેખાય,
 આવું રહેશે હજી કયાંય સુધી જગતની મોજાર. (૨)
 જુહું સઘળું જણાય સાચું, કાંઈ ના મનાય,
 રહેવું આવા જગમાંદ્ય, ત્રાસ આપે અપાર. (૨)
 રહ્યું મારે ન કોઈ, આપ સાચું રહ્યો જોઈ,

માયા પદ દોને ખોઇ, કરો તિજ સ્વરુપાકાર. (૨)
 કરો અમૃતની ધાર, હાવે જગની મોબાર,
 સુખ નિરામય આ વાર, દોને નૃહરિ મોરાર. (૨)

વ્યવહારનું દૈવી સ્વરુપ કરવા શ્રી ઇષ્ટ મતિ યાચના.

પદ ૪૦. (હું નિર્ગળના બળનાથ. એ લય)

કરજો દૈવી વ્યવહાર હું માગું એટલું,
 સુણજો પ્રભુ આ પોકાર, હાવે વહવું કેટલું, ૮૦૦
 કુદ્ર જીવો આ જગતના જે, લોગવતા વ્યવહાર,
 સંકુચીતતા ન્યાળું નજરે, તેમ ન દો નિરધાર;- ૬૦
 જગત પિતા પ્રતિપાલ કહાવો, હે પ્રભુ જગતપિરાજ,
 તો નિજજનનાં કાં નવ કાપો, હુ ખો હે મહારાજ. ૬૦
 સમદૃષ્ટિને જોનારા હે, ગણશે નહિ પ્રભુ ભિન્ન,
 પ્રીત ધરીને બેઠો આજે, જેમ છે જળ ને મિન. ૬૦
 કોઇને આવે દ્રવ્ય અનર્ગળ, કોઇને ન કોડી હાથ,
 ભિન્ન ભેદ શું રાખો આવો, ઘટે ન તમને નાથ. ૬૦
 બાળ આપનો શું ટવળાવો, હે હરિ વિશ્વાધાર,
 આડું કરવું હતું જે પ્રભુતો, શિદ આપ્યો અવતાર; ૬૦
 આપ સમર્થ શિરે મુજ જાણી, ઝુંઝ હું દશ દિશ,
 પણ પ્રભુ અંતરમાં નવ લાવો, શું ચઢી એવી રીસ. ૬૦
 ખોટ પડી શું આપતણા ભંડાર પ્રભુ મોબાર,
 આપો માગું થોડું પ્રભુજી, તેથી ન કંઈ ખૂટનાર. ૬૦
 કદુ વચનો આ શ્રવણ કરીને, કરશે નહિ પ્રભુ રોષ;
 છે તેવું હું કહું છું આજે, એમાં નથી મુજ દોષ. ૬૦
 વેણ સુણી આ ઘેલાં કાલાં, હે પ્રભુ જગદધિ નાથ,
 દ્રવ્ય અનર્ગળ હેવું હોયતો, કરને લાંબો હાથ. ૬૦
 દૈવી આ વ્યવહાર કરો, જેથી પરમાર્થ સધાય,
 હે નરહરિ પ્રભુ દો એવું મુજ, દશ દિશ જય જય થાય. ૬૦

ગગનર્ષા ગતિ કરવા નિમંત્રણ.

પદ. ૪૧. (અમને પ્રાપ્ત કરવાને, એ લય.)

કરી રહીએ ગગનેજ બિહાર;

હેવો પણ જ્યાં નિવસનાર.

અખંડ રમતા રહીએ ચાર,-તે સ્થળમાં સદા,

કરીને જીવતા સંહાર,-વેષો સર્વદા;

માયા ભ્રાન્તિની છાર, હરી સહુ આપદા.

કરી રહીએ૦

દુઃખ, કલેશ ને, શોક શમાતો, લય થાતોજ ખુવાર,

હું તું તે આ લેદ વિલાતા, જાતાં સ્વરૂપે વાર;

કરીને૦

પૂર્ણ સ્વતંત્રરૂપે થઇ રહેતા, પ્રેમ સિંધુ મોજાર,

મસ્ત અને નિર્લય બની જાતા, જ્યાં સુખ શાન્તિ સાર;

કરીને૦

પૂર્ણ કૃપા પ્રભુની અનુભવીને જોજો જરાક બહાર,

સમગ્ર સિદ્ધિરૂપ ભણાશે, ઉર ચિતિનો અળકાર.

કરીને૦

સ્મરી શ્રીનૃહરિ આવાર, થાજે તમે તદા,

દશ દિશ જય જયકાર, રહેા મુખે વદા.

કરીને૦

ગરબો

પદ. ૪૨.

કકકે કોટ કપટનો સર્વ, પલકમાં તૂટવારે લોલ.

ખખખે ખોટો માયા ખેલ, ક્ષણમાં છૂટવારે લોલ;

ગગગે ગતિ આ કર્મની જેહુ, જીવોની ટાળવારે લોલ,

ઘઘઘે ખુદ ઘનશ્યામ સ્વરૂપ, નિરંતર ન્યાળવારે લોલ;

ચચચે ચિદ્ધનરૂપ થવાને, ચરણમાં લેટવારે લોલ,

છછછે છૂટવા જગ જંજાળની, બાજી સમેટવારે લોલ;

જજજે જન્મ મરણનાં દુઃખ, જરાથી છૂટવારે લોલ;

ઝઝઝે ઝટપટ જીવપણાનાં, આરુધ લૂંટવારે લોલ,

ટટ્ટે ટળવળવું આ જીવનું, સમુળ ત્યાગવારે લોલ,
 ઠઠ્ઠે ઠરવા અવિચળ ધામમાં, બ્રાન્તિને લાગવારે લોલ;
 ઠઠ્ઠે ઠંકે જગમાં કરવા, યશ વિસ્તારવારે લોલ,
 ઢઢૂ ઢાલ મૃદંગની સાથ, પ્રભુ ઉચ્ચારવારે લોલ;
 તત્તે તત્પર થઇને તનમાં, પ્રભુને પેખવારે લોલ,
 થથથે સ્થિર થઇને સ્વરૂપે, નિજરૂપ દેખવારે લોલ;
 દદે દોષ જનોના સર્વ, પલકમાં પળી જવારે લોલ,
 ધધધે ધમધમાટ આ જીવનો, સ્વરૂપે ઢળી જવારે લોલ;
 નન્ને નરહરિ નામ સ્મરણની, ધુની લગાવવારે લોલ,
 પપ્પે પરમાત્મા અંતરમાં, પ્રેમે જગાવવારે લોલ;
 ફફફે ફેર આ જીવ શિવ કેરો, તે વિલાવવારે લોલ,
 બબ્બે બાહ્યાન્તર છુદ્ધ થઇને, પ્રભુ પ્રતિ આવવારે લોલ;
 ભભભે ભણકારા ભયના જે, ભસ્મ થઇ જવારે લોલ,
 મમ્મે માયાનાં આવરણો, મનથી મટી જવારે લોલ;
 ચચ્ચે યશ વિસ્તરવા જગમાં, ડગવા દેવમાંરે લોલ,
 રરરે રગરગમાંહિ વ્યાપવા, પ્રભુ આવેશમાંરે લોલ;
 લલ્લે લોહ મટી સ્વર્ણ થાવા, લખ્યું એ લેખમાંરે લોલ,
 વવ્વે વેષ જીવોનો જે આ, તે તું પેખમાંરે લોલ;
 શશ્શે શય્યા શાન્તિ કેરી, જો આ જિજ્ઞાસી છે રે લોલ;
 બબ્બે શેષ ગુણ ગાએ તારા, શારદા આવી છે રે લોલ;
 સસસે સર્વતું હિત કરવાને, ઉરમાં ઇચ્છજો રે લોલ,
 હહહે હનુસમાં જે નિવસતા, તેને પ્રીછજો રે લોલ;
 અષ્ટઢળ પદમાં જે નિવસ્યા, તે ધ્યાનમાં ધારજો રે લોલ.
 અક્ષર ધામ અચળ સુખ જ્યાં ત્યાં, નયનો ઠારજો રે લોલ;
 જ પદમાં સ્થિત થઇને ધ્યાતા, ધ્યેયમાં શમી જવારે લોલ.
 ઠઠ્ઠે શબ્દ ઉચ્ચારણ કરીને, બ્રહ્માસ્મિ થવારે લોલ;

કોઈ પણ કાર્યમાં પરમાત્માને મિથ્યા દોષ દેવો લાગત નથી.

પદ. ૪૩

(' મતિ શી આ અવળ સુઝે વીર ' અલય.)

કથમ તું દે છે પ્રભુને દોષ.

સાઈં થાય તો તો સુજ કર્મે, ખોટું પ્રભુએ કીધું
દોષ પ્રભુએ દેવાતું તે, વૃત ક્યારનું લીધું;—
કર્મ કરે તું જે જે વીર, તે પ્રમાણે સુખ દુખ લેટે.
શામાટે પછી અનિષ્ટકૃત્યો, કરી તું દુખમાં લેટે;—
ઉચ્ચ કર્મ કરી જોતું વિશ્વે, રંક રાય બની જાતા,
રાય હોય તે રંકજ ક્ષણમાં, અનિષ્ટ કૃત્યે થાતા;—
શુદ્ધ હોય તે કર્મ ઉચ્ચ કરી, બ્રહ્મપદે સ્થિર થાતા,
કો દિન સાંભળ્યું છે કે નથી તે ? વાલ્મિક ઋષિ કહેવાતા;—
કોઈકે જનો અશ્વે ચઢી ફરતા, કોઈક તખ્ત ધિરાજે,
કોઈને મળતાં વસ્ત્રો નહિ નિજ, શરિર વિંટવા કાળે;—
કોઈને સુદિર છે શણગારો, કોઈને લોહની બેડી,
કોઈ અજર અમર થઈ ફરતા, કોઈ શિર ચમંની બેડી;—
કોઈને મિષ્ટ પદાર્થો મળતા, કોઈને ન ખાવા સુકું,
તો પછી પ્રભુને દોષ દેવા તું, શિદ્ધને બળુગાં પુકું;
દોષ પ્રભુને દેવા છાડી, ઉચ્ચ કર્મી તું થાજે,
સત્પ્રયત્ને મચીને પ્રેમે, પ્રભુ નરહરિ સુખ ગાજે;—

સદકાર્ય કરવામાં જગતથી લેશ પણ દરવાજું નથી.

પદ. ૪૪

કથમ ડરીએ જગથી ભાઈ—

લહીએ કાં ઉર મુરખાઈ. કથમ

ઉચ્ચ અને નિર્દોષ ક્રિયા, આચરતાં ડરીયે શાને.

છા જગ જ્યમ કાવેતેમ બોલે, પણ નંબ ધરીયે કાને;—

ઊંઠા હોત જો મેહેતા નૃસીંહ, તો ભક્ત બનત શી રીતે.

સૌકિંક લજ્યાથી હોત ઈર્ષ્યો જો ખીરાં, તો ભક્તિ કથન કરતે;—
 નથી ઈર્ષ્યા પ્રહ્લાદ સુધન્વા, પણ થઈ ગગનઃવિહારી,
 પ્રભુ રમરી પ્રભુ પદમાં ઠરીયા, જો જગમાં યશ વિસ્તારી;
 જન્મ પામી આ માનવ કેરો, વળી આર્થ ભૂમિમાં,
 જીવપણે શીદ લટકાઈએ ભાઈ, વશીએ શિવ સંસ્થિતિમાં;—
 ઉચ્ચ આશયો ઉચ્ચ ભાવના, કરી ઉચ્ચ વિચારો
 આત્મ સ્વરૂપે શમી, તરી જઈએ, દુસ્તર સંસૃતિ આરો;—
 પ્રભુની પૂર્ણ કૃપા પામીને, જીવપણું આ હરીએ.
 શીખખરે સ્થિત રહી પૂર્ણ સ્વતંત્ર, અને નિર્ભય થઈ ફરીએ;—
 નરહરિ શિષુ સાચા થઈ વિશ્વે, નૃહરિ રૂપસંઘ થઈએ
 ઉપેન્દ્ર પ્રભુ પદ અનુભવી, હરનિશ આનંદે મલકાઈએ;—

વિષય આશક્ત જીવનું સ્વરૂપ તથા તેમાંથી મુક્ત થવા મુબોધ.

પદ ૪૫

(આધિજો આંખો જતાં નથી જતો એ લય.)

કામ બાણ જેને વાગ્યાં છે અતિભારી,
 દર્શાં તો તેની માઠી નકકી છે થનારી.
 હિરો ત્યજીને જે કાચ માંહિ મ્હોતો પ્રીતિ અપારજેમાં ધારી,
 ક્ષણિક સુખોમાં તે લલચાતો પ્રેમે,
 (આવી) ઓઢાડી કોણે અંધારી રે;—
 ધારીને મોહ નિત્ય વિષયે દોરાતો, નિર્ખીને ઠાઠ માઠ નારી;
 ઉમંગ ધરતો તે નિત્ય વ્યભિચારમાં,
 રમવાને રત્ન દિન જારી રે;—
 ખાવું કે પીવું ન કાંઈ તેને ગોઠવું, નિદ્રાને દેતો વિચારી,
 અહોનિશ વિચારો અંતરમાં ઘોળાતા,
 કોની સાથ કરવી હવે ચારી રે;—
 અમુક મંજોતો આનંદ અતિ ઉપજે, છપી અમુકની છે સારી,
 અમુક સાથે હું વિષય સોગ સોગવું,

ત્યારેજ મહારી હોંશિયારી રે;—

ધન, ધામ, હામ, કામ સર્વે તે ખોતો, પીલા વિષય કેટું જારિ,
રાત્રિ દિન વિષયે પચીને પછી લેતો,

યમચુરીની વાટ સારી રે;—

છોડી અનિત્ય કૃત્ય આવાં સદા વીર, દેજો વિષય સહુ નિવારી
દુષ્ટ મતિ ત્યાગી શુભ માર્ગે સોહાજો,

મતિ પોતાની સુધારી રે;—

નિદ્રા વશ વૃત્તિને જાગ્રત કરનાર શ્રી કૃષ્ણની વીણા.

પર ૪૬

(૨૬ દાસીની આજ વહારે એ લય)

કાન કૃષ્ણજીની આજ વેણુ વાગી સુણી,

હું તો સુતેલી ઉંઘમાંથી જાગી રે;—

આજવેણુ

ઉઠી ખાવરી હું આસપાસ જોતી, મારા ઘરની પછવાડે બધે ગોતી

પણ ક્યાંહી નવ લાળ એની લાગી રે;—

આજવેણુ

શબ્દ ક્યાંથી આવ્યો તે ન જાણું, શોધું ક્યાં હાવે મનુ તો ધુંઆણું,

ખુદ્ધું બારણું મૂકીને હું તો ભાગી^૧ રે;—

આજવેણુ

ગોકુળ મથુરાંને કાશી હું તો જોઈ, વૃંદાવનમાં દીકું નવ કોઈ,

તેમ તેમ ગઈ શોધવા હું આઘી રે;—

આજવેણુ

શોધું તોએ ન પાર આવે, કરું પોકાર લાળ કોઈ બતાવે,

તેને આપું વસ્તુ હું મોં માગી રે;—

આજવેણુ

એટલામાં સંતાએલા દીઠા, નાથ જોયાને દુ ખ સહુ નીઠ્યાં,

હું તો જાણતી નહોતી આવા દાગી^૨ રે;—

આજવેણુ

વેણુ સુણી અમૃત રસ પીધો, જોવા કૃષ્ણજીને આત્મ મારો સિધો

હું તે પ્રેમ કરી, કૃષ્ણ પદે ભાગીરે;—

આજવેણુ

કૃષ્ણ નીર્ખીને મોહ ગયો છૂટી, માયા બેઠી સુજ પદમાંથી તૂટી,

હાવે થઈ રહીશું હું વૈરાગી રે—

આજવેણુ

પોતાના સર્વસ્વ મનાતા પ્રિયતમના વિયોગવિરહથી વ્યાકુલૈત
 વૃત્તિના આલાપ તથા તેને શાન્તવન કરનાર પ્રિય સર્વી.

૫૬ ૧૭

શાન્તવન વૃત્તિ-કેમ સખી ! જહાવરી ફરે તું આ વિશ્વમાં ?
 વ્યાકુલ-બેની તે વાત તું પુછીશ ના મને.

જા-કે'ને સાચું અલી તું'ને મારા સમ.છે,
 તું'ને મારા સમ છે, તું'ને મારા સમ છે
 કેમ સખી ! જહાવરી.

વ્યા-બેની તે વાત તું પુછીશ ના મને.

શું પુછેછે ઓ સખી, મારા હુઃખની વાત,
 મારું સર્વ જતું રહ્યું, ઉરે થતો આઘાત.

કેવાની નથી વાત, જીવવું હાવે શા માટ
 ફરી આવો ન ઘાટ કદિ મગશે મુને (૨)- કેમસખી !

વિવિધ વિભવ જેમાં હતા, જ્ઞાન ગુણ ભરપુર,
 આજે થયા તે અણુછતા, ઓ સખી ! મુજથી દૂર,

કરવું કાંઈ નં સુઝે, કાયા માદ્યરી ધ્રુજે,
 ઓલવવું હુ ખ તે આ કોની કને (૨);— કેમ સખી !

ઝળહળ જ્યોત શમી ગઈ, થઈ રહ્યો અંધકાર,
 પ્રકાશ એવો ક્યાં મળે, કહે સખી તું આ વાર;

આશ કો'ની ધરૂં, ઘાત કરીને મરૂં,
 કહેને હાવે ક્યાં ઠરૂં, બતાવી દે મુને? (૧); કેમ સખી !

શાન્તવન.-અકળાઇશ નહિ બેની ઓ, તુજ હેયાના હાર,
 મેળવી આપીશ હું તને, ઉરમાં ધીરજ ધાર,

નથી દૂર તે ગયા, તારી સમીપે રહ્યા;
 વચન તેમણે કહ્યાં તે હું કહું છું તું'ને (૨); કેમ સખી !

કહેજો મુજ પ્રિય પત્નિને; ધરે ઇશ્વરું ધ્યાન,
 વર્તન મુજ સમું કરે, થઈ ગુરૂથી એકતાન,

તો તો સત્વર મળાય, પ્રિય પ્રભુમાં ભળાય,
 હું તું તે એક થાય એવું કહ્યું છે મુને (૨); કેમ સખી !

વ્યાકુલીત-ધન્ય ! સખી ઓ માદ્યરી, ધન્ય ! સુજ અવતાર,
 ધન્ય ! દિવસ છે આજનો, ધન્ય ! તુજ ઉપકાર;
 જે વચન તેં કહ્યું, સર્વ તે ઉરે લહ્યું,
 સુજ હુઃખ સહુ ગયું, મળીશ હાવે પ્રભુને (૨) કેમ સખી !

‘ કક્કો ’

પદ. ૪૮. (પ્રભુ કેમ ન દર્શન આપે. એ લય.)

કકકો ખરો કરવાને તમારો, સામા સાથે વચન શું ઉચ્ચારો,
 કમે કમે પછી વાદ વધારો, કહો તેમાં શું કાર્ય સુધારો. કકકો
 દોષ તમારો હોય છતાં પણ, ધરી અન્ય સાથે દ્વેષ,
 મોટા પોકાર કરી લઠતા શું, દેખાડવા જીવ વેષરે;—
 અન્ય બગાડે છે આપણું એ લહી, ઉરમાં કરી અતિ ક્રોધ,
 મિથ્યા વાદ કરી અન્ય સંગે, મૂકો વધારી (શું) વિરોધ;—
 પણ આતે સત્ય કે આતે અસત્ય છે, કરો નવ તે કાં વિચાર,
 દોષ જોવાની દૃષ્ટિ નિત્યે, લહો નવ શાન્તિ લગાર;—
 નિત્યાનિત્ય વિવેકની દ્રષ્ટિ, રાખી શુભાશુભ નિત્ય,
 ખડું કહે ત્યાં ખાર ન કરશો, ત્યજવા બહુ દિનની પ્રીત રે;—
 હિત જો તાકો તમારું તો માનજો, ઉરમાં આ મારો બોધ,
 ભલે જગત નિંદે તમને પણ તોએ, કરજો વૃત્તિ નિરોધ;—
 ક્રોધ કલેશને દ્વેષ ત્યજીને, ધરી સહુ સાથે સંપ,
 આત્મસ્વરૂપ સઉ સ્થળ જોઈને, હરજો બન્ધુ કુસંપ;

જીવત્વની તથા શિવત્વની સ્થિતિનું સ્વરૂપ.

પદ ૪૯.

કયાં અદ્ભુતતા આત્મસ્વરૂપની, કયાં વિચિત્રતા જીવત્વની,
 કયાં ભયભીત સ્થિતિ જીવ કેરી, કયાં નિર્ભયતા શિવત્વની.
 કયાં ગૌરવતા પ્રભુત્વની હા, કયાં આ દૃશ્ય જીવોના વેષ,
 કયાં સુંદરતા દેવી વ્યક્તિની, કયાં જીવના મુખ પરની મેશ.

કયાં આનંદ મહેદધિ છોળો, મારે બૂનલ ને દશ દિશ;
 કયાં જીવો દુખ કલેશ તથા ભય, ચિંતાથી પાડે અહો ! ચિશ.
 કયાં સ્વતંત્રતા શિવપદની હા, કયાં અંધન જીવો દેખાય,
 કયાં દિન થઇને યાચે જીવો, કયાં શિવ સિદ્ધિપતિ લેખાય.
 કયાં નિવૃત્તિ દેવી વ્યક્તિની, રહે વશી શાન્તિ માંહિ સદાય,
 કયાં સંકુચીતતા જીવ મનની, કયાં શિવની મર્યાદા વિશાળ,
 કયાં સર્વજ્ઞપદે શિવ શોભે, કયાં સમદૃષ્ટિ શિવત્વ માંચ,
 કતાં અવનતિ પ્રતિદિન જીવ કેરી, વસે શિવ ઉન્નતિ શૃંગે સદાય.
 કયાં જનિમૃતિ ભય દેવો હરતા, કયાં જીવ મૃત્યુ આસ થતાય,
 કયાં વિષપાન કરે વિષયોનું, (જીવ) શિવ આજીમાં અમૃત રેલાય.
 કયાં માયાની જાળે ફસાતાં, તથા જ્ઞાન્તિમાં નિવસતાય,
 કયાં વિષયોથી અલિપ્તજ રહેતા, (દેવો) કરી માયાની જ્ઞાન્તિ વિદાય.
 કયાં સ્ત્રી, સુત ધનથી મલકાતા, કયાં શિવ વૈભવમાં વસતાય,
 કયાં સુખ દેવી શિવ સંસ્થિતિનું, કરે કદપના જીવ ન જરાય.
 કયાં દઢ શ્રદ્ધાથી ભક્તિ કરી, જીવ સ્મરી શિવ શિવરૂપ થઈ જાય,
 કયાં તળેટીમાં છુંદાતા જીવ, પ્રભુ સ્મરી પ્રભુપદને ના રહાય.

અસાવધ મનુષ્યોનું સ્વરૂપ તથા તેમની કૃતિનો અનુભવ.

પદ ૫૦

કૃતિ આ જગતની ચાર, જોઇને કંઈ કંઈ અનુભવ થાય
 ઉત્તમતાનો શોખ કરે પણ, ઉત્તમતા ન ધરાય.
 ઉત્તમ ફળ હોયે તેમાં પણ, ખાય જો કોહું જણાય;— જોઇને
 ઉત્તમ વસ્ત્ર ધરે અંગે પણ, ખેંચેરણ મેલાં લગાય,
 ઉપરના હોય રૂપાળા પણ અંતર ગંધાતાંય;— જોઇને
 ત્યાગી થઇને જગમાં ફરતા પણ નહ ત્યાગ કરાય,
 ઉત્તમ નારી ઇચ્છે ઉરમાં, રોટી પર મન જાય;—
 પરમ્પરમાંના પરમ ભક્ત છે, એમ જગતમાં કહેવાય.

પણુ ઘર ઘર ફરી ભિક્ષા માગે, શી અદ્ભુતતા ! આ...ય;—
 ભગવાં વસ્ત્ર ધરી બાવા કંઈ, યોગે રાખોડાય,
 ગળે ગંઠા રૂદ્રાક્ષ તણા, કાને પણુ લટકયા જણાય;—
 પણુ અંતર નવ ભગવાં કરતા, ઉર શાન્તિ ન જરાય,
 ઘણા બ્રાહ્મણે તેજસ્વી શા, ચંદ્ર અમાવાસ્યાય;—
 ઉત્તમ વર્ણ છતાં કોઈ જનનાં, તનુ અતિ ગંધાય,
 સ્નાન કરે કોઈ બોળી કાઢ્યું, જેમ વસ્ત્ર કુવાની માંદા;—
 મીઠા બોલાં હોય નરનારી કોઈ, પણુ ઉરનાં કાળાય,
 મિત્ર થતા કંઈ અસંખ્ય વિશ્વે, પણુ સહુ સ્વાર્થ તણાય;—
 તિથોના સ્થળમાં કંઈ જન કહે, નહાતાં પવિત્રજ થાય,
 પણુ ત્યાંના જન દેખી દ્રષ્ટે, મલીન કહી જવાય ! ;—
 અધોગતિમાં નિત્ય અથડાતું, આ જગ તો દેખાય,
 પણુ સાચા ઉન્નતિના શૃંગપર, વસ્તા વીરલજ કોય;—
 એધને ઉર આનંદજ થાય,

અમુલ્ય જન્મને એલે ગુમાવનાર જીવને સુબોધક વચનો.

પદ. ૫૧. (શિર જોરી શાના પર આવડી, એ લખ.)

ખોયો અમુલ્ય જન્મ તારો, યો વીર એળે ખોયો અમુલ્ય જન્મ તારો,
 મોહ પ્રવાહે તું નિશદિન વહેતો, રહો વિષય ચિંતનારો;—
 ભક્તિરૂપી નવ નાવ બ્રહ્મ વીર તે, ભવમાં રહ્યો ડુબનારો;—
 દેવળે દેવળે તું દર્શન અર્થે, કરતો ફરે છે લટકારો;—
 દેહ દેવળમાં હરિ નવ શોધે, કયાંથી પછી આવે સુખવારો;—
 મર્કટ સરખું મન રહ્યું ન તુજ હસ્તમાં, સ્થળ સ્થળ કરે છે ફટકારો;—
 તાણી ટીલાં ધરી માળાઓ હસ્તમાં, સુખે રામ રામ રટનારો;—
 (તોય) વ્યાકુલતા ઘણી થાતી તુજ અંતરે, પટ્ટરિનો ભય નવ નિવાર્યો
 કાળાં ફાટીને ધોળાં આબ્યાં શિર તોય તે, બ્યવહાર ભાર ના ઉતાર્યો;
 શેવી વૈરાગ્ય નવ ભક્તિ કીધી નાથની, રહ્યો સહાય કાળ છારો;—

ઘડીની નવરાશ લઇને તેંતો કહી પ્રીતથી, પ્રભુ શું ખાંધ્યો ન એક તારો;
છાડી હાવે બધી પ્રીતિ સંસારની, માની લેજે બોધ મારો;—
નૃહરિ પ્રભુને શણું જા સવેળા, મટે ફેરો ચારાશીનો તારો;—

બાહ્ય ક્રિયામાં આદંબર ધરનાર મિથ્યા જ્ઞાનીઓ.

૫૬. ૫૨ (નહિ ચીજ કોઇ ગળી. એ લય)

ગયા જ્ઞાનમાં ગળી ઘણા જન, ગયા જ્ઞાનમાં ગળી,
ઉપર ટપકે જ્ઞાન બતાવે, જેમ ચમક વિજળી—
પણ ઉંડા નવ ઉતરે કદીએ, અંતર સાથે મળી.— ઘણા જન
અમુક વસ્તુ ખાવાથી લાગે, દોષ સર્વને વળા;
અમુક વસ્તુ સેવ્યાથી જઇએ, અન્ન પાણીથી ટળી;—
પ્રભુ ભક્તિ પ્રીતથી કરવી, જાય પાપ પ્રજળી;
જેને તેને બોધજ દેવા, વાંચે વંશાવળી;—
તિથોમાં નહાવાથી જાએ, સહના મનની મળી,
સ્થળ સ્થળ દર્શન પ્રભુનાં કરવાં, પ્રેમ થકી લળી લળી;—
બંગાળી ખાંડજ વાપરવી, બીજી ખાંડ તો બળી.
કંદોઇની મીઠાઇ ખાઇએ તો, જઇએ નહુ વટલી;—
વિશીમાં ભોજન નવ લેવું, જઇએ ભૂખે કળકળી.
નળતું પાણી નવ પીવું જો, પ્રાણ જાએ નીકળી;—
અનાયોથી અળગા નિત્ય રહેવું, સતો લેશું ભળી;
કદી સ્પર્શ થાએ જો તેનો, તો નહાવું વઝે બોળી;—
શાઓમાં તો આમ કહ્યું છે, શકે કોઇથી પળી.
પાળવું પ્રીતે શુદ્ધજ મનથી, આચારે હળીમળી;—
લસણ ડુંગળીને નવ ખાવું, એમ કહે ઉછળી,
(પણ) દોષ પોથીનાં રીંગણમાં છે, સાચામાં નહિ જરી;—
પોતાને બધું અપતું અન્યને, બતાવે રીત અવળી,
મિથ્યા પાંડિત્ય બતાવનારા, (આવે) જગમાં બહુ નીકળી;—

ઇષ્ટાભિન્ન વ્યક્તિના ક્રિયોગનો વિરહ તથા તેમના ઉપકા સ્મરણ.

૫૬. ૫૩. (મુજ પ્રિયતમની સોડમાં આજે ભરાઈશ હું. એ લય.)

ગયા ક્યાં છોડી અમને પ્રાણ, નથી તબ ગુણ બુલાતા,
 ગુણ બુલાતા નથી ઉરે, થાતી જરી શાતા;— નથી તબ
 વાગ્યા જે હૃદયમાં ઘાવ કારી, તે ન રૂઝાતા,
 તબ ગુણ સ્મરણ કરવા જતાં, શુન્ય મન મતિ થાતાં;—
 ઉપકારો કીધા જે વિશ્વપર તે, ગણ્યા નવ જાતા,
 રે રે ! ગયા શું નાથ છોડી, અમ હૃદય કંપાતા;—
 (આપનો) સંયોગ થાતાં સ્વરૂપ, ઉરના તાપ બુઝાતા,
 કહો હાવે ક્યાં ઠરીશું અમે, ઓ જ્ઞાનના દાતા;—
 દુઃખી અને દિનને પ્રભુ, તમે ઉંચે લઇ જાતા,
 કરવાનું કાર્ય તે છોડી, કીધા આજ (કાં) પછડાતા;—
 પ્રભુ આપ સ્થુળ અવલોકી, સહુ આનંદમાં નહાતા,
 બાણ્યું ગયા જે આપ ચાલી, અશ્રુ આ જાતાં;—
 પૂર્વે કહેતા મુખ થકી હજી, દર્શ્યે દેખાતા, (પુસ્તકના લેખો)
 એ વચન પર વિશ્વાસ અમને, છે ન વિસરાતા;—
 કીધું ભલે છો હાસ્ય પણ નથી, રહેલ કંઈ જાતાં,
 અદર્શ્યમાં પણ ભોંઈશું ગુરૂ ! તમ મુખ મલકાતાં;—
 એટલું થએથી અટકાશું, ન પ્રયત્નને રહાતાં,
 ઉદ્દેશ કરીશું સિદ્ધ આપને, દ્રષ્ટે દેખાતા;—
 નથી પાંખ આપી નાથ અમને, ઉડી દૂર જાતાં,
 બેઠા ગગન ગામી થઇ (આપ), રહ્યા અમે ટવળાતા;—
 ચિંતા નહિ છે બાણીએ સઉ, આપ આચરતા, ૧
 શોધીશું વર્તન લેવું કરીને, આપના પતા;—
 લાગે અકારૂં જીવન આ સઉ આપવિષ્ણુ તાતા,
 થઈ શુદ્ધ કાયા સર્વની, આ હૃદય નિત્ય ગુરૂતાં;—
 જે હિત દર્શ્યે સાધતા, તે અદર્શ્યે સધાતાં,
 —રહેજો અમારાં નિત્ય રહીએ, આપ ગુણ ગાતા;—

કીધું જગે જે આપે તેવું, કોઇએ નવ કરતા,
 —નિર્ઘ્યા નથી પણ નિર્ભીએ, શ્રી વિશ્વવંદ ત્રાતા;—
 બહલો કશે વાળી ન, શકનારા અમે પાતા^૧,
 ઉપકાર નહિ બુલાય આપનો, પ્રાણ અમ છે જ્યાં;—
 શ્રી વિશ્વવંદ પ્રભુ આપને, અવલોકવા જાતાં,
 પહેલા નૃહરિ નિર્ભીશું, વિશ્વે-વંદ સમ થાતાં;—

નિજ શિષુને નિજ સમ કરવા શ્રી રૂઢને પ્રાર્થના.

પદ. ૫૪

(અંતરે અહાહા ! એ લય.)

ગુરુવરરે ! મુજને કૃપા કરી કરો આપ સમાન,
 જેથી બુલું હું જીવપદ ભાન,
 ગાળું આપમાં સહુ અભિમાન રે.— ગુરુવરરે !
 અરુ જીવો ઘણા ઈચ્છે ધનાઢયની, કરૂણા આ જગમાંદા.
 ઈચ્છી હું આપની મહાકૃપા પ્રભુ, શમી રહું આપની માંદા રે;
 આ દશ્યના સહુ વિષયો જાણું, જીવ તણું રહેઠાણુ,
 અમિત્યે શામાટે પ્રભુ પ્રીત ધરું હું, ઉભાપવે અંતે એ હાણુ રે;—
 દુઃખ ભય કલેષને વશ થઇ રહેતું નિશદિન ચિંતા અસ્ત,
 વિશ્વ, તેવું નવ ન્યાળું હું મુજમાં, કાંજે (આપનો) અભય વર હસ્તરે;
 આપ કૃપા વિષુ દશ્ય આ સર્વે, શુન્ય સમાન જણાય,
 નાંખો અમિદ્રષ્ટિ નાથ જરા એતો,
 શાન્તિ સહુ સ્થળમાં છવાય રે;—
 આપનો થકને હું આપને જોતો, અન્યે ન ઢળતું ચિત્ત,
 કાંજે અનિત્યનું દર્શ કર્યાથી, થાતું ન માનું હું હિત રે;—
 સખલ છતાં નિર્જલ સહુ માને, મુજને આ જગના જીવ,
 પણ પ્રભુ નરહરિ કૃપય ધારા, કરો ટળી જીવ થઇ રહું શિવ રે;

ગુરુ એજ મારુ સર્વસ્વ છે.

૫૬. ૫૫

(કુમ કુમ પાપ ધારીરે. એ લય.)

શુર ! શુર ! સ્મરું હું સુખથી રે, છુટું હું આ ભવદુઃખથી રે,
રાત્રું ન અન્ન હું સુખથી રે, ઇચ્છું એક હું ભુક્તિ રે.
માત તાતને બન્ધુ પણ શુર ! મારા,
પ્રણા અને વિષ્ણુ શિવ એ મેં ધાર્યા,
ગણું હવે નવ ભિન્ન રે, એ સુખ પ્રભુથી,
હું પણ છું એમાંથી રે;—

શુર ! શુર !

અંતરમાં ચિતિધૃતિના ચમકાર.

૫૬ ૫૬

ચમક અહા!શી ભળાય અદ્ભુત ઉર જ્યોતિ ઝળકાય,
ચિતિજ્યોતિ અંતરમાં આજે, જળહળ પ્રકટી જણાય.
ઘોર તિમિર અજ્ઞાન તથા મન મળ, સઘળા જ્યાં હણાય;—અદ્ભુત !
ચિતિની મહદ્ કૃપાથી પ્રતિદિન પ્રગતિ પથે જવાય,
આન્તિ દ્વૈત તણી શમી જાતી, અદ્વૈત એક લહાય;—
હું તું તે ત્રિપુટીજ દળાતી એક ઇશત્વ ભળાય,
ત્રિગુણ દળતાં સહજ પ્રયત્ને ત્રિગુણાતિત થવાય;—
માયા આન્તિ નષ્ટ થતાં, માયાતિત થઈ રહેવાય,
જીવ સ્વરૂપ ક્ષિતિને બદલાતાં, શિવસ્વરૂપ થવાય;—
જીવ તળેટીમાંથી નીકળી, શિખરે ગતિ કરાય,
ઉન્નતિ શૃંગે નિવાસ કરતાં અદ્ભુત શાન્તિ છવાય;—
અભય સ્વરૂપ ચિતિ જ્યોતિ જોતાં ભય નવ કોથી ધરાય,
કલેશ દુઃખ તથા મર્ષાદિક ચિંતા સંહારાય;—

ચિતિ સ્વરૂપ અંતરમાં જોતાં, ચિતિસ્વરૂપ થવાય,
મસ્ત થઈ આનંદે બુદ્ધીને અહં પ્રહ્લ ઉચરાય;—

સવેદા સુખને ઇચ્છનારે શ્રી ઇષ્ટ સ્મરણ સેવ્ય છે.

પદ ૫૭. (આહો જો તમે નરશ. એ લય.)

આહો જો સદા સત્સુખ સાધકો, સ્મરી દ્યોને ઘનસ્થામ,
અનીતિ શેન્ધે દુઃખ નહિ ટળશે, સુખનું નહિ જ્યાં નામ;—સાધકો
નહિ પ્રપંચ છળથી ટળશે દુઃખ, કરી કામ ક્રોધ નહિ પામે સુખ.
હરશે નહિ વિષય સુખ કાંઈ ભુખ;— સાધકો

જોયા માયામાં ઘણા, પડીયા દુઃખ મોબર,
અનેક વર્ષથી આથડે, રળતા નહિ સુખ સાર.
મિથ્યા આ માયાનો છે વેષ, ઉપજતો અંતર માંહિ કલેશ,
જેથી ભ્રમતા આ લવને દેશ;— સાધકો

મોટા મોટા મુનિજનો, ઋષિ યોગીવર સિદ્ધ,
મિથ્યા માયા કૂપ છે, (એમ) અનુભવથી સિદ્ધ કીધ.
(તેથી) ટાળીને માયા પરનો પ્યાર, સ્વરૂપમાં થઈને એકાકાર,
ઉતરીયા આ લવસાગર પાર;— સાધકો

પ્રીતિ દૃશ્ય પદાર્થની, ટાળી જીવત્વ ગુમાન,
સ્વરૂપે સ્થિત થઈને રહે, બુદ્ધીને નિજ ભાન,
ખળી દુખ થાશે પળમાં છાર, પ્રકટશે અંતર સુખ અપાર,
મટી જીવ થાશે, શિવરૂપ સાર;— સાધકો

જગતમાં જન્મ પામીને પ્રાધાન્ય કર્તવ્ય શું છે ?

પદ. ૫૮. (પ્રભુની દૂપાના પાત્ર બન્ધુ એ લય.)

જગમાં જનોનું કાર્ય ધરવું, ઇષ્ટ ધ્યાન, ઇષ્ટ ધ્યાન.
અંતરતાણું તિમિર ટળવું, કરતાં પ્રભુ શુભ કેફે ગાન,

ભનકામ સઘ થવા શું કરવું ? દષ્ટ ધ્યાન, દષ્ટ ધ્યાન.
 તન મનના સહુ ટળતા નિકરો, ભુલાતું સઘ જીવ જાન,
 શંકા વિવિધ ટળતી શી રીતે ? દષ્ટ ધ્યાન, દષ્ટ ધ્યાન.
 જ્ઞાન્તિ આ માયા કેરી છુટતી, મળતી જો સદ્ગુરુ સાન,
 પથ જીતવું મન કેા સાધને કહો ? દષ્ટ ધ્યાન, દષ્ટ ધ્યાન.
 ચિંતા અને લય કલેશથી જ્યાં, રહેતાં જનનાં મુખ મેલાન,
 ધર્મા, અસુચા ટાળવા શું ? દષ્ટ ધ્યાન, દષ્ટ ધ્યાન.
 દશ દિશ અશ વિસ્તારવાને, વિશ્વે મેળવવાને માન,
 કરવું શું પુણું હું તમેને ? દષ્ટ ધ્યાન, દષ્ટ ધ્યાન.
 સ્વાર્થ સિદ્ધિ પામવા કરવાને અમૃત કેરું પાન.
 પ્રગતિ થતી લાઈ શું કર્યેથી ? દષ્ટ ધ્યાન, દષ્ટ ધ્યાન.
 ત્યજવા પડે સુંદર મહાલય, (કદિ) થાય ભટકાવું જ રાન.
 મિત્ર મિત્રનું મૃત્યુ થતાં શું ? દષ્ટ ધ્યાન, દષ્ટ ધ્યાન.
 મનના મનોરથ પામવા હજુબા, અવિજયનું નિશાન,
 કુષ્ટોથી સાવધ થઈ શું કરવું ? દષ્ટ ધ્યાન, દષ્ટ ધ્યાન.
 મિથ્યા પ્રવૃત્તિ છોડી નૃહરિ પ્રભુથી, રહેવું એકતાજ,
 ઉપેન્દ્ર પ્રભુ રૂપ કોણ કરવું ? દષ્ટ ધ્યાન, દષ્ટ ધ્યાન.
 ધરી ધ્યાન સાચું ઇષ્ટનું (ઉર) કરવું જગે થઈને મસ્તાન. .
 સાચા નૃહરિ શિષુ શી રીતે થવું ? દષ્ટ ધ્યાન, દષ્ટ ધ્યાન,

શું કર્તવ્ય છે.

પદ પદ. (સંસાર સમજાવે શાણા. એ લય.)

જિજ્ઞાસુ-જગતમાં હિ જન્મી વીરા શું છે કરવાનું ?
 જ્ઞાતા-ક્ષણે ક્ષણે હરિશુર કેરું ધ્યાન ધરવાનું, વીરા એ છે કરવાનું.
 જિન્-જીવો આ રહે છે વિધવિધ, વિધયના ધ્યાને વીરા—
 જ્ઞાન્-અર્જુનને નિજ સ્વરૂપે, સ્થિર થવાનું વીરા— એ છે
 -લય કલેશ ચિંતાથી આ, જનો જે પીડાતા; વીરા શું છે
 -નિશ્ચિંત થઈને તારે, શાન્તિમાં સુવાનું, વીરા એ છે

-ધાન સમ જીવન ગાળે, સર્વ વિશ્વ જે આ; વીરા શું છે
 -દેવી જીવન નિર્માયું તારે ગાળવાનું; વીરા એ છે.
 વસ્તિપત્રકમાં થાતી ગણના જન કેરી; વીરા શું છે.
 તારું કાર્ય દશ દિશમાં યશ વિસ્તારવાનું વીરા એ છે.
 નાના મોટા વેષ જોઈ આ મુઠા મલકાતા; વીરા શું છે.
 પ્રભુ તણો વેષ જોઈને તારે મલકવાનું; વીરા એ છે.
 મ્હાન મુખ લઈને ફરતા કંઈ જનો વિશ્વે; 'વીરા શું છે.
 તારે અખંડ હસતું મુખ રાખવાનું; વીરા એ છે.
 માન્ય મેળવતા ઇચ્છે; વિશ્વમાંહિ કંઈ તો; વીરા શું છે.
 તારે તો સઘળું પ્રભુમાં માન્ય મૂકવાનું; વીરા એ છે.
 અપશબ્દ ઉચ્ચારે જીવો મ્હાન મુખ કરીને; વીરા શું છે.
 શીખજે તું અમૃત વાણી ઉચ્ચારવાનું; વીરા એ છે.
 આશ જો ધરે છે કંઈ જન ધનપતિ કેરી; વીરા શું છે.
 તારે તો શ્રી પતિ પાસે સદા યાચવાનું; વીરા એ છે.
 જુઠા દાંભ કરતા કો પ્રભુ પામવાને અર્થે;— વીરા શું છે.
 કાર્ય તારું દ્રઢ શ્રદ્ધાથી લક્ષિત સાધવાનું;— વીરા એ છે.
 જનો વશ કરવા ઇચ્છે વિશ્વના જીવોને;— વીરા શું છે.
 કાર્ય તારું સઉ કણોને ધ્યાને રોકવાનું;— વીરા એ છે.
 દશા રાહુ મંગળ કેરી, પનોતિ અહ નડતાં;— વીરા શું છે.
 ઇષ્ટ કૃપાથી તારે નીડર રહેવાનું;— વીરા એ છે.
 કથા બ્યાસ કેરી સુણવા કંઈ જનો ભટકે;— વીરા શું છે.
 તારું કાર્ય અંતર સ્વરને શ્રવણ ધરવાનું;— વીરા એ છે.
 રાજ થાય કંઈ વાદિત્રો સુણી રંભા ગાને;— વીરા શું છે.
 તારે તો અનહદ નાદે રત રહેવાનું;— વીરા એ છે.
 અલંકાર મૌક્તિક કેરા, ખેરી કો મુખ માને;— વીરા શું છે.
 તારે દિવ્ય સદ્ગુણ ભુષણ થકી દીપવાનું;— વીરા એ છે.
 અવનતિને પામી જીવ રહે સદા કલેશાગારે— વીરા શું છે.
 ક્રમે ક્રમે ઉન્નતિ શિખરે, (તારે તો) વિરાજવાનું;— વીરા એ છે.
 મિથ્યા પ્રવૃત્તિ શેવે નિજ શિર લહી બોળે;— વીરા શું છે.

નિવૃત્તિમાં રહી પ્રભુને (તુજ) કાર્ય સોંપવાનું;—વીરા એ છે
નૃહરિ સ્મરીને પ્રગતિ પ્રતિદિન કરજે;— વીરા એ છે
ગાળી જીવપણું શિવપદમાં સદ્ય ઠરવાનું;—વીરા એ છે ઠરવાનું

ભારતની અવનતિનું પ્રથમ પગથિડ.

પદ ૬૦૧ (ડાહ્યા સુભદ્રાના વીરારે જસોદાના જાયા. એ લય.)

જગમાં કેવા ચાલ સારારે, વર્ણી ના શકાય,
આવા કયાં સુધી ધારારે, રહેશે વિશ્વ માંદા.
સાઠ વર્ષના વૃદ્ધને, ખાર વર્ષની નાર,
પ્રેમ કરી પર્ણાવતા; જ્ઞાની, મૂઢ ગમાર;— વર્ણીં
વિશ વર્ષની નારી ત્યાં, પતિની ઉમ્મર ખાર,
ધનને કુળના લોભથી, જોડાવે વ્યવહાર;— વર્ણીં
આવાં દુશ્કર લગ્નથી, થાએ કલેશ અપાર,
અહ સંસાર નીલે નહિ, પુર્ણપણે તિલભાર; વર્ણીં
અંધારૂ આ શું વળ્યું, ભારત ભૂમિની માંદા,
જ્ઞાની પંડિત સર્વ જન, મૂર્ખ અને વળી રાય;— વર્ણીં
ખરીદવા માટી તણું, વાસણ જે જન જાય,
સહસ્ર ટકેરા મારીને પછી લેવા મન રહાય;— વર્ણીં
તો આ જીવન વાટિકા, ચલાવવાને માટે,
ચોગ્ય લગ્ન થતાં નહિ, થાતો તેથી ઉચાટે;— વર્ણીં
જીઓ અંગ્રેજો તણાં, પ્રેમ લગ્ન આ વાર,
પૂર્વે પણ થાતા જીઓ, સ્વયંવરો અપાર;— વર્ણીં
જાણે સાંભળે છે છતાં, થઈ શું જુદિ અંધ,
વીરલ કોઈ નવ પાકતા, થયું જગત શું વંધ;— વર્ણીં
ખાળપણે પરજીવતા, પુત્રોને કરી પ્રીત.
જીવન આપું બગાડતા, શિષ્યા કયાંની રીત; વર્ણીં
વિદ્યા બળ જુદિ સહુ, વધતાં નહિ લવ લેશ,
અથપણમાં વિષયે ભળી, કેવા નીકળે વેશ;— વર્ણીં

ઉદમ કાંઈ સુઝે નહિ, તનુ દુર્બળ થઈ જાય,
 વીસ પચીસ થતાં, થતા મૃત્યુ આસ જણાય;— વર્ણી૦
 પ્રેમલગ્ન વિના જુઓ, જ્યાં ત્યાં કલેશ લગાય,
 બ્રહ્મચર્યના ભંગથી, વદાય હાથે હાય;— વર્ણી૦
 પુરૂષ સ્ત્રી ઉભય તણાં, નિસ્વાસે આ જગત,
 -નિર્બલ નિર્ધન થઈ ગયું, રહ્યું ન કોઈ સશક્ત;— વર્ણી૦
 કુર વિચારો કયાં સુધી, રહેશે જગ મોહર,
 અંધારૂં ટળીને થશે, ક્યારે તેજ અપાર; વર્ણી૦
 બન્ધુ મારા બોધ આ, ધરજો કહું ઉરમાંદ્ય,
 પ્રેમ લગ્નથી તો થશે, જય જય દશ દિશ માંદ્ય;— વર્ણી૦
 ચોગ્ય વય કન્યા તણું, તથા બાળનું (પણ) તેમ,
 (પછી) અન્ધિ બાંધો લગ્નની, (જો) ઇચ્છો યોગ ને શ્વેમ;વર્ણી૦

—:૦:—

વિષયી જીવને જાગ્રત કરવા ડિંદોમ.

પદ. ૬૨. (સાલગા રંગ આવોને માણીએ. એ લય.)

જાગજો મારા વિષયી અસાનીયો.
 ધરી વિષયે ઉમંગ, કરો દુર્બળ શું અંગ;— મારા૦
 વિષયો શેવીને દુઃખ પામતા, હજી આવે ન સાન.
 સમય આવે પછી વિચારજો,
 ન્યારે તૈયાર થાઓ સ્મશાન, ભુલો બાન; મારા૦
 ઇંદ્રવારણે શું વીરા લોભતા, નવ નારંગી એહ,
 એર હળાહળ જાણજો,
 સણમાં પહોંચાડી દે એ વિદેહ, પાડી દેહ;— મારા૦
 જુદા કસબ જેવા જાણજો, આ સંહુ વિંધ્યો તમામ,
 દૂરથી દેદિખ્યમાન દિસતા,
 અંતે આવે ન કોઈ વીરા કામ, છોડ્યું ધામ;— મારા૦
 વિષયો ત્યાં દુઃખ સદા છે રહ્યું, જાણો એરી છે આપ,
 છોડ્યો કે દંશ જટ કરે,

થાતું મૃત્યુ તેથી આપોઆપ, પ્રકટી પાપ;— મારાં
 વિષયેથી મન હવે વાળજે, મૃગજળ જેવું જાણામ
 સ્નાની કદી ન પીવા લોભતા,
 જેથી તૃપ્તિ અખંડ નવ થાય, જીવ જાય;— મારાં
 વિષયે મીઠું બિંદુ નહિ મળે, ખારો સાગર નિર્ધાર,
 અમૃતમય ભક્તિ પ્રભુ જાણીને,
 અહો થઇને તૈયાર, આ વાર, મુજ ચાર;— મારાં

તૃપ્તિ શિષ્યોને જીવોનું કર્તવ્ય સેવ્ય નથી.

પદ ૬૨

(જય જય પરમાત્મ વિભુતી. એ લય.)

જીવ કરે તેમ કયમ કરીએ, આપણુ નરહરિના શિષ્ય,
 આશ અન્યની શિદ્ધ ધરીને, મૂઢાના પદ પૂજશું.
 યજ્ઞ પ્રભુને નિત્ય રહીએ હર્ષમાં,
 ઇષ્ટ ઉપેન્દ્ર શિરે ન્યાળી, પતિતોથી કયમ ધુજશું;— જીવ.
 ઇષ્ટ પ્રબોધક મંત્રનો, અખંડ જપીએ જાય. —
 સુધ વિષે સ્થિર થઇ સદા, હૃદયે જીવજીવ ચાંપ,—
 ચિત્તિપતિ નિર્ભી વીરા નિત્ય પ્રેમ ધારીએ;— જીવ.
 વિવિધ વિકારે તો શમી, રહે વિષયોથી અસ્ત,—
 આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધીથી, જીવ જકડાય સમસ્ત,—
 ટાળી તેવો બંધ, સદા હરિશુર ઉચ્ચારીએ;— જીવ.

અનિત્ય દીર્ઘકાલ ટકતું નથી. તે જાણવા જીવને ઉપદેશ.

પદ ૬૩

(જીવ ખોટું આ જીવપણું. એ લય.)

જીવ જીવું આ દશ્યને તું જાણજે રે
 ટકે નિત્યે ન પ્રીતિ અનિત્ય;— જીવ.
 કાચળ કેરી હોયી ન શિષ્ય તારતીર,

સાથે તેવું આ વિષયો તુજ હિત;—	જીવ.
અચળ સુખ નવ વિષયો આ કહી આપતારે,	
તથા કરતા ન ઉન્નતિ લગાર;—	જીવ.
કલેશ, દુઃખ ભય શોક માંહિ સ્થાપતા રે,	
ચિંતા, વ્યગ્રતાનો વેષ ધરનાર;—	જીવ.
ઈંદ્રવારણા સમાન, સર્વ ભાસતા રે,	
સ્પર્શ કરતાં સાથે પ્રાણુ હરનાર;—	જીવ.
જીવ બંધને નાખીને માયા ભળમાં રે,	
અંતર બહિર ઉપાધિ કરનાર;—	જીવ.
સાચી તૃપ્તિ તથા શાન્તિ નવ આપતા રે,	
ઉરે ઉપભવે અગણિત કલેશ;	જીવ.
સદા વૃત્તિઓ અસ્થિર સહુની રાખતારે,	
મુખે ચોપડે પ્રપંચ તણી મેશ;	જીવ.
જીવ શિવથી વિમુખ સદા રાખતા રે,	
કરે પ્રગતિ ઉન્નતિ નહિ જરાય;—	જીવ.
સાવધ રહેવું આ વિષયોથી સાધુએ રે,	
રહેવું ઇષ્ટમાં ઠરીને સુખમાંદ્ય—	જીવ.

સ્વાર્થી મિત્રો કેવા હોય છે.

પદ ૬૪ (તમે આ માટે જ્ઞાન મોલે આવતા નથી. એ લય.)

જીવો મિત્રો આ જગત માંહિ કેવા તો થતા,	
કેવાતો થતા શું સાચા રનેહી સમજતા;—	જીવો ૦
કો સી મોહાહી વડે, મિત્ર થઇને ધાય,	
કો ધન ઇષ્ટિત અર્થથી, મિત્ર થવાને જાય.	
કેવળ સ્વાર્થ સાધવાના કો અર્થમાં, મિત્ર થઇને ત્યાં દોડતા જતા;	
સાચો રનેહુ બતાવવા, બીડે મોટી હામ;	
નવ કરવાતું પણ કરે, અતિ પ્રયત્ને કામ.	
લોકિક લજ્યાઓને પણ છોડીને, રનેહીને જ્યાં ત્યાં પ્રસન્ન રાખતા;	

મોઢે મીઠું બોલતા, પૂર્વે કરવા પ્રીત;
 સ્નેહીને દર્શાવવા, ગાતા ગુણ અગણિત.
 સ્વાર્થમાં કયાશ કાંઈ આવવા જો લાગી તો,
 સ્નેહીની પ્રેમી સૃષ્ટિ ન રાખતા;—
 વીર એ મારા એ કહું, જોડો જગમાં પ્રીત,
 શુદ્ધ સ્નેહીને શોધજો, નહિ તો થાશે અહીત.
 મિત્રો આ જગત માંહિ વ્યંહાર કાર્યના,
 સાધનો સાધવા ધસીને આવતા;—
 સ્નેહ સાચો દર્શાવતા, જ્યાં સુધી હોય જરૂર,
 પુન સ્વાર્થ સધાઈ રહે, ઉરમાંહે અકુર.
 પ્રેમ માંહિ વિઘ્ન કાંઈ આવી જો પહોંચ્યું તો,
 સ્નેહીની નિંદાઓ કરતા ભાસતા;—
 સુખમાં સદ્ભાગી થતા, હાલ જગતના મિત્ર,
 દુઃખમાં કામ ન આવતા, એ મિત્રોની રીત.
 એવા અનેક મિત્ર ભાજ્યા આ જગતમાં,
 તૃપ્તિ અખંડ કોઈ કાંઈ ન આપતા;—
 ક્ષણમાં વીપરીત ભાસતા, ક્ષણમાં પ્રેમ અપાર,
 સ્વપ્ન સમા સ્નેહી લહું, અંતરમાં આ વાર.
 સંસારના મિત્ર તુચ્છ ગણ્યા મેં હવે,
 ઉપેન્દ્ર નહરિ અંતિમ ભાવતા;—

વિયોગ વિરહ વ્યાકુલ વૃત્તિનાં શ્રી રૂપ પ્રતિ રોષ પ્રયુક્ત વચનો.

પદ ૬૫. (શિર જોડી શાન ઉપર આવડી મેં લપ.)

જીલમ આવો શું ગુબરો,
 એ સ્યામ મારા જીલમ આવો શું ગુબરો;
 પરણ્યા ત્યારે મુંજને મળીયાતા નાથજી,
 ફરીથી ન આવ્યો મળવા વારો;—
 રાખીશ માનીતી કરી તુજ મહેલમે,

એ વેણુને કાં વિસારો;—
 આમ શું તરછોડી દાસી આ આપની,
 મુજ મંદિરે નવ પધારો;—
 અણુમાનીતી છેક કીધી શું વાલમા,
 કો'ને પડ્યો શું વાંક મારો;—
 અન્ય સખિયો અતિ સુખમાં વિરાજે,
 મુજ શિર પર દુઃખ ભારો;—
 વસ્ત્રાલંકારે ખીજી સખિયો શોભાવતા,
 મુજને ન કાંઈ શણગારો;—
 આવું જો કરવું;—તું પહેલેથી સ્વામીજી,
 (તો) શીદને ગ્રહ્યો'તો હસ્ત મારો;—
 કાંઈ દિન મારી સભાળ નવ લેતા,
 આતે શું ધર્મ છે તમારો;—
 જગતપતિ થઈને સામું ઝાંખી ન જોતા,
 તો ખીજો શું મ્હાડું ધોળનારો;—
 દીઠી જો ગમતી ના હોડે' તો હે વાલમા,
 ભલે કહું છું ઠેર મારો;—
 ઝાઝા દુઃખે હું રિખાઉં છું શ્યામળા,
 બુઝો આ દુર્બળ દેદારો;—
 સ્વામીતું સુખ સામરે નહિ જો નારને,
 તેનો કયમ ભય જન્મારો;—
 એજે અમુલ્ય જીવન વહી ચાલ્યું,
 તોએ ન આંચો સુખ વારો;—
 જેવી સ્થિતિ છે તેવું કહું છું નાથજી,
 એમાં ન દોષ કાંઈ મ્હારો;
 સંતાઈ રહ્યા હોતો સુણુજો આસપાસમાં,
 મુજ રંકના આ પોકારો;—
 નૃહરિ પ્રભુ હાવે શરણે લઈ મુજને,
 ઉત્સાહ આપને બેસારો;

શ્રી રૂઢ જેને સાનુકુલ હોય છે તેને સર્વદા આનંદજ છે.

પદ ૬૬. (ચિતિચંદ્રની આ જાય. એ લય.)

જેને પ્રભુની છે સ્થાય, રમે તે નિત્ય આનંદે;— જેને
ચિંતા કે શોક ન ઉપજે તેને, ક્રોધ ન કદિએ લગાય,
દ્વેષાદી દગાય, નિર્ભયતા જણાય, શમે તે પ્રહ્લાનંદે,— જેને
આ સાઈ કે આ છે નહાઈ, એમ ન અંતર થાય,
તેને જરાય, લેદ લુલાય, ભ્રમે નહિ તે ભવ કંદે;— જેને
શુભ વસ્તુ બેઈ નહિ મોહાએ, અશુભ નવ અમુઝાય,
અંતર માંહ, સ્વરુપે શમાય, ગણી ખોદું નહિ તે નિંદે;— જેને
વૃત્તિ તૃપ્ત સદા તેની રહેતી, પ્રાપ્તવ્ય વસ્તુની માંહ,
અતપ્તિ ન કયાંય, તેના ઉર માંહ, રહે તે નહિ આકંદે;— જેને
દારિદ્ર દુખ ન પાસે આવે, દોષાદી વિદૂર પગાય,
અમૃત રેલાય, દશે દિશ માંહ, હૃદે જ્યાં પ્રકટ ચિતિ ચંદ્રે;— જેને
મૂઢ મતિના આ જીવ જે જગના; તેની ન તેને સ્પૃહાય,
સ્વતંત્ર વહાય, દુઃખો સહુ દહાય, રહે જ્યાં તે પ્રભુ સંઘે;— જેને
શ્રીમદઉપેન્દ્ર પ્રભુનો જેને, આશ્રય આ જગમાંહ,
ભ્રમે તે કયાંય, શમે પ્રભુ માંહ, પછી તેને સહુ જન વંદે;— જેને

જે સમયે જે થાય છે તે યોગ્યજ થાય છે.

પદ ૬૭. (જય જય પરમાત્મ વિભુની. એ લય.)

જે સમયે જે જે થાતું, તે તે યોગ્યજ થાય છે,
પ્રજ્ઞને શુભ શુભ દેખાતું, અજ્ઞને અશુભ જણાય છે.
પ્રભુ કદિ ના ખોદું, કર્તા વિદ્યેમાં,
પણ જડમતિના જગ જીવો, અવગું લહી અમુઝાય છે;— જે સમયે
પ્રભુનો આશય તો, નથી જગને દેવા દુખ,
તથા દ્વેષી પણ તે નથી, કે હરે જનતું સુખ.
પણ પણ હિત નિત્ય નાથ, જગતું તો સાધતા;— જે સમયે
રંક ક્ષણે રાજા બને, રાયજ ક્ષણમાં રંક.
નિર્ધન, ધનપતિતો, થતો ક્ષણમાં સહુ વિત્ત ભંગ, •

એ ન પ્રભુ કર્તા પણ, નિજ કર્મે થાય છે;— જે સમયે
 માટે સુખ દુઃખમાં સદા, સમ દૃષ્ટિ ધરી વીર,
 શુભ કર્તા પ્રભુને ગણી, ધરજે અંતર ધીર.
 તો તો તુને સર્વ યોગ્ય, થાતું તો જણાય છે;— જે સમયે

ધારણા ઇતિતાર્થ સિદ્ધ થવા શ્રો ઇષ્ટને પ્રાર્થના.

પદ ૧૮. (લય પુર્વોક્ત.)

જે જે ધારૂં હું મુજ ઉરમાં, કાર્ય તે શુભ કરજો ગુરો !
 તથા અમૃત દૃષ્ટિ ધરજો, સ્પુરે પ્રભુતાનાં અંકુરો.
 ધરી હે પ્રભો ! ધ્યાન શમું હું બ્રહ્મમાં,
 સ્વપ્ન સમા દશ્યને ટાળી, કરૂં આ જીવ પદનો ચૂરો;—જે જે
 મન મળ સઘળા, ટાળીને કરી ષડ્રિયનો નાશ,
 હું પાણું આ ઝોગાળીને, કરૂં નિજરૂપે વાસ.
 ટાળી માયા બ્રાન્તિને ઉરે, લહું હું સાચી શાન્તિને;—જે જે
 અમર્યાદ સામર્થ્ય હે, દઈ મુજને પ્રભુ આજ,
 આનંદ ઝરણું રહે, સદા ઝરું મુજ ઉરમાંજ
 થઈ પછી સ્વતંત્ર રહું મત્ર જાપ જાપીને;— જે જે
 પૂણું નિરામય થઈ રહી, કરૂં નિર્ભય જગ માંદા.
 ખેલું બ્રહ્મપદે સદા જ્યાં ન હું, તું, તે, ત્યાંય.
 સ્થિત શિખર શંગે રહી, કરૂં હું મહદ ઉન્નતિને;— જે જે

વિશ્વસ્વરૂપ કરતાં આત્મસ્વરૂપ શ્રેષ્ઠ છે.

પદ ૧૯

(શ્રદ્ધા ધારી હૃદયમાં. એ લય.)

જો આ વિશ્વ સ્વરૂપે જે સગળું, તુજને બતાવું હું જન્ધુ,
 વિશ્વ સ્વરૂપ આ જોવા પહેલા, તુજ સ્વરૂપ છે જોવાનું,
 આત્મ સ્વરૂપ છે સુખ રણનાનું, વિશ્વ સ્વરૂપ જોવાનું;— જો આ.
 વિવિધ જાતીના જીવ બરેલા, આ જગ માંડે ન્યાળી,

ઓચીંતુ જોઈ વિશ્વ સ્વરૂપને, જઈશ ન તું કાંટાળી;— જો આ.
 કોઈ કરે કોઈ તે તું જોઈને, દઈશ ન ઉર પ્રભાળી,
 ઉરે જાણજો એ વસ્તુ પણ, વિશ્વે જરૂર વાળી;— જો આ.
 કહું વચનો કોઈ જન તુજને કહે, તેથી ન કદિએ કરજો,
 કહું ઓષધ સૌ રોગ હરે છે, એ નિશ્ચય ન વિસરજો;— જો આ.
 નિંદા તારી શ્રવણે કરીને, દઈશ ન સામું ભાખી,
 પણ જોને એ મધ ઉપજાવે, ધન્ય ! ગણગણતી માખી;— જો આ.
 દુઃખ જો તુજ શિર પર આવે તો, તેથી ન જરી અકળાતો,
 દુઃખ રાત્રિ નષ્ટ થતાં ઝટ, સુખનો સૂર્ય લળાતો;— જો આ.
 દુઃખ કલેશથી પીડા પામે, જે આ જગ તે જોતાં,
 ઉરમાં નવ કંઠાણને ધરજો, સત્ય દુઃખ એ મથી હોતાં;— જો આ.
 રંક અને નિર્ધન સ્થિતિ ન્યાળી, અશ્રુ નવ ખેરવજો,
 (કાંજે) મસ્ત અને લક્ષ્મી પતિ જેવો, એવો તું પ્રભુનો જે;— જો આ.
 જગત ભલે મૃત્યુને સ્મરીલે, તથા દુઃખથી ટવજો,
 સાવધાન થાજો તું જાવા એવા પથે અવજો;— જો આ.
 વિશ્વ કરે જે તે સઘળું તો, તારે નથી કરવાનું,
 કાંજે ચિત્તિપતિ સ્વરૂપ તુંજ છે, તે શુણે અનુસરવાનું;— જો આ.
 માટે બન્ધુ ! મારા જોણું વિશ્વ સ્વરૂપને છોડી,
 ઇષ્ટ સ્વરૂપમાં તનમય થઈને રહેવું નિર્ભય પાંદી;— જો આ.

ચિત્તિ જ્યોતિ અનુભવતી વૃત્તિની નિર્ભયતા.

પદ ૭૦

જ્યોતિ જાગી, ભીતિ લાગી, મુજ ઉરમાં આજરે.
 લગની લાગી નરહરિ પ્રભુશું, બ્રાન્તિ સર્વે વામી.
 થઈ નિષ્કામી, રહી નવ ખામી, પ્રભુ પદ પામી હાં-હાં-હાં.
 મન મળ સઘળા આજે નિવારી, ઇષ્ટ પ્રીતિ મેં ધારી.
 વૃત્તિ ઠારી, ચર્ણુ વિહારી, બની આ વારી હાં-હાં-હાં.
 એકમેક થઈ આજ પ્રભુથી, પ્રભુ શું મન મેળાયું.
 અતિ ઉલ્લાસું, હર્ષે ભરાયું, ચિત્ત પ્રભુમાં શમાયું હાં-હાં-હાં.

પ્રભુની દાસ થઈને વિશ્વ, લકતમાં નામ જણાવ્યું.
હાવે કેમ હું અલકત થઈ રહું જાણું આગળ જાવું હાં-હાં-હાં.
ઉપેન્દ્ર નરહરિ પ્રભુ મુજ શિર તો, શાને ભય ધરું હાવે,
કરું મન ફાવે, ન રહું ભય દાવે, મન નિત્ય પ્રભુ ગુણ ગાવે હાં-હાં-હાં

શ્રી ઇષ્ટને સત્ત્વર દર્શન દેવા વિજ્ઞાપન.

૫૬. ૭૧

ઝટ વેગે આવોને મારા શ્યામ, તારું નામ હું તો જપતો નિત્યે.
જપતો નિત્યે, થઈ એક ચિત્તે;—
મારું ન પ્રભુ તમ વિણ કો બેઢી.
હારી ગયો છું હાવે હામ, મૂકી મામ, ઝટ તારું નામ.
ખારા આ સંસારે કાંઈ ન દેખ્યું,
લટકયો હું આઠે યામ, શોધું શ્યામ, તારું નામ,
પીડા પામ્યો અતિ આ ભવમાં,
આપી ન કોઈએ હામ, સિધ્યું ન કામ, તારું નામ.
સ્વાર્થ સકલ છે, આ સંસારે ભરીયો,
દેખ્યું મેં એ ઠામેઠામ, ગામેગામ, તારું નામ.
ગોથાં ખાતો અતિ સુઝાતો,
ન પહોંચાડે કો મારે ધામ, લટકી આમ, તારું નામ
નિજ શિષુ પર દૃષ્ટિ પ્રસારો,
પોકારું નરહરિ રામ, દેખે હામ, તારું નામ.

માનવ તનુ એજ પરમાત્માનું મંદિર છે.

૫૬. ૭૨. (પ્રિયમ ન્હોય પ્રીતની રીત એ લય.)

તનુ તુજ મોંધું, ગણજે વીર;
કાષ્ટ માટીના ગ્રહ જેવું નથી, પ્રાપ્ત તનુ જે તારું.
ઉત્તમમાં ઉત્તમ મળીયું છે, અતિ સુખને દેનારું;—તનુ તુજ
દેવ, ચિંતા, ભય, શોક મોહાદી, લાગ્યા હોય જે લુણા.
ક્ષમા, શાન્તિ, આનંદ વડે, તું પૂરજે તેના ખૂણા;—

મોંઘામાં મોંઘુ આ તનુ' છે, કી'મત જેની ન થાતી,
હિરા, મૌકિતકની તનુ આગળ, કોડી કી'મત લેખાતી;—
આયુષથી નવ તનુ બળજે, તનથી આવરદા છે,
ઉત્તમ તનુ જો હશે તારૂં તો, આયુષ તેથી વધશે;
પડી દાંત ડાચાં મળી મૃત્યુ,—તણા ગ્રાસ જે થાતા,
ઉલટા ચોગી પુરૂષો તેને, તો જીતવાને રહાતા;—
નર્કની ખાણ ગણી જન બીજા, છોને તનુને નિંદે,
પણ મહા પુરૂષો માનવ તનુ'ને, પ્રભુ મંદિર લહી વંદે;—
પ્રભુનું મંદિર કે દેવળ આ, છે જે તનુ' વીર તારૂં,
અન્ય દેવળો ઇંટ માટીનાં, તેથી શું સારૂં થનારૂં;—
અજર અમર થઈ સખલ તનુ ગ્રહી, પ્રભુ જોવાને ધાજે,
સત્વર દર્શન થઈ સુખ રળશે, જ્યાં પ્રભુ નરહરિ રાજે;—

પ્રભુપ્રતિ પ્રેમ ધરવા સુબોધ.

૫૬. ૯૩.

તમે માનો મારૂં સાચું, આજ, આજ, આજ;
જેથી થાશે તમારૂં કાજ, શુભ કાજ, શુભ કાજ. (૩)
અનુભવ જ્ઞાન હું આજ કહું, માનજો સાચું તમે સહું;
પાણી જાતાં પહેલાં ખાંધો પાજ. (૪)
મોહ જ્યાં ત્યાં સઘ હુઃખ છે, પ્રભુ માંહિ અનવધિ સુખ છે;
જઈ જમો ત્યાં પ્રેમે ખાજ. (૫)
પ્રભુ વિષુ કે વિશ્વે નથી, શ્રદ્ધા ધરો ત્યાં મથી મથી;
રહેશે જેથી તમ લાજ. (૫)
વિષય પ'કે પ્રીતિ કરી—તો આવશે હુઃખ ફરી ફરી;
ત્યાં જવા કહું છું હું નાજ. (૫)
પ્રીત પ્રભુમાં પ્રેરી સદા, તે રૂપ થઈ રહેજો તદા;
મળશે જેથી મહારાજ. (૫)

બાહ્ય આદંબર સેવનાર જીવોનું સ્વરૂપ.

પદ. ૭૪. (લગન તે શું સમજે છો. એ લય.)

તમે સુણો કહું હું કૃતિ વિશ્વ કેરી,
સરસ સમજાવું હું રીત ઘણેરી;-- તમે
ધરે જન ધ્યાન ઘણા આ વિશ્વે,
થતું નવ એય તેનું કાંઈ દિસે;--
ખતાવે છે, બા'રથી બહુ જન ચાળા,
ધરે લાલે ભરમ કંઠે રૂઢમાળા;--
કરે કથા શ્રવણ ઘણા જન કરતા,
નહિ પણ ભટજી જરી તે આચરતા,--
પ્રાણજી થઇને ઘર ઘર માગવા કરતા,
છતાં અભિમાન ઉરે જીવે ધરતા;--
(કોઇ તો) નીર્ખી પર નારી નેત્રો નીચાં ઢાળે,
એકાંતે તો શક્તિના ચર્ણુ પખાળે;--
કામાદી કોષ સેવે છે આનંદે,
છતાં લસણ ડુંગળી પહારથી નિંદે;--
ગાંભ કેરી ચલમે દશ દશ નિત્ય પુકે,
છતાં ભારે ગુરુ એવો ભાર જ્યાં મૂકે;--
પરમાત્માનું સ્વરૂપ ન જરી જ્યાં ઓળખતા,
છતાં પ્રભુ આવા તેવા એમ કહેતા;--
મૂતખંડન કરતા સામાજીક થઇને,
(વિચારેન) સ્થિતિ કરતા, વિશ્વે (પોતે) મૂર્તિરૂપ ધઇને;--
જગત્ મૂઢ આવા જનોને છે વંદે,
જેતા નથી ફરે છે કેવા એ સ્વચ્છંદે;--
બધું વિશ્વ બાહ્ય આડંબર જોતું,
સાચું શું છે કોઈએ જરી ન ઉરે લેતું;--
માટે બન્ધુ મારા આ જનથી તો રહેજે,
ઉરે સાવધાન સદા તમે થાજે;--

જીવનનો દુરુપયોગ તથા તેને સુધારવા સુબોધ-

પદ ૭૫

(દિરો દાથે ગુમાયો ગુમાનમાં. ઐ લય.)

તમે ખોયું જીવન સમજ્યા વિના,
 રહ્યા ભોગી સદાય પરનારીના.
 કદી પ્રભુની પ્રીતિને, ઉરે ધારીના,
 તથા અત્મામાં વૃત્તિ તમે ઠારીના,
 મિથ્યા માયા ભ્રાન્તિને વિલાવીના.
 બુદ્ધિ ઉંચી શક્તિમાં ખીલાવીના,
 ભક્તિ શ્રદ્ધાનાં ખીજ ઉરે વાવીના,
 રહ્યા તેથી દુઃખે શું ખીલાઈના;
 પ્રભુ અર્થે ખર્ચી ને જીવ્યો પાઈના,
 ફર્યા મોટા થઈશું ભાઈ ગાયના.
 તમ દેહ માટે કરતા પશુ કાયના.
 માત્ર લાવો સુખ નેવા સારું આયના,
 દેશ નેવા જાવા મંદિરોમાં ચાલના,
 પશુ ઘર ત્યજી પૈસો ખર્ચાયના;
 ધરો દ્વેષ તમે સુખ નેઈ ખીજાયનાં,
 મનથી તેવું આગળ પડી થવાયના.
 થઈ અધિકારી જીવ્યો મદ માયના;
 જીવન વેચી ખંધન પશુ તે સમજાયના,
 કામ કોધના અંગારા ચોલાયના,
 શોક ચિંતાથી શાન્તિમાં સુવાયના;
 તોય યોગી જીવ્યો જાણી ગિરનારના,
 ભટકે ઘર ઘર ભીખ માગવા રહવારના.
 જીવ્યો ભટજી ગંગા ગોમતી કિનારનાં,
 પૈપૈ માગ્યા વિના કોઈ દિન જાયના.
 રૂં વધું શું મુખે કશું જાયના,

षड्रिपुने हणवा सुबोध तथा तेमनां स्वरूपो.

(નાણેશી પ્રેમની દોરી એ લય.)

તનુ તારામાં જો વિચારી રે,
હે મૂરખ મનવા તનુ તારામાં જો વિચારી.
તનુ આ તારામાં શનુ ઘણા છે રે;
તેની 'ખાંધી તે' મિત્રાચારી રે,— હે૦
મિત્રો તારા કેવું હિત કરે છે તે,
સુણજે તું વાત વિચારી રે;
કામ મિત્ર રે તારો નહીં તો કાળ છે રે,
મોહની ખુબી અતિ ભારી રે,— હે૦
આગળ થઈ મોહ વીરા મૃગજળે લોભતો રે,
નીર્જે છે નૌતમ નારી રે;—
દુષ્ટ કર્મોને કરવા નિત્યે એ ધાતો રે.
મતિ, જોની વ્યભિચારી રે;— હે૦
દ્રવ્યને ખોતા ન સુખ કાંઈ જોતારે,
કરે આશુષની ખુવારી રે.
લોભ હુચ્ચો હે લાંચ ખાવાને ધાતો રે;
ભરવા ઉદર ભિખારી રે;— હે૦
તેની સંગતિ તુને ઘણું અથડાવે રે,

બેસવાદે ન જરી ડારી રે.
 પાંચથી, પચ્ચીસને પચાસથી પાંચશે રે,
 તેમ તેમ આગળ ઇચ્છા તારી રે;— હે૦
 તોથે હજી તુંતો નવ ધરાતો રે,
 તૃષ્ણા મળી તુને ઠગારી રે;—
 પણ નક્કી જાણજે એ, નથી હિત કરતા રે,
 લાવશે દરિદ્રતા ભારીરે;— હે૦
 પોતાના દુઃખે બળતો પારકાને સુખે રે,
 દેખો દ્વેષની મિત્રાચારી રે;—
 મદ મિત્ર તાદ્યરો આ નથી અર્થ સારતો રે,
 તેને રાખે તું ધારી ધારી રે; હે૦
 મદ જુઓ રાવણ કેરો કંસ પણ એવો રે,
 તેને નાખ્યા છે સંહારી રે;—
 ચિંતા ચતુરાઇ તુજ હણી લેતી રે;
 દેતી વિકળતા વધારી રે;— હે૦
 મિત્રતા બાંધીને લયને લાવતી રે,
 હાડ માંસ હરનારી રે;—
 શોક શુદ્ધ વિચારોને સઘ શમાવી દેતો,
 આનંદ નાખતો મારી રે;— હે૦
 સર્વ દુર્ગુણો મળી અતિ દુઃખ દેતા રે,
 કે'ને કેવી છે મિત્રાચારી રે;—
 સાચું સમજીને હાવે દોષને ટાળજે રે,
 ગુરુ મંત્રનો દંડ મારી રે;—

કોઈ પળ કાર્ય બુદ્ધિ પુર્વક કર્યા વિના ધારેલો ફક્તિસતાર્થ
 સિદ્ધ થતો નથી.

૫૬. ૭૭. (મહારાજ નજરીયાં લગ જાયગી. એ લય.)

તાઝું ધાર્યું કહેને તું કયમ તો થશે.

વિશ્વે ફરે છે વીરા ધાર્યું સર્વ તાઝું કરવા, .

પણ જો માંડે છે કર્મો અવળાં આચરવા;— કહેને તું૦

આરોગ્ય મેળવવાને નિત્યે પ્રયત્નજ કરતો,
 કયાંથી મળશે એ કહેને, વિષય કિચે ફરતો;— કહેને તું
 દ્રવ્ય મેળવવા ઇચ્છે પણ ખરી તકને ખોતો,
 પાસા અવળા પડવાથી રંક થઇને રોતો;— કહેને તું
 પામવાને માન્ય જગમાં થાતી ઇચ્છા બહુ તારી,
 યોગ્યતા આવી છે જો તું અંતરે વિચારી;— કહેને તું
 પ્રભુ પ્રાપ્તિ અર્થે તું તો ભટકે ગંગા ને કાશી,
 આત્મસ્વરૂપને કહે તે જોયું છે તપાસી;— કહેને તું
 નસકોરાં ઝાલી ચોળી ભસ્મ સંધ્યા જાણે કરતો,
 માળા ઝટપટ ફેરવી તું વ્યંહારે વિચરતો;— કહેને તું
 આકૃતિ સુદર કરવા સાબુ તેલ ચોળી નહાતો,
 સુવિચાર વિષુ ફળશે (ભાઈ) ઇચ્છા તુજ કયમતો;— કહેને તું
 સાચી શાન્તિ મેળવાવાને જ્ઞાન તુજ હૃદયે ભરતો,
 પણ તે પ્રમાણે કદિયે નવ અનુસરતો;— કહેને તું
 માટે બંધુ મારા ધાર્યું કરવું હોય સઘળું તારે,
 નિત્ય મારું તું ચાલી હરિગુરુ ગારે, ધાર્યું તો તારૂં સર્વ થશે.

સાચો સમ્બન્ધી આત્માજી છે.

પદ ૭૮

(મારે રાખવું ઘટતુ નિશ્ચયન મુખ મલકાતું રે એ લય.)

તારૂં આત્મા વિષુ નવ કોઈ સમ્બન્ધી થનારૂં રે;— તારૂં
 ભલે કરે તું મારૂં મારૂં પણ વિચારી તારૂં જોને ઉર,
 તો તો તુજને લાગશે સડ પરભારૂં રે;— તારૂં
 હુઃખ, કલેશ, ભય, શોક સમયમાં. તથા વ્યથતા વ્યાપે ઉરમાં.
 તે સમયે જો લાંગે ખાઈ ખાઈ રે;— તારૂં
 દિવસે હોય સહુ તુજ સાથી, પણ નિદ્રામાં પડતાં રાત્રી;
 જાગત થઈ તું જોજો અનુભવ્યું મારૂં રે— તારૂં
 વિવિધ રોગે તું રીખાતો. બંધન કોઈ સમે દેખાતો,

કહે ત્યાં છે કોઈ તુજને છોડવનારું રે;— તારાં
 સ્ત્રી સુત ધન વૈભવ દેખાતા, પણ જ્યાં જીવ મૃત્યુથી અસાતા,
 અનુભવે અંતર ત્યારે ન્યારું ન્યારું રે;— તારાં
 (માટે) સાચો સાથી આત્માને ગણીને, દૃશ્ય પ્રીતિ અનિત્યની હણીને
 સ્વરૂપે શમી જો જ્યાં છે પ્રભુ પદ ચારું રે;—
 કૃપાપાત્ર આ જગ છે જાણી, તાણે નિત્ય સંસૃતિની ઘાણી,
 તેથી હું આ અનુભવ મુખ ઉચ્ચારું રે;— તારાં

સ્વરૂપે શમવા મુબોધ.

પદ ૭૯ (મારા નાથના આશ્રય માંહે. એ લય.)

તારા અંતરે જો તું શમાય,
 સર્વે કરણો રોધી પ્રભુ માંદ્ય.
 ઇષ્ટ ધ્યાન જો સાચું ધરાય,
 ચિતિ સ્વરૂપ તો સદા થવાય;— તારાં
 હું આ તુંતે સર્વ જ્યાં, આપોપું અળખાય,
 તનમનના ટળતા સહુ, વિકારો ક્ષણ માંદ્ય.
 ભય દુઃખ કલેશ સર્વે હરાય,
 નિત્યે નિર્ભય વિશ્વે ફરાય;— તારાં
 વાચક મનોમયથી સદા, ગુરુમંત્ર જાપ જપાય.
 ત્યાંથી ઉપાંસુ માર્ગમાં ગતિ સહજે જો કરાય.
 તો ક્રમે ક્રમે પ્રગતિ તું થાય.
 સ્થિત શિખરે થઈ રહેવાય;— તારાં
 નડે નહિ તુજને કદિ, વિદ્ય કું પ્રતિકુળતાય,
 વિશ્વ સમગ્ર સિદ્ધિ તુને, સહજે અનુકુળ થાય.
 મસ્ત થઈ ગુરુ ગાન કરાય,
 ઇશ કૃપા (ઉરે) અનુભવવાય;— તારાં

હન્નમમાં શ્રી ઇષ્ટને જોયા સિવાય અન્ય જે કાંઈ કરવામાં
આવે છે, તે વ્યર્થજ છે.

પદ ૮૦ (મારે હૃદયે વિરાજે. એ લય.)
તારે હૃદયે બિરાજે નૃહરિ રાજ જોને આજ.
શાને ભટકે તું દશ દિશમાં,
ગંગા, ગોમતી, રેવાળ નહાએ નાથ નહિ મળે,
ભલે બદ્રીનાથ, દ્વારીકાં કે કાશી આફળે.
કંઠે માળા ધરી-ચોળે ભરમ ભાલમાં....જ;— શાને૦
કથા વ્યાસજીની વેગે તુંતો સુણવા જતો,
તથા સપ્તાંગી વાત પણ શ્રવણે ધારતો.
સુણે ભાગવત વાચે કદી જો ભારદ્વાજ;— શાને૦
દેવ મંદિરમાં તાળી કુટી જ્ય જ્ય બોલતો,
સાચો ભક્ત એ જણાવા આમ તેમ ડોલતો.
કાંસી કુટવા મંડે તુંતો મૂકી છેક લાજ;— શાને૦
રામ, રામ, રામ, એમ કો તો ઉચ્ચારતા,
પણ કામ, દામ, ભામ ઉર નિત્ય શારતા.
કાગળ હોડકાથી તરવા ધારે ભવસિંધુ ઝાજ;— શાને૦
આમ કરવાથી પ્રભુતો પ્રત્યક્ષ ના થતા,
ઉલટી અવિહિત ક્રિયાથી સદા દૂર તો જતા.
બહિર વૃત્તિ વાળી જોને વીરા પ્રેમે ઉરમાં....જ;— શાને૦

કોઈ પણ પ્રકારનું હિત ન સાધનાર કૂટેવને ત્યજવા પ્રવોધ.

પદ ૮૧

ત્યજજો આવી ટેવ બન્ધુ, ત્યજજો આવી ટેવ.
જગને ટેવ પડી છે તેવી, શેવશો નહિ કૂટેવ;
કાંજે તેને શેવ્યાથી નવ થાતું હિત અહમેવ;— બન્ધુ૦
કહે કોઈ ભાઈ શું કરો છો, થયું પેલાનું કેમ,
પેલો જીવે છે કે મુવો કો' કે છે એમનું એમ;— બન્ધુ૦

પેલો કંઈ ગોઠવાયો કે નહિ, કે છે હાલમાં ઘેર,
 ફલાણે પરણાવ્યા પુત્રો કે, હજી ચાલે છે વેર;— બન્ધુ
 પેલાને કંઈ નફો મળ્યો કે, વ્યાપારે ગધ ખોટ,
 પેલાનું તો નસીબજ રળીયું, પણેથી વાગી ચોટ;— બન્ધુ
 પેલે તો ઘર માર્યું અમુકનું, પણ ભવિષ્યમાં ભાઈ,
 જોજો હવાલ થાએ કેવા, માણે ભલે મોટાઈ;— બન્ધુ
 પેલોતો દેખીલો છે ને, પેલો નિંદા ખોર,
 જ્યાં ત્યાં ચાડી કરતો પેલો, ને પેલો છે ચોર;— બન્ધુ
 સાસુ વહુને બને છે કે નહિ, કે હજી છે લઢવાડ,
 મુર્તિયામાં કાંઈ રામ મળે નહિ, સસરા છે કોખાડ;— બન્ધુ
 પેલોતો હુચ્ચો છે માટે, કરશે ન તેનો સંગ,
 ધન્ય ! બકો પેલાને ભાઈઓ, રાખ્યો કેવો રંગ;— બન્ધુ
 પેલે ન્યાત કરી બહુ સારી, મઝા શાકની ચાર,
 પેલો તો થઈ બંગજ બેઠો (પણ) મીઠું છે કોણ ધીરનાર;—બન્ધુ
 આવી મિથ્યા વાત કયે ભાઈ, થતું ન આપણું હિત,
 માટે નિયમીત વચનો, વદિને ધરો ગુરુમંત્રે ચિત્ત;— બન્ધુ

અભિમાન ઓગાળ્યા વિના ઇષ્ત પદ મળતું નથી.

પદ ૮૨. (વાલા વેગે આવેરે. એ લય.)

તુજ ઇષ્ત કહે કેમ ફળશેરે, પ્રભુમાં શીરીતે ભળશે રે,
 અભિમાન જો ના ઓગાળીયું હો જી.

ક્યાંથી તુજને મળશે વીરા સાચું સુખ;— તુજ

હું પણ ઓગાળ્યા વિના, ટળે ન કોઈ દુઃખ, ,

અખંડ તૃપ્તિ નવ અનુભવે, હણી સઘળી આ ભુખ,

પણ રહેતું નિત્યે વીરા વીહું તારું સુખ.

તે કહે ક્યાંથી ઝળહળશે રે;— અભિમાન

પ્રભુ ભકતો અર્થે તથા પ્રભુની શેવા માંદા,

કાંઈ કાર્ય કરતાં તુને, સહજે લજ્જા થાય,

કરવા ધારે ઉર ખરે પણ લજ્જા ન તબ્બ, અભિમાન૦
 એ જીવપણું ક્યારે ટળશે રે;—
 ભક્ત ગુરુનો થઈ ખરો, ફરતો વિશ્વે નિત્ય,
 પ્રભુ ભક્તિ કરવી સદા, કહેતો એમ ધરી પ્રીત,
 પણ જોયું નવ તારૂં તે, સાધ્યું સાચું હિત,
 એ ખળતા શાથી ખળશે રે;— અભિમાન૦
 જ્ય જ્ય શબ્દ ઉચ્ચારતો, ક્ષણમાં સહસ્રજ વાર,
 પણ પ્રભુપદ સેવા મહી, થઈ રહે ઠંડો ગાર.
 બાસુદીપુરી ઉડા-વા થાતો તૈયાર,
 એથી (તુજ) દહાડો શું વળશે રે;— અભિમાન૦
 માટે બન્ધુ માદ્યરા, માની મારો બોધ,
 સાચો ભક્ત જગે થઈ, કર હું પદ નિરોધ.
 તન્મય થઈ ગુરુ તાનમાં, કરી સ્વરુપનો શોધ,
 તો અખંડ સુખને રળશે રે;— અભિમાન૦

વિષય કિંચમાં કલતા જીવને ઉપાલંભ.

પદ. ૮૩. (૪૪ સમર્થ શિર લહે તેને એ લય.)
 તુચ્છ વિષય પર પ્રીતિ ધરે તેને ધિક્કાર વાર હજાર છે,
 ત્યજી પ્રભુને જે વિષયે રમે તેના શિર પર દુઃખનો ભાર છે.
 માયામાં ભુલતો મોહમાં ડુલતો વિષયે જે ઝુલતો રે;
 સુખ ક્યાંથી, મરે મથી;— તુચ્છ૦
 નારી પરાધને નીર્મતો પ્રોતે તે અતે અતિ રડનાર છે,
 દ્રવ્યને પરહરે આયુષ ક્ષણ કરે સુખને નર વરેરે.
 બ્રહ્મ થતી, જેની મતિ;— તુચ્છ૦
 ઉચ્ચ બનીને જે નીચને ઇચ્છતો, સમજીને વિષયે સાર છે,
 મસ્ત થઈ ફરે મોહે જે બિચરે કોથી તે નવ ડરે રે.
 મંદ મતિ, જો શી ગતિ;— તુચ્છ૦
 વિષયે ઉન્મત થઈ પ્રેમ ધરતો જે, તે નવ સુખ રળનાર છે,

આચાર વ્યવહાર પરમાર્થ મૂકતો, ધર્મને ચૂકતો રે.

લુપ્થ બની, ક્ષણિ સુખથી;—

તુચ્છ

ચેતીને ચટપટ લજ પ્રભુ પ્રીતથી, હજી સમય મળનાર છે,
વિષયો ત્યાગીને પ્રભુપદે લાગીને, જોને તું જાગીને રે.

અંતે નથી, કંઈ સર્વથી;—

તુચ્છ

આત્મ સ્ફુરણે અનુસરવું એજ ફળ છે.

પદ. ૮૪. (વાલમજી વેલા વળજે રે. એ લય.)

તું આત્મ સ્ફુરણે અનુસરજે રે હે—વીર મારા.

નવ કોથી પછી તું ઠરજે રે ધરી ધીર ખ્યારા,

કરજે તું પ્રતિજ્ઞા આજે આત્મા સ્ફુરણે અનુસરવા,

તુજ ઇષિસત પદને વરવા, પદને વરવા રે; — હે

અનુસરતાં આત્મા સ્ફુરણે લય, દુઃખ કલેશાદી ટળશે,

ધર્ષા, અસુયાદી પ્રજળશે, સઘ પ્રજળશે —

હે

મન મળ સઘળા તુજ ટળતાં, અંતરની શુદ્ધિ થાશે,

માયા ભ્રાન્તિ ટળી જશે, હા-ટળી જશે રે;—

હે

પછીથી શ્રદ્ધા પ્રકટાવી, ઉરમાંહે સારી લક્ષિત,

હરિ સ્મરવા ધરજે શક્તિ, ધરજે શક્તિ રે;—

હે

જ્યાં આત્મ સ્ફુરણ તું ઝરણું, આવે ત્યાં શાતજ થાજે,

નવ વ્યથતામાં સમાજે, કદી તું સમાજે રે;—

હે

દેવી વૈભવ પણ તારા, પ્રાંગણ માંહે રોળાશે,

અમૃત સિંધુમાં નહાશે, (તું) નિત્યે નહાશે રે;—

હે

માનવ મટીને તું તો, દેવોના પદને ધરશે,

ત્યાંથી પણ શિવરુપે ઠરશે, સઘ તું ઠરશે રે;—

હે

શાન્તિની નિર્ભયતાતો, રહેશે સઉ સ્થળમાં છવાઈ;

ઉરમાં આનંદ રેલાઈ, રહે રેલાઈ રે;—

હે

ધારીશ તું જે જે કરવા, જગમાંહે શુભ ઇચ્છાથી,

થશે કાર્ય તારું જ્યાં સાથી, આત્મા સાથી રે;—

હે

વિચાર ગ્રસ્ત સજ્જનને અન્ય સજ્જનને કરેલી પ્રચ્છા,
અને તેનો પ્રત્યુત્તર.

પદ ૮૫. (બેની વસુંધરા તપતી છે આજ. એ લખ.)

- પ્રશ્ન-તું કોઈ વિચારે બંધુ આજ, કે' કંઈ જોઈ મલકાતો ?
ઉત્તર-આ વિશ્વ તણી કૃતિ ચાલે બ્રાત, તે જોઈ હું મલકાતો.
કંઈ કથા કરે પૌરાણી, બોલી મુખ મધુરી વાણી;
પણ જીવન તેમનું ધુળધાણી બ્રાત, તે જોઈ હું મલકાતો. ૧
મહાભારત વાંચે મોટાં, શિરપર ચકરાંને ચઢાવી;
ચાળાથી વેષ લબ્ધવી બ્રાત, તે જોઈ હું મલકાતો. ૨
સંધ્યાના ધંધા જાણે, ભસ્મે ચોળ્યામાં વસીયા;
ધરે માળા સર્પ જેમ ડસીયા બ્રાત, તે જોઈ— ૩
પુનઃમાં હર હર બોં બોં, જય જયથી ચર્ચ ગજવે,
ઘણા સિતારામ ઉચરાવે બ્રાત;— ૪
મેળામાં પ્રભુ દર્શનાર્થે, ભટકતા ઘણા જન ભાળું,
પણ (તેમને) બહાલું, મિષ્ટ પતરાળું બ્રાત;— ૫
સામા સામી લઈ તાળી, ગાંડા વેલા થઈ નાચે,
બકવાનું જોર બહુ ડાચે બ્રાત;— ૬
મોટાં ટીલાંને તાણી, ચણામૃત નેત્રે લગાવી,
ધું ભક્ત દે એવું જણાવી બ્રાત;— ૭
ગૌમુખીમાં હસ્તજ ઘાલી, મુખથી બડબડ કંઈ કરતા,
ઉરે વિચાર કેવા ધરતા બ્રાત;— ૮
પરનારી માતૃ ભગીનિ સમ, એવી શિખ દેતા મોટી,
જોઈ લાગ સ્ત્રીને લે બોટી બ્રાત;— ૯
સઉને છે પ્રભુ દેનારો, એવું કહે થઈને જ્ઞાતા,
પણ ભિક્ષુક થઈ ભટકાતા બ્રાત;— ૧૦
કોઈ કહે છે કૃપાની આશા,—વિષુ પ્રભુ પુનઃ આદરવી,
એક ચિત્તે ભક્તિ કરવી બ્રાત;— ૧૧
પણ પાર્થિવ કે શિવ કેરી, પુનઃ કરીને કંઈ જન તો,

કરી ઉઘરાણું ગામે તો બ્રાત;—	૧૨
તિથોના સ્થળમાં કહેતા, નહાવાથી પાપજ ટળશે,	
રળી. પુન્ય ઉચ્ચ સુખ મળશે બ્રાત;—	૧૩
પ્રભુ જેવા સઘ જન થાએ, નહાતાં બે પાપજ ટળતું,	
પુન્ય મળતાં તેજ પ્રકટતું બ્રાત;—	૧૪
પણ તે સ્થળના સહુ જન જે, બ્રાહ્મણ આદિ અન્ય વર્ણો,	
હુ ખી, મલીન, શ્યામરંગ તે તણો બ્રાત;—	૧૫
કોઈ કહે છે હમ તો સાધુ, પણ સાધ્યું કંઈ ન જણાતું,	
ચિત્ત વિષય પંકમાં જતું બ્રાત;—	૧૬
કોઈ જપ જપાદી સ્તોત્રો, કે ચંદ્રિપાઠ કરાવે,	
(કહો) જમે અન્ય શું પેટ ભરાયે બ્રાત;—	૧૭
કોઈ કહે ભાઈ તમારે, બેઠી છે પનોતી મોટી,	
મહાદશા મંગળની ખોટી બ્રાત;—	૧૮
એમ કહે પણ ન વિચારે, કે બ્રમતી દશા છે ખોટી,	
ભિખ માગવી નસીબે ચોટી બ્રાત;—	૧૯
આવીને આવી જગની, અદ્ભુત વિચિત્રતા ન્યાળી,	
કાપે તેને કહે પાળી ! બ્રાત;	૨૦
—છે ધન્ય ! ધન્ય ! હે બન્ધુ, તેં જોયું ને સંભળાવ્યું,	
દઉં અશિષ થા દીર્ઘાયુ બ્રાત, રહે પ્રભુના ગુણા ગાતો.	૨૧

માચા શ્રેયસ્માધક થાઓ.

પદ. ૮૬. (અમને લાગી સ્વરૂપ શુ તાળી એ લખ.)

થઇએ શ્રેયસ્માધક સાચા, રહીએ નવ હવે વીર જરી કર્યા;—થઇએ.
ધર્મ અમારો સારો અન્યનો, ખોટો ન કાઢીએ વાચા,
કોઇની નિંદા કરીને કહિએ, ખઇએ ન જગના તમાચા;—થઇએ.
મિથ્યા લવારા સુખથી કરીને, દુઃખથીએ શીદ ડાચાં,
વાદ બિવાદો કરી કો સંગે, ચુંથીએ કેમ લભાચા;— થઇએ.
આગળને આગળ નિત્ય વધીએ, હરીએ નવ હવે પાછા,

સત્ય માર્ગે જાતાં ભલે નડતા, દુઃખ ભરેલા ઘાંચા;— થઈએ
અથડાઇ કુટાઇને કંકરના, કરીએ નવ હવે સાંચા,
કાચના કટકા ત્યજી દઇને, શોધીએ હિરા જાચા;— થઈએ
પૂર્વેના ભકતો બે કેવા, પ્રભુના નચંચા નાચ્યા,
આપણુ પણુ નરહરિ શિષુ થઇને, રહીએ નૃહરિ સંગે રાચ્યા;—થઈએ

નૃસિંહ શિષુના નિર્ભયોદ્ગાર.

પદ. ૮૭. (બેની વસુધરા તપતી છે આજ. એ ભય.)

થઈ નૃસિંહ ગુરૂનો ચેલો આજ, ભય કયમ ધરું હું હાવે,
હું નમું થઈ હર્ષેચેલો આજ, અન્ય ન દૃષ્ટે આવે.
જે જે સ્થળમાં હું જાણું, ત્યાં વિશ્વપતિને ભાળું,
જોતો હું રૂપ રઢિયાળું આજ, ભય કયમ ધરું હું હાવે;— ૧
મુજ શિર શ્રી નરહરિ ગાજે, હૃદયે પણુ પ્રકટ વિરાજે,
વાદિત્રો વિધવિધ વાજે આજ;— ૨
હૃદયાકાશે જ્યાં જાતાં, શાં દિવ્ય ગાન હા થાતાં,
મુખથી તે નવ વર્ણાતાં આજ;— ૩
અદ્વૈત જીવ આ જગના, શું મુજ પ્રભુ મહિમા જાણે,
સર્વજ્ઞ હોય તે નાણે આજ;— ૪
મુજ ત્રિવિધિ તાપ સહુ હરીને, આધિ, વ્યાધિ સહુ ટાળે
મનના સહુ દોષ પ્રજાળે આજ;— ૫
ગઈ વાત ન હું સંભારું, શીદ ભવિષ્યની હું ધારું,
(ઉર) ચિંતા કરી શીદ પોકારું આજ;— ૬
મોટા મોટા ભદ્રાપતિઓ, મુજ પ્રભુને આધિન દેખું,
(પ્રભુ આગળ) કયમ ગણું હવે અન્યતું લેખું આજ;— ૭
નૃસિંહ પ્રભુજી સઘળાં જીવોનું જીવત્વજ હરતા,
(મુજને) વનના સિંહો શું કરતા આજ;— ૮
મુજ સગાં સંબંધી સર્વે, નિંદા કે હાસ્ય ભલે કરતાં,
અભિમાને છે નવ ગણતાં આજ;— ૯

રાજા જેને છે સખજો, તેને રેયત શું કરશે,	
(તે પછી) શીઠ રૂપડા અન્યની ધરશે આજ;—	૧૦
બાલા મારાને જોતાં, મુજ દુઃખ રોગ સહુ જાતાં,	
શત્રુ સઘળા અળપાતા આજ;—	૧૧
(મુજમાં) જીવપણું હાવે નવ ખુંપે, માયા અંધારું છૂપે,	
થઈ રહું હું શિવસ્વરૂપે આજ;—	૧૨
તન, મન, ધન સઉ આ મારું, પ્રભુ છોને ભલે હરી લેશે,	
કે અગણિત દુઃખ દેશે આજ;—	૧૩
જોઈ નૃહરિ પ્રભુને આજે, ખેલું હું અતિ આનંદે,	
રહું શીઠને હું આકંદે આજ;—	૧૪
હું ખાલક છું નરહરિનો, એ પાલક છે પ્રભુ મારા,	
મુજ હૃન્નલમાં વસનારા આજ;—	૧૫

હવે થાય છે.

પદ. ૮૮. (શું કરું શું કરું શું કરું રે. એ લય.)
 થાયછે થાયછે થાયછે રે, મૂઠ જીવો કહે છે હવે થાયછે.
 આયુષ મોંઘું તારું આ વહી ચાલ્યું,
 હજીએ હરિ ન લક્ષિત રહાય છે;—
 જીવાનીમાં કેમ જપીએ હરિને,
 એમ બોધ જ્યાં ત્યાં દેવા જાયછે રે;—
 વ્યંહાર કાર્યે નિશદિન તું કુટાતો,
 સ્ત્રી પુત્ર દેખી મલકાયછે રે;—
 વિષવત્ વિષયોને શેવે નિત્ય તોય તુને,
 કદિએ તૃપ્તિ નવ થાયછે રે;—
 ઓછી ઉપાધિ કરવા જેમ જેમ જાય તું,
 તેમ તેમ વધતી જણાયછે રે;—
 આંખો અદ્ધર તહારી ફરતી છે હાલમાં,
 અભિમાન માંહિ છલકાયછે રે;—
 આજ નહિ કાલ એમ વાયદા કરીને,

પ્રભુને છેતરવા તું રહાયછે રે;—
 સુખના સાગર પ્રભુને નવ પ્રીછતો,
 હુખ હુંગરે તું અથડાયછે રે;—
 શુદ્ધિ ન રહેતી શરીરમાંહિ જ્યાહરે,
 સાઠે બુદ્ધિ નાહી જાયછે રે;—
 એવા શરીરે શું સ્મરીશ પ્રભુને,
 વિચારી જો સમજાયછે રે;—
 યાયછે થાયછે કરીને ઘણા જન,
 મૃત્યુના આસ થઈ જાયછે રે,—
 સુદૃઢ તનુમાં જે ભજતો નથી તે,
 અંતે અતિ પસ્તાયછે રે;
 સાચું માની તું પ્રભુ ભજને સવેળા,
 સમય હજી ન વહી જાયછે રે,—

દષ્ટાશ્રયને ગ્રહણ કરતાં અવશ્ય હિત સધાય છેજ.

૫૬. ૮૯.

થાએ પ્રતિદિન મુજ હિત મારા વાલમા સાથે, હો વાલમા સાથે.
 હો વાલમા સાથે, ગાઉં આજે રૂડાં ગીત,— મારાં
 ષડ્ગુણી કરી જીત, રહી હાવે ન ભિત, બન્યો હુંતો નિશ્ચિંત,—મારાં
 બાંધી પ્રભુજી શું પ્રીત, રાખું નિત્ય રૂડી રીત, વડું વચનો હું સ્મીત,—
 યથું એકમેક ચિત્ત, રહું આનંદે નિત્ય, નૃહરિ પ્રભુથી સંકલિત; માં

જેના પર દૃષ્ટી મહદ્ કૃપા હોય છે તેની પ્રતિદિન

પ્રગતિજ થાય છે.

૫૬. ૯૦. (અજળ ખહાર શી બની એ કવ.)

દિન દિન પ્રગતિ શી થતી. (૨)

વૃત્તિ પ્રભુની કૃપા પ્રેમે નીર્મળી.

મતિ ભુતને વિચારી હાલ સ્તબ્ધ તો થતી —

દિન દિન૦

મન પક્ષી નિત્ય ઉડતું, ગગને કરવા વિહાર,
 જીવ ભાન ભુલી જતું, થઇ રહે સ્વરૂપાકાર.
 રૂપ અજબ જ્યાં નિહાળી નય વૃત્તિઓ ઠરી,
 ગુણ મતિથી ના ગવાય, થાય શુન્ય ત્યાં ખરી;— પ્રગતિ૦
 પ્રભુ કૃપા રશ્મિ તણા, (આ) કિરણો શાં ફેંકાય,
 કમે કમે શિખર પ્રતિ, સહજે ગતિ કરાય;— પ્રગતિ૦

પ્રાતિદિન અધિકાધિક આત્મબલનો અનુભવ.

પદ ૯૧ (વિષય વાત મમ માન ત્વજને, એ રાહે.)

દિન દિન અધિક બળ આવે મુજમાં, આત્મ સ્વરૂપમાં ઠરવાને,
 કાં જે એ બલ પ્રેર્યું પ્રભુએ, જીવપણું આ હરવાને;—
 એ પ્રભુ ભક્તિમાં શ્રદ્ધા મારી, અધિકાધિક ધરવાને,
 કોઇ કોઇ સમયે બેસું છું હું પ્રભુ કિર્તન આદરવાને;—
 એ.....તે સમયે કોઇ કહે શુ કરે આ, મુખથી મિથ્યા લવારાને
 કોઇ કહે ગાંડો તું થઇશજ, માટે ભાઇ એ રહેવા દે;—
 એ.....પણ આ સુણીને હસવું આવે, (તથા) પ્રભુપદ માંહિ વરવાને,
 બળ પ્રતિદિન અંતરમાં વધતું, નિશંક નિર્ભય ફરવાને;—
 એ.....માટે સાચું બળ મુજમાં દે, -જે (પ્રભુ) કહું તે સુણજે કાંને,
 નરહરિ પ્રભુ તમ સમ કરો મુજને જેથી રહું અહો તમ ગાને;—

દશ્યમાં રમણ કરતા જીવને પ્રબોધ.

પદ ૯૨ (કાગ વિરા વેગે વાલમને. એ લય.)

દેખી શું માયાના સુખને, ડૂબ્યો વિષયમાં વિશેષ.,
 હાથે હોરી લીધું દુઃખને, ભુલી ગયો નિજ દેશ;
 જાતો પ્રીતે પ્રાણિઆ, વિષય સુખની પાસ,
 પ્રેમે મનમાં કુલીને, થતો વિષયનો દાસ.
 મૂર્ખ માયાના ક્રિયમાં તું શું કરે;
 જેથી સાચાં સુખોતો રહેશે વેગજે.

હવે અવસર તારો રહ્યો છે રે શેષ,
લેવા સતસુખ જાજે જ્યાં નૃહરિ મહેશ;— દેખી શું

દોષરૂપી શત્રુને દૂર કરનાર સાધકના સનિશ્ચય.

પદ ૯૩ (ધાકો આ શું બાહેરે એ લય.)

દોષો સહુ દૂર કીધારે, મહેંતો દોષો સહુ દૂર કીધા,
દોષોને છાંયે નવ રહેતો, સદ્ગુણ સાધી લીધા;— મહેંતો
નિર્ભય થઇને ફરતો નિત્યે, લયને ક્યાં હું ન જોતો,
વિપત્તિ વાદળ શિર પર આવે, તોપણ હું નહિ રાતો;—મહેંતો.
અન્ય અહિંત કરે માફ પણ, દ્વેષ ન તે પર ધરતો,
છળ પ્રપંચને દૂર કરીને, કામાદિ કોધને હરતો;— મહેંતો
દુઃખને દેખી નહિ મુંઝાતો, સુખથી નહિ હરખાતો,
દુર્ગુણ શત્રુનો નાશ કરીને, રહેતો હું મદમાતો;— મહેંતો
કોધ જો સાવધ થઇને આવે, હેતે મારી પાસે,
શાન્તિ તણું ખડું લઇને. પમાડું તેને ત્રાસે,— મહેંતો
નારી સારી નીર્ખી પ્રીતે, મોહે જો મન જાતું,
સાવધ થઇને મજબા લાગીશ, વૈરાગ્યરૂપી કાતું;— મહેંતો
આવશે શોક જો મિત્રાભ ફરીને, ચિંતા નારીની સંગે,
આનંદ શસ્ત્રને ધારણ કરીને, હણું હું તેને ઉમંગે;— મહેંતો
માતા પિતા સર્વે સાથે, શત્રુ મિત્રની સંગે,
સમાન દ્રષ્ટિ જ્યાં ત્યાં રાખું, સર્વ સ્થળ હર્ષંગે;— મહેંતો
નિંદા મારી કરતાં દેખી, આવે મુજને હસવું,
હસ્તિ પાછળ જાણું હું જયમ, વૃથા શ્વાનતું ભસવું;— મહેંતો
વસ્તુ કાંઇ મુજ ખોવાવી કે, મૃત્યુ કોઇનું થાતું,
તોપણ હું કદી નહિ મુંઝાતો, રહે મુજ મન હર્ષાતું;— મહેંતો
સહનશીલતા ધારણ કરીને, નિત્યે હુંતો ફરતો,
કટુ વચનના બાણ થકી હું, કો દિન પણ નથી ડરતો;— મહેંતો
વિકાર માત્રને દૂર કરીને, સદ્ગુણ નિત્યે ધારી,
ઇદ્ર પ્રબોધક અશ્વે ચઢી હું, રહું જયજય ઉચ્ચારી;— મહેંતો

દ્વૈતપણું નષ્ટ થતાં સ્વરૂપ સાક્ષાત્કાર સહજે થાય છે.

૫૬ ૯૪.

દ્વૈત આ વિલાય ભુજો, બ્રાન્તીને બુલાય છે.
 બ્રાન્તીને બુલાય સદા, નિજરૂપે બુલાય છે;— દ્વૈત૦
 જીવ શિવ એક થાય, માયા અધાર છુપાય,
 પૂર્ણ સ્વતંત્ર સદા થવાય, ભાન ને બુલાય છે.
 ભાન ને બુલાય અહં પ્રભુમાં ઓગાળાય છે;— દ્વૈત૦
 હું તું તે ત્રિપુટી દગાય, સ્વરૂપાતિત થઇ રહેવાય,
 ત્રિગુણાતિત સદજ થવાય, ઇશમાં ભળાય છે.
 ઇશમાં ભળાય આત્મદેશ, નિહાળાય છે;— દ્વૈત૦
 આવી લક્ષ્મિ નામે પાય, સર્વ સિદ્ધિ દાસ થાય,
 દેવો પણ ગુણ તેના આય બ્રહ્મરૂપ થાય છે.
 બ્રહ્મરૂપ થાય અહંબ્રહ્મ ઉચ્ચરાય છે;— દ્વૈત૦
 વિશ્વ વશ ક્ષણમાં થાય, વિષય અમૃતરૂપ ભળાય,
 શાન્તિ દશ દિશે છવાય, પાન ને કરાય છે.
 પાન ને કરાય પૂર્ણ સુખમાં મહલાય છે;— દ્વૈત૦

તન મન તથા ધનની હાની કરનાર વ્યસનોનો ત્યાગ કરવા સુબોધ.

૫૬ ૯૫. (અમને પાવન કરવાને. એ કથ.)

દ્રવ્ય તણી ખ્વારી કરવા, તથા શરીરને સંહારવા,
 મચીયા વ્યસનો સંગ્રહવા, જન સહુ વિશ્વમાં.
 થઇને પ્રેતો નિરધાર, ન ભળવા ઇશમાં,
 અપતા જન સહુ આ વાર વિષ્ણુના પ્રિયમાં;— દ્રવ્ય તણી૦
 શરીર મનને આત્માનું બળ, સર્વે દૂર કરવા,
 સુંદર મુખાકૃતિને ધારે શું ફીકી કરવા;— મચીયા૦
 વ્યસનો અતિ દુઃખ આપે પણ નવ, છોડે પડે (ને) મરવા,
 વ્યસન વિનાનો નર નહિ પણ ખર (એમ કે) મુખે ઉચ્ચરવા;—મચીયા૦
 સુસ મનુષ્ય નવ રહે વ્યસનને, છાંચે પણ ઠરવા,

સુવર્ણ રાશી છોડી મટે કોણ, ધૂળ ધરમાં ભરવા;—
 માટે ખંધુ તમે રહો વેગળા, ઇચ્છો (જો) સુખ વરવા,
 તનુ મંદિર અતિ શુદ્ધ બનાવો, (ઉરમાં) પ્રભુ ચણો ધરવા;—
 છોડો બ્યસનોની પરવા, ભળવા ઇશમાં,
 મંહદી શાન્તિ ધરો ઉર રહો નવ વિષમાં.
 શુરુ સ્મરણે ચકચુર રહો દિન નિશમાં;— દ્રવ્ય તણીં

इष्टाश्रयने ग्रहण करती वृत्तिना सन्निश्चय

૫૬ ૯૬. (પ્રિતમ ન્હોત પ્રીતની રીત એ લય.)

ધારીશ તે હું કરીશજ સઘ.

અનિત્યને નહિ ઇચ્છું પણ હું; નિત્યને નિત્ય ઇચ્છવાનો,
 કાં જે સુણાતો સ્વર અંતરનો, તે માર્ગે અનુસરવાનો;—ધારીશં
 રાજ્ય લેવાને ઇચ્છીશ નહિ પણ, પ્રભુનું પદ લેવાને,
 ઇચ્છીશ નહિ રાજ બનવા હું, પણ પ્રભુરુપ થવાને;—ધારીશં
 ગાડીઘોડે બેસી નહિ માનું, મોટોરમાં સુખ તો હું,
 ગગને વિહાર કરવા નિત્યે, ઉરમાંહે ધારું છું;— ધારીશં
 ઉંચા અવાસ કરવા ધારીશ, તો તે પણ કરવાનો,
 પ્રભુ અર્થે મહા મંદિર કરવા, ઇચ્છા હું ધરવાનો;— ધારીશં
 પ્રભુને વશ કરવા ધારીશ તો, ક્ષણમાં લઈશ હું ખાંધી,
 પૂર્વે કાં જે વશ કીધા પ્રભુને, ઘણા જને પ્રીત સાંધી;—ધારીશં
 અથડાવા કૂટાવા જીવની, પેરે જન્મ નથી લીધો,
 એ બોલું છું ખરા બળથી હું, કાં જે આત્મ મેં ચીધ્યો;—ધારીશં
 ઘણા જનોં કહે થવાય નહિ, અ.પણથી નૃસિંહ જેવું,
 હસવું આવે કહે કોઈ ‘મીરાં, ધ્રુવમાં હતું બળ કેવું;’—ધારીશં
 પણ એ ભક્ત ચરિત્રો વાંચી, તથા સુણી સુખ કોને.
 એથી બળ અધિકું છે તુજમાં, કહે સ્વર ઉર તું જોને;—ધારીશં
 ઉપેન્દ્ર નરહરિ પ્રભુ કૃપાનો, અનુભવ ઉર કરીને,
 સુજ અંતરમાં પણ તે બળ છે, એથી મેં આશ ધરી છે;—ધારીશં

ઉચ્ચ પ્રદેશે અહોનિશ રહીને, પ્રગતિ કરીને મારી,
તળેટીમાં હવે નહિ રગડાવું; પણ થઈયા ગગનવિહારી;—ધારીશ૦
બકવા સુખથી નથી કરતો પણ, પ્રભુ બળથી બોલાવું,
અહા ! હર્ષ શો ઉર ઉભરાતો, શાન્તિમાં ડાલાવું;— ધારીશ૦

શ્રી ઇષ્ટને પ્રણિપાત.

પદ ૯૭.

(લય. માઢ.)

નમુ જ્ય જ્ય કારી, ભવ હુ બ હારી, મતિ સુધારી, તારો સદ્ગુરુ દેવ.
પ્રાણી પ્રપંચી પાખંડીયો, પાયે પડી જોડું હાથ,
સંકટ સર્વે દૂર કરી દો, સદ્ગુરુ નરહરિ નાથ રે;— નમું
આપને શરણુ આવે જે જન, તારવા તેને નાથ;
(તથા) નિજ સમ કરવા ચાહો છો પોતે, મૂકી કૃપાય વર હાથરે;—નમું
દોષો સઘળા દૂર કરી દો, કરુણાળુ સદ્ગુરુ રાય,
સર્વ સ્થળ આનંદજ વિલસે, એમ કરોને કૃપાય રે;—નમું
લેટવા આપને વલખાં માઈ, પણ ન સરે મુજ અર્થ,
અનેક વિધેનો આવી પડે ને, પ્રયત્ન જાયે વ્યર્થ રે;— નમું
એ સઘળા છે મુજમાં દોષો, એમાં શું કરો આપ,
પણ અમિદૃષ્ટિ મુજપર નાખીને, ટાળો સર્વે પાપરે;— નમું
નિજ સમ કરજો આપજ પ્રભુજી, સદ્મતિ અર્પી હંમેશ,
વિજ્ઞાપિ કરી આ શિષુ કહે છે, હું પણું નવ રહે લેશ રે; નમું
સાધકના સદા હિતને માટે, પ્રકટચાહો પ્રભુ આપ,
દિન દિન ચઢતી કળાને રે કરજો, પ્રિયતમ નરહરિ બાપરે; નમું

પરમાત્મા પર પૂર્ણ પ્રેમ ધરનાર દ્વિત્તિના ઉદ્ગાર.

પદ. ૯૮. (શિર જોરી જ્ઞાનાપર આવડી. એ લય.)

નરહરિ નામ મુને પ્યાઈ,

હવે તો લાગ્યું નરહરિ નામ મુને પ્યાઈ.—

જેની મોહિનીથી મોટા મુનિયો મોહાયા,

તેણેજ ચિત્ત મોહ્યું મારું;— હવે તો૦
 નામ સ્મરણ રમ્ય સરિતામાં નહાઈ,
 મન મળ સઘળા ત્યાં નિવારું;—
 અમૃતમય સિંધુનું પાન કરું નિત્યે, હવે તો૦
 પીઉ કેમ વિષય જળ ખારું;—
 મિષ્ટ રૂળ નારંગી છોડી હવે શિદ્ધ,
 ઇંદ્રવારણે ચિત્ત ધારું;—
 ક્ષણિક સુખોમાં હું કેમ લલચાઉં,
 અગણિત દુઃખ જે દેનારું;— હવે તો૦
 દશ્ય પ્રીતિને અળગી કરું જેથી,
 તૃપ્તિ ન નિત્ય આપનારું;—
 બાહ્યાન્તર નરહરિ સ્વરૂપ હવે ન્યાળી,
 આનંદે જય જય ઉચ્ચારું;— હવે તો૦
 મન બુદ્ધિને ચિત્ત પ્રભુમાં હું ગાળી,
 ટાળું આ માયા અંધારું;—
 સ્મરી સુખમય શ્રી નરહરિ નિત્યે,
 આધિ વ્યાધિને દુઃખ સંહારું;— હવે તો૦
 પૂર્ણ નિરામય થઈને હવે હું,
 જનિમૃતિ ભયને નિવારું;—
 આઠે યામ નૃહરિ શ્રી નૃહરિ સ્મરું હું,
 બીજે ન ચિત્ત ગોઠે મારું;— હવે તો૦
 નૃહરિ સ્મરી નિજમય થઈ જગે હું,
 નૃસિંહ શિષુ નામ ધારું;—

—*—

પ્રણિપાત.

પદ ૯૯

નરહરિ દાતા છે જન ત્રાતા, કર્તા, ભર્તા આ..... પ
 ટાળે સઘ અમારાં પાપ, રહીએ અખંડ જપતા ભપ.
 કરજો અમ અંતર શુદ્ધ આપ;— નરહરિ દાતા૦

પ્રથમોત્સવ પ્રારંભે સ્તવીઓ, પ્રેમ કરીને વિનવ્વીઓ,
 નૂતન જન્મની સિદ્ધિ દેજો, આજ સુખે ઓ કવીઓ, ૧
 સ્થાપો હસ્ત શિરે ઓ ખાપ, હરજો જીવપદની આ ચાપ,
 છાપો નિજસમ કરવા છાપ;— નરહરિ દાતા૦
 પૂર્ણ કૃપા આપની પામીને, સ્થિત શિખર પર થઈઓ...
 દશ દિશ જય જય ઘોષ ગબાવી, મહદ ઉન્નતિ અનુભવીઓ. ૨

શ્રી ઇષ્ટ સ્મરણમાં આરુઢ રહેનાર વૃત્તિનાં આનંદ વચનો.

પદ. ૧૦૦. (કુમ કુમ પાપ ધારી રે. ઓ લય.)

નરહરિ નામ સ્મરતી રે, વૃત્તિ સ્વરુપે સરતી રે,
 અન્ય ન શબ્દ ઉચ્ચરતી રે, ચિત્ત પ્રભુમાં ધરતી રે. નરહરિ૦
 નાથ નરહરિ નયન નિકટ હવે આવો,
 નાહિ નિજ દાસીને વધુ તલસાવો.
 ભોટો હૃદયાકાશ રે, આંસુડાં ભરતી,
 વિષ્ણુ પ્રભુ કયાંહિ ન ઠરતી રે;— નરહરિ૦

પ્રેમ ભક્તિ સાધનાર પ્રેમી ભક્ત.

પદ. ૧૦૧. (સ્વપ્ન મહિ દીદાં મે ઓ લય.)

નિત્ય પ્રેમે શેવું હું એક ભક્તિ સાચી,
 એક ભક્તિ સાચી, મેં જાણી માયા કાચી;— નિત્ય૦
 દૃષ્ટ્યે દુઃખ ભાજ્યું, ન સુખ કયાંહી ન્યાજ્યું,
 આ ચિત્ત હવે ઢાજ્યું, જ્યાં રૂપ રઢિયાળું;— નિત્ય૦
 મિત્ર પુત્ર સ્ત્રી કે, મમ માતૃભાગિનિ ભ્રાતા,
 ભણ્યું સર્વે મિથ્યા, ન કોઈ સુખશાતા;— નિત્ય૦
 દુઃખ, ભય કલેશ દ્વેષ, ચિંતાને ત્યાગી,
 વૃત્તિ વાળી પ્રભુમાં, હું બનીઓ વૈરાગી;— નિત્ય૦
 ન મોહ દૃષ્ટિ ધારૂં, સહ વિષયો વિદારૂં,
 લોભ શોક યત્રુને નિશ્ચય સંહારૂં;— નિત્ય૦

શીવે સદા ભક્તિ તે જન' સુખીયારા,
મૂઠ મતિ છવો શું જાણે બિચારા;—
મુજ પ્રભુ વિષ્ણુ નવ અન્ય કોઈ પ્યારાં,
એક શ્રીઉપેન્દ્ર અંતરે હું તો પોકારાં;—

નિત્ય૦

નિત્ય૦

પરમાત્મામાં તન્મય થનાર પ્રેમી વૃત્તિ.

૫૬. ૧૦૨. (મુખડાની માયા લાગી રે. એ લય.)

નેહા મુજને લાગ્યો તારો રે પ્રીતમ પ્યારા,
નેહા મુજને લાગ્યો તારો રે.
માયા સાગર માંહિ પડીયો, વૃથા સુખ માંહિ સડીયો,
આરો સાગર દેખી રડીયો રે પ્રીતમ પ્યારા.
સગાં ને સહોદર મારાં, માતા પિતા બહુ દારા,
જાણ્યાં તેતો મુજથી ન્યારાં રે પ્રીતમ પ્યારા.
ધનને વિભવ ભારી, પ્રીતિ નહિ મેં તેમાં ધારી;
માયા મુજને લાગે આરી રે પ્રીતમ પ્યારા,
સાચું જગત મિથ્યા માન્યું, સ્વપ્ન સમ એતો જાણ્યું,
દેવી જગત દુષ્ટે નાણ્યું રે પ્રીતમ પ્યારા;
પ્રભુ એક આશ તારી, ભવથી લેજે તું ઉગારી,
લજ્યા રાખો હવે મારી રે પ્રીતમ પ્યારા.

અંતર્યામીના સ્ફુરણને અનુસરનાર ભક્તના ઉદ્ગાર.

૫૬ ૧૦૩.

પરમાત્મા તમે મુજ અંતરમાં, જે જે સ્ફુરાવો તે કરતો.
મમ નિકટે છો આપ એ લહીને, વિશ્વે નિર્ભય વિચરતો;—
તન મન મતિ મેં આપને અર્પ્યું, કાંઈ લાહું ના ઉર મારાં,
કર્તા લોકતા આપ પ્રભુ છો, જાણે ન એ જગ બિચારાં;—
કોઈ કહે એ ઉડાઉ નીકળ્યો; કોઈ કહે છે દીવાનો,
કોઈ કહે ચૌવનના મદમાં, કરતો થઇને મસ્તાનો;—

જ્યાં લગી માળાપો શિર પર છે, ત્યાં લગી એ સઘળી વાતો,
પછી જોઈએ શું એ કરે છે, એ સુણીને હું મલકાતો;—
આપ સ્પુરણને અનુસરવાનું, કાર્ય લીધું છે મેં માથે,
હું નથી ત્યાં હું કરી શું શકતો, સર્વ થતું પ્રભુ તમ હાથે;—
સ્પૃહા નથી વિશ્વે કેા જનની, આપને એ હું છું જાણું,
તો પછી આશ શિદ અન્યની ધરીને, વ્યર્થ ધુસરું હું તાણું;—
જગતના બકવાથી નથી ડરતો, લૌકિક લભ્યા પણ છાડી,
એસવું રચતું ન મૂઠા પાસે, આપ સ્વરુપ પ્રતિ જઈ દોડી;—
આપ મુજ અંતરમાં વસના-રા માટે કરજો તદ્દરૂપ,
જે સમયે જે જોઈએ પ્રભુજી, પ્રકટ કરજો તે અનુરૂપ;—
નક્કી આપનો થઈને રહ્યો છું, માટે સઘ પ્રભુ તમ જેવો,
કરજો મુજને ઉપેન્દ્ર નરહરિ,—પ્રભુ જ્યાં શિર નામે દેવો;—

મહા પુરુષોના પદનો સ્પર્શ થતાંજ જીવોનાં પાપ દૂર થાય છે.

પદ. ૧૦૪. (અમને પાવન કરવાને. એ લય.)

પદ સ્પર્શે સહુ ટળતા તાપ,
રહીએ અખંડ જપતા જાપ,
માત્ર વિશ્વે છે એકજ આપ, પરમાત્મા તમે.
તમ શરણે માળાપ રહીએ છે અમે.
માપો શિષુનાં સહુ, પાપ કહીએ આ સમે;— પદસ્પર્શે
શ્રીપતિ આપ સ્વરુપે શુદ્ધ છો, જેવી શુદ્ધ છે આપ,
મહોદધિ ગુણ રતનાકર છો, હોલવજો પરિતાપ.— તમ શરણે
નરની નિર્બળ સ્થિતિ ટાળો પ્રભુ, જોતા નહિ અદાપ,
નૃસિંહ સ્વરુપ કરવા નિજ શિષુને, છાપોછા શિર છાપ;—તમશરણે
સિંહ વનોવન ફરતા વિશ્વે, જીવ પર મારે તરાપ,
હાણુ કરો નહિ જીવની (આપ), જીવત્વજ હરવા દેતા આપ;—
આલક પાલક છો પ્રભુ આપજ, ઉર સહુનો સંતાપ,
યદ્યપિ સુધી પાળ્યા જીવોને, પાળશો પણ અઘાપ;—
જીવો તણું જીવપણું હરજો પ્રભુ, નરહરિ કરીએ કલાપ,
ઇશ જ્ઞપ્તિમાં સ્થિતિ કરાવો, ટાળી રજતમ આપ;—

✽ પંથિને પ્રત્યુત્તર:

પદ. ૧૦૫. (મને વૃજ્ઞાસ છે. હાલો. એ લય.)

પંથિ તું શું કરવા પોકારે, ચિંતા ત્યજ પ્રભુ તુને તારે રે;—પંથિ ૦
ગર્ભ સ્થિતિમાં સ્તુતિ તું કરતો, ધરીને પ્રભુ પર ખ્યાર,
અવની પરે અવતાર ધર્યા પછી, વિસાર્યા તેં મોસાર,
મોહો જાણી સુખ સંસારે, ચિંતા ત્યજ.—
મદ્દરિયુને વશ પડીને તું પામ્યો આ ભવમાં અતિ દુઃખ,
જે તું જીતીશ તેને સવેળા, થઈને પ્રભુ અભિસુખ.
(પછી) ભ્રમવું પડશે નવ ક્યાંરે; ચિંતા ત્યજ.—
દશ્યની પ્રીતિ ત્યાગી હવે વીર, સ્મરીલે શ્રીહરિ ગુરુરાય,
તો તુજ દુઃખો સમુજ અળપાશે ને, તત્કષણ સુખ અતિ થાય,
સુખે શ્રીનૃહરિ પ્રભુ ગારે; ચિંતા ત્યજ.—

શ્રીફળ દર્શનામિલાષી દાસીનાં પ્રભુ પ્રતિ મર્મ વચન.

પદ ૧૦૬. (મારે મોઢે મનાવી. એ લય.)

ખ્યારા પ્રીતિ પલટાવી ન જોલો શું આવી, દાસી દુ.ખીઆરી,
પ્રભુ નિત્યે જળે, પ્રભુ નિત્યે જળે;— ખ્યારા ૦
બાલા જોતીતી વાટ કરતી મનમાં ઉચાટ, હમણાં આવશે નાથ,
એમ નિત્ય ટળવળે; એમ નિત્ય ટળવળે;— ખ્યારા ૦
થઈને મેરું સમાન, આજું માગો શું માન,
હજી આવે ન શાન હૃદય મારું જળે, હૃદય મારું જળે;—ખ્યારા ૦
સુજ રંકતું શું કામ હશે શેઁયું બીજું ધામ,
છેલ છપીલા આ ર્યામ, કાં ન હજીએ મળે. (૨);— ખ્યારા ૦
છેલ હઠીલા શું થાઓ, સુજ રંકને (શું) રિખાવો,
ઝટ હારે મારી ધાઓ, જેથી શાન્તિ મળે;—(૨) ખ્યારા ૦
સુજ મંદિરીએ આવો, આડા અવળા શું જાઓ,

* આ પદ ૩ જા પદના પ્રત્યુત્તર રૂપ છે.

પ્રભુ પ્રેમામૃત પાઓ, જેથી તારો ટળે (૨);— પ્યારા
 છક થાકી લોથ થઈ છું, આપ શરણે હું રહી છું,
 ઈષ્ટ વિરહે અકળઈ છું, હૃદય મારું કળકળે (૨);— પ્યારા
 નામ આપતું રમડું છું, ધ્યાન હૃદયે ધરું છું,
 કાર્ય બીજું નવ કરું છું, જેથી દુઃખડાં ટળે (૨);— પ્યારા
 અટ દર્શન હો નાથ, પ્રેમે લીડાવો બાથ,
 તેડો દાસી નિજ સાથ, પૂર્ણ આનંદ મળે (૨);— પ્યારા

વિવિધ પ્રકારનાં કષ્ટોથી મુક્ત કરી સત્ય સુખ અર્પવા શ્રીફળને અભ્યર્થના.

પદ. ૧૦૭. (લીલા શું વર્ણવું. એ લય)
 પ્યારા શું હું કહું, શિરે દુઃખ ભારી, ભઉં— હારી;—પ્યારા
 આપી આ જન્મ બહાલા બાળ કીધો છે તારો,
 હાવે કેમ છકજ સુજથી થયો છે તું ન્યારો;— પ્યારા
 બ્યબહાર ચક્રે સ્થાપી, પ્રતિકુળતા શું દીધી,
 હૃદય મારું તે નાખે, અહોનિશ વીધી;— પ્યારા
 ભલે તોય માનું છું હું, આપે સર્વ સાડું કીધું,
 (પણ) પ્રહ્લાદ જેવું બળ તે (મુજમાં) સાચું કાંન દીધું;—પ્યારા
 ગણું છું હું સર્વે ન્યારું, કાંઈ ના લહું ઉર મારું,
 સાચી શ્રદ્ધા વિણ હું તો, સદા નાથ હારું;— પ્યારા
 પતિતને પાવન કીધા, અધમને તો તે ઉદાર્યા,
 તેવો નથી (હું) તો પણ, તેં શું વેર છે વધાર્યો;— પ્યારા
 કૃપા કરી મારે બહાલા, આવીયા ઉરમાં હાવે,
 કરગરી કહું છું પ્રભુ તું, શિદને સતાવે;— પ્યારા
 મુવ સમ ધ્યાન સાચું, નૃસિંહ જેવી સાચી ભક્તિ
 મુધનવા સમ સાચી શ્રદ્ધા, તણી દેજે શક્તિ;— પ્યારા
 તો તો ઉપકાર માનીશ, નૃસિંહ નાથ હું તમારો.
 નહિતર તે વિણ મેં માન્યો; દેહ આ જનારો,— પ્યારા

પરમાત્માને નિકટ રહેવા પ્રાર્થના.

પદ. ૧૦૮. (નાથ કેસે ગજકા બધ છુડાયો. એ લય.)

પ્રભુ શું મુજ પાસે નહિ આવો, છેક નમેરા કાં થાઓ;—પ્રભુ
હરધડી હરિ હું રમરણ કરું છું, બાંધીને તમ પર દાવો,
તોએ નાથ ન નજરે હું ન્યાળું, ખસી ખસી આઘા ક્યાં જાઓ;—પ્રભુ
દાસ તમારો થઈને રહ્યો છું, મળવા પ્રભુ મન ભાળ્યો,
દોષો સઘળા મનના ટાળી, સત્ય પ્રયત્ને હું ધાયો;— પ્રભુ
અહોનિશ આપનું ધ્યાન ધરું છું, લેવા અમૃત કેરો દહાવો,
શ્રદ્ધા હું સારી પેરે ધારું, પોકાર કરું આવો આવો;—પ્રભુ
પ્રહ્લાદ મીરાં નરસિંહ બહારે, ધાયા નહિ કરીને અભાવો,
મૃવને અવિચળ પદવી આપી, મુજ રંકને શું રીખાવો;—પ્રભુ
અવતાર આપી અવની ઉપર, પ્રભુ નિજ શિષુને શું સતાવો,
કુબળા નાવને તારો એવા, મુજ નયને (કાં) ન જણાવો;—પ્રભુ
આ સંસારે અતિ રગડાયો, હાવે થયો છું કાયો,
વિજ્ઞાસિ મુજ અંતર ધારી, દષ્ટિ સમીપ હવે આવો;—પ્રભુ

પોતાના પ્રિયતમ એજ સર્વસ્વ છે એમ માનનાર સચ્ચિનાં વચન.

પદ. ૧૦૯. (મારે મોઢે મનાવી એ લય.)

પ્રભુ પ્રેમે પોકારું, સંભારું, ઉચ્ચારું, હું ધારું,
છે એ મુજ અંતરના પતિ, મુજ અંતરના પતિ;— પ્રભુ
પ્રભુ જ્ઞાન રવી સ્થાપે, અજ્ઞાન રાત્રિ કાપે,
પ્રભુ પ્રેમથી આપે, મને સારી મતિ (૨);— પ્રભુ
વાલો કરુણાદો સિંધુ, તેમાંનું હું બિંદુ,
આ વૃત્તિ સરિતા, તે માંહિ શમતી, તેની માંહિ શમતી;— પ્રભુ
શુભ પ્રભુના શું ગાઉં, હું તો અબલ ગણાઉં,
વર્ણી શકે ન રુદ્ર, શેષ કે ભારતિ (૨);— પ્રભુ
અષ્ટ યામ હું સંભારું, ન બહાલો વિસારું,
આ ચિંત્ત હવે દાળ્યું જ્યાં છે યતિ પતિ (૨);— પ્રભુ

ધ્યાન પ્રભુનું હું ધારું, રોમ રોમ પ્રભુ બાળું,
 પ્રભુ કૃપાએ ચહું દિનદિન ઉંચી ગતિ (૨);— પ્રભુ
 પ્રભુ નામ લાગે પ્યારું, અન્ય બધું અકારું,
 આ સંસાર સમુદ્રે દીકું સુખ નવ રાત (૨);— પ્રભુ
 પ્રભુની હું પ્રાણપ્યારી, ગણે વહાલો પણ મારી,
 મુજ મનથી નવ વિસારું, ઉપેન્દ્ર પતિ, મુજ ઉપેન્દ્ર પતિ;—પ્રભુ

શ્રી રૂઢિને પ્રેમ પૂર્વક પ્રણામ.

પદ ૧૨૦. (થયા છોર પતિ તેજ પ્યારી. એ લય.)

પ્રભુ પ્રીતે અમે પ્રણમીએ સર્વે બન્ધુઓ આજે,
 મહામંગલ કર નુતન વર્ષે, પ્રેમે સ્તવીએ આજ.
 સુખ આપો, દુઃખ કાપો, સ્થિર સ્થાપો, ટળે પાપો,
 હણી કલેશ સર્વના ટાળો ઉપાધિ સુખ વરવા કાજે;—પ્રભુ પ્રીતે
 આપ નિરામય છો પ્રભુ તદ્દત, અમને કરવા આપ,
 કરો દષ્ટિ, અમિવૃષ્ટિ, અતિ કષ્ટિ, થશે નષ્ટિ,
 લહી આપ બળે પ્રભુ સર્વ સાધકો બ્રહ્મપદે રાજે;—પ્રભુ પ્રીતે
 સંશય સઘળા છેદન કરીને, ભેદ ભુલાવો નાથ,
 કરી ભક્તિ, સજી શક્તિ, શુદ્ધ મતિ, ટાળી કુમતિ,
 ગ્રહી શરણુ આપનું સત્વર પ્રભુજી ગગન વૃત્તિ ગાજે;—પ્રભુ પ્રીતે
 અજ્ઞાન આવર્ણુ હરી પ્રભુ કરજો, જ્ઞાન સૂર્ય પ્રકાશ,
 જેથી જરીએ, નવ ડરીએ, મસ્ત ફરીએ, ભવ દરિએ,
 રમી નિત્યાનંદે અમ અંતરમાં (દૈવી) વાદિત્રોવાજે;—પ્રભુ પ્રીતે
 તન મન મતિ સહુ અર્પણ કરીને, નમીએ વારંવાર,
 પ્રભુ પ્રીતે, એક ચિત્તે, રૂઢી રીતે, ભજી નિત્યે,
 અમ સાધકની વિજિતિ સ્વીકારો, ઉપેન્દ્ર પ્રભુ આજે;— પ્રભુ પ્રીતે

પરમાત્મા પર શુદ્ધ પ્રેમ પ્રકટયા વિના જે કાંઈ કરવામાં આવે
છે તે સર્વ વ્યર્થ છે.

પદ. ૧૧૧. (ઘેલી થઇ રે હું તો. ઐ લય.)

પ્રભુને સ્મરોરે ખ્યારા પ્રભુને સ્મરો વીરા—

પ્રેમથી નિત્યે ખ્યારા પ્રભુને સ્મરો.

શેવી પ્રભુને સંતત મસ્ત વિચરો રે,—

વીરા૦

પ્રભુ સમ હિંચી વસ્તુ વીરા નથી વિશ્વમાં રે,

હુંદો કાશી કે ગોકુળ મથુરાં કરો રે;—

વીરા૦

જપ કરો તપ કરો તિર્થો અતિ કરો રે,

તોએ ન કાંઈ સાચા સુખને વરો રે;—

વીરા૦

સ્તોત્ર પાઠ ધ્યાન નિત્યે, ક્રિયાઓ કરો અતિ રે,

કે કંઠે રુદ્રાક્ષ કેરી માળાઓ ધરો રે,—

વીરા૦

ધૂપ કરો દીપ કરો ધરો ભસ્મ ભાલમાં રે,

કે મોટાં ટીલાંને તાણી ફરતા કરો રે;—

વીરા૦

બાહ્ય આચારો સેવો અતિ કષ્ટ વેઠીને રે,

(પણ) મનની મલીનતાને કદી નવ હરો રે;—

વીરા૦

ચિત્ત વૃત્તિ શાન્ત રાખી, શુદ્ધિ મનની કરો રે,

જેથી આ ભવરણ ફેરો ન કરો રે;—

વીરા૦

કરુણ દષ્ટિ કરી ભવસિંધુથી તારવા પરમાત્માને પ્રાર્થના.

પદ. ૧૧૨. (પ્રભુ મારા હાથને ઝાલો. ઐ લય.)

પ્રભુ સદ્ય હાવે તો તારો, કૃપા કરી મુજને ઉગારો રે —પ્રભુસદ્ય.

મિથ્યા આ માયાના મોહમાં પડીયો ને, સડીયો હું દુઃખમાં વિશેષ,

આપ સ્મરણ પ્રભુ ચૂકી ગયો ને, છુલ્લો હું મારો દેશ.

થઈ રહ્યો હું ભ્રમનારો;—

કૃપા કરી૦

કામને, ક્રોધને આધિન થઈ હું, કરતો ઘણાં દુષ્કૃત,

શોકને, મોહને સંગે પડીને, સાધી ઘણી દુરમત્ય,

ટાળ્યા નહિ મનના વિકારો;—

કૃપા કરી૦

માયાના ક્રિયમાં નિત્ય રગડાતો, પડતાં અસંખ્ય જ્યાં દુઃખ,
તોપણ ત્યાગ ન પ્રીતેથી કીધો, રળીયો ન કાંઈ સતસુખ.

મટયો નહિ મુજ ભટકારો;—

હારીને, થાકીને હાવે હું બેઠો છું, પામ્યો ન સુખ કંઈ લેશ,
કૃપા કરી પ્રભુ દાસ પરે આજે, ટાળો આ દુઃખાદિ દેશ.

તથા માયારૂપી તપારો:—

કર્મનાં બંધનં સઘજ છોડીને, આપો સુખુદ્ધિ આવાર,
તત્ત્વ દષ્ટિ પણ દેશો પ્રભુજી, જ્ઞાનની વૃદ્ધિ અપાર.

ટળે જેથી મનના વિકારો;—

અંધકાર મારી દષ્ટિએ પડતો, દશ દિશની મોજાર,
જ્યોતિ સ્વરૂપે દર્શન દો જેથી, અંધીનો થાયે સંહાર.
જેથી મટે ભ્રમવા વારો;—

હેત કરી પ્રભુ સત્વર હાવે, ટાળો આ માયા પ્રદેશ,
સંસાર સાગર પાર ઉતારો, તારક નૃહરિ મહેશ.

આણી બહાલ બહેલા પધારો;—

પ્રમુની અદ્ભુત લીલાનું ગુણગાન.

પદ ૧૧૩. (માલ.)

પ્રભુ અકલ કલા તારી, નિર્બીને મોરારી આનંદ ઉપજે અપાર,
જગતમાં અદ્ભુત લીલા પ્રસારી, કીધાં ઘણાં શુભ કામ.

વર્ણવતાં શેષ શારદ થાકે, હારે પ્રહ્લાદિક હામરે;— પ્રભુ અકલ
ધન્વજી જગત આ ઉત્પન્ન કીધું, પશુ અને નર નાર,

વિધ વિધ જાતીનાં પ્રાણી બનાવ્યાં, રંગ અનુપમ સારરે;—

નર નારી પશુ પ્રાણીને માઝે, સાધન સજ્યાં અપાર,
ખેલ બનાવ્યો ખલ્લના કર્તા, ખામી નાહ તલભારરે;—

મનુષ્યને માટે જનમ્યા પહેલાં, ભરીયો અમૃત ભંડાર,
આશ્ચર્ય થાય છે એટલું પ્રભુજી, તુજ ગતિ નવ કળનારરે;—

લોજન માટે પ્રકટ કીધાં પ્રભુ, વિધ વિધ જાતી અનાજ,
ફળ મુળ કંદને મેવા મીઠાઈઓ, સજ્યો ફેડો શો આ સાજરે;—

પે'રવા વચ્ચે વિધવિધ જાતીનાં, પ્રકટાબ્ધે પ્રભુજી કપાસ,
 સુવર્ણ રૂપને ચાંદીની કીધી, ભૂતળે ખીણો પ્રકાશરે;—
 પીવાને જળનાં સરોવર ભરીયાં, કૂપને નદિઓ અપાર,
 પ્રકાશ આપવા વિશ્વે પોતે, ધર્યો શશિ રવિ અવતાર રે,—
 વાયુ રૂપે પ્રભુ પ્રકટ થઇને, અર્પો હવા શુદ્ધ આજ,
 વિધ વિધ રૂપો ધારણ કરીયાં, સર્વ જીવોને કાજ રે;
 જીવોના જીવનને સુખી કરવા, કીધા ઘણા ઉપકાર,
 તોપણ આપને જાણે ન જન કો, મૂઠ મતિના ગમારરે;—
 આવી અદ્ભુત લીલા ન્યાણી, પ્રસ ઉરે મલકાય,
 (માટે) સર્વ સ્થળે પ્રભુ આપને ન્યાળવા, દેજો દૃષ્ટિ જગરાયરે;—

પરમાત્માને નિજજન પ્રતિ અધિકાધિક નિકટ

રહવા સપ્રેમ યાચના.

પદ ૧૧૪. (હરિ યા સ્મરી નિત્ય નૃહરિ. એ લય.)
 પ્રભુ પાસ રહો પ્રીતે કરી, સાધકનાં દુઃખ સર્વે હરી.
 મિથ્યા મોહ માયાને હરો, દોષો ટાળી સુમતિ કરો.
 તો સાધક દૃઢ થાએ ખરો, સ્વસ્વરૂપને ચિત્તે ધરી;—
 વૃત્તિ પ્રભુમાં વાળશે, પ્રભુ કૃપાથી દુઃખજ ટાળશે,
 વિષયને મૂળથી પ્રજાળશે, બ્રહ્માનંદે રહેશે ઠરી;—
 કામાદિ સહુ રિપુઓ હરે, નિર્ભય બની વિશ્વે ફરે,
 નહીં તરશે ભવથી ખરે, નિજ હૃદયને સદા વિસરી;—
 અહોનિશ સ્વરૂપને ભાળશે, અજ્ઞાનતાને પ્રજાળશે,
 ખળતા ઉરેથી ખાળશે, તો જ્ઞાનશે નહિ ભવમાં ફરી;—
 જો કૃપા હશે પ્રભુની ખરે, તો જીવત્વ ભાનને વિસરે,
 નિઃશંક બની પ્રભુને વરે, દિનરાત્રિ સુવિચારો કરી;—
 યમદૂત થકી ડરશે નહિ, દૃઢતાથી કઠી ફરશે નહિ,
 પ્રભુ નામ નિજ હૃદયે ગ્રહી, પછી જાશે માયા વિસરી;
 માટે સુમતિ નિત્ય આપજો, નિજસમ કરીને સ્થાપજો,
 નૃહરિ પ્રભુ કષ્ટ કાપજો, નિજ શિષુના પ્રતિ કરુણા કરી;—

શ્રીફળને દર્શન દેવા માર્થના.

પદ. ૧૧૫ (સુંદર શામળીયા. એ લય.)

પ્રભુ પ્રીતે મળજે, બાળી હું પદ માફ;

હુઃખ સર્વે દળજે, ટાળી હૃદય અંધારું;— પ્રભુ
વિષય વાસના સર્વે કાપો, સુખ રળવા સુખુદ્ધિ આપો,
મનના દોષો સહુ ઉથાપો, હૃદયે જપું હું આપના જાપો.
ટાળો આ માફ તારું;— પ્રભુ

આસપાસ હું તમને ન્યાળું, તોડો મુજ અંતરનું તાળું,
છાડવો માયાનું જાળું, વૃત્તિ આ મુજ તમમાં વાળું.
લાગે વિષય જળ ખારું;— પ્રભુ

નિર્ભવા ક્લિય નેત્રો આપો, નિજ શિષુને પ્રભુ હૃદયે ચાંપો,
હુઃખ સર્વે પ્રીતે કાપો, સાધકોને અલયપદ આપો.
નિર્મળ નામ તમારું;— પ્રભુ

આ ભવમાંથી અમને તારો, પ્રેમ કરીને નિત્યે ઠારો,
સર્વ સ્થળ આનંદ પ્રસારો, પ્રકટ થજે કઈ હું પોકારો.
અન્ય શું જાણે બિચારું;— પ્રભુ

લેટવાને વલખાં મારું, મળવાને પ્રભુ આશા ધારું,
આપનું નામ ઘડી ન વિસારું, શ્રદ્ધા હું તો બહુ બહુ ધારું.
કયાં લગી હવે પોકારું;— પ્રભુ

નિજ શિષુને પ્રભુ સ્હાયજ કરજો, નિજ અંકે લઈ દોષ વિખરજો.
હૃદયમાં ઝટ આવી વરજો, જ્ઞાનરશ્મિ અંતરમાં ભરજો.
નૃહરિ નાથ સંભારું;— પ્રભુ

પરમાત્મામાં તન્મય થનાર વૃત્તિની નિર્ભયતાં.

પદ. ૧૧૬ (ઘેલી થઈ હું તો. એ લય.)

પ્રભુમાં ભળીરે હું તો પ્રભુમાં ભળી,
સાધી ભક્તિ સાચી હું, મારા પ્રભુમાં ભળી,
સુખ તણા સિંધુ માંહિ, હવે હું તો ન્હાતીરે.
હુઃખના હુંગરો સઉ મુજ ગયા છે ટળી રે;— સાધી . .

મટી લોહ સ્વર્ણ અર્ધ હું, સ્પર્શમણિ થકી રે,
 ગાળી જીવપણું, ક્ષણમાં શિવ સ્વરૂપે ઢળી રે;— સાધી૦
 માયા અંધારૂં સઘ ગચ્છું છે છુપાઈ રે,
 અજ્ઞાન આવર્ણું સર્વે દીધાં છે ઢળી રે;— સાધી૦
 મોહ વિશાચ મુને, નિત્ય ભ્રમાવતો રે,
 જ્ઞાનામિથી તે હાવે ગયો પ્રજળી રે; સાધી૦
 વિશ્વના પતિ જે પ્રભુજી, થયા તે મારા પતિ રે,
 અષ્ટ સિદ્ધિ ને નવ નિધિયો મળી રે;— સાધી૦
 કોટી સૂર્યો કરતાં પણ, મુજ પ્રિયપ્રાણનું રે,
 તેજ રહ્યું છે શું કહું અતિ ઝળહળી રે;— સાધી૦
 શત્રુની દેન^૧ શી છે, ધરી હામ કોઇ રે,—
 કરી શકે મારા સામી ઉંચી આંગળી રે; સાધી૦
 લૌકિક લજ્યાને છોડી, પ્રીતે પ્રભુને ભજી રે,—
 ઇષ્ટ શ્રીઉપેન્દ્ર પ્રભુની સાથે હું હળી રે;— સાધી૦

પરમાત્મા સ્મરણ એજ સત્ય છે.

પદ. ૧૧૭.

પ્રભુ પ્રભુ મુખથી કહેવું છે,—નહિ નામ અન્યનું લેવું છે,
 નહિ નામ અન્યનું લેવું છે,—સદા પ્રભુ સ્મરણે રહેવું છે.
 હીંડતાં આલતાં, બેસતાં, ઉઠતાં, લેવું પ્રભુશ્રીનું નામ,
 ક્ષણ ના વિસારવા શ્રીયતિપતિને, હોયે શિરે અતિ કામ.
 તોએ પ્રભુ ચિંતને વહેવું છે;—નહિ.
 મિથ્યા તડાકા ન મારવા મુખથી કે, કરવા શ્રવણ નવ લેશ,
 હરિ ચિંતી 'હરિમય થઈ જાવું', ટાળવો આ જીવ વેષ.
 માયા અંધારૂં દહેવું છે;—સદા.
 અજ્ઞાન આવર્ણું ટાળીને કરવો, જ્ઞાન રવિનો પ્રકાશ,
 મન જુદી ચિત્ત પ્રભુમાં ગાળી, પડ્ડરિપુનો કરવો છે નાશ.
 બોધામૃત લેવું ને દેવું છે;—નહિ.

ખાવા પીવા નવ મળતું કદાપિ કે, વનમાંહિ થાએ નિવાસ,
ઝોડવા અંગે વશો મળે નહિ, તોએ ન ચિત ઉદાસ.

પ્રભુ અર્થે દુઃખ સહેવું છે;—સદા.

નરહરિ ચિંતીને નરહરિમય થવા, જખવા નૃહરિ આઠે ચામ,
અંતે શમીને શ્રીનૃહરિ માંહિ, થાવું અક્રિય નિષ્કામ.

જીવન મુક્ત થઈ સુખ લેવું છે;—સદા.

પ્રેમનો પ્રભાવ.

પદ. ૧૧૮. (વેલી થઈ રે. એ લય)

પ્રભુને નમું રે, મારા પ્રભુને નમું;
હું તો પ્રેમથી નિત્યે મારા પ્રભુને નમું.
છાડી સહુ ચિંતા પ્રભુના પદે હું શમું રે;— હું તો
અષ્ટ પ્રહર મારા, પ્રભુને હું રમરું રે,
ખેલું કૂદુંને પ્રભુ સંગે હું રમું રે;— મારા
મિષ્ટ આ લોજન મુજને, લગારે રૂચે નહિ રે,
પ્રેમામૃત પ્રભુનાં નિત્યે, લોજનો જમું રે;— હું તો
હસાવે, ખેલાવે મુજને, પ્રભુ સદા પ્રેમથી રે,
આણી ઉમળકો ત્યારે ત્યાં વિરમું રે;— હું તો
પ્રેમથી નિત્યે મારા, પ્રભુને હું શેવતો રે,
જેથી આ લવચકે, જરી ના જમું રે;— હું તો
કરવા કસોટી મુજને, વહાલો કષ્ટ આપતા રે,
પ્રેમે સ્વિકારી એવાં, અનેક (કષ્ટો) ખમું રે;— હું તો
જોઈતું જે જે સમયે તે તે આવીને મળતું,
(તો) શાને હું મિથ્યા મારા, મનને દમું રે;— હું તો
ચિંતામણિ રૂપ મારા જોડાલાને જોઈ રે,
ઉપેન્દ્ર પ્રભુને છાડી બીજે, કયાં ચુમું રે;— હું તો

પરમાત્માના શરણને સ્થાનાર મક્તના ઉદ્ગાર.

પદ. ૧૧૯. (પ્રભુને પ્રાણથી પ્યારા. એ લય.)

પ્રભુ હું આપ શરણે છું, જાણીને આશ ધારી છે.

જાણીને આશ ધારી છે, કરી પ્રીતિ તમારી મેં;— પ્રભુ હું . .

સઉ તનમન મેં સોંખ્યું, અહં પ્રભુ આપમાં સ્થાપ્યું,
 (આપની કૃપાનું) અનુભવ સુખ ન પણ માપ્યું,
 જતી મતિ જેની હારી છે;— પ્રભુ હું
 કર્યો સહુ કાર્ય મેં ખોટાં, થયાં નહિ એક પણ ખોટાં,
 મતિ મન આપમાં લોટયાં, હવે ત્યાં વૃત્તિ ઠારી છે;—પ્રભુ હું
 કરે લોકો બહુ હાંશી, કદુ વચનો તણી દ્રાંસી,
 પ્રભુ રાજ્યા રહી ત્યાં શી, કેા જનને કહેવા વારી છે;—પ્રભુ હું
 નથી શ્રદ્ધા હજી સાચી, વૃત્તિ પુરુષાર્થે પણ કાચી,
 ન શેવું તોય પણ માંચી, સ્થિતિ આનંદકારી રે;— પ્રભુ હું
 થયો છું દાસ હું તારો, માટે કહેજે સદા મારો,
 નઠારો છું કે હું સારો, સઉ પણ તે વિસારી દે;— પ્રભુ હું
 હવેથી રાખજે એવું, પડે નહિ કોઇને કાં કહેવું,
 સદા સુખમાં મચી રહેવું, અધમ સ્થિતિ આ નિવારી દે;—પ્રભુ હું

વિવિધ પ્રકારની નિશિદ્ધ ક્રિયાઓ શેવતાં છતાં પરમા-
 ત્મગુભવ કરવા વાહ્યાચાર સેવે તોપણ ત્યાં શ્રી
 ઇષ્ટનો નિવાસ હોતોજ નથી.

પદ. ૧૨૦. (અજ્ઞાન બહાર શી બની. એ લય.)

પ્રભુ ક્યમ ઉરે વસે.

ભક્તિ કરે કે ભાલે ભસ્મ જે ઘસે. (૨)

તોય દેખું પ્રભુ દૂર સદા, તેથી તો ખસે;—

ક્યમ ઉરે

ઉઘેવ માટી તણા તથા, ધુમાડાના ગોટ,

ગંદવાડ ઘરમાં ઘણો, હોય સળાનો લોટ.

એવા અહમાં કહોને કોઇ, રહેશે કે જરી ?

જીઓ શ્વાન પણ બેસે છે, જગા સ્વચ્છતો કરી;—

ક્યમ

જીવ જંતુ પણ પક્ષીને, વળી આ માનવ જાત,

સહુને વહાલી સ્વચ્છતા, નિયમ કુદરતી (એ) ખ્યાત.

તો પ્રપચ પાખંડે મલીન, ઉર જ્યાં ઘણાં,

જીઓ રાફ વળ્યા આણુ આણુ વિકારથી ભર્યા;—

ક્યમ

વિવિધ વ્યસનોએ કરી, ચઢ્યો ઉરમાંડે કાટ,

ધુમાડાના ગોટથી (અહા !) શો ઉરનો ચળકાટ.
 તેવા સ્થાને પધરાવા પ્રભુ, પ્રેમથી ભજે,
 આઘ્યાયાર વિવિધ શેવે પણ, મલીનતા ના ત્યજે;— ક્યમ
 એમ પ્રભુ નવ આવશે, કરો પ્રયત્ન શીદ વ્યર્થ,
 અંતર આહ્ય નિર્મળ કરી, તેડો પ્રભુ તદ્દર્થ,
 ધ્યાન રાખજો પ્રભુના જેવી, સહુ કૃતિ ભણો,
 વદો અમૃત સમ વાણી સર્વ, દોષને હણો, તો ઉરે વસે,
 પ્રભુ તો ઉરે વસે.
 આપી હાથ તાળી તારી, સાથ નિત્ય હસે,
 જરી સ્મરતાં નૃહરિનાથ તું પ્રતિ, વેગથી ધસે, તો ઉરે વસે.

શરણે રહેનાર વૃત્તિ,

પદ. ૧૨૧.

પ્રભો હું સદા તમ શરણે રહ્યો છું, વહ્યો છું આ...પને સ્મરણે. સદા
 હરનિશ આપનો મંત્ર ઉચ્ચારું, શ્રદ્ધા સાચી હું આપમાં ધારું,
 કાં જે આપ નિયામક છો લહી, વડુ કેમ ઉર મારું;— સદા
 સાચી મેં આશા આપની ધરી છે, જગત જનોની પ્રીત હરી છે,
 અર્પી તન મન મતિ હું ગાળી, દૃઢ લકિત આદરી છે;—સદા
 નિજ ભક્તોને લાડ લડાવી, દીધા અતિ હર્ષેજ ગુલાવી,
 તેમ પ્રભુ નિજ શિષુ લહીને રહો, મુજ ઉર પદ ઠમકાવી,—સદા
 આપનો બાળકહો કયાં જાશે, સિંહ ક્ષુધિત કહો તૃણ કેમ ખાશે,
 એવો અચળ આ ટેક ગ્રહ્યો કૃપા કરો નૃહરિ ગુણ ગાશે;—સદા

પરમાત્મ કૃપાનો રણકાર.

પદ. ૧૨૨.

(લાવણી.)

પ્રભુ કૃપાનો ઝણઝણાટ અહા ! ઉરે શો થાય.
 અહા ! ઉરે શો થાય, અણુ અણુમાં નિહાળાય;— પ્રભુ
 ચિતિજ્યોતિ અંતરે, આ પ્રકટતી ભળાય, પ્રભુ
 આગંતુક દુઃખ તેના તેજમાં શમાય;— પ્રભુ
 શાન્તિ શાન્તિ શાન્તિ, સર્વ સ્થળ મહિં છવાય,
 શાન્તિ આ જીવત્વ તણી, સહજમાં વિલાય;— પ્રભુ

ભયની ભયાનક સત્રિમહિ; નિર્ભયતા જણાય,
 વિશ્વમહિ, દશ દિશ મહિ, પ્રભુની પ્રતિભાય;— પ્રભુ
 આકાશ, પાતાળ, સૂર્ય, ચંદ્ર, વાયુ અને જળ માંદા,
 પાષાણ, પહાડ, વનસ્પતિ, જૂમહિ, પ્રભુ નિવસ્યા જણાય;—પ્રભુ
 અદ્ભુત લીલાની અગમ્યતા, પ્રભુની આ ઉરમાંદા,
 અવનવો અનુભવ ધાય મુખથી, તે વર્ણી ન શકાય;— પ્રભુ

परमात्मा सिवाय अन्य कोईथी पण इप्सितार्थ पुराता नथी.

પદ. ૧૨૩. (પતિ વિના પ્રેમદાના મનના એ લય.)

પ્રભુ વિના પ્રભુ ભકતો કેરા પૂરાય કોથી કોડ ?

કહો વીર પૂરાય કોથી કોડ ?

જગ કિરતારે રચી ભલે જગમાં, વસ્તુ વિવિધ કરેડ. (ર)

ધનપાત નરપતિ નજરે ન્યાળો,

તથા મિત્ર સ્ત્રી સુત પ્રતિ ભાળો;

યોગી મુનિ સિધો ઋષિમાં પણ, છે દેખાતી ખોડ,

ઇપ્સિત પૂરવાની છે ખોડ;—

પ્રભુ વિના

પ્રભુ વિના કોથી ન અપાતુ, સૌ સુખ મૂળ પ્રભુપદ દેખાતું,

પ્રભુની મહદ્ કૃપા વિણ કહો કેમ, સુવાય તાણી સોડ.

સુખમાં સુવાય તાણી સોડ;—

પ્રભુ વિના

परमात्मा प्रति पोकार करती वृत्तिना आलाप.

પદ ૧૨૪.

પ્રિયતમ શુરુ મમ, શિષુ તમ તમસમ આજે આ પોકારે છે. (ર)

હરનિશ આપ સ્વરુપની ધુનિને લગાવી અંતરે,

હાવે હું શું કરું, કયાં જઈ કહો 'ઠરું,

આથ કોની ધરું, કો સાથે વિચરું.

એમ તો ઉચ્ચારે છે, પ્રભુ એમ તો ઉચ્ચારે છે;— પ્રિયતમ

આપ વિના આ વિશ્વ જનો તથા, વિષયોની ના ધરે,

—પ્રીત, હરી નિત્ય, ત્યજી અનિત્યને,

સ્મરીને નવનિત, પ્રેમ ધરી નિત્ય,

વૃત્તિ ચરણે ઠરે છે (૨);—

પ્રિયતમ૦

બ્યબ્ધારમાં રહી વિરકત સદા પ્રણો, આપ ભક્તિ આદરે,
બૂલીને જીવભાન, બની ગુલતાન, રહી મસ્તાન, તમાફ ગાન.

કૃપાનું પાન કરવા ધારે છે (૨);—

પ્રિયતમ૦

માટે કરો નિજ શિષ્યને નિજ સમ ઉર પ્રદક્ષાજ્ઞાન તો ખરે,

ભરજો એ નરહરિ, અમિદૃષ્ટિ ધરી,

જેથી રહે વરી, સૌ સિદ્ધિ વશ કરી.

જય જય તમ વિસ્તારે જે (૨);—

પ્રિય તમ૦

પૂજન.

પદ ૧૨૫. (સાધુ તે જનનો સગ. એ લય)

પ્રેમે કરૂંરે પૂજન પ્રભુજી તમાફરે પ્રીતે,

હું છું સેવક દીન જન, માની લેજો રૂપી રીતે.

આપનું પૂજન કરવાને આજે, લાગ્યો ચિંતન અંદન;—પ્રભુજી૦

પ્રીતે કરીને પ્રભુજી સ્વીકારો, પ્રેમનાં પુષ્પો રંજન;—પ્રભુજી૦

શુદ્ધ વિચારોનો ધૂપ ધરીને, કરૂં હું તમોને પ્રસન્ન;—પ્રભુજી૦

શુદ્ધ હૃદય રૂપી થાળ આ પીરસ્યો, શ્રદ્ધા રૂપી ભોજન; પ્રભુજી૦

નરહરિ પ્રભુ આ પૂજન સ્વીકારી, કરો શિષુને ધન્ય ધન્ય;—પ્રભુજી૦

સ્તવન.

પદ ૧૨૬.

પ્રેમ થકી આજે સ્તવીએ પ્રણો !

નરહરિ દાતા નિભાવી લેજો, આપ શરણુ ગ્રહ્યું માટે વિદ્યો;—પ્રેમ૦

દિન પ્રતિદિન પ્રગતિ અમ કરવા, તન મન દોષ તિમિર વિખરવા,

આપમાં ઠરવા આજે વિદ્યો;—

પ્રેમ૦

આશ થઈ નવ લેશ હું કેળી, સ્થિતિ કરો (મુજ) દેવી ન જીવોની૦

રાન તણું દાન દોને વિદ્યો;—

પ્રેમ૦

દુઃખ, લય, કલેશને સઘ પ્રભાળી, ઈર્ષા અસુચા દેજો ટાળી,

આપ સામું રહો બાળી વિદ્યો;—

પ્રેમ૦

આપ સ્મરણ અહોનિશ અંતરમાં, લેશ ન ડૂંડું કેાથી બૂસ્વડમાં,
 માયાની જ્ઞાન્તિ આ હરવા વિલો;— પ્રેમ
 ઉન્નતિ શૃંગે સ્થિતિ કરાવો, નયન નિકટ નરહરિ હવે આવો,
 અભિધારા વર્ષાવો વિલો;

અધિક સ્નેહમાં નિમગ્ન કરી અચાનક ત્યાગ
 કરી જનાર પ્રિયતમ પ્રાતિ ઉત્સુક
 વૃત્તિનાં વચના.

૫૬ ૧૨૭.

ખાંધેલી પ્રીત ખ્યારા પાળ્યાની રીત છોડી,
 આજે થયા કાં નમેરા નમેરા.
 વાવી વૃક્ષો ન રહ્યા આપ કેમ પોષવા,
 દૃષ્ટિ કરોને સર્વ માંડયા છે શોષના,
 નિકટ આવી ગયા આઘેરા આઘેરા;— ખાંધેલી
 આવું કરવું તુ' ત્યારે વિજયી થયા શું જગે,
 આપની વાસના દશદિશ મઘમઘે.
 કો'ને નાંખ્યા છે કયાં છે ડેરા કયાં છે ડેરા;— ખાંધેલી
 આપની ઓથ્ય હુતી સહ સાધક વર્ગને,
 એ વિણ પણ જેણે શેંચેા સંસર્ગને;
 તે સહ થયા છે દુઃખેરા દુઃખેરા;— ખાંધેલી
 બાણું બહાલા જે આપ આજ કાલ આવશો,
 વીલાં વદન આવી પ્રેમથી હસાવશો.
 પણ મો પડયા છે વૃથા ફેરા, વૃથા ફેરા;— ખાંધેલી
 બૂપર રહીને આપે કાર્ય ઉંચાં સાધીયાં,
 તેથી કરીને પ્રેમી જનને હેત વાધીયાં.
 ક્યારે દેખીશું આપ રહેરા, આપ રહેરા;— ખાંધેલી
 આપ જશે એવું કહી બાણું નહોતું અમે,
 લુલાવી ઓચિંતા ચાલી ગયા શું તમે.
 બાણુત એવું તો મૂકત પેરા, મૂકત પેરા;— ખાંધેલી

નિજ જનને હવે પ્રભુ વધુ ના ટવળાવશો,
સંકેતવશાત્ આવી સુખમાં મહલાવશો.
સ્મરીએ વિશ્વવંદ્ય બોધ તેરા, બોધ તેરા;—

બાંધેલીં

ઇષ્ટ વિયોગી વૃત્તિનો આક્રંદ.

પદ. ૧૨૮.

બાંધેલી પ્રીતિ કાં છોડી રે, ઇત્તમજી,
અમને આજે દીધા કાં તરછોડી.
જ્યાં ત્યાં વિરાજે ઝહાલા, હાસ્ય રૂડાં કરતા ત્યાં ત્યાં.
કોને હસાવા ગયા હોડી રે;— ઇત્તમજી
વિવિધ પ્રકારે જ્ઞાનામૃત, નિજ જનને પાતા,
આજે પાસો કોને ચિત્ત થોડી રે;— ઇત્તમજી
કરવો વિયોગ જ્યારે, હતો નિજ બન્ધુ કેરો,
તો પ્રીતિ કીધી કાં ના થોડી રે;— ઇત્તમજી
મધ્ય દરિએ મૂકી અમને, અદૃશ્ય થયા શું ત્રાતા,
કેણુ હંકરશે હવે હોડી રે,— ઇત્તમજી
વિવિધ રુપ ગુણ વાળા, ઘાટ ઉપજાવી આજે,
રાજી થયા શું તેને ફોડી રે, ઇત્તમજી
રૂઝો ન સહવાસ અમારો, કે જગું આપે ધાર્યું,
પ્રીતિ નરહરિ પ્રભુથી શું જોડી રે;— ઇત્તમજી
વિશ્વવંદ્ય પ્રભુ આ સ્તવીએ, કૃપા કરી વેગે આવો,
નિંદમાંથી કાયાને કરમોડી રે;— ઇત્તમજી

બન્ધુઓને પ્રતિદિન વિજયી થવા આશ્વાસન.

પદ. ૧૨૯. (હું છું એજો નૃસિંહ ગુરુનો. એ લય.)

બન્ધુ તુજ વિજય વિજય દશ દિશ, લહીને વિશ્વમાંહિ ફરજે.
વિશ્વે ફરજે, હરિગુરુ સ્મરજે, અખંડ તુજ ઉર માંહિ.
વિજય દાતા પરમાત્મા બિરાજે, છે જો તુજ શિરે લાઈ. બન્ધુ
અવિજય અનેક વાર મળે પશુ, સતપ્રયત્ન નવ ત્યજજે,
અવશ્ય વિજયજ મળશે મુજને, એ દઢતા ઉર સજજે,—બન્ધુ

જગના જીવ તણી જે સ્થિતિ આ, તેવી સ્થિતિ નવ તારી,
 કાં જે ઉચ્ચ આશયી થયો તું(જેથી) પ્રગતિ સદા થનારી;—અન્ધુ
 જીવ ક્રમે ક્રમે અવનતિ પામે, તું નવ તેપર રાજે,
 શિખર સ્થિતિ નિર્માણ, થઈ છે, તારા માટે કાં જે;— અન્ધુ
 દુખ ભય કલેશ તથા ચિંતામાં વિશ્વ અહોનિશ રહેતું,
 પ્રભુ પહાડેથી આનંદામૃત જે તુંજ માટે વહેતું;—
 માટે અન્ધુ દૃઢ શ્રદ્ધા ધારી, ઉરમાં પ્રભુ ભક્તિને,
 પ્રણિપાત કરજે અતરમાં, ઉતરી ચિતિશક્તિને,—
 ઉપેન્દ્ર નરહરિ પ્રભુતો તારૂ, કે દિન અશુભ ન કરશે;
 અનન્ય પ્રેમથી યજ્ઞશતો તુજને, શિવપદમાં સદા ધરશે;—

આત્મ પ્રદેશમાં જવા સાધક બંધુઓને નિમંત્રણ.

પદ. ૧૩૦ (ગુરુ આવોતો કંઈ કર્મ ખતાવું એ લય.)

અન્ધુ આવો તો દેશમાંહિ જઈએ,
 સદાય ઇષ્ટ ધ્યાન ધરી ઇષ્ટરૂપ થઈએ.
 મન મળ સઘળા ઉરેથી આજ ટાળીએ,
 અહંપદ આ આપણું શ્રીઈષ્ટમાં ઓગાળીએ,
 ષડ્રિપુને જીવ વેષ દહીએ;—

અન્ધુ

બ્રાન્તિ આ માયાની દઈએ વિલાવી,
 પ્રભુને વશ કરીએ લઈ ભક્તિરૂપી આવી,
 પ્રતિદિન પ્રગતિ પંથે વહીએ;—

અન્ધુ

આત્મસ્વરૂપની વિશાળતાને ન્યાળીએ,
 હૃન્નભમાં ચિતિવતિરૂપને નિહાળીએ.
 શિખરે સ્થિત થઈ રહીએ;—

અન્ધુ

અહો નિશ અખંડ મહદ્શાન્તિ ઉરે ધારીએ,
 નેત્રો પરમાત્માના અર્ણવમાંહિ ઠારીએ,
 નિર્મળ આનંદમાંહિ નહીએ;—

અન્ધુ

ઉન્નતિના શૃંગે વિરાજીને આપણે,
 બનીને શિવરૂપ રહીએ ન જીવ તાપણે,
 સુખે નૃહરિના શુભ ચઈએ;—

અન્ધુ

મક્તિ સાધવા સુબોધ.

પદ. ૧૩૧. (ઘેલી યહરે હુતો. એ લય.)

ભક્તિ કરોરે પ્રેમે ભક્તિ કરો, વીરા ઉપેન્દ્ર પ્રભુની પ્રેમે ભક્તિ કરો.
 સુખે ન સ્મરોરે બીજું સુખે ન સ્મરો,
 એક ઉપેન્દ્ર પ્રભુ વિષુ બીજું સુખે ન સ્મરો;— વીરા૦
 કામ ક્રોધ લોભ ચિંતા, દ્વેષાદિ રિપુઓ હણી રે,
 અંતર શુદ્ધિ કરી મનના મળો સહુ હરો;— વીરા૦
 દશ્ય ભાન ભુલી સર્વ, ટાળી ઉપાધિને રે,
 માત્ર હૃદયે શ્રીપતિના ધ્યાનને ધરો;— વીરા૦
 જે જે ભેદએ તે મળતું, સદા પ્રભુ ભક્તિથી રે,
 જાણો છતાં કયમ બીજે, જમતા ફરો;— વીરા૦
 વિષય કિયમાંહિ વીરા, ગોથાં શું ખાતા રે,
 ભક્તિ નોકાને ગ્રહી આ, લવાળિધ તરો;— વીરા૦
 પ્રભુ ભક્તિ શેવી સદા, પ્રભુમય થાવા રે,
 ધારી શ્રદ્ધા વીર મંતત, પ્રયત્ન આદરો;— વીરા૦
 મીઠું બિંદુ નવ મળતું, ખારા આ સંસારમાં રે,
 શેવો ભક્તિ નિત્ય જે છે, અમૃત ઝરો;— વીરા૦
 ફાંફાં સહુ છોડી વીરા, ભજો પ્રભુ પ્રીતથી રે,
 શિરે શ્રીઉપેન્દ્ર પ્રભુ લહી, મસ્ત વિચરો;— વીરા૦

યથાર્થ મક્તિ ઈજ મોક્ષનું દ્વાર છે.

પદ. ૧૩૨. (જશોદાના જયા ડાયા. એ લય.)

ભક્તિ સાધો મારા વીરારે, મળવા મોક્ષ ખારી.
 કટિ કસળે રણધીરા રે, આઠે યામ ઉરે,
 માયા મહા વિકારથી, ભરી સભર સંસાર,
 વીરલ કે તેને વશ કરી, ઉતરે આ ભવ પાર;— મળવા૦
 સ્નેહી જન મિત્રો ઘણા, આ વિશ્વે દેખાય,
 પણ તે સર્વે જાણુને, સુક્ષ્મ તરુની છાંય;— મળવા૦

સ્વાર્થે સહુ મિત્રો થતા, સ્વાર્થે માને બાપ,
 સ્વાર્થ સકલ નિશ્ચે ભર્યો, જ્યાં ત્યાં સ્વાર્થ અમાપ;— મળવા૦
 શત્રુ સર્વે આપણા, કામ ક્રોધ કહેવાય,
 લોભ મોહ પણ દુષિત છે, જ્યાં ત્યાં શોક લગાય;— મળવા૦
 ચિંતા ચતુરાઈ કરી, આવે આપણી પાસ,
 હાડ માંસ સર્વે હણી, તનુને કરતી લાશ;— મળવા૦
 વિકાર માત્રને વશ કરી, ભય નવ પામો લેશ,
 દોષો સર્વે ટાળીને, ધરજો પ્રભુરૂપ વેશ;— મળવા૦
 હું પણું સઉ ઓગાળીને, પ્રભુ પર ધરજો પ્યાર,
 કસજો કટિ તત્પર થઈ, મળવા સતસુખ દ્વાર;— મળવા૦

વિષયમાં ભ્રમતા જીવને સુવોધ.

પદ. ૧૩૩. (કુમ કુમ પાપ ધારીરે. એ લય.)

ભ્રમી ભ્રમી વિષયે ધાતો રે, કેમ પ્રભુ નવ સ્થાતો રે,
 થઈ રહ્યો મદમાતો રે, જાણે મહિષ છે રાતો રે;— ભ્રમી૦
 વીર વિષયો જોઈ તું શું મલકાતો,
 અભિમાન ધરી આનંદે ઉર છલકાતો.
 કરે ન હજી પ્રભુ સંગરે, શું વિષયે રંગાતો,
 રહ્યો સદા ભટકાતો;— ભ્રમી૦

આધુનીક સામાન્ય મત્કોનું સ્વરૂપ.

પદ. ૧૩૪. (દેખો સખી ડાલરીઓ. એ લય.)

ભાળો આ ભક્ત હાલના જે,
 કરે છે કેવો જગતનો સુધારો.
 ઘર ઘર ફરતાને ચેલાઓ મુડતા,
 હાંરે સમજે નવ અર્થ કોઈ સારો;— કરે છે૦
 ટીલાંઓ તાણતાને માળાઓ ધાલતા,
 હાંરે વળી કંઠે હુમરાના શણગારો;— કરે છે૦

ધર ધર તંબુરા મંજુરાને લેધને,
 હાંરે કરતા ફરતા નિશદ્દિન ભટકારો;— કરે છે૦
 ગાતા ભજન કાઢી ઘાંટાઓ કારમા,
 હાંરે રાહ જાણે ગર્ધવનો ભુંકારો;— કરે છે૦
 સમજે ન કાંઈ બાધ જેને તેને દેતા,
 હાંરે કરતા આડી આડી વાતનો લવારો;— કરે છે૦
 (કો'તો) ગુરુ થઈને ફરે ઘેર ઘેર માગવા,
 હાંરે કાઢે એળે અમુલ્ય જન્મારો;— કરે છે૦
 આડંબર ધારી ભક્તિ જહારથી દેખાડતા,
 હાંરે કરે અંતરમાં નિત્ય કુવિચારો;— કરે છે૦
 ઉપદેશ આપતા વેચાતો શિષ્યને,
 હાંરે અમુક દ્રવ્ય કરી લેવાનો ધારો;— કરે છે૦
 વ્યસની દુર્ગુણી અને દાંભીને લોભી,
 હાંરે કરે એવા શુ' શિષ્યનો સુધારો;— કરે છે૦
 શાન્તિ ન સાચી ઉરમાં દેખાતી જરી,
 હાંરે કટ્ટુ વેણ સુણતાં થાતો બહુ તપારો;— કરે છે૦
 સાચા ન ભક્ત પણ એ છે ઠગારા,
 હાંરે સંગ કરતાં વીર અંતરે વિચારો;— કરે છે૦
 હિમ્મત કહે છે સાચા સદ્ગુરુ શેવજો,
 હાંરે જેથી આવે આ ભવનો કિનારો;— કરે છે૦
 કરે છે સદા શિષ્યનો સુધારો.

પોતે પોતાનુંજ કર્તવ્ય સાધવાનું છે. અન્યના કાર્યમાં લેશ

પણ માથું મારવાનું નથી.

પદ ૧૩૫. (ભાઈ શુભ દ્રષ્ટિ કરતાં શિષ્ય. એ ભવ.)

ભાઈ તું સાંભળી મારી શીખ, વિચારી જો અમૃત કે વિષ,
 શીખ આ મારી શ્રવણે કરી તું, અંતર માંહે ધાર,
 શુભ લાગે તો સંપ્રહ કરજે, નહિ તો ત્યજજે ચાર;— ભાઈ૦

કોઈ જાતું જો દેશ વિદેશે, (કે) અમુક કાર્યને સાફ,
 તો તું પુછીશ કાંઈ ન તેને, જો શુભ ઇચ્છે તારું;— ભાઈ૦
 જરૂર વિષુ તું વાત કરીશ નવ, કોઈની સાથે વીર,
 કે નવ શ્રવણે ધરજે મિથ્યા, થાય વાત કથીર;— ભાઈ૦
 કોઈની વાતમાં બોલીશ નહિ કદી, જણાવા તુજ શાખારી,
 મૌન ધરીને શ્રવણે કરજે, નહિતો થાશે હાંશી;— ભાઈ૦
 વખોડી કાઢી કોઈને તું કદી, અભિમાની નવ થાજે,
 અશુભમાં પણ શુભને જોવા, નિત્યે પ્રેમે ધાજે;— ભાઈ૦
 સુણે ન કોઈ જો શબ્દજ તારો, તો (બોલવા) પ્રયત્ન નવ કરજે,
 હસ્તે વદને હરિશુર સ્મરવા—ને વેગે સંચરજે;— ભાઈ૦

પરમાત્મ સ્મરણ કરવા મુબોધ.

પદ ૧૩૬. (પુનમ ચાંદની. એ લય.)

ભાવે ભજી લે તું ભવતારણુ ભગવાનને રે,
 જેથી ટળે તારાં જન્મો જન્મનાં પાપ;— ભાવે ભજીલે૦
 મૂઠ મતિનો પ્રાણીયો, માયા માંહિ કસાય,
 માફ માફ કરીને વળી, મિથ્યા મોહે કસાય.
 વીરા માયારૂપી ત્યાગી દો સંસારને રે,
 બાંધોને તમે પ્રભુ સાથે એકતાર;— ભાવે૦
 કામ કોધ વશ થઈ રહ્યો, લોભ, મોહ પર પ્રીત,
 ઈર્ષા, અસુયા, દ્વેષથી, થઈ રહ્યો પ્રજલિત.
 ધારી પ્રીતે તુંતો શોકે સદા શમી રહ્યો રે,
 સમજી લેને આવરદા તુજ એળે જાય;— ભાવે૦
 હિરો હાથે છોડીયો, સુંદર કાચ પર પ્રીત,
 ગુલાબ છોડીનેજ તું; બાવળ પર તુંજ ચિત્ત.
 તેમાં વિચારી જો સાફ થયું શું સર્વથી રે,
 આવી માયા અહમાં શું સાધ્યું તે હિત્ત;— ભાવે૦
 પરમાર્થે પાછો પડી, સ્વાર્થ સાધવા જાય,

પ્રપંચમાં નિત્યે રમી, મિથ્યા શીઠ અથડાય.
 માટે સમજીને શેવો સદ્ગુરુ સંગને રે,
 જ્યાં ત્યાં સંત સમાગમનો શોધો તમે સાર;— ભાવે૦
 દોષો સઘળા ટાળીને, જોડી પ્રભુ પર પ્યાર,
 હું પણું સઉ ઓગાળીને, થાજે એકાકાર.
 વૃત્તિ પ્રભુમાં વાળીને નરહરિ પેખજે રે,
 હોતે હરિ ભંજીને તું ઉતરી જી લવપાર;— ભાવે૦

તમે કંઈ પ્રાપ્ત કર્યું ?

પદ ૧૩૭. (ભાઈ શુભ દ્રષ્ટિ કરતાં શિખ.)

ભાઈ હું પુછું તમને આજ, કહો શું કમાયા આ લવમાંજ.
 સાચી કમાણી કરી તમે કે, મિથ્યા મોજજ મારી,
 ખોટ ગઇ તમ વ્યાપારે કે, આવી તરવા વારી;— ભાઈ હું૦
 મોટા થઇને કર્યા વિશ્વે પણ કાર્ય ઉંચું કંઈ કરીયું ?
 કે સોટા જગમાંહિ ચલાવી, પાપે પેટજ ભરીયું;— ભાઈ હું૦
 સ્નાન કરી સંધ્યામાં બેસો, મોટી પલાંઠી વાળી,
 પુફવાડા મારો નસકોરે, નેત્રો દેતા ઢાળી;— ભાઈ હું૦
 ભસ્મેના લીટા કરી ભાલે, ચંદન ખુબ ચોપડતા,
 સિદ્ધિ મળી કંઈ કહોને નિત્યે, માળા ગ્રહીને બળડતા;—ભાઈ હું૦
 કથા વાંચતા તથા સુણતા, કરે કોઈ પ્રભુ કીરતનને,
 તથા કોઈ પુસ્તક વાંચીને, કરતા આનંદ મનને;— ભાઈ હું૦
 દેવળ દેવળ ભટકી કરતા, જય જયના ઉચ્ચારો,
 તથા તિર્યો અડસઠ કરીને, કાઢ્યો સહુ જન્મારો,— ભાઈ હું૦
 આમ કરો નિત્ય પણ હું પુછું, તમને આજે ભાઈ,
 વિવિધ વિધનને કે તનમનના, મળ દીધા શું દખાવી;—ભાઈ હું૦
 તથા સાચી શાન્તિ અંતરમાં, કહો કદીએ અંતુલવી છે,
 કે આનંદ તણી લહરીને, અણુ અણુ પ્રકટાવી છે;— ભાઈ હું૦
 શોખીન થઇને કર્યા જગત્માં, માથે અત્તર ઘાલી,

ખૂટ, કોટ પાટલુન ચઢાવો, છત્રી હાથમાં ઝાલી;— ભાઈ હું
 રૂઢા, બીસકોટ તથા સીંગેટો—તણા સડાકા માર્યા,
 પણ કહોને કોઈ દિન શુભ અંતર—થી પ્રભુને સંભાર્યા;—ભાઈ હું
 ભલે ડાહ્યા તમને જગ માને, હું પણ માનું ત્યારે,
 પરમાત્મા તમ અંતરમાંહિ નિવસ્યા રહે સદા;— ભાઈ હું
 વસ્તીપત્રકમાં ગણત્રી થઈ, તેથી ન જાણું હું જનમ્યા,
 પણ પ્રભુપદમાં ગણાઓ ત્યારે, જાણું હું માનવ તનમાં;— ભાઈ હું
 વિવિધ બિલવ ભલે વિષયો શેવો, ત્યજવાનું નથી કહેતો;
 પણ ઇચ્છું જેવા તમમાં હું, ચિતિ સૂર્ય ઝગઝગતો;—ભાઈ હું
 બિલાં મુખ જગને ન બતાવો, પણ આનંદિત કરજો,
 પ્રભુ સ્મરી પ્રભુરૂપ થઈને બંધુ, વિશ્વે નિર્ભય ફરજો;—ભાઈ હું

ષ્ટારેપુઓ મનુષ્યને કેટલી હાની કરે છે તેનો વિચાર તથા સ્વરૂપ.

પદ. ૧૩૮ (પારકાને કહેતો જે પાધડી બળે છે એ લય,)
 ભાઈ આ વાળે છે કોણુ ગોટાળા રે,
 જે જે દૂતો એ માયાવાળા,
 માયાના ચાર થઈ માયાના પ્યારમાં,
 કરતાં વિવિધ જીવો આળા.
 કામ નામ જેનું જીવો આવે છે દોડતો,
 ઉરમાં વિષયના ઉછાળા રે;— ભાઈ આ
 ક્રોધ જીવો દાંત કકડાવતો આવે છે,
 ડોળા પીળાને લાલ કાળા,
 લોભ જાણે આનું તેનું સર્વે લૂંટી લઈ,
 આવે એમ નાખતો બોતાળા રે;— ભાઈ આ
 મોહનો મરોડ જાણે મરકરીઓ નારીઓની,—
 કરવાને ઉરમાં ઉચાળા;—
 મદનો મત્સર કાંઈ માતો નથી જાણે,

જગમાં જનમ્યા છે છોગાળા રે;—	ભાઈ આ૦
શોકનું સ્વરૂપ જાણે સ્મશાનમાંથી,	
આવ્યા છે સૂતકવાળા,	
હોશ કોશ સર્વે ઉઘી જતા શરીરના,	
ભલે હોય મદ જો મુછાળા રે;—	ભાઈ આ૦
સ્વાર્થ નવ વાત કરે પરમાર્થ કેરી,	
પણ ભેગો કરે ટંકશાળ વાળા;	
પોતે પોતાનું ભરવાને સમજે પણ,	
અંતે એને કર્મે ઇંટાળા રે;—	ભાઈ આ૦
દ્રેષ તણે વેષ જુઓ વિચિત્ર ભાસતો,	
હાથમાં છે ભાલા અણિઆળા,	
અદ્ભુત ધર્ષાનું હા ! રૂપ શું ભજાતું,	
શરીરે વજ્યા છે ઓઘરાળા રે;—	ભાઈ આ૦
ચિંતાની ચંચળતા હસવું ઉપજવે એવી,	
કરતી ઘણાનાં ઉર ફાળાં,	
વિષ્ણુ મુખ લોહી માંસ ચુસી લેતી જુઓ,	
કરતી શરીર હાડમાળા રે;—	ભાઈ આ૦
માયાના દૂત આવા ખાવા મનુષ્ય કેરાં,	
તન મન જે હોય સત્વ વાળાં,	
બળ નથી પણ જુઓ કળથી પ્રવેશતા,	
ઉરનાં ઉતારી ચણિઆરાં રે;—	ભાઈ આ૦
અજ્ઞ જીવો આવા વિચિત્ર વિકારથી,	
હરનિશ પટેલા કેદ ભાજ્યા,	
પણ નહિ અંધાયાને અંધાશે નહિ ખરા,	
નરહરિ નાથના બાળા રે;—	ભાઈ આ૦

આધુનીક મિથ્યા સાધુજોનું સ્વરૂપ.

૫૬. ૧૩૯. (ભય પુર્વોક્ત.)

ભાઈ જીઓ સાધુ થઈ શું કમાયા,
 કહોને ઉરે વિકાર ક્યારે શમાયા,
 મિથ્યા સાધુનો વેષ ધારીને ભગવાં કરી,
 અંગે ભણીત લગાયા,
 ઘર ઘર ફરીને અહલેક જગાવતા,
 માગતા ભીખ કહી મૈયા રે;— ભાઈ જીઓ૦
 અંતરમાં નારીઓની ઇચ્છાને ધારતાને,
 કાળી રોટી પર માયા,
 અલમસ્ત જેવા હોય અંગે છતાં કહે,
 કયુંગ્રે ગાંભ બનવાયા રે;— ભાઈ જીઓ૦
 કોની પાસે માગતાં તે આપે ન કાંઈ ત્યારે,
 કહે સાલા દાસી બચ્ચાયા,
 તથા કોધાવેષમાં આવી જઈને બકે,
 મુખથી જેમ તેમ લેયા રે;— ભાઈ જીઓ૦
 ત્યાગી થઈને ફરે વિશ્વે જીઓ આ,
 વિવિધ વેષને ભળયા,
 ખૂટ કોટ લોટ માગી ખાઈને પહેરે છે,
 કરે લોળા જનોને ભરમાયા રે;— ભાઈ જીઓ૦
 ગુફામાંથી બહાર હાલ હોય નીકળ્યા,
 એવા વેષો દર્શાયા,
 મૂઠ જનો પછી તેને ચર્ણે નમે છે સદા,
 બહાર ભગવાન ભૂપર આવ્યા ! રે;— ભાઈ જીઓ૦
 કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ, ઈર્ષ્યાના દાસ જીઓ,
 દેખાતી ન શાન્તિની છાયા,
 કોઈ તો ફરે છે મુઠી ચેલાને મત્ત થઈ,
 બહાર કૂતરા હડકાયા રે;— ભાઈ જીઓ૦

આવા મનુષ્યોને ઓળખી જતા તે,
જાતા ન કદિએ ઠગાયા,
પણ વિચિત્રતા જગ કેરી જોઇને,
રહેતા અખંડ મલકાયા રે;—

ભાઈઆ૦

જીવત્વમાં સહેલા મનુષ્યોથી શિવત્વનું સ્વરૂપ સમજાતું
નથી પણ ઉઠતા પોતાનું જીવત્વ દર્શાવા સા-
માને બોધ દે છે.

પદ. ૧૪૦ (લય પુર્વોક્ત.)

ભાઈ તમે ચાળા શા આવા કરો છો,
જેમાંને તેમાં મિથ્યા પૈસો શું વેરો છો.
આમ કહી બોધ કોઈ જનને કો દેતા,
વઝો સારાં શું ખેરો છો,
ભવિષમાંહિ સદા આવાં મળશે ક્યાંથી,
વિચાર એ કંઈ કરો છો રે;—
પૈ પૈ મેળવવાથી પૈસો પેદા થાય,
પૈસેથી રૂપિયો ખરોજો,
રૂપિયો હોય તે તૂટી જતો જટ,
પૈસો પૈસો જો વાપરો છો રે—
સારા ખૂટ કોટ ખેરી માથામાં તેલ ઘાલી,
મોટા મહેતા થઈ કરો છો,
ખખર પકશે ન્યારે ધૂળ પેસશે ત્યારે,
જોઈએ કેવા વાપરો છો રે;—
પેલો કરે છે જેમ શીખવે છે તેમ તમે,
તેના વાઢે શું મરો છો,
છાજે એને તો ભાઈ! જેમ કરે તેમ પણ,
તમે તેવા વેષ શું ધરો છો રે,—
પૈસાથી કામ ચાલે, પૈસાથી માન્ય મળે,

ભાઈ૦

ભાઈ૦

ભાઈ૦

ભાઈ૦

પૈસા વિના પથરો જો,
 માંદા પડવાથી કે ઘડપણ આઠ્યાથી કરે,
 કોણ ચાકરી પૈસો ના જોરે;— ભાઈ૦
 પણ આવા જન પૈસો સંઘરે છતાં હું તેનું,
 જીવન તપાસી જોતો,
 ખરું માન્ય મળતું ન તેને જણાતું તથા,
 ટંકે મળે ન રાટલો તો રે;— ભાઈ૦
 પૈસાના લોભી જન પૈસો છો ભેગો કરે,
 જેમ જૂમાં દાટે પથરો તો,
 કારણ તેનો નિશ્ચય સંગ્રહ કરવો પણ,
 કાઢવો ન જો દુઃખ આવે તો રે;— ભાઈ૦
 આવા મનુષ્યોની કૃતિ જોઈને,
 બંધુ તમે સાવધાન રહેજો,
 બોધ એમનો જો ગ્રહણ કરશો ઉરે તો,
 દુઃખી સઘ પણ તમે થાશો રે;— ભાઈ૦
 વિશ્વવંદ્ય કેરા નિશ્ચયને ઉરે ધારજો,
 વાપર્યાથી શતશુભ મળે તો;
 મુળ તત્ત્વમાં નથી ખોટ કાં જણાતી,
 માટે કૃપણતા ન ધરશો રે;— ભાઈ૦
 બન્ધકોશની પેરે બાંધી ન રાખશો,
 અતિસાર પેરે ન કરશો,
 યોગ્ય નિયમે જીવન સુખી ગણાય તેમ,
 વિશ્વવંદ્ય બોધે અનુસરજો રે;— ભાઈ૦

મનને વૈરાગી થવાં ઉપદેશ.

પદ. ૧૪૧. (તન પ્રેમકી રાખ લગા લે તુ. એ લય)
 મન મારા થાતું વૈરાગી, કયમ દશ્યે પ્રીતિ જોડે તું.
 શુભ અશુભ વસ્તુને નિર્ભી, ધરી મોહને નિત્યે દોડે તું;—મન મારા
 અશુભે નિશદિન પ્રીતિ જોડી, શુભને કાં નિત્ય વખોડે તું,

અનિત્યે અનિદુષ્પે પીલાતું, તોએ નવ પ્રીતિ છોડે તું;— મનમારાં
 વૃત્તિ અચળ કરતું નિત્યે, ચઢવાને વિષયને ઘોડે તું,
 ઇચ્છ્યું સુખ વિષયે નવ મળતું, તો દડબડ દડબડ દોડે શું;—મનમારાં
 છોડી વિષયો ભક્તિ કરવા, થઈ પ્રમાદ અંગ મરોડે તું,
 શીખ આ માની સુખને રળવા, ભજ નૃહરિ પ્રભુને કોડેતું;—મનમારાં

મતિને સુધારી અમૃતમય કરવા જીવને સુબોધ.

પદ. ૧૪૨. (કથિશ ન કોદના દોષ. એ લય.)

મતિ તુજ કુઠિત થઈ કેમ વીર.
 જે મુખે મિષ્ટામૃત ભોજન, જમતો કરીને પ્રીતિ,
 તે મુખે ગળવા અંગારા, શિખ્યો ક્યારની નીતિ:—મતિ તુજ
 પ્રભુ સ્મરણ જે મુખ કરવાનું, તે મુખે કયમ તું આજે,
 નિંદા કરવા જેની તેની, મસ્ત થઈને ગાજે.— મતિ તુજ
 હરિ પિયુષ છોડી વીર કયમ તું, ઝેર હળાહળ પીતો,
 વિષય વાર્તા મુખથી કરતાં, મૂઢ હજી કયમ નથી પહીતો;—મતિ તુજ
 અપશબ્દો બોલે તું અવળા, (તથા) મિથ્યા કરે છે લવારા,
 શુદ્ધ વાણી વદતો નહિ કયમ તુજ, મુખ વહે વિષની ધારા;—મતિ તુજ
 ભયને કલેશ ઉભય ઉપજાવે, એવી શું વદતો વાણી,
 સુસ મનુષ્યો વસે વેગળા, કૃતિ તુજ આવી બાણી;— મતિ તુજ
 વાણી વિમળ એવી તું કરજે; હોયે અમૃતની ધારા,
 બાળ વૃદ્ધ પણ પ્રેમ ધરીને, ગાએ શુભ નિત્ય તારા;—મતિ તુજ

નિજ દાસીને પોતાના અંકમાં લેવા શ્રીફળે

ગચ્છિત્ત્વે પ્રાર્થના.

પદ ૧૪૩. (મારે મોઢે મનાવી. એ લય.)

મને શીદને સતાવો, રીખાવો, દુલાવો, પોતાની ગણી,
 કાં પોતાની ગણી;—

મને

આપ વિષુ નથી માફ, આદિ અંતમાં હું ધાઈ,
 તોય એતા નથી પ્રભુ કાં મારી ભણી (૨),—

મને

આપ પ્રસન્ન થાઓ જ્યાંહિ, એવું શીખી નથી કાંઈ,
 માત્ર જાણું એક છો આપ મારા ધણી (૨);— મને
 નથી દ્રવ્ય તણી પરવા, લાગે વિષયો સહિ વરવા,
 બહાલા પ્રીત પ્રેમે કરવા, આહું છું તમ તણી (૨);— મને
 આપ્યો હસ્ત આપે જ્યાંથી, વચને બંધાઈ હું ત્યાંથી,
 તેથી આપની સદાય હું ઓશીંગણ ધણી (૨);— મને
 અન્ય સખિયો તમારે, હું પણ છું તમ આધારે,
 એ શું જીવ્યા કે કીધી, મુને અળખામણી (૨);— મને
 અન્ય સખિયોમાં જે છે, એવું મારામાં પણ છે,
 વાર એજ આપ સ્પર્શો જો પારસમણિ, સ્પર્શો પારસમણિ;—મને
 પછી જોઉં કેવા નાવો, અન્ય સ્થળમાં શું જાવો;
 મુજ પ્રેમથી બંધાઓ (કે) કરી મુકું હું ઋણી. (૨);—મને
 માટે પ્રેમ કરી આવો, દિન દર્દ સહિ સમાવો,
 પ્રભુ ઉપેન્દ્ર સોહાઓ, મુજ શિર મુકુટમણિ (૨);— મને

અંતરમાં પધારવા શ્રીફળ પ્રતિ યાચના.

પદ ૧૪૪. (દેખો સખિ ડોલરીયો એ લય.)

માગું હું આજ મુખે એવું, નૃહરિ પ્રભુ અંતરે પધારો.
 ખીજી ન કાંઈ લેવું દેવું, નૃહરિ પ્રભુ અંતરે પધારો.
 મિથ્યા આ માયાના મોહમાં ફસાયો,
 હારે લાગ્યો ગુંદવા વિષય કેરો ગારો;— નૃહરિ
 કામાદિ, ક્રોધ, લોભ, મોહ અતિ પીડતા,
 હારે મળ્યો દ્વેષ અતિ દુઃખને દેનારો;— નૃહરિ
 ચિંતા ચતુરાઈ કરી મિત્રતાઈ બાંધતી,
 હારે શોક સંગી હાડ માંસ હરનારો;— નૃહરિ
 આ ભવરણ માંહિ પ્રભુ અતિ અથડાયો,
 હારે નવ દીઠો મેં મુખ કેરો આરો;— નૃહરિ
 જીવો પડ્યો હું પ્રભુ આ ભવસાગરે,
 હારે કફ પોકાર કોઈ મુને ઉગારો;— નૃહરિ

અજ્ઞાન આવર્ણે કરી અંધકાર ભાસતો,
 હારે પ્રભુ પ્રકટાવો જ્ઞાનઝળકારો;— નૃહરિં
 ભક્તિ કે યોગ પ્રભુ જાણું નવ માહ્યરા,
 હારે કાલો થેલો હું દાસ છું તમારો;— નૃહરિં
 જોઈતો ન વૈભવ કે પૈસો કાંઈ માહ્યરે,
 હારે હુંતો આપ સ્વરૂપ ચિંતનારો;— નૃહરિં
 જાણું ન કાંઈ પ્રભુ શેવા હું આપની,
 હારે હું તો કરતો છું મિથ્યા લવારો;— નૃહરિં
 દુલતા જે જન તેનો હાથ ઝાલેનારા,
 હારે નાવ માડું પણ સિધું હંકારો;— નૃહરિં
 વિજ્ઞાપિ અંતરે ઉતારી દુઃખ ટાળજો,
 હારે પ્રભુ ઉપેન્દ્ર આશરો તમારો;— નૃહરિં

માયામાં રહી દૃષ્ટસ્મરણ વિસરી ગણા જીવને મુબોધ.

પદ ૧૪૫. (કાગ વીરા વેગે વાલમને. એ લય.)

માયામાં ભુલી હે મનવા, ત્યાગી દીધા તેં પરમેશ;
 એસીને મોહરૂપી વાહને, ભટક્યા કરે છે વિદેશ.
 ઇચ્છ્યાં સુખો નહિ મળે, માયા મોહની પાસ,
 સંગ અતિશય જો કરીશ, તો તો પામીશ ત્રાસ.
 જેથી શાન્તિ તો તુજને નહિ મળે,
 વિષયઅગ્નિથી તુંતો નિત્ય પ્રજળે,
 માટે ધારી લેને તું પરમેશ વેષ,
 જેથી પામીશ સદ્ય પોતાનો રે દેશ;— માયામાં

સાધકોને ફળિત વર અર્પવા શ્રીફળપતિ પ્રાર્થના.

પદ ૧૪૬. (હું તો પ્રેમની જોગણ. એ લય.)

માણું પ્રેમથી મારા પ્રભુ વર, આજ એ દેજો,
 આજ એ દેજો પ્રભુ વર આજ એ દેજો;— માણું

સહ સાધકોનું હિત કરવા, ધ્યાન પર લેજો,
 દુઃખ ટાળીને સુખ અર્પી પ્રભુજી, શરણમાં લેજો;— પ્રભુ વર૦
 શશિ સૂર્ય સમ કાન્તિ વધારી, તેજમય કરજો,
 બલ મારુતીથી અધિક દઇને, અબલતા હરજો;— પ્રભુ વર૦
 નેત્રો વિવિધ વસ્તુને ન્યાજો, તેવાં દિવ્ય કરજો,
 કર્ણોને સ્વરનો શબ્દ સુણવા, બહિરપણું હરજો;— પ્રભુ વર૦
 યૌવન અખંડજ સ્થિર રહેવા (પ્રભુ) મહેરને કરીજો,
 ટાળીને વાર્ધક્ય હે પ્રભુજી, અખંડ સુખ વરીજો;— પ્રભુ વર૦
 વિધવિધ વ્યાધિ તનના તે સર્વે નિવારો,
 નિરોગી થઇ નિમગ્ન ફરીજો ટાળી વિકારો;— પ્રભુ વર૦
 ટાળીને ચિંતા શોકને આનંદ પ્રકટાવો,
 કામાદિ કોષે ડૂબીજો નહિ, એવાં બીજ વાવો;— પ્રભુ વર૦
 ઇર્ષા, અસુયા ટાળી કોપર દ્વેષ નવ ધરીજો,
 પ્રેમાળ દૃષ્ટિ જ્યાં ત્યાં રાખી, પ્રેમી થઇ ફરીજો— પ્રભુ વર૦
 વ્યવહાર સાધન સર્વ દઇ, ફળ ઉચ્ચ પ્રકટાવો,
 દેવોથી પણ અમે અધિક થઇજો, એવું બલ લાવો;—પ્રભુ વર૦
 મિથ્યા આ માયા મોહ તે પ્રભુ સઘ સંહારો,
 ભવબંધનેથી છૂટી થાજો, (અમ) સફળ જન્મારો;— પ્રભુ વર૦
 સાધન સત્વર સાધીજો, એ દૃષ્ટિને કરીજો,
 ઉન્નતિક્રમે ચઢી સાધકો સહુ, સિદ્ધ પદે ઠરીજો;— પ્રભુ વર૦
 લક્ષણ સર્વે આપણાં, પ્રભુ દાન તે કરવા,
 મટી મનુષ્ય અમે આ જન્મમાંહિ, દૈવીરૂપ ધરવા;—પ્રભુ વર૦
 રોગો રહીત અમે અજર અમર, સાધકો થઇજો,
 અનંત સુખને પામી પ્રભુજી, તુજ ગુણો ગઇજો;— પ્રભુ વર૦
 હાવે ન માગવું કાંઈ પ્રભુ, એક આશરો તારો,
 લઇ લક્ષમાં પ્રભુ પ્રેમથી, દુઃખ સઘ નિવારો;— પ્રભુ વર૦
 કરુણા કરી પ્રભુ સાધકોનું, નિત્ય હિત કરજો,
 વિજ્ઞાપિ આ ઉપેન્દ્ર નરહરિ અંતરે ધરજો;— પ્રભુ વર૦

સર્વ સ્થલ શ્રીષ્ટદર્શન કરતી વૃત્તિના ઉદ્ગાર.

પદ. ૧૪૭.

મારા મનમાં તનમાં,	
જેહું હુંતો ધનશ્યામરે ધનશ્યામરે;—	મારા૦
જીવસ્વરૂપ હું જીવી ગયો હવે,	
વશ્યો છું શિવને ધામરે, શિવધામરે;—	મારા૦
કામ ક્રોધાદિ રિપુઓ હતા તે,	
પ્રજળી ગયા છે તમામ રે, એ તમામ રે;—	મારા૦
જ્યોતિનો ઝગકારો અજળ પ્રકાશ્યો ને,	
વિખરાયું વાદળું શ્યામરે, હતું શ્યામરે;—	મારા૦
વસુધા સર્વ આ દેશ છે મારો જ્યાં,	
રહું ન ગ્રહ કે આમરે, મારું આમરે;—	મારા૦
મિત્રમાં, શત્રુમાં માતૃ કે ભ્રાતૃમાં,	
નિર્જ્યા હવે મેં શ્રીરામરે, મેં શ્રીરામ રે;—	મારા૦
આકાશ પાતાળ સૂર્ય ને ચંદ્રમાં,	
જળમાં જોયા ઠામે ઠામરે, ઠામે ઠામરે;—	મારા૦
વિશ્વ આ સઘળું શ્રીરામસ્વરૂપ છે,	
એમાં ન અન્યનું નામ રે, અન્ય નામરે;—	મારા૦
સહ સ્થળ નિર્જ્યા મેં સુદિરશ્યામને,	
ત્યાં ક્યાં પછી દુઃખડામ રે. દુઃખડામ રે;—	મારા૦
શોક કે ચિંતા ન દેખાતી નજરે જ્યાં,	
ભય સર્વ હારે છે હામરે, હારે હામરે;—	મારા૦
સઘળું જગત્ સુખમય ભાસે અંતર,	
આનંદ આઠે યામરે, આઠે યામરે;—	મારા૦
હિમ્મતે હેતથી સભર દશે દિશ,	
ન્યાજ્યા શ્રીનરહરિ રામરે, હૃદ ધામરે,—	મારા૦

માયામાં રચીપચી રહેલા જીવને ઉદ્દેશ.

પદ ૧૪૮. (હોમા બહાલો લાગેરે. એ લય).

માયા સારી લાગેરે તને માયા સારી લાગે.
 માયાના આવણમાં સુતો કાં ન હજીએ જાગે રે;— તને૦
 માયાના મુડેલા ચેલા માયામાં નિત્ય કરતો,
 અસંખ્ય દુઃખો પડતાં તોએ દોષોથી નથી ડરતો;— તને૦
 પુત્ર સ્ત્રી ને માત તાત, લાગે તુજને બહાલાં,
 માયાના બંધનમાં પડીયો, કૂટવા લાગ્યો છાલાં;— તને૦
 દ્વેષ ચિંતા લયને પામ્યો, માયા નારીની સંગે,
 શોકે અતિ પ્રજળતો તોએ રહેતો માયા રંગે;— તને૦
 પ્રપંચ પાખંડ નિત્ય તું રચતો, દ્રવ્યની પ્રાપ્તિ સાડ,
 પુન્યને માર્ગે પાછ ન વાપરે, ભુલ્યો ધર્મનું ધાડ;— તને૦
 પૈસો પૈસો નિત્યે કરતો, પૈસાનો તું લોભી,
 અંતકાળ તુજ પાસે આવ્યો, તોએ ન રહેતો થાલી;— તને૦
 વિષયક્રિયામાં નિત્ય કળીને, બળ બુદ્ધિ તુજ ખોતો,
 કામધેનુનું પય છોડીને, પ્રીતે શુનિ શું દોહતો;— તને૦
 સાચું માની સંગતી કરજે, શેવજે સદશુર દેવા,
 હરિસ્મરણ તું હેતથી કરજે, મુક્તિપદને લેવા;— તને૦

નિજમંદિરે પધારવા શ્રીફળને વિરહિણી દાસીનાં વચનો.

પદ ૧૪૯ (પ્રભુ જાણોછો ક કાણ હું. એ લય)

મારે મંદિર, પધારીને આજ, મારા પ્યારા પધારીને આજ,
 ટાળજો દાસીના દીલની આ દાંઝ. (૨)
 આપ વિણ દીલ માડું ધડી નવ ગોકે,
 ચિત્ત પણ આપવિણ બીજે ન ચોટે,
 વૃત્તિ રમે છે આપમાં જ,
 રાત્રિ દિન વૃત્તિ રમે છે આપમાં જ;— ટાળજો૦
 સગાં સંબંધીએ મુજને તરછોડી,

કહોને જવું હાવે મારે કયાં દોડી.
 આપ શરણે મહારાજ,
 આવી હું આપ શરણે મહારાજ;— ટાળજો
 શુદ્ધ વિચારે સ્વતંત્ર રૂંડું હું,
 શુદ્ધ ક્રિયા આચરતાં કદિ ના ડરું હું,
 છોડી હવે મેંતો લાજ,
 લોકોની છોડી હવે મેંતો લાજ;— ટાળજો
 દસ્ય પદાર્થની પ્રીતિ મેં ત્યાગી,
 આપપ્રતિ થઈ રહીછું એકરાગી,
 કીધું બધું મેંતો ત્યાજ,
 આપ વિષ્ણુ કીધું બધું મેંતો ત્યાજ;— ટાળજો
 વિરહની વેદનાથી અંતર બળે છે,
 બાળ્યું તે તો નવ મુજથી બળે છે,
 શાન્તિ કરોને હે રાજ,
 ટાળી દુઃખ શાન્તિ કરોને હે રાજ;— ટાળજો
 દિન દાસીને ના વધુ ટવળાવો,
 પોકાર સુણી બહાલા બહેલા આવો.
 સત્વર સજી હવે સાજ,
 કૃપા કરી સત્વર સજી હવે સાજ;— ટાળજો

મનને સ્થિર થવા સદુપદેશ.

પદ ૧૫૦

મારા મનજી, ગોથાં ખવડાવું મુને આજ, જ્યાં ત્યાં ભ્રમીવતોજી.
 સાર સમજી, લાવી હવે તું હૃદયે લાજ, પ્રભુને રહે ભાવતોજી.
 એકમાં મોહ ધરી દોડાવે, વળી બીજા પર ખ્યાર,
 તેનું કામ ન પુરું થાતાં, તુ ત્રીજાપર થાય સ્વાર;— મારાં
 જ્યાં જ્યાં તું લઈ જાય છે ત્યાં ત્યાં, ઉપજે છે અતિ દુઃખ,
 સાચું સુખ નવ દેખાતું ત્યાં, કે નવ ભાગતી જીભ;— મારાં

ક્ષણમાં હસ્તિ પર તું બેસારે, ક્ષણમાં ઉજડ વનમાંઢા,
 ક્ષણમાં દૈવી વૈભવ દેખાડે, મળતું ન ક્ષણમાં કાંચ;— મારાં
 તૃપ્તિ ન થાતી કોઇ વિષયમાં, પણ અતિ થતો ઉદ્વેગ,
 કરગરી કહું છું માની જા માફ;—
 શમાવી દે તારો સઉ વેગ;— મારાં
 મારો થઇને તું બગાડે, એમાં શું સાધે તુજ હિત,
 ઉચ્ચ ગતિ કરવા દે મુજને, ધારીને પ્રભુ પર મીત;—મારાં

ઇપ્સિત સુખ દેવા શ્રી ઇષ્ટ પ્રતિ યાચના.

પદ ૧૫૧ (આવવાને મુજ ઉર કહોને શાન્તી વાર છે. એ લય)
 માગવામાં માગું પ્રભુ હું આજ એટલું,
 પૂર્ણ કૃપા કરીને દેજોજી મને તેટલું,
 દેજોજી મને તેટલું;— માગવામાં
 માગું પ્રથમ એ આરોગ્ય સુખ દેજો,
 વળતી વિકારો તનમનના સહુ દહેજો.
 આનંદસરિતા થઇને આણુ આણુમાં વહેજો,
 પ્રભુ આણુ આણુમાં વહેજો;— માગવામાં
 શ્રદ્ધા સાચી મુજ ઉર પ્રકટાવી,
 દેજો મને બીજી ભક્તિરુપી ચાવી.
 બ્રહ્મજ્ઞાન ઉરમાં વિલસાવી,
 પ્રભુ ઉરમાં વિલસાવી;— માગવામાં
 દુઃખ લય કલેશથી આ ઉર જે પીડાતું,
 તથા શોક ચિંતાના પાસમાં રંગાતું,
 તેને હણવાને દેજો કાતુ, જ્ઞાનાગ્નિરુપી કાતુ;— માગવામાં
 નૃહરિ પ્રભુ એ વિષુ બીજું ન માગવું,
 નિજ શિશુતું દુઃખ મારે આજ ભાગવું,
 એવું ધારીને આજ ધાળે,
 મુજ બહારે પ્રભુ ધાળે;— માગવામાં

પોતાનું સર્વસ્વ શ્રીફળને આધિન છે એમ માની આ ભવાન્ધિમાંથી.

નિર્વિગ્ને પાર પડવા શ્રીફળને સપ્રેમ પ્રાર્થના.

પદ ૧૫૨. (મારા મનહર મધુરા મોર. એ લય.)

મારી લાજ તમારે હાથ હે નાથ જાણુને.
 માટે કરી કૃપા યહો મુજ હાથ તમારો પિછાણુને;
 આશ તમારી પ્રભુ ધરી, જગતજનોની પરહરી,
 પ્રીતિ દશ્યની પણ હરી, જાણ્યું એ છાણુને;— મારીં
 અનિત્યે અતિ પીલાઉં છું, ભવદ્વમાં શેકાઉં છું,
 ભાગે જે નાવ તે રહાઉ, થતું કચરધાણુ ને;— મારીં
 સ્નેહી સંબંધી તો સહુ, સાચા જાણી આશા લહું,
 પણ નવ સુખ તેથી અનુભવું, ઉલટી હાણુ ને;— મારીં
 કંઈકંઈ વિષયની પ્રીતિ કરી, ઇચ્છી રહેવા શાન્તિમાં ઠરી,
 પણ નવ તૃપ્તિ તેથી જરી-થાતી ઉડાણુ ને;— મારીં
 વિવિધ વિકારો નડે ખરે, નાથ કહું શું તમને અરે !
 વૃત્તિ ન ઇષ્ટ ધ્યાને ઠરે, લેવા લહાણુ ને;—
 હાશ કરે કોઈ જન કંઈ, ‘ ભાઈ કમી એને શી રહી, ’
 શિશુ એતો નરહરિનો થઈ, રણશે હિમંદાણુ ને;— મારીં
 માટે હું કરગરીને કહું, ભક્ત સાચો વિશ્વે થઉ,
 નરહરિ તમ કૃપા અનુભવું, ઉન્નતિ ભાણુ ને;— મારીં

પોતાના પ્રિયતમને પધરાવવા પ્રેમી પ્રિયાનાં પ્રિયતમપ્રતિ

મર્મપ્રયુક્ત વચનો.

પદ ૧૫૩.

મારે મહોલે આવોને આ સ્થામ,
 આજ મારે મહોલે આવોને આ સ્થામ.
 રહું નિત્યે બહાલા હું તમારું તો નામ;— મારેં
 અન્ય સખિયોને મંદિર પછી જાણે,
 કાંજે પડ્યું છે જરી કામ, નાથ આજ.

મારી કહી છિહ દઇ ચાલી ગયા છે તમે,
કે દા'ડાના ઘનશ્યામ;—

મારે૦

કહો છો જે દુઃખ દઇએ કોઇને જરાય નહિ,
પણ શુ કરોછો આ કામ,
શ્રીપતિ હું જેને જોઇએ તે આપું એમ,
કહો પણ દીઠા ન કુટા દામ;—

મારે૦

કહો છો જે ભકતોને મારા કરીને પાળું,
પણ હારે દુઃખે ઘણા હામ,
અધમોદારણ પાછું નામ કહેવરાવો,
ખાલી કરીને દમામ;—

મારે૦

પતિત બાળુએ રહ્યા પણ નિજ ભકતો,
તારતા દેખાતા ન નામ,
તો પછી કોણ કહો ભજશે તમોને,
તથા વધ્ધર ઘટશે વિશ્વમાંય;—

મારે૦

સૌની પાસે તથા સૌના અંતરમાં કહો,
છુપ્યો રહ્યો ઠામેઠામ,
પણ કામ પડતાં તો કંઈએ છુપકી મારતા;
કહો સંતાઇ જતા કે શું શ્યામ;—

મારે૦

લોકો પણ જ્યાં ત્યાં બકી કહેતા ફરે છે,
કેવા પૂર્વ ભકતો તાર્યા ધરી મામ,
પણ બાણું રંક બાળ હશે સ્વાર્થ સાધવો,
તેથી કર્યું હશે કામ;—

મારે૦

હાવે ભળવાન થઈ બાળ મટી પાળ થયા,
લોકો પણ દેખું રટે રામ,
યાદ રાખજો પણ હું જઈને કહું વિશ્વમાં,
યોગળ તમાફ તમામ;—

મારે૦

માટે છાના માના ઝટ સમજીને આવો,

વીતી ગઈ છે ઘણી જામ,
 ઓતપ્રોત થઈને પ્રેમપારણે ઝુલીશું
 બહાલા આપણ બે લઈશું આરામ;— મારે૦
 કહાને ઠરોછો શું અન્ય નારીઓથી કે,
 જાતા નથી કેને ધામ,
 પણ એવું વૃત્ત તો લીધું જણાતું નથી,
 ફરતા ફરોછો ઠામેઠામ;— મારે૦
 આવો મારે મંદિરે બે મારા સમ નાથતો,
 દેખાતું કે થાય છે આમ,
 બાંધું જકડીને પ્રેમપાશથી પછી હે પ્રભો !
 નૃહરિ લઉં તમમાં આરામ;— મારે૦

આધુનિક ધર્મચર્ચા તથા તેનું મિથ્યા સ્વરૂપ.

પદ ૧૫૪.

મારે હસવું કે શું કરવું ? કેને કહેવું કે ઉતરવું અંતરમાં.
 શું બેઠ ઓટલા મલકાયા છે ? કહોને ભાઈ કેમ હસ્યા રહ્યાછો,
 મૂઢ જીવોની કૃતિ બેઠને હસ્યો રહ્યો છું અંતરમાં;— મારે૦
 કહે કોઈ છે પંથ અમારો, અન્ય ધર્મનો ખોટો ધારો,
 અમુક પંથ છે ધન હરનારો, અમુક શેવે છે વ્યભિચારો.
 સામાસામી દોષ બેઠને લઢી મરે છે ભૂતળમાં;— મારે૦
 કોઈ ઉપરથી ટીલાં તાણે, અંતરની તો પોતે જાણે,
 સામાને સત્તામાં તાણે, કહો એને ભાઈ કોણ વખાણે,
 વરને કોણ વખાણે કહો ભાઈ, સાચે સાચું ? વરની મા;—મારે૦
 શીખ દેતા કંઈ સહુને સાચી, પણ પોતે નથી માયા કાચી,
 જાય ભરુચ બતાવે કરાંચી, ત્યાગો કહી રહે પોતે સાંચી,
 કયાં કોતરવું નામ એ નરનું, ભૂતળમાં કે પત્થરમાં;— મારે૦
 બન્ધુ મારા ખટપટ છેડો, લઢી વઢી માથાં શીઠ ફેડો,
 આપશે નહિ તમને કોઈ દોડો, વાગશે કંટક રહેશે જોડો,
 પરમાત્મા સહુને જે રકુરાવે તે ખોટું નથી ભુસ્વરમાં;— મારે૦

પોતાના પ્રાણપ્રિયના વિયોગથી થતું આક્રંદ તથા તે વિષે
સચ્ચિને પૂછેલા પ્રશ્નો, તેનો મત્યુત્તર તથા આશ્વાસન.

પદ ૧૫૫. (મારા મનહર મધુરા મોર. એ લય.)

મારા પ્રાણુજીવન પ્રિય નાથ ! કહે સખિ કયાં ગયા ?
મુને ભેટતા અંતર સાથ અળગા એ કયાં થયા;— મારાં
વિવિધ સુખ નિત્ય આપતા, વિરહની વેદના કાપતા,
આજે જણાયે ન કોણ દિશા તે ગયા વહ્યા;— મારાં
પ્રેમાળ દષ્ટિ અતિ હતી, શાન્તિ હતી પણ જ્યાં અતિ,
સુખના સિંધુ હતા જેહ તે કયાં શમી ગયા;— મારાં
સર્વને મન હતા ભાવતા, વિવિધ પ્રસંગે હસાવતા,
એ વિષુ ઉચ્ચ ગુણો હતા જ્યાં અગ્રી રહ્યા;— મારાં
અનવધિ ઉપકાર શું લહું, મુખે હું શી રીતે વર્ણવું,
દમરું હું નાથને જ્યાં હતી, અણુ અણુમાં મયા;— મારાં
એ વિષુ દુઃખ અતિ થાય છે, વિયોગ પણ ન સહાય છે,
સત્ય કહું જીવ જાય, સખિ કયાં છૂપી રહ્યા;— મારાં
કહે સખિ મેળાપ શું થશે, શ્રી વિશ્વવંદ્ય શું આવશે,
સન્નિહા. હું પુનઃ આવીશ એવું નાથ કહી ગયા;— મારાં

મારી પ્રતિજ્ઞાઓ.

પદ. ૧૫૬ (અતરમાં ઘોર તિમિર જે વ્યાપ્યું. એ લય.)

મુજ મનમાં હું આજે પ્રેમે પ્રતિજ્ઞા એ ધારું,
આ સંસાર તરવાનું આજે શોધું સુખખાડું;— મુજ મનમાં
દ્વેષ હું કોપીર નહિ ધરવાનો, પરબિંદાને પરહરવાનો,
દોષો સહુ મનના હરીને કડું નિર્મળ મન માડું;— મુજ
મોહની આશક્તિ હણવાનો, પરદારા મા તુલ્ય ગણવાનો,
પરધન પત્થર સમ ગણવાનો, (એ) પ્રતિજ્ઞા ઉચ્ચારું;—મુજ
શોક ઝિંતા ને પ્રમાદ કેરી, તેનો નિશ્ચય થાઉં હું વેરી,
મન નિત્યે પ્રભુરૂપમાં ઘેરી, વ્યગ્રતાને દાડું;— મુજ

શત્રુ સંગે હું રમવાનો, પ્રીતિનું લોજન જમવાનો,
 મનથી નહિ કોઇને દમવાનો, દોષ એ નિવારું;— મુજબ
 અહિત કોનું નવ કરવાનો, સર્વને પ્રભુરુપમાં જોવાનો,
 અનિત્યની પ્રીતિ હરવાનો, વિકાર સંહારું;— મુજબ
 જગ આ સર્વે સાચું જાણે, તે મુજ મનતો મિથ્યા નાણે,
 મનુષ્યજન્મ આબ્યો આ ટાણે, હવે હું કયમ હારું;— મુજબ
 સાધન સાધી પ્રભુરુપ રહેવું, ઉત્તતિક્રમમાં નિત્યે વહેવું,
 ઇન્દ્રિય ન કાંઈ રૂણ લેવું એવું,—મન કરું મારું;— મુજબ
 પ્રેમની દૃષ્ટે સર્વ જોઈને, દોષો મનના સર્વ જોઈને,
 કદુ વચનરૂપી હું કોઈને, બાણ નહિ મારું;— મુજબ
 યાચક થઈને હું નવ યાચું, જે યાચે તેનું મન કાચું,
 સત્ય પ્રભુ રુપ સાચું જ્યાં ત્યાં, વલણાં શીદ મારું;— મુજબ
 વ્યવહારે જે તનુ આ ભ્રમશે, તોપણ વૃત્તિ પ્રભુમાં સમશે,
 નિર્લેપ થઈ મુજ મન નિત્ય રમશે, જ્યાં છે સુખ ચારું;—મુજબ
 લોકોની લજ્યા ત્યજવાનો, નિર્લજ થઈ પ્રભુને લજવાનો,
 નિંદા મુજ કરે તે ગણું જવાનો, હું હસ્તિરુપ ધારું;— મુજબ
 આ જગમાંહિ કીર્તિ માટે, બહારે જન બહુ હુ ખ શિર સાટે,
 તેવી આશાની ઉખાટે, નહિ વહે મન મારું;— મુજબ
 અખંડ ચિંતન પ્રભુનું કરવું, મુખેથી પણ એ જ ઉચ્ચરવું,
 સ્થિર થઈ બ્રહ્મપદે છે ઠરવું, જ્યાં ન મારું તારું;— મુજબ
 સિદ્ધ પ્રતિજ્ઞા મારી કરજો, ટાળી જીવપણું શિવપદે ધરજો,
 દોષો નરહરિ પ્રભુ દૂર કરજો, શ્રીઉપેન્દ્ર ઉચ્ચારું;— મુજબ

દરે પછી રહેનાર જીવને પ્રબોધ.

પદ ૧૫૭. (બલીહારી રસિયા ગિરધારી. એ લખ.

મિથ્યા આ માયામાં શું દેખી મારા વીર,

તુંતો નિત્યે, ફસાયો મોહ જાળમાંજ.

આયુષ તારું સર્વે આ વહી ચાલ્યુંજ, તોએ ન આબ્યો ચેત્યાવારે;—

મોઘો આ માનવદેહ તુને મળીયોજી, વિચાર ન અંતરે ઉતાર્યો;—માઁ
 સગાં ને સહોદર દેખી નિત્યે તું પુલતોજી, માતા પિતા ને પુત્ર સારો;—
 સ્વાર્થ સાધવાને નિત્યે તું અથડાતોજી, મૂકીને શિરે માયાભારો;—માઁ
 છળ ને પ્રપંચ તુંતો અંતરે સાધતોજી, પરદ્રવ્ય પ્રીતેથી હરનારો;—માઁ
 કામને ક્રોધને મોહને સજીનેજી, શોકનો સંગ કીધો સારો;— માઁ
 દ્વેષ ને ઈર્ષ્યા અસુયા અતિ તને પીડતાંજી, તોએ ન ટાળે તું વિકારો;—
 ઇચ્છાઓ મોટી મોટી અંતરે તું ધારતોજી, તેમાં શુભ સુખ રળનારો;—
 ધન અને ધામ અતિ વૈભવોને ઇચ્છવાજી, સહેતો તું નિત્યે ચિંતનવારો;—
 જન્મથી અથડાતો અંતે મૃત્યુ વશ થાવાજી, તોએ ન આઁયો ચેત્યાવારો;—
 શાન્તિને શેવી તુંતો કદી નવ બેઠોજી, અંતે રહ્યો તું રડનારો;—માઁ
 મોહજી તુંતો તારી મનથી સાચી માનીજી, સહેતો સંસૃતિદુઃખ હજારો;—
 મનને જોડીને દૃશ્યે સ્મર્યા નહિ રામનેજી, મિથ્યા કરતો મુખે લવારો;—
 ચેતવું હોયતો સમજી ઝટ ચેતજોજી, સમય હજી છે મળનારો;—માઁ
 સાચું માનીને શેવી સદ્ગુરુ રાયનેજી, કરી લે સફળ જન્મારો;—માઁ

શ્રીઈષ્ટના દર્શનને ઇચ્છતી વૃત્તિના ઉદ્ગાર.

પદ ૧૫૮. (પ્રિય પ્રભુ વિષુ કાંઈ ન ચેન પડે. એ લય.)

મુને નાથ નૃહરિ હાવે ક્યારે જડે, ક્યારે જડે મારે નયને ચડે;— મુઁ
 વિષુ પ્રભુ મુજને સુખ નવ થાતું, દુઃખો વિવિધ શિરે આવી પડે;— મુઁ
 સખલ છતાં નિર્બલ થઈ બેઠો, જગતના લોકો અતિ કનડે;— મુઁ
 મોહ ધરીને હાવે મન માફં ધીજે, દૃશ્ય પદાર્થોમાં નવ આથડે;— મુઁ
 અજ્ઞાને કરી મન આ મુઝાતું, જ્ઞાનરવિનાં કિરણો ક્યારે પડે;— મુઁ
 ધ્યાન સમયે હૃદયસ્થળે શોધું, રખેને કદિએ મારે હાથે ચડે;— મુઁ
 નાથ નૃહરિ મારા કોઈ બતાવો, એ વિષુ કાંઈ ન ચેન પડે;— મુઁ

વ્યવહારમાં રચીપત્રી રહેલા પ્રાણીને શ્રીઈષ્ટસ્મરણ કરી

મસ્ત ફરવા ઉપદેશ.

પદ ૧૫૯. (સ્વરૂપને ના લહુરે એ લય.)

મૂઠ પ્રાણીઆ ચેતજે રે, ચેતાવે કો સજન.

ઉંચું નીચું ને દશદિશ વિષુ-પ્રભુ કૌણ તાફું રી ?
 સર્ગાસંભધીનું ટોળું પણ અળગું થનાફું રી,
 અંતે તાફું કૌઈ નથી એ નહી પ્રાણી જાણુ,
 ઘર જાળે ધુંચાતાં તુંજને, થાશે સઘ જ હાણુ;— પ્રાણીઆ●
 ગરીબ ભાકડી જેવો, થઈ કેમ તું નિત્ય ફરતો રી,
 વર્ષો વીતી ચાલ્યાં હજી કેમ હરિ નવ સ્મરતો રી,
 પામે દુઃખ અતિ તોણે તુંજને, કેમ ન આવે શાન,
 દૃશ્ય પ્રીતિમાં શું તેં દેખ્યું, કહે મુજને નાદાન;—પ્રાણીઆ●
 મિન ને જળની સાથે પ્રીતિ, કરી બંધાતાં રી,
 સુકાઈ જતાં જળ, પણ તેના પ્રાણુ હરાતા રી,
 એક વસ્તુની પ્રીતિ છે તોપણ ને કેટલું દુઃખ,
 સહજ વસ્તુ સાથે તેં બાંધી, પ્રીતિ રળવા સુખ;— પ્રાણીઆ●
 ચોવનમાં વિષયે પચી નિત્યે, મદમત્ ફરતો રી,
 અવિધ્યમાં સુખ રળવા માટે ન સાધન કરતો રી,
 હાથે કુહાડી લઈને મૂઢ તું, શું કાપે નિજ ડાળ,
 બેસીશ સુખથી પછી તું કયાંથી, અંતરમાં સંભાળ;—પ્રાણીઆ●
 હડકાયા કુતરાની આફક, નિત્ય ભટકાતો રી,
 એક ઘડી પણ સ્થિર થઈ પ્રજીના, શુણુ નવ ગાતો રી,
 ઘર બેઠે વરસાદની વૃષ્ટિ, કહે નવ કેમ બીલાય;
 પક્ષ્તાઓ પાછળ શું કરતો, નેવે જળ વહી જાય;— પ્રાણીઆ●
 બ્યવહારવાણી કયાં લગી તાણી,—ને કુટાઈશ રી,
 અન્ન સંઘરે નહિ ગ્રહમાં તો, પછી શું ખાઈશ રી,
 માની સાચું વીર માફું હવે 'તું', બોધ લઈ આ વાર,
 નૃહરિ પ્રભુને જાણને પ્રીતે, ઉતરી જા ભવપાર;— પ્રાણીઆ●

કૃપયવરદ હસ્ત શિરે સ્થાપવા નમ્ર પ્રાર્થના.

પદ ૧૬૦. (અમને પાવન કરવાને. ઐ લય.)

મુજ શિર પર કર ધરવાને. દુઃખો સહુ દૂર કરવાને,
 હથ દિશ શાન્તિ ભરવાને, વેગે ચાલજો,
 પ્રેમે પોકાઈ રાજ વેગે ચાલજો, ટળવા દાસીની દાઝ વેગે ચાલજો;—મુઠ
 બૂનબ શોધી થાકી આ મુજ, અબ્ર વિખરવાને,
 દષ્ટિ કરજો મુજ અંતરનું તિમિર હરવાને,
 પ્રમતું ઝરણું ઝરવાને વેગે ચાલજો;— મુજ શિરઠ
 આપ વિણ નથી કોઈ આ જગમાં દુઃખ સંહરવાને,
 માટે અભિવૃદ્ધિ કરેા ંહાલા મુખમાં ઠરવાને,
 સઘળી બ્રાન્તિ હરવાને, વેગે ચાલજો;— મુજ શિરઠ

જેને શિર શ્રીફણની સમર્થ સત્તા છે તેણે કોઈ પણ પ્રકારનો
 ભય ધરવાનું પ્રયોજન નથી.

પદ ૧૬૧.

મુંખે સ્મરીને શ્રી હરિશુર રાય સાધક કહાવજો.
 ધરી ધ્યાન સદા ઉરમાંદ્ય પ્રત્યક્ષ પ્રભુ લાવજો.
 એકાકાર થતાં શ્રી ઇષ્ટમાં, રહેશેા નહિ વીર પછી કદિએ અનિષ્ટમાં.
 હણી દોષો આ તન મનનાય, આત્મામાંહિ આવજો;—મુંખેઠ
 શુભાઈશનેશુકરીશ હું આ વિશ્વમાં, શીરીતે જીવીશ થશે શુભવિશ્વમાં,
 એવા વેષો જે જીવત્વનાય તમે ન લગાવજો;— મુંખેઠ
 આશ ધરેજગમાં આજીવકોઈજનની, સ્થિતિ ળતાવેદુર્ગળ નિજ મનની.
 તમને દેનારો વિશ્વનો પિતાય, અંતર નથ તાવજો;— મુંખેઠ
 શુરુપ્રાપ્તોધક મંત્રજ્ઞપણપીને, ટાળી જીવવેષ તથા માયા બ્રાન્તિકાપીને.
 સ્થિત શિખર શૃંગે થઈ સદાય હરિ ધુન્યને લગાવજો;—મુંખેઠ
 ઇષ્ટકૃપા પણ પ્રાપ્ત થશે રહેજમાં, નહાશેા નિત્યે નિર્મળ આનંદ હોજમાં.
 સ્મરી નૃહરિ પ્રભુ સઘ વિશ્વમાંય, વિજયધ્વજ ફરકાવજો;— મુંખેઠ

દશ્યથી મુક્ત થયેલી વૃત્તિનો આનંદ તથા ઉપકાર નિવેદન.

૫૬. ૧૬૨. (શ્રી ઇષ વદિત્ય શિરનામી. એ લય.)

મુને મુક્ત કર્યો તમે મોરારી, માયા બંધનથી આ વારી,
ઉપકાર માનું તવ હું ભારી, રહું ધ્યાન હૃદયમાં નિત્ય ધારી.
પડીને દશ્ય તણા બંધનમાં, મુંઝવણ કરતો અતિ મુજ મનમાં,
સાચી શાન્તિ...યાપી હવે તનમાં, આપ કૃપા અનુભવી સારી;—મુને
વિશ્વ તણા જીવ રહે આનંદે, પડીને દશ્ય વિષયના કંદે,
તેને તુજ મન ક્ષણ નવ વંદે, કાંજે અનિત્યછે દુઃખકારી;—મુને
જીવન બાણ્યું હતું મેં અકાઈ, સ્વલ્પ ન પણ આનંદ દેનાઈ,
પ્રકાશ થાતાં ટળ્યું અંધાઈ, તથા બાજી સુધરી મારી;— મુને
અનુપમ પ્રભુ ઉપકાર કર્યો છે, વેષ જીવત્વ તણાજ હર્યો છે,
જ્ઞાન મહોદધી ઉરે ભર્યો છે, રહું વૃત્તિ તેમાં ઠારી;— મુને
મુક્ત કર્યો હવે તો પછી શાને, વહું વિષય સિંધુ તોફાને,
પણ વિરાજી ઈશને સ્થાને, ભવક્રુપે નવ ડૂબકી મારી;— મુને
આપ કરો તે યોગ્યજ કરતા, પણ મૂઢ જીવ ન તે ઉર ધરતા,
અવળું સમજીને અશ્રુ ભરતા, દેતા દોષ અશુભ ન્યાણી;—મુને
પ્રતિદિન પ્રગતિ મારી કરજો, નૃહરિ પ્રભુ મમ ઉરમાં ઠરજો,
દુઃખ દૈન્ય સર્વે સંહરજો, રહું વિશ્વે જય વિસ્તારી;— મુને

મિથ્યાભક્તિનું સ્વરૂપ તથા તે પરથી થતું હાશ્ય.

૫૬ ૧૬૩. (અજબ બહાર શી બની. એ લય.)

મુને હાશ્ય તો થતું, પ્રભુને મેળવવા વિવિધ યત્ન શેવતું.(૨)
તોય પ્રભુને પ્રત્યક્ષ જગત કંઈ ન પેખતું;— હાશ્ય તો થતું

કોઈ કહે ભક્તિ કરો, ધરો કોઈ કહે ધ્યાન,

કોઈ કહે હરિ હરિ સ્મરો, કરો કોઈ કહે પ્રભુગાન.

આમ જેને જેમ કાવે તેમ સર્વ બાલતું,

નટ પુતળાં ડાલાવે તેની પેરે ડાલતું;—

હાશ્ય

કોઈ કહે કારી જવા, તથા દારિકા ધામ,

અઠસઠ તિર્યં કર્યા બિના, મળે ન કો કહે રામ.

કોઈ કહે પ્રભુ કથા સુણ્યાથી પાપતો જતું,
અહોનિશ જપ કરવાથી કહે ઉચ્ચ સુખ થતું;— હાશ્ય૦

કોઈ કહે એકાન્તમાં, બેસી લ્યો શ્રીનામ,
કહે કોઈ વૃત્ત ઉપવાસથી, મળે બાણું હું રામ.
કોઈ કહે વિશ્વજ્ઞને લજ્જે પુન્ય પ્રકટતું,
કોઈ કહે શંકરને સદા શેવ્ય લાઇ તું;— હાશ્ય૦

આમ ઘણા જન દોરતા, દોરાતા પણ અસ,
'અટોળ' ગ્રહણ ગતિ ' થતી સ્થિતિ અતિ બ્રહ્મ.
પણ પ્રભુ તો સર્વત્ર જુઓ વ્યાપી છે રહ્યા,
સુળરુપમાંથી વિવિધરુપે વિશ્વે નિવસ્યા, તેને જોનેતું; વીરાતેને જોને તું.
દૃષ્ટિ દૃષ્ટેથી વાળી ઉરમાં આવ તું,
રાજ્યા નૃહરિ સદાય જ્યાં છે સુખ મલપતું, તેને જોને તું.

દુઃખનું ચિંતન કરનારને દુઃખ આવી મળે છે જ.

પદ ૧૬૪. (આંખો આંખો છતાં નથી જોતો. એ કથ.)

રોહણું શાને તું નિત્યે રડે છે, કરેલાં કર્મ તારાં તે તુજને નડે છે.
આવું દુઃખ મારે એમ જેની તેની આગળ, કહેવાને મંડી પડે છે.
સાંભળે ન બોલે જો સામો મનુષ્ય તો, પોકો મૂકીશું રડે છેરે—રોહણું.
અજ્ઞાની વિચાર તારા સાચા મનાવવા તું, જ્યાંત્યાં લઢવાડો લડે છે,
કોષ કલેશ રાત્રિ દિન શેવી અજ્ઞાની તારું; અંતર અતિ તું પીડે છેરે;—
દેખીતું સુખ હોય તોએ તું રાત્રિ દિવસ બડબડે છે.

સુખમાંહિ દુઃખનું ચિંતન કરે તેને, દુઃખનાં નિશાન ગડગડે છે રે;—
તારું દુઃખ બીજને સંભળાવે તે માંહિ, શું તને સુખ સાંપડે છે,
જેની તેની આગળ બહુ દુઃખ બહુ દુઃખ કહી,
બોચી શું તારી ગરવડે છે રે;—

સુખી જો હોય કે ધનવાન હોય પણ, દુઃખના વિચારે જે તડે છે,
તો તેને રંક દુઃખી કરવાને મારે, દુઃખ તેની પાછળ દોડે છે રે;—
રોહણું રડવાનાં સર્વે જે છોડી, પ્રીતિ પ્રભુ પર જોડે છે,
નૃહરિ પ્રભુ તેનું સુખમય જીવન કરી, દુઃખનાં જીવન તોડે છે રે;—

સ્વરૂપે રત રહેવા મુલોચ.

૫૬ ૧૬૫.

(આ સાહેલીરે સમજ કરીએ પ્રીત. એ લંબ.)

રત રહીએરે (૨) નિત્યે સ્વરૂપે ચાર.

ન મુગધએરે (૨) ભલે થવાય ખુવાર;—

સ્તં૦

વ્યાધિ વિવિધ તન મન તણા, સ્વરૂપે જતાં શમી જાય છે,

આધિ ઉપાધિ દૃશ્યની આ સહજમાં અળપાય છે.

શુભમંત્રે અહોનિશ વહીએ, મુખથી પણ શુરુ શુરુ કહીએ.

આ જીવપણું, સધ દહીએ રે (૨);—

નિત્યે૦

લક્ષેથી નવ ચસીએ કહી જો, મર્ણુ પ્રિયતું થાય છે.

ક્રુષ્ણ અક્ષ જો છવાય શિરપર, કે રિપુ સમજાય છે,

તોપણ નિજ સ્વરૂપને લહીએ, સ્મરી નૃહરિ તનમય થઇએ.

આનંદે અખંડ, મલકાઇએ રે (૨);—

નિત્યે૦

શ્રી હૃદમાં તન્મય થનાર ભક્તના ઉદ્ગાર.

૫૬ ૧૬૬.

લાગીરે લગનીયાં વાલા તણા નામની હાં, લાગીરે લગનીયાં.

બહાલા કેરા નામની હાં, પ્રજા તણા નામની હાં;— લાગીરે૦

લાગી લગાવી, જાગી જગાવી, લાગી, લાગી, જાગી, જાગી;

પ્રજા તણી ધુની હાં, વ્યાલા કેરા નામની.

અણુ અણુમાં આનંદ પ્રકટાવે, જનિ મૃતિ કેરાં શૂલ મિટાવે;

આવે આવે આવે લાવે ઠંડી લહરીયાં;—

બહાલા૦

અદ્ભુત જ્ઞાન અંતરમાં સ્ફુરાવે, બ્રહ્મસરિતમાં સ્નાન કરાવે,

ગાવે ગાવે ગાવે જેના ગુણ ઋષિ મુનિયાં;—

બહાલા૦

મનમતિ એકાકાર કરીને, ઇષ્ટ ચરણમાં ધ્યાન ધરીને,

ધરીને ઠરીને રહેતી વૃત્તિ મગનીયાં;—

બહાલા૦

દશ દિશમાંહિ લય નવ જાળે, અદ્ભુત જ્યોતિ અંતરમાં ઉજાળે,

ઉઠે ઉઠે ઉઠે નિશઠિન જન તે ગગનીયાં;—

બહાલા૦

ધરે ન સ્પૃહા તે કૈા જગ જનની, વાત વહે શું મુખે અનુભવની,

નૃહરિ નૃહરિ સ્મરીને કહે ત્યાં અમનીયાં;—

બહાલા૦

સ્વરુપનું માન કરવા બંધુઓને પ્રબોધ.

પદ. ૧૬૭ (આથું તમે જુઓ છો લાલ. એ લાલ.)

લેજે અંતરમાં આ વાર, બંધુ બોધ અનુપમ સાર.
 જુષિ મુનિયોને યોગી તથા છે,—વેદે બોધ કથેલો;
 તે હું જણાવું તમને આજે, થઇને હવે ઘેલો;— લેજે.
 વિવિધ દુઃખ શિરપર આવે પણ, લક્ષ્મી નવ ચસજે,
 તથા પ્રવૃત્તિ અટપટી ન્યાળી, વ્યગ્રતામાં નવ વસજે;— લેજે.
 પ્રયત્નેથી ધારો તે કરવા, છો હું તમે સમર્થ,
 મહાપુરૂષે પણ ઉંચ પ્રયત્ને,—કરી સાધ્યો સહુ અર્થ;— લેજે.
 સ્વરૂપે અખંડ રમતા રહેજે, વિશાળતા અનુભવીને,
 કાંજે સહિ પ્રહ્લાંડે રહ્યાં ત્યાં, જુઓ દૃષ્ટિ દિવ્ય કરીને;—લેજે.
 રંક અને કંગાલ તથા જો, નિર્ધન સ્થિતિ જણાતી,
 તો સત્વર ઉતરો અંતરમાં, પુષ્કળતા જ્યાં ભળાતી;— લેજે.
 વિશ્વે જે જોવાનું તે કરતાં ત્યાં અધિક ગુણ છે,
 ખરા ધુધરા વાગે ત્યાં લાઈ, આતો વાગે શુણ છે. —લેજે.
 પૂર્ણ સ્વતંત્ર અને નિર્ભય જો, થાવું હોય તમારે,
 તો હૃન્નભમાં જાજો અટપટ, જ્યાં છે શાન્તિ ભારે;— લેજે.
 વિકારોને વશ થશો ન કદિએ, સડો ન કલેશાગારે,
 પણ અવીરલ ઉત્સાહ ધરીને, ક્ષણ ક્ષણ રહો હસ્તારે;— લેજે.
 જે જોઈએ તે મળતું સઘજ, સ્વરૂપ વિષે શમવાથી,
 જીવપણું પણ વિલાઈ જાતું, ઇશપદે વસવાથી;— લેજે.

શ્રી ઇષ્ટદર્શનાતુર વૃત્તિના ઉદ્ગાર.

પદ. ૧૬૮. (ધરની શેભા છે ધરવાળી, એ લાય.)

બહાલા મુજ ઉર હાવે આવો, નિજ શિષુને વધુ નવ તાવો;—બહા.
 આશ્રય પ્રેરો મેં આપનો પ્રજ્જી, લેવાસુખનો દહાવો,
 આપનો ગણીને કાં તરછાડો, કે છે દોષ સમજાવો;—
 આપવિના આ વિશ્વે દેાની, સ્પૃહા ધઈ ન કરી દાવો,

માત્ર સ્પૃહા હું આપની રાખું, માટે ન કરશે અભાવો;—
 પુર્વે અનેક પતિતો તાર્યા અન્નમિલ ઉદ્ધાર્યો,
 તેવા દોષ ન મુજમાં તો પછી, કાં ન વદન બતલાવો;—
 મીરાં, સુદામા, નૃસિંહ મહેતા, ધ્રુવ તમ ભક્ત કહાવ્યો,
 મુધનવાની પણ લજ્જા રાખી, મુજ બહારે કાં નવ ધાવો;—
 જીવ બંધનથી છુટવ્યા કેને, દુઃખ શસ્ત્ર ગજ છાડાવ્યો,
 હું વિવિધ દુઃખ બંધનમાંહિ, માયા પાસે બંધાયો;—
 પણ તમને નથી વિસર્યો પ્રભુ હે, માટે ભક્તિ બીજ વાવો,
 સાચો ભક્ત તમારો બનાવી, હસ્ત મારો પ્રભુ રહાવો;—
 કરબરવું હવે કયાં લગી નૃહરિ પ્રજી સઘ મુખ દર્શાવો,
 પ્રેમામૃતનું પાન કરાવા, મુજ સમ હૃદયે છુપાવ્યો;—

સાચી ભક્તિનું દાન દેવા શ્રીફળ પ્રતિ યાચના.

પદ ૧૬૯. (બહાલા વેગે આવોરે. એ લય.)

બહાલા વેગે આવોરે, ભક્તિ પ્રકટાવો રે, સાચી મારા ઉરમાં હોજી.
 નહિ આવો તો થાશે આ દેહ વિનાશ;—

બહાલા૦

આપ ઉરે પ્રકટયા વિના, પડેન ચેન લગાર,
 કાંજે આ ભવ પણ મુને, ભાસે કલેશાગાર.
 તથા વર્ણિયુઓ પણ હરે, બળ અંતરનું સાર;

માટે કરુણા વર્ષાવો રે;—

સાચી૦

આપ ભક્તિ થકી જીવો, સંસૃતિ તરીયા નાથ,
 નિર્બંધ સખલ બન્યા તથા, અનાથ થયા સનાથ.
 હું પણ દિન દુઃખી દેખીને, સઘ ગ્રહો મુજ હાથ.

બહાલા હવે વધુ નવ તાવોરે;—

સાચી૦

પૂર્વે ધ્રુવ પ્રદહાદને, મીરાં નૃહરિ રાજ,
 મુધન્વા પંચાળીને, સુદામાની લાજ,
 —રાખી તેથી મુજને, દૃઢ વિશ્વાસજ આજ.

તેથી કહું તમપર દાવો રે;—

સાચી૦

આપ કૃપા વિણ નાથ ઝો, ભક્તિ સાચી ન લેશ,
—થાતી તથા ટળતો નહિ, આ જીવ કેરો વેષ.

પણ અંતરમાં ઉપજે, નિત્યે નાથ હે કલેશ,
કરી દૃષ્ટિ (તે) સદા શમાવો રે;—

સાચી૦

બાનું બ્રહ્મું મેં આપનું, ધરીને દૃઢ વિશ્વાસ,
(પણ) આપ ઉરે પ્રકટયો વિના, કરતા લોકો હાશ્ય,
તે અનુભવના મેં ધરી, સાચી આપની આશ,
અદ્ય બેઠો હવે બાવો રે;—

સાચી૦

વિષયો વિષ સમ લાગતા, પ્રકટે ન દર્શ્યે પ્રીત.
જીવન શુન્ય જણાય છે, કાંજે સાચું ન ચિત્ત;
ધન્યું નવ વૈભવ કદી પણ તમ ગાને નિત્ય,
પ્રભુ નૃહરિ દયા નલાવો રે;—

સાચી૦

મિયતમના દર્શનને ઇચ્છતી વૃત્તિના પ્રિયતમ પ્રતિ સ્નેહ વચન.

૫૬ ૧૭૦ (સાલ્યા રંગ આવોને માણીએ, એ લય.)

વાલમા આવો દાસીની પાસમાં,

ધરીને અતિ ઉલ્લાસ, કહું ખાસ;—

આવો૦

ઘણે દિવસે કરો ગોઠડી, વાલા જંબુ અપાર,

આપ વિણ ઘડીએ ન ગોઠતું,

માનો સાચું કહું છું નિરધાર, નથી ખાર;—

આવો૦

એકલો સુંદર આ શણગારીઆ, બેતી બેઠી હવે વાટ,

સત્વર હવેતો પધારીને,

ટાળો મારા મનનો આ ઉચાટ, વલાવલાટ;—

આવો૦

લોજન રચ્યાં મેં વિવિધ ભાતિનાં, જમવા આવોને શ્યામ.

મહેનત પડશે ન જાલા આવતાં,

નથી બીજું કાંઈ મારે કામ, ઝો બિશ્રામ;—

આવો૦

પુષ્પો મુગધીમય લાવીને, કિધા સુંદર હાર.

ધૂપ દિપ સર્વ વસ્તુ સંધરી,

હાવે સજવામાં કાંઈ નથી વાર, લગાર;— આવો૦
 બીજે જવું હોય તો બલે જલે, નવ રોકીશ લગાર,
 ક્ષણ પણ દર્શન દઈ મુજને,
 ખછી અન્ય સ્થળે કરજો પ્રસાર, હે મોરાર;— આવો૦
 દેજો દર્શન હવે વાલમા, પ્રિય નરહરિ રાય,
 કરગરવું; હવે ક્યાં લગી,
 આપ આર્યેથી શાન્તિ અતિ થાય દુઃખ જાય;— આવો૦

પ્રિયતમનાં દર્શનની રાહ જોતી સચિના આલાપ.

પદ ૧૭૧. (દેખુંગી મોરા અબ્યાકા મુખડા એ લય)

વાટ જોઉં વહાલા આજે તમારી, આજે આજે સુખ કાજેરી—વહાભા૦
 પોતાની કહી વહાલા શું તરછોડી, પોકાર કરું કેમ આવો ન દોડી,
 દો દર્શન દિન ઝાઝે, ઝાઝે, ઝાઝે રી, હું છું દાસી દુઃખિયારી;—વાટ૦
 વારે વારે કહું વહાલા આવો, દિન દાસીને શું રિખાવો,
 આવું ન તમને છાજે, છાજે, છાજે રી હાવે થઇછું લાચારી;—
 માફું ન પ્રભુ તમ વિષુ કે બેલી, આમ શું મુકે છા હંડશેલી,
 અંતર માફું આ દાઝે, દાઝે, દાઝે રી, કરો શાન્તિ આ વારી;—
 સદશુષ્ણ શણગારો નહિ મારે, વિરહાગ્નિનું દુઃખ છે ભારે,
 હોયે નફ્ટ તોયે લાજે, લાજે, લાજેરી(તમને)નહિ લજ્યા લગારી;—
 વાંક પડયો શું કહોને મારો, હોય જો દોષ તો વહાલા મુધારો,
 લોકો કહે દુઃખ ભાજે, ભાજે, ભાજે રી, નિજ જનનાં મોરારી;—
 કઠીન હૃદય વહાલા આમ શું કીધું, ચિત્ત કઈ નારીએ હરી લીધું,
 મુજ શિર દુઃખ અતિ ગાજે, ગાજે, ગાજેરી દો સહુ તાપો નિવારી;—
 બધીર થયા શું વહાલા વહેલા આવો, હેતાં દર્શન નહિ ધસાઈજાઓ,
 દાસી આ સુખમાં રાજે, રાજે, રાજે રી, દેશે આશિષ ભારી;—

કામી જનોને સુબોધ.

પદ ૧૭૨. (ધરની શોભા છે ધરવાળી. એ લય.)

વીર ઓ મારા કહું છું વિચારી, કરશે નહિ વિષયની ચારી;—વીર૦
 વિષય પાસમાં શું લપટાઇ, નિરખો છો પરનારી,
 પ્રેમે વિષયમાં અતિ સુખ જાણી, કરતા કૃત્ય વ્યભિચારી;—વીર૦
 આયુષ તનબળ ક્ષિણ જે કરતા, શેવે વિષય સુખકારી !
 સ્વપ્ન સમા આ ક્ષણિક વિષયમાં, ધરતા પ્રીત શું ભારી;—વીર૦
 ઠાંત પડીને ડાચાં મળતાં, જાણે હિમ્મત સહુ હારી,
 શરીરે કરચલી વળીને શિરપર આવે ધોળાં ભારી;—વીર૦
 વિષય પાસમાં સઉ જન તન મન, ધન દેતા સંહારી,
 શરીરની સુંદરતા હરતા કહું છું આજ વિચારી;—વીર૦
 પસ્તાવો પાછળથી કરતા, આશી દશા થઇ મારી,
 વિચારજો અંતરમાં વીર ઓ, કહો કોની શુનેગારી;—વીર૦
 અંતરમાં આ બોધ ઉતારી, રહો યોગ્ય બ્રહ્મચારી,
 વિષય પાસથી અળગા રહીને, જોડો પ્રભુ પર તારી;—વીર૦

ફળ સ્મરણ કરવા સુબોધ.

પદ ૧૭૩. (અખ ચલે ન મોહન તેરા. એ લય.)

વીર હવે, વીર હવે, વીર હવે તું લેજે વિચારી, અંતર આ બોધ ઉતારી
 પ્રેમે પ્રભુને તું સ્મરજે, દોષો સહુ મનના હરજે,
 વીરા આવાર, કરી સુવિચાર, હૃદયમાં ધાર, સદા ત્રિપુરારી;—અં૦
 માયા જાળે ન ધુંચાળે, ત્યજ પ્રભુ વિષયે નવ ધાળે,
 કહું આ વાર, દુઃખ દેનાર, છાડીને ખ્યાર, વિષય ધિકકારી;—અં૦
 પછી મસ્ત થઇ તું ફરજે, નવ કોથળી કદી તું ડરજે,
 હજીને કોધ, ત્યાગી વિરોધ, સ્મરી આ બોધ, ઉતર ભવપારી;—આ૦
 નરહરિનું ચિંતન કરજે, નિત્ય સત્ય સ્વરૂપે સરજે,
 યથાભિમુખ, લઈ અતિ સુખ, સઉ તુજ દુઃખ દેશે નિવારી;—આ૦

પ્રભુ વિના કોઈ પણ દુઃખ ટાલવાને સમર્થ નથી

પદ. ૧૭૪. (જળ હળ હૃદયે ઝળકે ચિતિજ્યોતિ. એ લખ.)

વિષ્ણુ પ્રભુ કોણુ વિપત્તિ હરે તારી.

જે છે જગના ત્રાતા ભર્તા, દે શ્રદ્ધા તું ત્યાં ધારી;— વિષ્ણુ

નિજ દુઃખ નિવૃત્તિની જ્યાં નથી, કોઈમાં કદી હોશિયારી,

તો તેને મુખે શું કથતો, મુજ શિર દુઃખ છે ભારી;— વિષ્ણુ

દુઃખ નિવારણુ સુખના કારણુ, જે છે પ્રભુ અવિકારી,

તો પછી શા માટે તું સ્થળ સ્થળ કરતો ફરે છે લવારી;— વિષ્ણુ

જગપતિ જગના દુઃખો હરતા તુજ દુઃખ દેશે નિવારી,

સત્વર સમજી જા પ્રભુ પાસે, જ્યાં છે શાન્તિ અપારી;— વિષ્ણુ

વિકળ વૃત્તિ કે દુઃખ જ્યાં આવે, ત્યાં દે પ્રભુ સંભારી,

ઉપેન્દ્ર પ્રભુને ક્ષણ પણ મનથી, દધશ નહિ તું વિસારી;— વિષ્ણુ

વિષય કર્દમમાં કઢી રહેલા જીવને સુષોધ.

પદ ૧૭૫.

(મન માલિલા ભાળજેરે. એ લખ.)

વીર માદ્યરા બાણજે રે તું વિષયો વિષ જવાલ.

વિષય પાસમાં જે જન પડીયા, દશા તેની ભેરી.

રંકે રાય શાણુ સહુ સપડાયા શ્રીમંતો રી.

જ્ઞાની યોગિ પંડિતો સહ, રહ્યા વિષયમાં મોહી,

પણ તેમાંથી જ્યતા નવ આ-ભવમાં દીઠા કોઈ;— માદ્યરા

વિષય સ્વરૂપનાં લક્ષણ કહું તે, ઉર ધારજે રી,

શ્રવણ કરી અંતરમાં ઉતરી ને વિચારજે રી.

અવિચળ મુખ આપે છે વિષયો, કે દે છે અતિ દુઃખ,

અખંડ તૃપ્તિ થાતી તેથી કે રહે છે નિત્ય ભુખ;— માદ્યરા

વિષય શેવી તનું દુર્જળ થાતું, સહ મુખ ભાતું રી,

મુંદર લાલી ચાલી જઈ મુખ શીકું થાતું રી,

શરીરમાં શુદ્ધિ નવ રહેતી, હણાઈ જાય રૂધીર,

શ્રવણેન્દ્રિય બધીર થઈ ભતી, નયને વહેતું નીર;— માદ્યરા

પડી દાંત હાથાં મળી થાતાં શિર પર ઘોળાં રી,
 મૃત્યુ આસ ક્ષણમાં થઇ ચાલે, કરી સુખ મ્હોળાં રી.
 બાલ વૃદ્ધ સહ વિષયો શેવી, થઈ રહે કંગાલ,
 ચેતવું હોય તો ઝટ ચેતી લે, નહિતો બનીશ બેહાલ;—માઘરા●
 ક્ષણિક સુખથી શું લલચાઇ, વિષયે મ્હોતા રી.
 મધુમય ગોનું પય છોડી, શુનિ કાં દો'તા રી.
 સુખમય એ નવ બાણજો વીર, પણ છે ઝેરી નાગ,
 મધુર શબ્દની કોયલ નહિ પણ, છે એ કાળો કાગ;—માઘરા●
 વાળી મન વિષયેથી હાથે, કર પ્રભુ પ્રીતિ રી.
 અખંડ ચિંતન કરી નરહરિનું, ટાળી ભીતિ રી.
 વીરલ કોઇ બચતા વિષયેથી, (તે) નિર્ભયને સુખી થાય,
 નિમમસિંધુમાં મૂઢ મતિના જીવો ગોથાં ખાય;— માઘરા●

સર્વ કર્ણોને ઇષ્ટચિંતનમાં રોકવા સાધક વન્ધુઓને નિમંત્રણ.

પદ ૧૭૬. (ઇષ્ટનામ વાલા નિત્ય હવે બાખતો જા એ કવ.)

વીરા વૃત્તિઓને પ્રભુ પ્રદેશે આવવાહો.
 નૃહરિ નામ તણી ત્યાં ધુનિ અખંડ મચાવવાહો;— વીરા●
 જ્ઞાન્તિ માયા કેરી પ્રસરી તે જીલાવવાહો;— વીરા●
 શાન્તિ શકિત તણું સ્વરૂપ દર્શાવવાહો;— વીરા●
 ક્રોધ, કલેશ, દ્વેષ, ઇષાને શમાવવા હો;— વીરા●
 મોહ લોભ શોક વ્યથતા પળાવવા હો;— વીરા●
 દિવ્ય શકિતઓ પ્રજ્ઞત્વની ઝળકાવવાહો;— વીરા●
 આનંદ સિંધુ દશેદિશમાં રેલાવવા હો;— વીરા●
 શુભમંત્ર કેરા ઘોષને ગર્જાવવાહો;— વીરા●
 તમ અંતરે ઝલુ સ્વર્ણને ઠમકાવવાહો;— વીરા●
 અદ્વાગુહામાં અનાહત લાહ શુભાવવાહો;— વીરા●
 કમેકમે શિખરમતિ ગતિ કરાવવાહો;— વીરા●
 અદા ગજનમીહિ ગ્રેમે વિહાર કરાવવા હો.— વીરા●

હું તું તે ત્રિપુટી ત્રિગુણ સહ દળાવવા હો.—
 જીવનું જીવત્વ ટાળી, શિવરૂપે સોહાવવા હો—
 અંતર બાદ્ય જૂનલે જય જયકાર વર્તાવવા હો—

વ્યવહાર સુધારવા પરમાત્માને પ્રાર્થના.

પદ ૧૭૭. (નિષ્કળતા નાથ ન દેશેજી. ઐ લય.)

વ્યંહારે કુશળતા દેજેજી, હે પ્રભુ આજે.
 શરણાંગત શરણે લેજેજી, હે પ્રભુ આજે.
 કરુણા કરીને હે પ્રભુજી, અવતાર અવનિ પર આપ્યો,
 વ્યંહાર ચક્રમાં સ્થાપ્યો, મુજને સ્થાપ્યો રે;—હે પ્રભુ
 વ્યંહારે મુજને સ્થાપી, પ્રભુ અપુર્ણ બળ શું આપ્યું,
 કયમ દુઃખ ન મારું કાપ્યું રે, પ્રભુ કાપ્યું રે;—
 બળ જ્ઞાન શક્તિ મુજ થાડી, તેથી ન અર્થ કો સરતો,
 નવ સ્વાર્થ કાંઈ સુધરતો રે, ન સુધરતો રે;—
 જ્યાં ત્યાં હું દ્રવ્યને દેખું, સહ કામ દ્રવ્યથી થાતું;
 મુજ મન વિણ દ્રવ્ય મુઝાતું, તેથી મુઝાતું રે;—
 માબાપો મુજમાં નિર્જે, અતિ અપુર્ણતા વ્યવહારે,
 તેથી મુજને ધિક્કારે, સહ ધિક્કારે રે;—
 મુજ સગાં સહોદર સર્વે, મિત્રોને બંધુ મારા,
 કરે નિત્ય ઘંટી ટંકારા રે, ટંકારા રે;—
 હું જે જે સ્થળમાં જાઉં, અપમાન અતિ ત્યાં પામું,
 હવે જોઉં હું કોના સામું, કોના સામું રે;—
 કહુ વચનોના બાણે સહ, વિષે છે ઉર આ મારું.
 મુજ મન હું કયાં જઈ ઠાડું, કહો કયાં ઠાડું રે;—
 જ્ઞાતિમાં કે જાતિમાં મુજને, નવ કોઈ પ્રભુજી ગણતું,
 મુજ મન તેથી ચણચણતું, રહે ચણચણતું રે;—
 મારે છે મુજને મહેણાં, ધન મદથી રહ્યા જે ગાજી,
 કરતા મશ્કરીયો ઝાઝી, મુજને ઝાઝી રે;—

આ દુઃખ સર્વ હે પ્રભુજી, સુજથી સહન નથી થાતું,
 રહે મન તેથી ગભરાતું, નિત્ય ગભરાતું રે;—
 અનુકુળ નવ મળીયા મિત્રો, સ્ત્રી માત તાત કે જાતા,
 નવ પાસું તેથી શાતા, તેથી શાતા રે;—
 દેવોતો જો વ્યંહારે, આ જન્મ પ્રભુજી મારો,
 તો કાં ન દીધા ભંડારો રે, ભંડારો રે;—
 આપી આ જન્મ હે પ્રભુજી, વળી બાળ કીધો છે તમારો,
 હજી કાં ન સુણો પોકારો, સુજ પોકારો રે;—
 મૂઢ મતિ આ જગના જીવો, જે આપને નવ ઓળખતા.
 તેને ત્યાં અઢળક ઢળતા, પ્રભુ શું ઢળતા રે;—
 થઇ જગતપિતા હે પ્રભુજી, શામાટે ભિન્નપણું ગણતા,
 નિજ જનનાં દુઃખ નવ હણતા, કાં નવ હણતા રે;—
 વ્યંહારે પ્રભુ હું કાચો, નવ સ્વાર્થ તેથી સચવાતો,
 પરમાર્થે ગોથાં ખાતો, ગોથાં ખાતો રે;—
 મર્માળાં વચનો પ્રભુજી, તે નવ અંતરમાં ધરશે,
 નિજ પુત્ર ગણી દુઃખ હરજો રે, દુઃખ હરજો રે;—
 સુજ સગાં સંબંધી સહનાં, મહેણાં હે પ્રભુજી લાગે,
 પરમાર્થિક ખપમાં લાગે, ખપમાં લાગે રે;—
 દેવો જો હોયતો દેજો, વ્યંહાર દેવી પ્રભુ એવો,
 નવ ક્ષુદ્ર જીવોના જેવો, તેના જેવો રે;—
 કરગરી નરહરિ પ્રભુ કહું છું, આ શમાવો મારી વિકળતા,
 દેજો વ્યંહારે કુશળતા, સુજને કુશળતા રે;—

વિષવત્ વિષયો હોવા છતાં જીવ તેમે પ્રીતેથી સ્હાઈ દુઃખ કૂપમાં
 પડે છે તે ત્યજવા પ્રબોધ.

પદ ૧૭૮. (સુખપ્રદ પુન્ય શ્રી નૃહરિતા પામ. એ લય.)

વિષવત વિષયો આ સર્વે જણાય.

જીવ જાણે છતાં કેમ પ્રીતેથી સ્હાય, — વિષવત.

ઇન્દ્રવારણું દેખીને જન મોહ ધરીને ધાય,
 ક્ષણિક સુખમાં લોભાય,
 તાવી નાખે આ કાય, તોય કંઈ ના સમજાય;—
 જ્ઞાની અને અજ્ઞાની સઉ જન,
 શેવે વિષયો સદાય,
 ઘણા પંદિત દેખાય, સાધુ માંહિ લેખાય,
 રંક, શ્રીમંત, રાય;—
 જાણી જોઈને પોતાને હસ્તે,
 દિપ લઈ કૂપે પડવા જાય,
 છોડી સુગંધ ધાય, દુઃખ દુર્ગંધે સોઢાય,
 કેવા સજ્જન ! ગણાય;—
 સુગંધીમય ત્યજી શુદ્ધાખને,
 ખાથ ખાવળે ભરવા જાય,
 ઘણા કંટક લોકાય,
 સહુ સુખ ચાલ્યું જાય, શરીર રકતે શોભાય;—
 દુઃખપ્રદ આ વિષયોમાંથી,
 નિવૃત્ત જે જન થાય,
 અતિ સુખમાં સોઢાય, ભક્તિ સિંધુમાં ન્હાય,
 (કે) વીરલ ખચતા જણાય;—

વિષયી જીવને ઉપાલંભ.

પદ ૧૭૯. (ડરકણ તું શિદ થાય. એ લય.)
 વિષયે તું શીદ ધાય, પ્રીતિ ધરીને રહાય,
 મળતું ન સુખ ત્યાંય, સાચું એક બિંદુ છે;—
 બ્યાધિનો વાયુ વાય, રોગે તતુ પીલાય,
 નાવ તારૂં ઝોલાં ખાય, જ્યાં દુઃખ સિંધુ છે.—
 સુખ કેરી લાલી જાય, શરીર ઘોળી પુણી થાય,
 નેત્રોતું તેજ હાય ! સદ્ય નષ્ટ તો થતું.—

જીવન ધુળધાણી થાય, થરથર કંપે છે કાય,
 મૃત્યુનો આસ થાય, જોતા જોતામાં તું.—
 માટે માઈં સાચું માન, હજી પણ છોડી એ તાન,
 કરી લે પ્રભુતું ગાન, તો તો આનંદ છે.—
 નહિ તો બનીને હેવાન, બુદ્ધી પ્રભુતું ભાન,
 ભટકજે તું રાને રાન, ભાગ્ય તાઈં મંદ છે.—

મિથ્યા પ્રવૃત્તિથી વીરમી ઇષ્ટ સ્મરણ કરવા સુબોધ.

પદ ૧૮૦. (આંધજો આંખો છતાં નથી જોતો. એ ભય.)

શાન્ત તું થાને હવે મદમાતો,
 અજ્ઞાની જીવ મિથ્યા તું તો શું પુલાતો.
 વ્યંહાર કાર્યની ઉપાધિ ટાળવા,
 પ્રયત્ન કેમ નથી રહાતો.

અસંખ્ય દુઃખો આવી પડે તોએ,

દૃશ્ય પ્રીતિએ શું મોહાતો રે;—

શાન્ત૦

ધૃષ્ટાએ મોટી મોટી મનમાં ધરી તું,

વિચારે નિત્ય શું ધુંચાતો.

ધારેલાં કાર્ય તારાં સરતાં નથી તો એ,

કરવા પ્રયત્ન તું રહાતો રે;—

શાન્ત૦

પાંચથી પચીશ, પચીશથી પાંચસો,

મેળવવા તુજ ધૃષ્ટાતો,

તોએ ન તૃપ્તિ થાતી કદિએ,

લક્ષ કોડે જીવ જાતો રે;—

શાન્ત૦

વિવિધ જાતિના શૃંગારો ધારીને,

જોઈ તનુને મલકાતો.

જીઓને કડલાં ને કાંબી સોહાવી,

આનંદે અતિ છલકાતો રે;—

શાન્ત૦

મનમાં અભિમાન એમ તું આણતો,

મારા જેવો નથી હાતો.
 સત્કર્મો સાધતો નથીએ જરાએ તું.
 પડશે પસ્તાઈશ યમ હાતો રે;— શાન્ત૦
 દેવને નિંદતો, ધર્મને નિંદતો,
 નિંદતો નીતિનાં શાસ્ત્રો,
 ગુરુ અને ગુરુ જનને નિંદતો,
 કરીને મોટી મોટી વાતો રે;— શાન્ત૦
 પરમાર્થે પુન્ય તું પાઈ નવ કરતો,
 હાતાની નિંદા ઉચરતો.
 કરીને કૃપણતા તું લક્ષ્મીને દાટતો,
 સત્ય કારજે નથી સરતો રે;— શાન્ત૦
 પોતાના યશની વાતો કરે કોઈ,
 સુણીને મન હરખાતો.
 પોતે પોતાની બડાઈ હાંકવા,
 નિશ્ચિન હોંશિયાર થાતો રે;— શાન્ત૦
 માયાનાં સુખો માણ્યાં અતિ તોએ,
 પ્રભુની ભક્તિ ન હજી ચહાતો,
 ચેતવું હોયતો ચેતજે મૂઢ તું,
 સમય તારો આ વહી જતો રે;— શાન્ત૦

વિદ્યો એ કસોટી રૂપ છે જેથી લેશ પણ હરવાનું નથી.

પદ ૧૮૧. (સુંદર શામળીયા. એ લય.)

શામાટે ડરીએ, પ્રભુતો કસોટી આપે.
 અશ્રુ શીદ ભરીએ, ભલે વ્યગ્રતા વ્યાપે;— શામાટે૦
 પ્રભુતો કસોટીમાંહિ કસતા, સર્પ થઈને શરીરે ડસતા,
 વ્યાધરૂપે ભય દેવા ધસતા, સ્વર્ણ ભઠ્ઠીમાં જેમ તાવે;— શામાટે૦
 કેા દિન હાલ બિખારી બનાવે, અન્ન વિના કેા દિન ટવળાવે,
 કેા દિન આપણું માન્ય ઘટાવે, વિવિધ પ્રકારે સંતાપે;— શામાટે૦

વસ્ત્ર વિના નગ્રે રજળાવે, સ્ત્રી સુત ધનનો નાશ કરાવે,
અગ્નિ કે જળમાં જપલાવે, (કે) કંટક શય્યા બિછાવે;— શામાટે
એમ પ્રભુતો કસોટી દેતા, વીરલ ન ડગ પાછો ભરતા,
અચલ ટેક ધરી ભકિત કરતા (તો) નરહરિ નિજરુપે સ્થાપે;—શામાટે

તનમન વડે સર્વ પ્રકારે શુદ્ધિ કરવા સુબોધ.

૫૬ ૧૮૨. (મન ભુલાવે મન લોભાવે. એ લય)

શુદ્ધ શરીરે શુદ્ધ વિચારે, શુદ્ધજ મનથી કરવું જ,
વસ્ત્રો શુદ્ધ સજી તત્પર થઈ, હરિશુરનામ ઉચરવું જ;— શુદ્ધ
મલીન ઓઝસ હોય જેનું તે તો નિશ્ચય પરહરવું જ,
દુષ્ટ વિકારો આવી મળે તો, તેનાથી નવ ડરવું જ;— શુદ્ધ
કામ ક્રોધ વશ થઈને કદાપિ, વ્યવહારે ન વિચરવું જ,
લોક તણી લજ્યાને છોડી, શુદ્ધજ આચરણ કરવું જ,—શુદ્ધ
સાધન સાચાં મળીયાં આજે, તો અલક્ષ્ય શીઠ ધરવું જ,
સત્વર સાધી સાધન કમને, અખંડ સુખને વરવું જ, —શુદ્ધ
રાણાતું જે ઝેર હતું પણ, મિરાંને નવ મરવું જ,
કારણ એકજ સિદ્ધ કરે છે, અંતર નિર્મળ કરવું જ;— શુદ્ધ
મન વાણીને શુદ્ધ રાખવાં, એ નિશ્ચયથી ન કરવું જ,
અનંત સુખને વરવા કાજે, ધ્યાન પ્રભુતું ધરવું જ;— શુદ્ધ

માયા જાલમાં ધુંચાણલા જીવને સુબોધક વચનો.

૫૬. ૧૮૩. (શું કરું શું કરું. એ લય.)

શું કરે શું કરે શું કરે રે, વીરા મિથ્યા માયામાં તું શું કરે,
માયા જાળે તું નિશ્ચિન ધુંચાતો,
પરમાર્થે પ્રીતિ તું ના ધરે રે;—
સગાં સંબંધી સોને દેખીને,
હર્ષે થઈ ગાંડો થેલો ફરે રે;—
આમ તેમ આચડીને એજે શુભાવે;
અવતાર તારો અમુદ્ય જે રે;—

ધન મદની માંહિ કાંઈ સુઝતું નથી રે,
 અભિમાન ધારી મસ્ત વિચરે રે;—
 શાન્તિ ન સાચી તારા ઉરમાં દેખાતી,
 કોથે તું કાળો પીળો કરે રે;—
 પ્રેમાણું વર્તન નવ દેખાતું તાહ્યરું,
 દિનની વઢવાડો તું દશ કરે રે;—
 પ્રભુની ભક્તિ નવ પ્રેમે અહે તું,
 ખાય ગોથાં ભવસાગરે રે;—
 અગણિત દુઃખ આપે વિષયો તું
 તોએ તેને કદી નવ પરહરે રે;—
 ચિંતામણિ ત્યજી પ્રભુને હે વીર તું,
 છોડી રુપ કલ્લહ સંચરે રે;—
 સરળ સુગમ માર્ગ છોડીને કયેમ તું,
 કંટક વનમાંહિ આથડે રે;—
 સાચું માનીને તું, ભગને સવેળા,
 ઈષ્ટ શ્રીઉપેન્દ્ર પદે તો ઠરે રે,—

વિષયી અને ભક્તનો સંવાદ.

પદ ૧૮૪.

- વિષયી—** શું કરવા જપ તપ કરે, કયમ તાવે આ કાય,
 સુખરૂપી આ સંસારમાં, શીદ દુઃખે પિલાય.
 બંદા મારે સંસારમાંહિ કેવી આ મોજ,
 ખાવું પીવું ખેલવું નાટક જોવાતાં રૈજ;—બંદાં
ભક્ત— નવ જોલાવું હું તુને, કયમ આવે સુજ પાસ,
 ધ્યાન સુજ ચૂકાવતો ને દેતો અતિ ત્રાસ.
 તુજ જેવા મૂઠ મતિના શું સમજે ગમાર,
 ભક્તિરૂપી સ્વાદ હોય ભાગ્યશાળી લેનાર,— તુજ
વિષયી— ધ્યાન સદા ઝગ તો ધરે, મિન જળમાં નિત્ય ન્હાય,

રોજાતા રાખોડીમાં ખર અતિ આ જગમાંદા,
 બોલ તારો ચાલશે કયાં સુધી હાવે વાદ.
 છોડી આવા ચાળા લે તું માયાનો સ્વાદ;— બોલ૦

વિષયી ૨— સુખ અતિતો માણતા, (અમે) માયામાં રહેનાર,
 વિષય ભોગ તણો સદા, લઇ આનંદ અપાર.
 વસ્ત્રો કેવાં અઝીખંધ ને પહેરનાર;
 તારા જેવા નિર્ભાગીના દુર્બળ દેહાર;— વસ્ત્રો૦

મક્ત— વિષય ભોગ નિત્ય ભોગવી, કરો આયુષ ખુવાર,
 નિજપદમાં મારો તમે, કુહાડીની ધાર,
 દાડ, કોડી, ચઢા, ખીડી ગાંને કુંકનાર,
 હુકો ગુડગુડ કરી માનો આનંદ અપાર;— દાડ૦
 વ્યસને તન દુર્બળ કરી, મર્ણુ શર્ણુ થાનાર,
 નિર્ભાગી હું કે તમે ? કરજો મન વિચાર.

અમે પાળી પ્રદાયર્ય હ્રૂપુષ્ટ રહેનાર,
 સાધી ભક્તિ યોગને, સદા નિરામય થનાર;— અમે૦
 વિષયી— વ્યસનોની ખુબી ઓર છે, વિષય ભોગ સુખ સાર,
 સ્વાદ બાણે નહિ તેથી તું, નિંદે છે આવાર,
 વિવિધ જાતિના આ જગતમાંહિ લઇએ આસ્વાદ.
 વાળં તખલા સાથે ગાઇએ અમે ચીજો ઉસ્તાદ;— વિવિધ
 તંબુરા કિર્તાલને મંજીરા લઇ હાથ,
 કાઢો ઘાંટા કારમા, ભકતો થઇ સઉ સાથ.
 ગમતો અમને ન એવો કોલાહલ લગાર,
 ઉપજે આનંદ જ્યાં હોય સારીગમ ગાનાર;—ગમતો૦
 કેવો થકોયો આજ એ, ભકતને થઇ સંગાથ,
 હરાવવાને આપણે, ભીડી કેવી બાથ.
 વાદ કરીને મઝા કેવી પડી બોલ ચાર ?

વિષયી.૨— એતું વર્ણન થઇ શકતું ન સુજથી લગાર;— વાદ૦

મક્ત— વાદ કરી તમ સાથ હું, ચૂકું કામ અપાર,

ધ્યાન ધરી શ્રીઈષ્ટમાં, થાઈ એકાકાર,
વીરા કરશે ન વાદ વિષયી સાથે લગાર.
બોલો બોલો શ્રીનૃહરિ હાવે એકવાર;— વીરાં

સ્વાત્માનુભવ.

પદ ૧૮૫. (ચિતિચંદ્રની આ હાય. એ લય.)

શે આ અનુભવ થાય, અહા ! મુજ ઉરમાં આજે;—
ક્ષણ ક્ષણ સ્થિતિ આ તનમન કેરી, બદલાતી અનુભવાય,
અદ્ભુતતા જણાય, સહજ ઝાંખી થાય,
રહ્યા પ્રભુ હૃન્નભમાં જે;— શે આં
જીવ જ્ઞાન્તિ આ સઘ ટળી જાતી, શમતાં ચિદ્રવી માંદા,
અંધારું છુપાય, તે સ્પષ્ટ લગાય,
હતું અજ્ઞાનતું કાં જે;— શે આં
દૃષ્ટિએ દેવી વૈભવ આવે, પાર ન તેનો જણાય,
ગણ્યા ના ગણાય, મતિ સ્તબ્ધ થાય,
અદૃશ્ય છે મુળતત્ત્વમાં જે;— શે આં
વિધવિધ વાદિત્રો કેરો આ, શ્રોત્રે નાદ સુણાય,
અતિ ઉભરાય, હર્ષે ઝુલાય,
વસે યોગિ મુનિ નિત્ય ત્યાં જે;— શે આં
ઝણઝણ રણકાર તનુમાં થાએ, તે નવ કોને કથાય,
ભાન ભુલાય હું તું તે દગાય,
શમાતું સઘ પ્રભુમાં જે;— શે આં
પૂર્ણ સ્વતંત્ર થઈ રહેવાતું, શાન્તિની છાયા માંય,
પ્રસરી રહી જ્યાંય, લહરી ઠંડી વાય,
મુદિત પ્રકટે અણુ અણુમાં જે;— શે આં

વિયોગીની દાસીનાં પ્રિયતમ પ્રતિ મર્મ પ્રયુક્ત વચનો.

પદ ૧૮૬. (દેખુંગી મોરા અજાકા મુખમ, ઓ ભવ.)

શેઘુ' હું મારા પ્યારા પાતળીયા.

પ્યારા, પ્યારા, પ્યારારી મારા પ્યારા પાતળીયા;— શેઘુ' હું

પ્રીતિ બાંધી હાલા કયાં સિધાલ્યા,

આવીશ કહી ફરી મુખ ન બતાવ્યાં,

મુજથી થયા શું ન્યારા, ન્યારા,

ન્યારા રી, કોણ પ'થે છે પળીયા;—

શેઘુ' હું

કેતા'તા મુજને પ્રાણથી પ્યારી,

કરીશ નહિ કહી તુજને ન્યારી,

પણ જાણું હાવે ધુતારા, ધુતારા,

ધુતારા રી, અન્ય સખિ સાથે મળીયા;—

શેઘુ' હું

વાત કરે રી છે આપણે ખામી,

પણ નવ પુટી કોડી હું પામી,

(તથા) નહિ શબ્દધારે સારા, સારા,

સારા રીં આવ્યાં શિરે આ પળીયાં;—

શેઘુ' હું

ભૂનભ સ્વરમાં શેધી હું થાકી,

અંદ્ર તારા મંડળ નવ બાકી,

અશ્રુ વહે ચોધારા, ધારા,

ધારા રી તપ્યાં મારાં આ તળીયાં;—

શેઘુ' હું

વિયોગ વિરહ ન હાવે ખમાતો,

જીવ અહોનિશ રહે ગભરાતો,

હગ્યા શિરે દુઃખ કયારા, કયારા,

કયારા રી, કાંટા વાળા બાવળીયા;—

શેઘુ' હું

આલાપ સુણી વહેલા આવો,

નિજ દાસીનાં દુઃખ શમાવો,

શાન્ત હૃદય કરનારા, નારા,

નારા રી, પ્રભુ નૃહરિ ઓ બળીયા;—

શેઘુ' હું

શિવ સ્વરૂપની કલ્પના આજ્ઞોના સમજવામાં આવતી નથી.

પદ ૧૮૭.

સ્વરૂપ શું સમજે શિવત્વ કેરું, જીવત્વનું ખાખોચીયું; (૩)
આત્મસ્વરૂપની વિશાળતા શી નિહાળી શકતા લેશ ન તે જીવ.
ઉચ્ચ સુખની આશ ધરે કેમ,
કહો ગામડીયા મોચીયું; ભાઈ મોચીયું; (૨)
વીરલને સ્વરૂપ અનુભવ સહેલો, જીવને માર્ગ એ લાગે કસેલો.
કઠણ જમીનમાં કયમ ઉતરે કહો,
રૂની પુણીયો પોચીયું; ભાઈ પોચીયું. (૨)
આત્મસ્વરૂપ કે અનુભવી ઉરમાં, જુલો ઉચ્ચ સુખે આ ભૂમાં.
તો કહે કયમ કરી આવો થયો આ,
એમ કહી કરતા ડોકીયું; ભાઈ; (૨)
કલેશ દ્વેષ ભય શોક ટળે છે, લોભ મોહ ચિંતા પ્રજળે છે.
પછી સદા શાન્તિમાં સુવે છે, સુખે વડે શિવ તે હુંજ છું. (૩)
બંધુ આત્મ સ્વરૂપમાં જાળે, નિર્મળ બ્રહ્મસરિતમાં નહાળે,
મટી જીવ શિવરૂપ થાશે સદા,
એ, અનુભવી પુરૂષે ગોતીયું. ભાઈ. (૨)

સત્યધ્યાન તથા સાચી ભક્તિ વિના ધ્યેયની પ્રતીતિ થતી નથી તથા

ઈક્ષિત સુખો પળ પ્રાપ્ત થતાં નથી.

પદ ૧૮૮. (નરવીર જગમાં નાર તણી કિંમત કોડી કહાવે. એ ભય.)
સત્ય ધ્યાન વિણ ઇષ્ટ કદી નવ અવિચળ સુખ આપે,
તથા સાચી શ્રદ્ધા ભકિત વિણ શાન્તિ ન ઉરમાં વ્યાપે;— કં
કરી ભરમ ભાલે કંઠે રુંદ— માળાઓ ધરતા,
ઉતાવળથી આચમન કરી કરના વેષથી ન્યાસ ભજવતા;— કં
ઘાલી હસ્ત ગોમુખીમાં બળડતા, તથા વાતો કરતા,
પું કું નાદે પ્રાણાયામ કરી કંઈ નેત્રો મીંચી ધ્યાની સુચવતા;—કં

ઘટી કરી સંધ્યા ધ્યાન કરી કંઈ જન સુખને ઇચ્છે,
 અન્ય સમય શા ધ્યાને વિતાવ્યો, તે નવ ઉર જરી પ્રિય;— ૬૦
 વૃથા મોટી વાતો કરવાથી, ઇછ્યું ન સુખ મળતું,
 ફરિ ચમન ઉડાવ્યાથી પણ, ઇચ્છિત પ્રાપ્ત ન થાતું;— ૬૦
 ઉંચા મહેલ મંદિરને નિર્ભી, કંઈ જન સુખ માને,
 સુંદર બાગબગીચે રીઝે કંઈ, તો રંભાના ગાને;— ૬૦
 વિવિધ મિષ્ટ પદાર્થો ઉડાવી, વસ્ત્રો શુદ્ધ પહેરી,
 ગાડીઘોડે બેસી ફરે કો લઈ મોટર કિમતી ઘણેરી;— ૬૦
 વેષ કાઢી કોઈ સુખને ઇચ્છે, કોઈ પુસ્તક વાંચી,
 સુખ માને શ્રીમંતો ધનથી, શેવે સદા જે માંચી;— ૬૦
 સૌ વિલવો તુચ્છવત આ જણાતા, ઇષ્ટધ્યાન સાચું,
 કહો કયમ પચશે રાંધ્યા વિણ ભાઈ, જમો અનાજ જે કાચું;—૬૦
 વિપત્તિ કે પ્રતિકુળતા દેખી, રંક બની જતા,
 લક્ષેથી ચસી જતા દુઃખનાં અજ્ઞ જે શિરે છવાતાં;— ૬૦
 માટે બંધુ મારા બાલ પ્રવૃત્તિને શેવો,—
 છતાં વિરકત રહી પ્રભુ ધ્યાને, દયો ઇચ્છિત પદ મેવો;— ૬૦
 અર્જુનજી હરિશ્ચરને સ્મરીને, કરી સાચી ભક્તિ,
 નરહરિ શિષુ નરહરિ રૂપ બનવા-જેવી ધરજે શક્તિ;— ૬૦
 પ્રભુતો અવિચળ સુખ આપે.

ઈષ્ટાશ્રય પામી નિર્ભયતા અનુભવનાર સાધકના ઉદ્ગાર.

પદ ૧૮૯. (ઘેલી ચંદ્રે હુંતો ઘેલી ચંદ્ર. અ. લખ.)

સ્વતંત્ર રૂંડે હુંતો સ્વતંત્ર રૂંડે મારા,
 વાલાને પામી હુંતો સ્વતંત્ર રૂંડે.
 શીદને ડૂંડે હાવે શીદને ડૂંડે મિથ્યા,
 માયાના ભયથી હાવે શીદને ડૂંડે.
 જે છે જગત સાચું, મિથ્યા મેંતો માનીયું રે,
 માયાની દહારે હાવે શીદને રૂંડે;—

મારાં

સગાંને સહોદર સર્વે મિથ્યા મેતો બાળીયાંરે,	
ફક્ત એક પ્રીતિ હું તો પ્રભુની કરું;—	મારા●
લોકોની લજ્જા સર્વે હાવે મેતો છાડી છેરે,	
મિથ્યા બકવાથી હાવે શીદને ડરું;—	મારા●
હસ્તિરુપે હું બનીને, મસ્ત થઇ મહાલતો રે,	
ધ્યાનના ભસવાથી કેમ હવે થરથરું;—	મારા●
ભેદતી જેહ વસ્તુ બહાલો તેતો આપતા રે,	
અન્યની આશાને હાવે શીદને ધરું;—	મારા●
નૃસિંહ નામને તો રહું દિન રાતડીરે,	
જેથી આ ભવરણ ફેરો ન કરું;—	મારા●
લગની તો લાગી હાવે, બહાલા કેરા નામનીરે,	
સ્મરી શ્રીઉપેન્દ્ર સમિચિત સ્વરુપે કરું;—	મારા●

સદ્ગુરુનું શરણું ગ્રહેવા જીવને મુબોધ.

પદ ૧૯૦. (પ્રિતમ ન્હોય પ્રીતની રીત એ લય.)

સદ્ગુરુ શરણું રહાજે વીર.

હુઃખ પાપ સર્વે ટળી બશે, સદ્ગુરુ શરણે બતાં,
 અસંખ્ય જન્મનાં મલીન કર્મો, ક્ષણ માહે ધોવાતાં;—
 માયારુપી અંધકાર હશે જે, તત્તુક્ષણ ત્યાં ટળી બશે,
 કટકો કાચનો મટી જઇ તું, સુદિર હિરો થાશે;—
 ક્રોધ કલેશ જે રિપુઓ સઘળા, દેવ મોહાદિ ભારી,
 શરણું રહાતાં સદ્ગુરુનું તે, સત્વર દેશે નિવારી;—
 અજ્ઞાન આવર્ણ્યરૂપી જે તુજમાં હશે ઘેર અંધારું,
 ટાળી સત્વર જ્ઞાન રવિનું, ઉઘાડી આપશે ખારું;—
 હુઃખરૂપી સંસાર તને આ, અજ્ઞાને જે ભાસે,
 સુખ સિંધુમાં નહાતાં તુજને, સુખરૂપ સઘ જણાશે;—
 સદ્ગુરુ શરણે બતાં ટાળી, જીવપણું શિવપદ આવે,

મૃત્યુ ભય શિર પરથી નિવારી, અજર અમર પદે સ્થાપે;—
તન મન ધન પ્રભુને કરી અર્પણ, પ્રભુમાં સદ્ય શમાજે,
હૃદયાકાશે નિર્ભી નૃહરિને, જીવન મુક્ત પદે સ્હાજે;—
એક ચિત્તે પ્રભુ પ્રેમે સ્મરજે, અન્ય કડાકુટ મેલી,
નૃહરિ પ્રભુને શરણે જા ઝટ, થાશે આનંદ હેલી;—

મનને સ્થિર થવા ઉપદેશ.

પદ ૧૯૧. (અખ ચલે ન મોહન તેરા. એ ભવ.)
સ્થિર થજે, સ્થિર થજે, સ્થિર થજે, હે મન તું આજે,
જ્યાં પ્રકટ પ્રભુ ત્યાં જાજે,
નવ વિષય પંકમાં ધાજે, પ્રભુ સ્વરૂપમાં સોહાજે;— સ્થિર
વિષયે નિશ્ચિન કયમ રહે તું, શેવી વિષયો દુઃખ રહે તું,
ન આવે શાનઃતોય મસ્તાન, અરે નાદાન ભક્તિ પ્રભુ સ્હાજે—જ્યાં.
ચિંતામણિ પ્રભુ ક્યાં ત્યજ તું, શુભ કાચ જોઈ ક્યાં મો'તું
ન તેથી થનાર, શ્રેય તું ધાર, સ્મરી કિરતાર, પ્રભુરૂપ થાજે;—જ્યાં.
સાધી સાધન તું ચઢજે, પડ્ડરિપુનો ઘાટજ ઘડજે,
બની હોંશિયાર, ઉરે આવાર થઈ તૈયાર, મુર્ખમાં જાજે;—
વિદ્નો સર્વે અળપાશે, જો જાઈશ હૃદયાકાશે,
પામી અતિ સુખ, હણી તુજ દુઃખ,
ભાગી નીજ ભૂખ, તૃપ્ત ત્યાં થાજે;— જ્યાં.
તુજ રમણ ભ્રમણ સહુ છોડી, દે ચિત્ત પ્રભુમાં જોડી,
પ્રભુની પાસ, થઈ નિજ દાસ, કરી ત્યાં વાસ, નૃહરિ ગુણ ગાજે;—

દશ્યમાં વહેતા પ્રાણિને સદ્ગુરુ સજવા મુબોધ.

પદ ૧૯૨. (ભજન બનત નહિ. એ ભવ.)
સજલે તું સદ્ગુણ દરયે વહો તું શું પ્રાણી.
પ્રેમથી તું પચીયો મોહ, સુખ અતિ જાણી,
પ્રભુને ન પ્રીતે બજાયા, કર્યું ધુળધાણી;— સજલે.

વ્યવહારે તો વૃત્તિ તારી, નિત્યે તો વિંટાણી, નામ પ્રજ્ઞનું લેતાં તુજને, ચઢે છે ભવાની;—	સજી લે૦
અન્યની તું નિંદા કરતો, ફોડતો જ્યમ ધાણી, પ્રયું દુઃખતું ના કરતાં—લવારાની દહાણી;—	સજી લે૦
પરતું સાઈં દેખી તારી આંખયતો અંજાણી, દ્વેષે અતિ બળતો દુઃખી પોતાને તું જાણી;—	સજી લે૦
કલેશને તું કરતો નિત્યે, આંનદને માણી, શોક સંગી તારો સાચો, શુદ્ધિ લેતો તાણી;—	સજી લે૦
પ્રેમની દૃષ્ટિને તેતો, સજી નહિ પ્રાણી, હસ્તે વઢને કોઈ દિન, વઘો નહિ વાણી;—	સજી લે૦
અન્યનું તું દાનજ લેવા, થતો પોતે દાણી, ફોડતો તું દડબઠ દધને, તારો હક જાણી;—	સજી લે૦
કરી કોધ જેને તેને, લઢવા તોફાની, શુરી થાતી વૃત્તિ તારી, જાણે જીતરાણી;—	સજી લે૦
દ્રવ્યપ્રાપ્તિ અર્થે તારી, વૃત્તિતો લોભાણી, શ્વાન સમ ભટકાતો તું, સાચું સુખ જાણી;—	સજી લે૦
બીજને ત્યાં લોજન કરવા, ચડાતો મીજબાની, પોતે તો ન પાઈ ખર્ચે, કેવી વૃત્તિ શાણી;—	સજી લે૦
તાણતો તું નિત્યે વીરા, વ્યવહારની ધાણી, જાગીને તું જોને વહેલો, કરી શી કમાણી,—	સજી લે૦
શેઠ્યા નહિ સફ્ફણો, વૃત્તિ વિકારે શમાણી, સાચી શાન્તિ પામ્યો નહિ તુજ, મતિતો જમાણી;—	સજી લે૦
માઈં તાઈં સર્વે તું તો, કરી ત્યાગ પ્રાણી, ઉપેન્દ્રનું શરણું લધને, સુખ લે તું માણી;—	સજી લે૦

સાધન રખવાં પ્રવેશ કરવાને સાધકીને નિમંત્રણ.

૫૬ ૧૯૩. (થયાછોરે પતિ તેજ પ્યારી તનના. એ લય.)

સહિ ચાહો સાધક ગણુ આજે, રણચુદ્ધ આફરીએ,
સાધનમાં વિશેષ કરે તે, શત્રુ હણવા આજ.
કટી કસીને, ઉર હસિને, ધસમસિને, લઈ અસીને,
કામ, ક્રોધ, ભય, લોભ, શોક, મોહાદિ રિપુ હરીએ;— સહિ
સફશુરે મંત્રનું શસ્ત્ર લઈને, ઉતરી અંતર માંહા,
નવ ડરીએ, ઘેર્ય ધરીએ, ભય હરીએ, કાર્ય કરીએ,
અહુ દિનના અંતરમાં જામેલા, મનમળ દૂર કરીએ;— સહિ
પ્રાણાયામે ચિત્ત રોધી વીરો, કરીએ ગગને સ્થાન,
જીલી સહુ ભાન, ખની ગુલતાન, બહી ગુરુસાન, ધરી પ્રભુ ધ્યાન,
નિજ સ્વરૂપે વૃત્તિ રોધી શિવસ્વરૂપે ઠરીએ;— સહિ
નૃહરિ પ્રભુ જે સ્થળમાં રાજે, તે સ્થળ જાવા કાજ,
શુભ સાધી, ટાળી આધિ, વળી વ્યાધિ, ને ઉપાધી.
મન, બુદ્ધિ ચિત્ત પ્રભુમાં, ગાળી, આખંડ સુખ વરીએ;— સહિ

વિકારો દૂર કરવા મનોધ.

૫૬ ૧૯૪. (કુમ કુમ પાય પારીર. એ લય.)

સ્મરી આ બોધ મારો રે, વીર અંતરમાં ઉતારો રે.
કામ ક્રોધ સંહારો રે, લોભ, મોહ મદ મારો રે,
દેવ, ઈર્ષા, અસુચાતે વીર ટાળી,
ચિંતા અને ભય દેજો સદ્ય પ્રજાળી,
રહી આનંદે અપારરે, શોક નિવારો,
અભય શસ્ત્રને પારો રે;—

સ્મરી૦

પ્રતિદિન શિશ્વરે સ્થિતિ કરવાં સાધકને સમિધાય.

પદ ૧૬૫. (વેલી ઘરે હુતો. ઐ લય.)

સ્થિતિતો કરૂંરે હાવે સ્થિતિતો કરૂં
હુતો ઉચ્ચ શિખરે હાવે સ્થિતિતો કરૂં.
અવત્વ હરૂંરે મારૂં અવત્વ હરૂં,
લહીને શિવપદ હાવે મારૂં અવત્વ હરૂં,
મુજ સ્વરૂપાળિધ, અધિક છે વિસ્તર્યો રે,
ક્ષુદ્ર સરિતાનું રુચ હવે કયમ ધરૂં રે;— હુતો૦
નીચ પ્રદેશે હાવે વસું કેમ પ્રીતથી રે,
દિન દિન ઉંચા પદમાં ગતિ તો કરૂંરે;— હુતો૦
સારા ખોટાના સર્વે, લેદ વિલાવી સધ,
મનની આ મિથ્યા જ્ઞાન્તિ નષ્ટો કરૂં રે;— હુતો૦
અવ સ્વરૂપ હાવે, સધ નજાળી રે,
ધંશ સ્મિતે કે સિદ્ધ પદમાં ઠરૂં રે;— હુતો૦
ઉપેન્દ્ર પ્રભુ છે મારે, શિરે સદા ગાજતારે,
શિખરે સ્થિતિ કરી હું નિડર કરૂં રે;— હુતો૦

સર્વ સ્થલ પ્રશ્નની છાયા અનુભવનાર વૃત્તિના ઉદ્ગાર. .

પદ ૧૬૬. (જળ હળ હુદયે ઝળકે ચિતિજ્યોતી. ઐ લય.)

સ્થળ સ્થળ વિસ્ત્રવે દિસતી પ્રભુ છાયા,
જૂનલ અનલે નાથ રહ્યા છે, છૂપી જાતી જ્યાં માયા;—સ્થળ સ્થળ.
આ જગના જન જે છે સધળા, તેમાં નાથ છુપાયા,
સમજે સો જન જાનત મનમે, જેણે લેદજ પાયા;—
નિજ સ્વરૂપનાં કિરણો નાખી, સૂર્યને ચંદ્ર દિપાવ્યા,
એ પણ અદ્ભુત પ્રશ્નની લીલા, જોઈ શાની મલકાયા;—
જળમાં વ્યાપક નાથ રહ્યા છે, વળી અન્નમાંદિ શમાયા,
વિધ વિધ મેલમાં પણ નિવસી, જગમાં ડેરા જમોયા;—
નાદ રૂપે ધર્મને આ વિસ્ત્રવે, પ્રભુએ ડંકા ખલેવ્યા,

સ્થુળથી સુક્ષ્મ સ્વરૂપે પ્રકટી, આ જગમાંહિ સોહાયા;—
જ્યાં ત્યાં વ્યાપક પ્રભુને જોતા, સો જન વિશ્વે કમાયા,
નહિ જોનારા તેણે નહીં, વ્યર્થજ જન્મ ગુમાયા;

સાધન સાધી પ્રમુપદ પામવા બંધુઓને પ્રવોધ.

પદ ૧૯૭. (તારી કુળજસે મન રાજ. એ લય.)

સાધો ! સાધન સજ થઈ આજે, પ્રભુપદ પામવા આવાર. (૨)
શત્રુ સર્વે મનના દહિએ, ઇષ્ટ મંત્રના જાપે વહીએ,
સ્થિર થઈ લક્ષ સ્થળે રહીએ;—પામવા આવાર પ્રભુપદ.
પ્રથમ શુદ્ધિ તનની આદરીએ, પ્રાણ રોધીને મન વશ કરીએ,
દોષો સર્વે મનના હરીએ;—પામવા આવાર.
ચિત્ત શાને બીજે કયાં ધરીએ, અનિત્યની પ્રીતિ નિત્ય હરીએ,
અખંડ હરિગુરૂ નામજ સ્મરીએ;—પામવા આવાર.
સાધી સાધન આ ભવહરિએ, મસ્ત થઈને નિર્ભય ફરીએ,
લોકિક લજ્યાથી નહિ ડરીએ;—પામવા આવાર.
યમ નિયમો સાધીને પ્રીતે, પટ્ટયકો વિંધી ગુરૂ ચુકતે,
ત્યજ છાશ લઈએ નવનિત્તે;—પામવા આવાર.
ધ્યાન ધારણા સાથે સમાધિ, ચિત્ત નિરોધીએ આ સાધી,
હુણીએ સર્વે આધિ બ્યાધિ;—પામવા આવાર.
અખંડ વાસ ગગનમાં કરીએ, અચળ શાન્તિમાં નિત્યે ઠરીએ,
હૃદયાકાશે નૃહરિ વરીએ;—પામવા આવાર.

શા માટે.

પદ ૧૯૮. ગજલ.

સદા સંસારમાં નિવસી, રહો પરતંત્ર શા માટે.
ન બાંધે કોઈ તમોને તોય, રહો બંધન શા માટે.
વિવિધ જાબદારને યેવી, રહો દુઃખી કો' શા માટે.

કરૂં હું કાચું ઉરે ઓલું, ધરે અભિમાન	શા માટે.
પ્રભુ કર્તા, પ્રભુ ભર્તા, સમજતા એ ન	શા માટે.
સદા છાયા જગે જેની, ભુલો એ ભાન	શા માટે.
ઉંચાં કાર્યો જગે કરવા, કરો પુરૂષાર્થ	શિર સાટે.
પ્રભુ શિરે લદ્યા વિષ્ણુ ભ્રાત, સુધરશે કાર્ય	કયમ આતે,
પ્રભુ ભકતો પ્રભુમાં સર્વ, (ભુજો) ધરે અભિમાન	શા માટે.
નિયામક નાથ છે કાંજે (તો) કરૂં હું કે' એ	શા માટે.

સર્વ સ્થળ ઇષ્ટ દર્શન અનુભવતી વૃત્તિ.

પદ ૧૯૯. (કુમ કુમ પાપ ધારીરે. એ લય.)

સ્થળ સ્થળ પ્રભુને જોતીરે, બ્રાન્તિ સર્વે જોતીરે,
દુઃખ સહ મારાં દો'તીરે, ચિત્ત પ્રભુમાં પ્રોતીરે.

બાથ ભીડી પ્રભુને નિત્ય લેદું;

ધરી પ્રેમ નિત્યે પ્રભુ આગળ હું લેદું.

મનહર મુર્તિ રસાળરે, મળે નવ ગોતી,

નિર્ભી સુખમાં સો'તી રે;--

સ્થળ સ્થળ.

સુખસાધક વિધા.

પદ ૨૦૦. (પ્રભુ કેમ ન દર્શન આપે. એ. લય.)

સાધો વિધા આ કહું સુખકારી, લેલો અંતરમાં તે ઉતારી.

યાશે શાન્તિ તેથી ઉરે ભારી, દેશે દુઃખ, લય, શોક નિવારી.

સુખસાધક વિધાના ઉપાસક, થઇ વીર પ્રેમથી આજ,

અનિર્વેદવાદી સહ લક્ષણ, સિદ્ધિ કરવાને કાજ;--

સાધો.

હસતું વદન તમે હરનિશ રાખજો, ટાળી અંતરથી વિકાર,

ક્ષણ પણ વીલે મુખે નષ્ટ કરવા, કરજો પ્રતિજ્ઞા આ વાર;--સાધો.

દુઃખ રહગણ્યાંની પાથી લખારી, વાંચશે કયાં ન લગાર,

કે અન્યના દુઃખની પણ વાતને, શ્રવણે ન ધરશે ચાર;--સાધો.

અલ્પ શકત, અલ્પર હું મારાથી, થઇ ન શકે કશું લેશ,
 એવું વદીને સુખેથી જ્યાં ત્યાં, દેખાડો નહિ જીવ વેષ;— સાધો
 ભય દુઃખ શોકને ચિંતા ઉરેથી, ભૂલી જઈ તમે વીર,
 અખંડ આનંદી ને નિર્ભય સહી, શાન્તિમાં થઇ જાને સ્થિર;—સા
 તમને જણાવે જે સાઈ તે સુખથી, કરજો ધરી ઉરે પ્રેમ
 શુદ્ધ ક્રિયા આચરવા કદી નવ, રાખશો જગતનો નેમ;— સાધો
 સંપ્રદ કરજો ઉત્તમ વસ્તુનો, નિજ વાસ મંદિર સાંચ,
 ગુજરીમાં તે વસ્તુ સરતી મળે પણ, લેવા ન દોડશો ત્યાંચ;—સા
 ગરીબ કે ભટકાતા જિખારીના, જેવાં ન પહેરશો વસ્ત્ર,
 ઉત્તમ દેવી વસ્ત્ર ધરી અંગે, ધારજો સદગુણ શસ્ત્ર;— સાધો
 વાણી તમારી ઉત્તમ વર્ણવો, જેવી અમૃતની ધાર,
 કદુ વચનોના બાણથી કોઇને, વિધશો નહિ તલભાર;— સાધો
 બીજાની આંખમાં અંબલ જઈ તેની, કરશો ન શેવા લેશ,
 ભલે હોય શ્રીમાન કે નૃપતિ, કે અંગે લગવો વેષ;— સાધો
 ગળું અમારું શું આપ છો મોટા, વહશો ન એવો બોલ,
 તમારે હાથે કહીને તમારો, કરશો નહિ નીચ તોલ;— સાધો
 અવિદ્યાથી વિરૂદ્ધ વિચારો, બોધાતા હોયે જે ઠાર,
 તેવા સ્થળોમાં જવાને તમે નથી, બંધાએલા લગાર;— સાધો
 મૃત્યુની વાતો કે મિથ્યા તડાકા, ચાલે જે ધર્મ મોબર,
 બેઠા હોય ત્યાંથી ઉઠીને ચાલવા, માંડજો હે મમ ચાર;— સાધો
 જે ધર્મ સુખસાધક જણાયે, જવું સજ્જને નિત્ય ત્યાંચ,
 બાપદાદાનો ગણી ભલે બીજા, રહે દુર્દુર ! કુપ માંદા;— સાધો
 દુઃખદ ભરેલા પ્રસંગો ભલે આવે, વિકળ થવાના પ્રસંગ,
 તોપણ મનને તરતુંજ રાખવું, ધારીને અંગે ઉમંગ;— સાધો
 હાંસલ ભલે આપણું કોઇ કરતું કે, નિંદા કરે કો ગમાર;
 ભણવું ત્યારે જે હસ્તિમે ધામો, ભસીને શું કરનાર;—સાધો
 બંધુ મારા આ વિદ્યા સાધી, સાચા ઉપાસક થાઓ,
 અંતર બહિર આઆનંદસિંધુમાં, જાહે પ્રહાર-હાઓ, હાઓ;—સાધો

શ્રી ઇષ્ટની સાચી ભક્તિ થજ દુઃખ દૂરવાનો તથા શાન્તિ

પામવાનો પ્રયત્નોપાય છે.

૫૬ ૨૦૧. (એવા સંતને શેવા તો. એ ભવ.)

સાચી ભક્તિ શેવાતો શાન્તિ સર્વે મળે,
જેને શેખ્યાથી સહ તુજ દુઃખડાં ટળે રે,
અજ્ઞાની જીવ શાને તું નિત્યે બળે. ધ્રુવ૦

મિથ્યા માયાના પાસે મુંઝાતો, (૨)
વીરા શેવી માયા તાફં કાંઈના વળે રે:-- અજ્ઞાની૦
કામાદિ ક્રોધને લોભે તું ડૂબ્યો. (૨)
વીરા મોહના કિચ્ચમાં તું તો નિત્ય કળે રે.-- અજ્ઞાની૦
દ્વેષ વધારી ન શાન્તિ તેં ધારી, (૨)
વીરા મુખની આશાએ પછી મું ટળવળે રે;-- અજ્ઞાની૦
ઝી, પુત્ર, ધન, ધામ દેખી મોહાતો, (૨)
વીરા તોય ન તુજને તૃપ્તિ મળે રે;-- અજ્ઞાની૦
દેખી વૃથા તું તો ચિંતાને ધરતો, (૨)
વીરા કાયર થયે નહિ તુજ દુઃખ પ્રજળે રે;-- અજ્ઞાની૦
હાથે કરી દુઃખ તેં હોરી લીધું, (૨)
વીરા છોડી ગુલાબ ધાયો તું બાવળે રે;-- અજ્ઞાની૦
માયારૂપી રોગ તુજને રે પેઠો, (૨)
વીરા વૈદ્ય નૃસિંહ વિના નહિ તે ટળે રે;-- અજ્ઞાની૦
હેતથી હિમ્મત કહે છે રે સાચું, (૨)
વીરા બળે તે તે સદા પ્રભુમાં બળે રે;-- અજ્ઞાની૦
શચી પ્રભુ સાચી ભક્તિને કરજે, (૨)
વીરા ટાળી ઉપાધિ સત્વર મુખને રળે રે;-- અજ્ઞાની૦

સાચી શ્રદ્ધા ધરવા સુબોધ.

૫૬ ૨૦૨.

સાચી શ્રદ્ધા ઉર ધાર, કહું તુંજને હું ચાર,
રહે તેથી લગાર, નહિ દુઃખતો કશું. (૨)

અદા હરિશુર ઉચ્ચાર, દૃઢ ભક્તિ આ વાર,
તો તો સત્વર થનાર, સિદ્ધ કાર્ય તુંજ સહુ. (૨)

અંતર નિર્મળ અધિકું કરીને તનમય થઇ નિજરુપે,
અવિરલ ઉર ઉત્સાહ ધરીને, શમજે નિત્ય સ્વરુપે.

પછી ગગન વિહાર, નિત્ય કરીને રહેનાર,

(તું) સ્વરૂપ યતને ફળનાર, સર્વ સિદ્ધી તું શું. (૨)

સ્પૃહા ત્યજ સહુ જગની તું તો, આશ પ્રભુની ધરજે,
ખેલી વિશ્વે રહી આનંદે, નિર્ભય થઇને ફરજે.

કરી જીવપદની હાર, માયા ભ્રાન્તિને ઠાર,

નિર્ભી નૃહરિ દેદાર (તો) રહેશે અંતર હશ્યું. (૨)

પ્રથમ સંયોગ કરી પશ્ચાત્ત વિયોગ વનવાટિકામાં રજ્જલાવનાર પ્રિયતમ

પ્રતિ પ્રિયતમાના વિલાપ.

૫૬ ૨૦૩.

સાથી કરી કાં છાડી ચાલ્યા આજ અરે નાથ !

મુજને રખડાવી શું વાટમાં

હતી બાળ ત્યારે બાળખ્યા મેં નહિ આપને,

ચુવાવેષે કંઈ આડા થયાં મુજ ત્યાપરે,

શેષી કાઢી કર્યું લમ ગ્રહી હાથ, અરે નાથ !

આવી જ્યારે હું ખરા ઠાઠમાં;—

હે...સાથી.

મેંતો તનમનથી પ્રીત જ્યારે આપમાં ધરી,

આપે પશુ ઇચ્છ્યું દેવાને પ્રતિજ્ઞા તો કરી,

વહાલા અધવચ ડૂબાવ્યું ખરેખાત અરે નાથ !

આણી મુનેતો ખરા ઘાટમાં;— હે...
 ઉર કારી ઘાવ મારી નાથ ! દૂર શું થયા,
 ગયા કયાં ક્યારે આવશે એમ કરતી હું કદ્યા,
 હજી દીડી નથી શિખરની વાટ અરે નાથ !
 નથી ચોઢયો જ્ઞાન ચંદ્ર આ લીલાટમાં;— હે....
 માટે સ્તવું હું હે નાથ નૃસિંહ ! વહેલા આવજો,
 તથા આપ સાથ વિશ્વવંદ પહેલા લાવજો,
 અંતર દ્રવતું આ રાત ને પ્રભાત અરે નાથ !
 પીલાતી જેમ શેલ લાટમાં;— હે....

નૃસિંહ શિષુઓને શું કર્તવ્ય છે.

પદ ૨૦૪. વેળાવળ.

સાચા થઈ નૃહરિ શિષુ વિશ્વે નિર્ભય ફરીએ,
 મુખે સ્મરી હરિ શુરે ઉરે, ઇષ્ઠ ધ્યાનને ધરીએ;— સાચાં
 દુઃખ ભય કલેશ ટળી જતા, દૃઢ ભક્તિને કરતાં,
 મનમળ પણ અળપાય છે, પ્રભુમાં શ્રદ્ધાને ધરતાં;— સાચાં
 જગ બંધન માંહિ જરા, નવ બંધાતા ભાધ,
 ભવનું ભ્રમણ પણ છુટતું (જો) રહીએ સ્વરૂપે શમાઈ;—સાચાં
 વિધવિધ વ્યવહાર શેવતા,—છતાં અલિપ્તજ રહીએ,
 વિષયો લોગવતા છતાં પર આત્માને^૧ લહીએ,— સાચાં
 લોભ ધરી જગત જીવની, પેરે નવ અથડાઈએ,
 કાંજે તેમ કરવા કદી નથી પ્રકટયા હે ભાઈએ;— સાચાં
 ‘ત્યાગે તેની આગે’ એમ ઘણા વીરલાજ કહેતા,
 ‘માગે તેથી ભાગે’ દૂર, નિયમ સમજ એ રહેતા;— સાચાં
 માટે આપણ તેમ સહુ, શેવી વિષયોને રહીએ,
 તૃપ્ત થઈ ફરીએ સદા, અહોનિશ મલકાઈએ;— સાચાં
 આશ ધરી કંઈ જન ખીજા, શેવા મૂઠાની કરતા,
 પણ આપણતો નૃહરિ શિષુ, આશ નૃહરિની ધરતા;— સાચાં

વિવિધ વ્યાધિ દેખીને (તથા), દુઃખ શિરપર ન્યાળી,
 મુઝાઇએ નહિ લેશ પણ, રહીએ સ્વરૂપ નિહાળી;— સાચાં
 સાચા નૃહરિ શિષુ થઇ, નૃહરિ ધુનિ લગાવી,
 અખંડ ઐક્યતા અનુભવી, રહીએ જય ગજાવી;— સાચાં

સાવધ રહેવા સુબોધ.

પદ ૨૦૫. (ક્યમ ડરીએ જગથી ભાઇ. એ ભય.)

સાવધ રહીએ એ શાણા, બનીએ નહિ કદિએ દિવાના;—સાવધ
 ઠગ થઇ કે જન ઠગવા આવે, તો તેને ઝોળખીએ,
 ચોર થઇ કે લૂંટવા આવે, તો ઝટ ચેતવું શિખીએ;— સાવધ
 માન્યભંગ થઇશું આ સ્થળમાં, એમ બે ઉર જણાએ,
 તો તે સ્થળમાં નવ જાવું ભલે, મળે ગાદી તકીયા એ;— સાવધ
 મશ્કરીમાં કોઇ ઉડાવે તો તે—ને પણ તેમ બનાવી,
 ન આવડે તો દૂરજ રહીએ, તેથી સો ગાઉ ભાઈ;— સાવધ
 આપણી કાંઈ વસ્તુને હરવા, કે કોઈ લાલચ મોટી,
 પણ તેથી નવ લોભાઇએ; ભાઈ, (બે) મળે શિખંડ ને રોટી;—સાવધ
 આપણા યશની વાત કરે કોઈ, તેથી નવ કુલઇએ,
 કાંજે તેને સ્વાર્થ સાધવો હશે તેથી દૂર રહીએ;— સાવધ
 નીચ સહવાસે નવ શમીએ કદી, ભલે રાજ્યને મળતું,
 કોઈનું દુઃખ ંહોરી નવ લઇએ, ભાડે ભાઈ ઘર બળતું;— સાવધ
 લટે કાઇ તે સાથ ન લઢીયે, તથા કોઈની વાતોમાં;—
 બોલાવ્યા વિણ ડાહ્યા ન થઇએ, નિંદાની ન્યાતોમાં;— સાવધ
 શરમથી કોઇને માટે પૈસો, મિથ્યા ફેંકી ન દઇએ,
 બળાત્કારે (કાર્ય) કરવું પડે એવું, શર્મે ' કરીશ ' નવ કહીએ;—સા
 ક્ષુદ્ર સ્વાર્થ સરવાને આપણો, મૂઢની સેવા ઉડાવા,—
 તાબે થઇ નવ રહીએ તેને, બંધન પણ કણ થાવા;— સાવધ
 આવી આવી કૃતિથી સાવધ, વિશ્વે છ રહેવાનું,
 બોળામાં ખપેલા નવ બંધુ, (વિશ્વે) કાર્ય થણું કરવાનું;—સાવધ

સાધનો સાધવા સાધકોને ઉત્સાહી વચન.

૫૬ ૨૦૬.

સાધન સાધો સાધક શુરા સાધન સાધો.
 શુરુ પ્રબોધક મંત્ર તણા આ લઇને સાચાં શસ્ત્રો.
 મનમળ હરીએ ઉર શુદ્ધ કરીએ, સજી શુભ ગુણનાં વસ્ત્રો;—શુરા૦
 પ્રાપ્ત સાધનો મળ્યાં હોય છતાં, પ્રમાદ તેથી ધરીએ,
 ઉત્તમતાની રાહ જોતાં હોય, પ્રાપ્ત સુખ તે (કાં) હરીએ;—શુરા૦
 આજ કરીશું કાલ કરીશું, જરી નવ એમ વિચારો,
 હાલ કરો તે ખરું જ કીધું, ઉરે સત્ય એ ધારો;— શુરા૦
 સાધન સાધું હું ઇચ્છા મારી પણ અનુકુળતા ક્યાં છે,
 પ્રતિકુળતાથી નિત્ય પ્રજાળું હું એમ મુખે કેા બકે છે;—શુરા૦
 પ્રતિકુળતામાં તથા પ્રાપ્ત સાધન માંહે પ્રેમ ધરીને,
 ઉચ્ચતમ પ્રયત્ન આદરો વીરા, રહેશે સુખમાં ઠરીને;—શુરા૦
 સાધન સાધે ટળશે પ્રતિકુળ-તા ને દુઃખ, ભય શોકો,
 તો મુક્તિને શુભાવી શીદ ભાઈ, ખમવો ખોટનો ધોકો;—શુરા૦
 પ્રતિદિન સાધનપથે વહીને, ઇશકૃપા અનુભવને,
 સ્થિત થઈ ઉન્નતિના શૃંગે, હરિ તણી ધુન્ય ગજવને;—શુરા૦
 અજ્ઞાનો સર્વે અળપાશે (થશે) ઉર ચિત્તિધૃતિ ઝળકારો,
 ઉપેન્દ્ર નરહરિ પ્રભુ અનુભવીને, જય જય જય ઉચ્ચારો;—શુરા૦

હનંદિરને શુદ્ધ તથા મનોહર બનાવવા પ્રબોધ.

૫૬ ૨૦૭.

(જ્યોતિર્મય તત્વાકર. એ ભવ.)

સુંદિર કર તુંજ હનંદિર વીર, થઇને સ્થિર ચિત્ત ઈષ્ટવિષે ધર.
 જો સદાચે ચિત્તિપતિ નિવસ્યા તુંજ અંતર;— સુંદિર૦
 તનમનમાં જે મળ દિસતા સભર,
 ઇષ્ટ પ્રબોધક મંત્રથી હર તે સત્વર;— સુંદિર૦
 વિષ સમ આ વિષયોની પ્રીતિ ન ધર,
 જેથી થતું નહિ હિત્ત કાંઈ ભુસ્વર;— સુંદિર૦

દિન પ્રતિદિન ક્રમે ક્રમે તું પ્રગતિ કર,
 ઇશ કૃપા અનુભવીને શિખરે ઠર;— સુહિરં
 વિશ્વે થઈ રહે પછી સ્મરી નૃહરિ નીડર,—
 થઈ તદ્દરૂપ મળે તુજ ઇચ્છિત વર;— સુહિરં

અજ્ઞ મનુષ્યોના વચન પરથી થતું હાસ્ય,

પદ ૨૦૮. (પ્રિતમ નહેય પ્રોતતી રીત. ઐ લય)

સુણી કંઈ હસવું આવે આજ.
 કરે કલ્પના કંઈ જન મુજમાં, આ તે શું કરવાના,
 પણ નવ સમજે આત્મ સ્વરૂપને, બકતા મુખથી દિવાના;—સુણીં
 વસ્ત્રો વિવિધ પ્રકારે પહેરી, મોજ આ જગમાં માણે,
 ઢંગ જોજો ભવિષે થશે કેવા, કહે એમ મોઢે કટાણે;—સુણીં
 પૈસો ઉડાવે હીંડતાં ચાલતાં, સંઘરે નવ એક પાઇ,
 ચાલશે આવું કયાં સુધી એમ કહી, નિજ બળ દે દર્શાવી;—સુણીં
 વ્યવહાર જોજો શિર નથી ત્યાં સુધી, આવા કરે છે ચાળા,
 ખરી ખખર પડશે જ્યારે જ્યાં, થશે ઉપાધિ વાળા;— સુણીં
 માયામાં રહેવું રહેલ ન વાતો, વિવિધ પ્રવૃત્તિ આવે,
 ન્યાત જાતનું રાખવું પડે મન, ઉફાંદ કીધે નહિ કાવે;—સુણીં
 વર વ્યવહારજ કરવા પડશે, માટે કરો કાં કમાઈ
 અમે અમારે કહી છુટીએ છે, બેઠે ન પાલવે ભાઈ;— સુણીં
 અમુક આવું કરે છે પણ તેને તો સાદ્યજી મોટી,
 શાપર કૂદી તમે રહ્યા છો, શેખાઈ કરીને ખોટી;— સુણીં
 આમ વદીને મૂઢ જનો કંઈ, જીવજલ્લુ દર્શાવે,
 એ સુણતા પહેલાંતો મુજને, ખડખડ હસવું આવે;— સુણીં
 ‘કીડીને કણ હાથીને મણ’ સૌને પ્રભુ દેનારો,
 વ્યર્થ શાને ચિંતાને ધરું હું; મુજ શિર ઉપેન્દ્ર ખારો;—સુણીં

હિતકર બોધ.

૫૬ ૨૦૯.

લાવણી.

મુણે વાત કહું મુજ બ્રાત, આજ સાક્ષાત તે શ્રવણે ધરજો,
હિતકર લાજે જો ચાર તો તે સંધરજો,

નથી ઇષ્ટ વિના અન્ય કાંઈ.

શ્રી સુત સહ મિથ્યા ભાઈ

જ્યમ તરુવરની હોય છાંઈ,

ભલે શોધી જુઓ ભૂમાંહિ, સત્ય નવ ક્યાંહિ, આત્મામાં ઠરજો;—હિં

નવ અનિત્ય સુખ દેનાર,

હરતું મનખળ નિરધાર.

અમૃત જળ નહિ મળનાર,

જેમ હોય સિંધુમાં ક્ષાર, પીતાં તે વાર, તૃષા શું હરશે;—હિં

વિષયો છે ઝેરી સાપ,

દેખાતા પણુ શુદ્ધ ખાપ,

દેતા જીવને દઢ ચાંપ,

છંછિડે પ્રકટે પાપ, મૃતાપોઆપ. માટે પરહરજો;— હિતકર૦

માટે કરે પ્રભુમાં પ્રીત,

ધરી ધ્યાન શ્રદ્ધા દઢ ચિત્ત,

કરી ષડ્શિપુ કેરી જીત.

પછી થઇને શિખરે સ્થિત, ન રહી ભયભિત, અભયપદ વરજો;—હિં

સુખસાધક શિક્ષા.

૫૬ ૨૧૦.

(સખિ જ્ઞેન શોભે કયા રે. એ ભવ.)

સુખને જો સાધક ઇચ્છે રે, તો આ શિખ શ્રવણે ધરજે.

પ્રભુ પ્રાપ્તિ થવા જો પ્રીછે રે, તો તુજ દુર્ગુણ દૂર કરજે.

તુજ જીવત્વના વ્યાપારો રે, તે દેજે સઘળા ટાળી.

જો નવ જાણે તો હું કહું રે, તે સાંભળ સાસું ભાળી.

અતિશય વાણિનો વ્યય જે છે, તેજ જીવત્વ ગણાતું રે.

મિથ્યા કરવા જે લવારા રે, બળ સઘ તેથી હણાતું રે.
 વળી કામ કોધને મોહે રે, વીર તણાયા નવ જઈએ.
 ઇર્ષા, અસુયા દ્રોહ રે, કદિએ સાધક નવ રહીએ.
 છે પાણીનો પરપોટો રે, મિથ્યા માયાને જાણી.
 તો શીદને આ વ્યવહારે રે, બળદ થઈ તાણો ધાણી.
 નથી સાચું કાંઈ જણાતું રે, છે આ જગ જુદું માનો.
 સાચાનો સાર લહીને રે ગ્રહેશો નહિ પ્રીતે પહાણો.
 તમે સાચા સાધક થઇને રે, કેમ રહો દાવાનળમાં.
 સહ કહે છે જેની ફરતી રે, આણુ બૂ નલ ને મંડળમાં.
 તો શીદને બચને ધરતારે, લોકિક આ લગ્યાઓથી.
 જ્યાં ત્યાં તમે શાને વાંચોરે, દુઃખ રડગાણાંની પોથી.
 શિરે ઉપેન્દ્ર પ્રભુ જે ગિરાજે રે, તો શીદને લાઇ મુઝાઇએ.
 સત્વર અહીં ભક્તિ સાચી રે, સાચા સાધક કહેવાઇએ.

हृदयथी मुक्त करवा तथा विकल हृदयने शान्ति अपी दर्शन

देवा श्रीइष्टने अभ्यर्थना.

પદ ૨૧૧. (ગોકુળાયું રૂં ગામડીયું એ લય.)

સુણીને મારી વિનતિ આવોને ઘનશ્યામ,
 પ્રીતે પ્રભુજી તમને વિસરી ગયો છું રી.

આવીને આ માયાને મુકામ;—

આવોને૦

સગાંને સહોદર નારી, પિતા પુત્ર માતા રી,

નિર્ભી બુદ્ધ્યો હું નિજ ધામ;—

આવોને૦

સાચો આ સંસાર માની, અતિ અથડાયો રી,

જેઠો નહિ ઠરીને હું ઠામ;—

આવોને૦

માયાના કિચડમાંહિ ઘણો રગડાયો રી,

પીડાતો હું તો આઠે યામ;—

આવોને૦

આત્મું મુખ મેંતો બહાલા, કયાંહિ ન ઢીકું રી,

હારી ગયોછું હવે હામ;—

મોહ પાસ પડીને બહાલા, મસ્ત થઇ મહાલીયો રી,
ક્રીધાં ઘણાં મેં દુષ્ટ કામ,—
નૃહરિ પ્રભુ ઓ મારા, દોષો નવ જોશો રી,
સહાય કરોને હવે શ્યામ;—

ગરવો.

પદ ૨૧૨. (ગરુડ ચઢી આવજો ગિરધારી. એ લય.)

શ્રી પતિ તમે શેવજો નરનારી.

એયસુ સાધો કહું છું આજ વિચારી;— શ્રીપતિ.

યજ્ઞોથી પણ અધિક પુન્ય મળશે, જન્મો જન્મનાં દુરિતજ દળશે,

સ્સાધો ભક્તિ સાચી સુખ મળશે;— શ્રીપતિ.

ધન વિભવ જે જોઈએ તે આપે, પ્રભુ નિજ જનનાં દુઃખ કાપે,

કર હસ્ત પ્રભુ શિરે સ્થાપે;— શ્રીપતિ.

અજાનો આ સમુળ વિલાવે, જ્ઞાન્તિ જીવત્વનિજ બુલાવે,

ધિર ધરો ઉચ્ચ સુખમાં બુલાવે;— શ્રીપતિ.

કામ ક્રોધ વિકારોને ટાળી, દ્વેષ, ઈર્ષ્યા, અસુયાં પ્રજળી,

રીપુ મનના દો સર્વ ઓગાળી;— શ્રીપતિ.

વર માગો પછી પ્રભુ પાસે, મળવા ઉચ્ચ સુખની આશે,

ગતિ પ્રભુ કૃપાથી ઉચ્ચ થાશે;— શ્રીપતિ.

પ્રભુ નરહરિ તમ ઉરે ઠરજો, ટાળી જીવપણું શિવરૂપે ધરજો,

ઉક્ત વર્ગનો જય જય કરજો;— શ્રીપતિ.

સુમતિ અર્પવા શ્રી ઇષ્ટને માર્યના.

પદ ૨૧૩.

શ્રીપતિ મતિ દેજો શુભ અતિ.

મન આ જીતાય, દોષ સહુ દહાય,

હર્ષ દીલનું દક્ષે થાય પ્રાણપતિ;—

ઉર્ધ્વ ગતિએ નિત્ય નિત્ય જવાય,

મહિમ

પેર ખતાવો શુભ થાય, થવા પ્રગતિ;— મતિ૦
 ન્દ્રગ ધીરે ધીરે ભરી જવાય, સ્વરની માંદા,
 ભવિષ્ય શું થશે તે ન કથાય, જઇએ શિખર પ્રતિ;— મતિ૦
 ગગને વિહાર કરાય, (કો) ન નિર્મે જરાય,
 વાયુ વેગે થાય, અમ ઉન્નતિ;— મતિ૦
 નરહરિ સ્મરવા સદાય, ધરી ઇચ્છાય,
 અકથ્ય સુખમાં મહલાય, જ્યાં ચિતિપતિ;— મતિ૦

પરમાત્માનો આશ્રય એજ સાચો આશ્રય છે.

પદ ૨૧૪.

હમકો દીલમે સચ્ચી હેં શ્યામકી રહાય.
 પરવા નહિ કિસીકી હુમારે જરાય;— હમકો૦
 ગાન તાન પ્રભુ કેરું મચાવી, દઇએ ચર્ય ગર્ભવી,
 સિદ્ધ પદે ઠરીએ અંતરમાં, ઇષ્ટનું ધ્યાન લગાવી;— હમકો૦
 જીગર હુમેરા નહિ ગભરાતા, વિવિધ પ્રવૃત્તિ આવે,
 કાંજે બાધ સદ્ગુરુકા લીના, જખ ચો જરી નહિ ફાવે;— હમકો૦
 જીવ, ભય, દુઃખ ચિંતાથી ખીડાતા, તથા શોકમાં રહેતા,
 ભય ધરતા દશ દિશ મૃત્યુનો, હમ નિજ સ્વરુપે જાતા;— હમકો૦
 નાના મોટા જીવ ધરે કંઈ, મૂઠ જનોની આશા,
 પ્રભુકી આશ ધરી હમ રહેતે, દેખતા જગકા તમાસા;— હમકો૦
 અસુર જેવાં આચર્યું કરતા, ભુતની પેરે ભ્રમતા,
 હું હા હેં હોકાર કરી રહે, વિષય કિયે રગડાતા;— હમકો૦
 હમ નિત્યે શિખર પર ખસતા, ચઢીને પ્રગતિ પથે,
 ગગનગામી થઇ વિહાર કરતા, 'પુટતા જીવના ખંધે;— હમકો૦
 નરહરિ શ્યામકી પ્રીત લગાકે, સુલી અહો આનંદે,
 અખંડ શાન્તિ અમ ઉર છવાતી, અનુભવિએ પ્રભુ સંગે;— હમકો૦

નૃસિંહ શિષુનાં નીંદર વચન.

પદ ૨૧૫. (હું છું એલા નૃસિંહ ગુરુનો એ લય.)
હમહે શિષ્ય ગુરુ નરહરિકા, કરીએ વિશ્વે વિજય ડંકા.
મનમે માલા જપીએ ગુરુકી, તપીએ નહિ ત્રિતાપે.
ખપીએ સત્યા ભકત ખલકમે, વશીએ નહિ જીવ પાપે;— ૬૦
હુઃખ કલેશથી દબીએ નહિ કદી, ચિંતા થોકે ન રહીએ,
કામ ક્રોધ જે રિપુઓ મનકા, તે સર્વે ઝટ દહીએ;— ૬૦
આશ ન ધરીએ ધનપતિ કેરી કે નર પતિની કદિએ.
નિદ્રા રાખજો આપ છા મોટા, એમ કદી નહિ વદીએ;— ૬૦
ઉચ્ચ મતિ વાળા જીવો પણ, કંઈ બંધન થઈ રહેતા,
દાસ થઈ નહિ રહીએ કોની, થઈને મિથ્યા મેતા;— ૬૦
બ્રાહ્મણ થઈને બ્રહ્મને ભુલી, સ્થળ સ્થળ છે ભટકાતા,
રંક બની કો ભિક્ષા માગે, ધિછ વચન સાંભળતા;— ૬૦
વિદ્યા ભણી કો જોષી થઈને, કે પૌરાણીક થાતા,
કથા વાંચી શું સુચવે છે જીવો વ્યાસજી મૂઠ મલકાતા;— ૬૦
તિર્થોમાં ફરી કો પુન્ય માને, દેવળે દેવળ ભટકી,
દ્વિપક છે ગજવામાં પણ મરે, અંધારે શિર પટકી;— ૬૦
હમ જોજનહારા અંતરમે, કાં જે મીલી કોઈ આવી,
નરહરિરૂપ થઈ આનંદે રહી, દઈએ જય ગર્જાવી;— ૬૦

ગુરુની મહદ્ કૃપાને અનુભવતા સાધકનાં સહસા વદીજવાતાં વચનો.

પદ ૨૨૬. (હા હું છું બ્રહ્મ જીવ નથી એ. લય.)
હા ગુરુ અનુબ્રહ્મ સાચો આપનો, આ ક્ષણમાં સમજાય છે,
આનંદ ઉર ઉભરાય છે, કોને કશ્યો નવ જાય છે;— ૬૦
અજ્ઞાન અંધારું હતું મુજૂં ઉરમાં તે, અળપાતું દૃષ્ટે દેખાય છે,
જ્ઞાન રવિ ઝળકાય છે, અણુ અણુ શાન્તિ છવાય છે;— ૬૦
સ્વરૂપ પ્રયાસે પણ અંતરમાં, ઉતરી હાવે શકાય છે,
વૃત્તિ બહિર નવ જાય છે, મનમગ સઘળા દહાય છે;— ૬૦

જીવપણાનું બંધન હટું જો, તે સઘ છુટી જાય છે,
 માયા જ્ઞાન્તિ દહાય છે, નિઃશંક હવે થવાય છે;— હાં
 કાંજો મહદ્ કૃપા આપની મુજપર, થાતી અનુભવવાય છે,
 હું તું તે ત્રિપુટી વિદાય છે. અહંબ્રહ્મ મુખથી ગવાય છે;— હાં
 હું શું કરી શકું એવો થવાય ન એમ ન લેશ વદાય છે,
 મુજમાં પ્રભુતા દેખાય છે, વૃત્તિ તે રુપ થવા રહાય છે;— હાં
 દુઃખ, ભય, કલેશ તથા દ્વેષ ચિંતાને, ઈર્ષ્યા, અસુખ પળાય છે,
 પ્રેમ અંતરે પ્રકટાય છે, તે મય બની જવાય છે;— હાં
 મિત્ર આ, શત્રુ આ, માતને તાત આ, જ્ઞાત એ ભેદ ટળાય છે,
 સર્વ આત્મરુપ ભળાય છે, ન્યારું ન કાંઈ લદાય છે;— હાં
 પ્રીતિ આ દૃશ્ય વિષયને અનિત્યની, વિષ્ણુ સંકલ્પે ત્યજાય છે,
 મોહ ન મિથ્યા ધરાય છે, શુભાશુભ દૃષ્ટિ બદલાય છે;— હાં
 ઇષ્ટ કૃપાથી ક્રમે ક્રમે મુજથી, પ્રતિદિન પ્રગતિ કરાય છે,
 ઉન્નતિ શૃંગે ચઢાય છે, શિખરે સ્થિત થઈ રહેવાય છે;— હાં
 ગુરુમંત્ર જાપની અહોનિશ ધુની, હૃનભમાંહિ જગાય છે,
 તદ્દરુપ સઘ થવાય છે, ગુરુ ગુરુ મુખે ઉચરાય છે;— હાં

જીવત્વ પ્રદેશે ન વસવા સાધકનો સનિશ્ચય.

પદ ૨૧૭. હવ અજબ બહારશી બની. એ લય.)

હુંતો નહિ કદી વસું.

જીવત્વ પ્રદેશે કેમ ક્ષણ પણ ચસું.

નિત્ય પ્રગતિ પંથે દિન સઘ હું ધસું—

હુંતો.

જીવ ભટકાતા ભવ વિષે, થઈને ચાચક રંક,

વિલાં મુખ કરી ચાચતા, મનથી બની નિઃશંક.

તોય જીવ તેની દીઠી નહિ મેંતો ભાગતી,

તૃપ્તિ સાચી તેના ઉરમાંહિ કોઈ ના થતી;—

નહિ.

દુઃખ, ભય, કલેશાદિ વડે, વિવિધ જનો પિલાય,

ઇર્ષા, અસુચા, દ્વેષ ને, રહે ચિંતા ઉરમાંથી,
 તથા શોકથી ખરડેલાં મ્હાન મુખ ભાસતાં,
 નિર્ખર્યા કદી ના આનંદથી તો મેં ઉભાસતાં;— નહિ.
 પ્રવૃત્તિ શ્વાન સમી કરે, અપેક્ષા નવ એક,
 પણ નવ શાન્તિ લોગવે, પ્રકટે ભ્રાન્તિ વિશેષ.
 દૈવી વ્યંહાર પરમાર્થે પણ નહિ તે રાજતા,
 પ્રભુ ભક્તિ વિષ્ણુ ઉભય બ્રહ્મ સદ્ય તે થતા;— નહિ.
 આવા જીવના વેષમાં, રહું કયમ ધરીને પ્રીત,
 અવનતિ પ્રતિદિન તો થતી, તથા ન સાચું હિત.
 મેંતો ધાર્યું પ્રભુની પાસ યાચવું સદા,
 નૃહરિ ભક્ત બની, નૃહરિ સ્મરી ટાળું આપદા;— નહિ.

પરમાત્મા પ્રતિ યાચના.

પદ ૨૧૮. (હું નિર્માળના બળનાથ. એ લય.)

હું યાચકના પ્રભુ આજ, થઈને દાતા આવળે,
 સત્વર સુખ દેવા કાજ, અમિદૃષ્ટિ કહાવળે.
 યાચક થઈને આળ્યો આજે, પ્રભુ તમારે દ્વાર,
 સંતાતા શું દેખી મુજને કરતા કાં હવે વાર;— થઈને.
 આ દુનિયાપર અધિક દેખ્યા, રાય અને ધનવાન,
 યાચના કરતા યાચક દેખ્યા, ભુલ્યા જે તબ ભાન;— થઈને.
 કંગાલ થઈને યાચના કરતા, સહેતા દુઃખ અપાર
 તોપણ જીખ ન તેમની ભાગી, અંતે રહ્યા રડનાર;— થઈને.
 યાચવું મારે આપની પાસે. અન્ય ગણું કંગાલ,
 માટે આપો માગું તે તો, આણી મુજ પર બહાલ;—
 યાચવું મારે એટલું પ્રભુજી, કહું તે ધરજો કાન,
 દેવા સ્વતંત્ર છા હે સ્વામી માટે દો પ્રભુ દાન;— થઈને.
 ઇચ્છું ન હુંતો વેલવ કે ધન, કે નવ રાજદ્વાર,
 માગું પ્રથમ પ્રભુ એટલું દેજો, આરોગ્ય સુખ નિર્ધાર;— થઈને.

સદ્બુદ્ધિ પ્રભુ હેત ધરીને, આપજો, અપર પાર,
જ્ઞાનની વૃદ્ધિ અતિ પ્રભુ કરજો, જેથી હું સુખ રળનાર;— થઇને.
ધ્યાન સમાધિ સિદ્ધ થવા હું; માગું પ્રભુ વર આજ.
વળતી માગું એટલું રે'જો સુજ સંગે મહારાજ;— થઇને૦
અખંડ આનંદ દેજો પ્રભુજી, જ્યાં નવ શોક ભળાય,
સર્વ સ્થલ પ્રભુ દર્શન દો, જેથી સુજ દુઃખ પળાય;— થઇને૦
માટે હવે પ્રભુ મેર કરીને, આપો અખંડ સુખ આપ,
અવિચલ શાન્તિ અંતર પ્રકટે, હે પ્રિય નરહરિ આપ;—થઇને૦

શ્રીકૃષ્ણ પ્રતિ સર્વિનો પ્રેમભાવ.

૫૬ ર૧૯. (મને વૃજવાસ છે બહાલો ર. એ કવ.)

હું'તો મારા કૃષ્ણને જોતી, વૃત્તિ કયાંહિ બીજે ન પ્રોતી રે;—હું' તો૦
ધન અને ધામ એ કૃષ્ણ છે. મારું, ઠરવાતું ઉત્તમ ઠામ.
એ વિષુ અન્ય ન દૃષ્ટે આવે, સુખે નહિ બીજું નામ.
કૃષ્ણ એ મારું મનહર મોતી;— હું' તો૦
સુખના સિંધુ કૃષ્ણ એ મારા, હૈયા કેરા હાર.
એ વિષુ અન્ય ન કોઈ હું' દેખું, ભવમાંથી છિડવનાર,
સ્મરી કૃષ્ણ સહિ હું'ખી જોતી;— હું' તો૦
દુઃખ દારિદ્ર તથા સુજ મનના મલીન આણુઓ જેહ,
વિકારો સર્વે એકત્ર થઇને, રંજાડે આ સુજ દેહ.
તે સહિ કૃષ્ણ સરિતામાં ઘોતી,— હું' તો૦
હુણા લાગીને આ સુજ તનની, ખેરવે ઇંટો અપાર.
અવ્યવસ્થિત સ્થિતિ કરી મૂકે, કાંમ કોધાદિ વિકાર.
સર્વે કૃષ્ણ ચિંતને છોતી;— હું' તો૦
જળ સ્થળમાં ગ્રહ સૂર્યને ચંદ્રમાં નિવસ્યા પ્રભુ ઠામે ઠામ.
તેજ પ્રભુ સુજ શિર પર રાજે, જેની ઘણી મોટી હામ.
(ત્યાં) કરે શું' દયા કે પનોતી;— હું' તો૦

ચિંતી કૃષ્ણ ભળી હું શ્રીકૃષ્ણમાં, થાઉં એકાકાર.
 ભિન્ન પાણું આ બિલાવી હું તદ્દવત, શમું સુખ ત્રિધુ મોબર.
 પછી કૃષ્ણ સ્વરુપે હું સો'તી;—
 હું તો

મસ્ત સ્થિતિ અનુભવતી વૃત્તિ.

પદ ૨૨૦. (કાઇ ઘટ ઘટ ન્યાળો. એ લય)
 હું તો એવું મંસ્ત વિશ્વે નૃહરિના શિષ્ય છું.
 હું કલેશ ભય ચિંતા ન્યાળે, તથા સડે અજ્ઞાને,
 સદા શોક સિંધુમાં નહાતું જગત જોતો હું સુખ મ્હાને,— નૃ૦
 તેવું મારા વિશ્વ ત્રિપે નવ વસતું ક્યાંથી હું દેખું.
 અંતર બાહ્ય નૃહરિને ન્યાળી, પડ્ડરિપુને શું ઉવેખું;— નૃ૦
 વિવિધ બંધનેથી બંધાતું આ જગ માયા જાળે,
 સ્વરૂપ ન દેખું હું સુજને મ્હાલું સ્વરૂપ વિશાળે;— નૃ૦
 ધનથી મોટા ગણાતા જનની શેવા કંઈ જન કરતા,
 હું માનું પ્રજ્ઞા આગળ ધન-પતિ પણ તુચ્છવત કરતા;— નૃ૦
 અજ્ઞાના પગ ચુમી રહે કંઈ જન નિત્યે બંધનમાં,
 પ્રભુકેરા પદ સ્પર્શી રહું નિત્યે વશી ચિદ્ધનમાં;— નૃ૦
 જગતમાં માન્ય મેળવવા માટે, પ્રયત્ન કંઈ જન શેવે,
 મારે માન્ય મેળવવું પ્રભુનું, જેને નામ્યું છે શિર દેવે;— નૃ૦
 હું કરતો આ સઉ થાતાં સુખ-થી જગે મોટાં કાર્યો,
 તે હું સુખથી છે અળપાયું, રહું જીવવેશથી ન્યારો;— નૃ૦
 વિશ્વ હાશ્ય ભલે મારું કરશે, તથા દેષને ધરશે,
 તોપણ તેની સ્પૃહા ન ધરતો જાણું અજ્ઞાતો શું કરશે;— નૃ૦
 નરહરિ પ્રભુને સ્મરી નરહરિના રૂપમાં ઇચ્છું ભળવા;
 નૃસિંહ શિષુ સાચો બનું વિશ્વે, અંતે નૃહરિ પદે ઢળવા;— નૃ૦

પરમાત્માની અદ્ભુત લીલાનું સામ્રાજ્ય.

૫૬ ૨૨૧.

માઠ

હે પ્રભુ તારી, છે ગતિ ન્યારી અદ્ભુત લીલા અપાર.
જળને સ્થળે તું પૃથ્વી બનાવે પળમાંહિ હે મોરાર.
સ્થળ હોય ત્યાં પલ માંહિજ થાતું જળ જળ બંબાકાર;—હે
રાયને ક્ષણમાંહિ રંક બનાવે, જોતા જોતાની વાર,
રંકને ક્ષણ માંહિ રાય કરે તું, આપી અણુટ ભંડાર;— હે
ગાડી ઘોડા કોઈ છત્રપલંગે, કોઈને હિંચોળા ખાટ,
કોઈને સુખ દુઃખ દે છે તું ક્ષણમાં, કોઈને આનંદ ઉચાટ;—હે
અકલ ગતિ તારી કળી ન શકે કોઈ, બ્રહ્મા કે નારદ શેષ.
શારદા વણી શકે નહિ તારા, ગુણ ભલે હોય મહેશ;— હે

પોતાના પ્રિયતમ પ્રતિ પ્રિયતમાના વિરહાલાપ.

૫૬ ૨૨૨.

માઠ.

હે પ્રિયપતિ મારા, પ્રાણનાખ્યારા, દુઃખહરનારા, આવોને સ્વામી આજ
પ્રિય દાસીને શું તરછોડી, ચાલી ગયા હે નાથ !
આવું જો કરવું ઘટતું તું તમને તો શીદ આદ્યો મુજ હાથરે;—હે
આપ વિના પ્રભુ એકલી હું, જોડે ન મુજને જરાય,
અન્ન ન ભાવે નિદ્રા ન આવે, દશદિશ ખાવા ધાય રે;— હે
દુર્બળ વેષે નિત્ય કંઈ હું શું થયા હે પ્રભુ કુર.
મુજ સમ સખિયો નજરે નિહાળું શણગારે ભરપુર રે;— હે
આજે પ્રભુ મુજ આવશે કે, નહિ તો આવશે કાલ.
આશાએ દિનરાત્રિ વિતાવી, બની ગઇ હું બેહાલ રે;— હે
કઠીન વેણુ કદ્યાં નથી તમને, કોઈ દિન સ્વામી નાથ.
આપના નામનો મંત્ર ઉચરતી, ગ્રહીને હું માળા હાથ રે;—હે
હાવે પ્રભુ ઝટ આવજોરે, દાસી શું કકળાવો નાથ.
વિરહીણી દાસીનો વિરહ શમાવો, પ્રેમ ધરી ભીડો બાથ રે;—હે

આત્મસ્વરૂપનો અનુભવ કરનાર સાધકોના ઉદ્ગાર.

પદ ૨૨૩. (હારે મારે આજની ઘડી તે, એ લય.)

હારે અમે થઇને જાની આત્મસ્વરૂપ ન્યાળીએ.
 આજે અમે સાધી સંયમે વૃત્તિ વાળીએ જરે, હો વાળીએ જરે;—અમે.
 હારે કામ કેઠાદિ મોહ શોક ટાળીએ,
 દ્રેષ, ઈર્ષ્યા, અસુયા સહિત લોભ બાળીએ જરે;— અમે૦
 હારે અમે હુંપેદ ઉરેથી સહુ ગાળીએ,
 જ્યાં ત્યાંથી શોધી વિકારો નળીએ જરે;— અમે૦
 હારે નવ વસીએ અમે માયા કેરી નળીએ,
 જઇને વાસો કરીએ અમે આત્મસ્વરૂપ માળીએ જરે;— અમે૦
 હારે સાધી લક્ષ્યાર્થ સંશયોને ટાળીએ,
 વાળી વૃત્તિ આ જીવપણું ગાળીએ જરે;— અમે૦
 હારે મોહ માયારૂપી મળ ઘણો ભાળીએ,
 જઇને બ્રહ્મરૂપી ગંગામાં સહિ ટાળીએ જરે;— અમે૦
 હારે અમે વિષયોથી વહેતી વૃત્તિ બાળીએ,
 જ્યાં ત્યાં અમે ચિત્તિસ્વરૂપ ભૂપ ભાળીએ જરે;— અમે૦
 હારે અમે શોધી સ્વરૂપ જીવ ભ્રમ ટાળીએ,
 સ્થાયી શાન્તિ બ્રાન્તિ સહિ આ યોગાળીએ જરે;— અમે૦
 હારે અમે આત્મ આનંદ સંગ મહાલીએ,
 અભયંતર દેશ પ્રતિ જાવા અમે ચાલીએ જરે;— અમે૦
 હારે પ્રભુ હાવે તો દુઃખ સઘ ટાળીએ,
 થઇને રાજી બ્રહ્મપદે વાસો અમે ઢાળીએ જરે;— અમે૦

અજ્ઞોની મિથ્યા કૃતિ.

પદ ૨૨૪. (ધાવજે લાગ્યો હૃદય કાને કહેવો. એ લય.)

ભાઈ જુઓ જગના જનો શું કરે છે.
 આંતર બાદ્ય કૃતિ કેવી આચરે છે;— ભાઈ જુઓ૦
 સંધ્યા કરતા હોય જન તોપણ,

વાત અન્ય સાથે આદરે છે.

આંખો મીંચીને ગંભીર થઈ બેસતા,

જાણે ઇષ્ટધ્યાનને ધરે છે રે;—

ભાઈ જીઓ ૦

ગોટાળા અંતરે શા વાળે છે તે એ જાણે,

પણ હાહિ હરિ મુખે ઉચરે છે.

ઘરમાં જો કોઈથી વસ્તુ પુત્રી ઢળી હોયતો,

તે પર અભિવૃદ્ધિ^૧ ! ઝરે છે રે;—

ભાઈ જીઓ ૦

મ્લેછ કે અન્ય દોષ, અડક્યું જો હોય,

તથા શ્વાન કદી સ્પર્શે છે.

તો કહે અશુદ્ધ થયા અડક્યું આ માળુ,

બળડી એમ સ્નાનને કરે છે રે;—

ભાઈ જીઓ ૦

પણ ઉરે કામ, ક્રોધ, શોક, મોહ,

ચિંતાને દ્વેષ, ઇર્ષ્યા, અસુયા ફરે છે.

તેથી અશુદ્ધ નથી થાતા આ ભાઈતો,

પણ બાહ્ય શુદ્ધતા ધરે છે રે;—

ભાઈ જીઓ ૦

અમુક પંથવાળા સ્ત્રીનો ન સ્પર્શ કરે,

સ્ત્રીઓ પુરૂષથી દૂર રહે છે.

પણ એકાન્તે વિષય તાનમાં તૈયાર રહે,

તે ન ઉરમાંહિ સ્મરે છે રે;—

ભાઈ જીઓ ૦

ત્યાગી થતા કોઈ જન પણ તોએ,

વસ્તીમાં આવી ઠરે છે.

જેડ નારીઓના માલિક છતાં—કે'છે,

લોકો સાધુ એ ખરે છે રે;—

ભાઈ જીઓ ૦

આડંબરવાળી માત્ર બાહ્ય ક્રિયાઓ થતી,

સાચી ન દંભી અંતરે છે.

પણ તેને મૂઠ જનો જોતા નથી કંઈ,

પ્રવાહ ગાડરીઓ વહે છે રે;—

ભાઈ જીઓ ૦

અંતર મલીનતાના લુણા લાગ્યા હોય,

બાહ્ય ક્રિયા તે નવ હરે છે.

સાત્ત્વિક અંતર તથા બાહ્ય ક્રિયા થાય ત્યારે,
ધર્મિસત સુખતો વરે છે રે;—

ભાઈ બુઝાઓ

સદ્ગુણ સજી ભક્તિ સાધવા સુબોધ.

પદ ૨૨૫.

(૩૨૬૫ તું શિદ થાય. એ લય)

સજીવે શુભ શુભ શસ્ત્ર, પહેરી ભક્તિનાં વસ્ત્ર,
જેના છે કર સહસ્ર, તારે શિરતો વીરા;—
ત્યજ દંધ તું તેની આશ, દોડે શું મૂઢ પાસ,
વિનવી કહું છું ખાસ, પ્રભુ પાસે જા જરા;—
પુરશે પ્રભુ તું કોડ, કરતો શું દોડાદોડ,
પ્રીતિ પ્રભુમાં જોડ, વિશ્વે નિર્ભય થવા;—
નહિ તો કેા કેરી આશ્ચ, જાણજે એ સર્વ લોથ,
જેવી દેજે તું મોથ, (પછ) આતો છે લાડવા;—
માટે પ્રભુમાં પ્રેમ, કરી લે ઇચ્છે જો ક્ષેમ,
રાખી દૃઢ ઉર નેમ સાચી પ્રીતિથી તું;—
પછી તું જોજે આનંદ, ટળશે તુજ ભાગ્ય મંદ.
કહેશે આનંદ કંદ, તારી પાસે હું છું;—

પ્રબોધક વચન.

પદ ૨૨૬.

(નર વિષ્ણુ જગમાં નાર તણી એ લય.)

ઉચ્ચ લક્ષ સાધીને સદાએ, ગગને ગતિ કરીએ,
લહી સમર્થ શિરે શ્રીસદ્ગુરુ, નીચ ભૂમિમાં કાં ફરીએ;—સદાએ
ઉચ્ચ લક્ષણ વિષ્ણુ સર્વ જગત આ, દુખમાં પિલાતું,
હું શું કરી શકું એ અંતરમાં, ખરેખર ! (તેથી) કંઈ નવ થાતું;—
અધમાવસ્થા જીવ તણી આ, દુષ્ટે દેખાતી,
અલ્પજ્ઞપણાથી કહી નવ, પ્રગતિ થતી જણાતી;— સદાએ
થયા મહા ધનપતિ કે નૃપતિ, તેથી કો' શું વળીયું,
કે શોખિન થઈ કર્યા જગત્માં શું દુઃખ તેથી ટળીયું;— સદાએ

અધિકારી થઇ હુકમ ચલાવ્યા, (પણ) કદી નવ અંતરમાં,
 સાચી શાન્તિ વ્યાપી પણ ઉલટા, રહ્યા વિકારના ઘરમાં;—સદાચ્છે
 ભગવાં વચ્ચે ધારણ કરીયાં, પણ મન નવ ક્રીધું,
 વૃત્તિ વિષયે દોડી જાતી, કહો કાર્ય શું સિધ્યું;— સદાચ્છે
 રંક હોય કે દુઃખી હોય પણ, ઉચ્ચ લક્ષ્યે રહે જે,
 સઉ દુઃખ તેનુંજ હણાતુ, ધનપતિ પણ બનતો તે;—સદાચ્છે
 માટે દૃઢ શ્રદ્ધાથી સાચી, ભક્તિ નરહરિની,
 કરી ઉચ્ચ લક્ષ્યે રત રહીએ, સ્થિતિ હણી આ જીવની;—સદાચ્છે
 ઇચ્છિત વસ્તુ સઉ મળશે ત્યાં, રહે નવ ખામી,
 વિશ્વવંદ્ય સમ બનીએ વિશ્વે, ઉપેન્દ્ર પ્રભુપદ પામી;—સદાચ્છે

અંતિમ સ્તુતિ.

પદ ૨૨૭.

શ્રીપતિ સ્તવીએ, આજે વિનવીએ, પ્રેમ ધરી.
 મનમળ સઘળા, ટાળો અમારા,
 દહન કરો સઉ દોષના કચારા;— સ્તવીએ.
 ઉચ્ચ ગતિ નિત્ય થાય અમારી,
 પેરણા શક્તિએ કરજો તમારી,— સ્તવીએ
 ન્દ્રવીભુત હૃદય આ તમ ગુણ ગાતાં,
 ભગવન મનમતિ તમ ચર્ણે જાતાં;— સ્તવીએ
 ગહન ગતિ વિશુ જોઇ તમારી,
 વાણી જાતી વદતાં હારી;— સ્તવીએ
 નરહરિ પ્રભુ નિજ શિષુ તમ જેવા,
 અર્પો કૃપા આ જીવપદ દહેવા;— સ્તવીએ

શાર્દૂલ વિક્રિંદીત.

ધરીને ઉર અભિમાન માનવંતા વિશ્વે થઇ ઠો ફરે,
 પણ ભુલ્યા નિજ જ્ઞાન સાન જરીએ તે ઉરમાં ના ધરે;
 દ્રવ્ય તણો ધરી તો મોર મૂક્યા જીવો મંદિરે,
 પણ ન વિચારે ચોર ઠોર કરવા મૃત્યુ ધસે જો અરે.

દોહરા.

કુપણ જનો દુઃખ વેઠતા, દેહે અગણિત ચાર,
તેમ ન કરશે કદી તમે, રહો સુખ ભોગવનાર.
છાને અણ જનો ફેરે, પહેરી મલીન વસ્ત્ર,
દેવી વસ્ત્ર ધરી દેવ રુપ, થઇ રહો સજી ગુણ શસ્ત્ર.

હરિગીત.

નિત્યે સ્મરી નિજરુપને, હરી દોષ તુજ મનના સહુ,
પ્રીતે સ્મરી શ્રી નૃહરિને, માગ્ય ઇચ્છિત પદ કહું;
ટાળીને આધિ વ્યાધિ સહુ ઉપાધિ હે વીર તાહરી,
સાધીને શુભ સંકલ્પ ઉરમાં, ઇષ્ટ ચર્ચે રહે ઠરી.
પ્રભુ પ્રેમથી તુજ મન તણા તો, સઉ મનોરથ પુરશે,
નૃહરિ પ્રભુ નિજરુપ કરીને, ઉર તુજ હરનિશ વસે,

શાર્દૂલવિકિરિત.

વિશ્વપિતા હે આપ પાપ સર્વે, હરજો અમારાં સદા,
સ્વર સમ શોભા ભૂપરે કરી પ્રભુ, ટાળો સહુ આપદા.
વંદન કરીએ પ્રેમથી એ કરજો, થાએ સ્થિતિ શિખરે,
ધ્વનિ ગજે જય જય તણો, ભૂનલ અને સ્વર પરે.

હરિગીત.

થઇ શિષ્ય નરહરિ રાયના, વિશ્વે નૃહરિ સમ કહાવજો,
સ્મરી મંત્ર અહોનિશ અંતરે જયઘોષને ગર્જાવજો;
ટાળીને દૃષ્ટિ દ્વૈત્યની. અદ્વૈત એક લહાવજો.
નિત્યે અનુભવી નલ મહિં, ચિત્તિશક્તિ રુપ ઝળકાવજો.
લઇ બ્રોધ કરજો શોધ જ્યાં વિરોધ સઉ શમી જાય છે,
ચિંતા તથા દુઃખ કલેશ ભય, ઇર્ષ્યાદિ રિપુ અળપાય છે;
મટી લોહ હિમ થાતું તતત્ક્ષણ, સ્પર્શે જો પારસમૃણિ,
સદ્ગુરુ સ્પર્શે જીવ મટી, શિવ થઇ રહે હિમની કણી.

શાર્દૂલવિકિરિત

વિદ્યા વિવિધ પ્રકારની, શિષ્યે કહો શું વળ્યું,
સ્વરથી છંદ રચ્યા પણ જુઓ શું દુઃખ તેથી ટળ્યું, .

બંદો વિશ્વપતિ મન વડે, જેથી સદા હિત છે.
 ધરજો ઉર પ્રથમાક્ષરે મમ ગુરુ તું નામ અંકિત છે.
 મરણ ભલે છો આવતું, કે દુઃખ વિવિધ ભાતીનાં,
 હાનિ થાય ભલે ધન તણી, રૂઠે ભલે ન્યાતિનાં;
 તનમાં રોગ પ્રકટ રહે તો પણ નહિ ઉદાસ છે,
 મારો નિશ્ચય એક એજ હસવું, ખડખડ પ્રભુનો વાસ છે.

છાંપા.

વિશ્વ જીએ છે દોષ હોવા સદુ જનના હરવા.
 તેવા ભરીશ ન દોષ ઘોષ જય તુજ ઉચ્ચરવા.
 વિશ્વ કરે છે હાસ્ય, નાશ નિજ બળ કરવાને,
 બંધાઈશ નહિ (તે) પાસ દાસ થઈ દુઃખ ધરવાને,
 વિશ્વ એસે જે આકળે, ત્યાં એસીશ નહિ તું જરી,
 ખટપટ સઘળી છોડીને, રહેજે પ્રભુ માંહે ઠરી.

છાંપા.

વિશ્વ ધરે છે દ્વેષ લેપ પણ શુભ નિર્બીને,
 કાઢીશ નહિ તું વેપ, લેશ પણ ઉર હુર્બીને.
 વિશ્વ રાખે છે વેર ઝેર સામાને પાવા,
 તેવો થઈશ ન ખેર મે'ર પ્રભુ કેરી ચ્હાવા,
 પડી ટેવ જે વિશ્વને, તેવી ત્યજજે તું વીરા,
 સજી શુભ ગુણ ઉરમાંહિ ધાર ભક્તિ પ્રભુની જરા.
 વિશ્વ કરે છે વાત નિત્ય સારી કે ખોટી,
 કરીશ ન તેમ તું બ્રાત, ન્યાત જમવાને મોટી;
 વિશ્વ કરે છે ક્રોધ જોધ હોય બાણે મોટો,
 તેમ કરતાં લે બોધ શોધ છે શાનો ગોટો,
 ફેલ કરી આ વિશ્વમાં કંઈ જનતો ઉગતા ફરે.
 તેવા ત્યજજે દંભ વીર ઝટ તું, જે સુખ ઇચ્છે ખરે.

હરિગિત.

ભોગી બની રોગી થવું, એ કાર્ય કો'શું મહત્વતું,
 પણ મોગિ થઈ વિમોગિપણું આ ટાળવું જીવત્વતું,

ભરવી ન ઝોળી, ભરમ ઝોળી, અંગે ભગવાંને ધર્યા,
 મિથ્યા બની સાધુ જગે કહો, કાર્ય જાં ઉંચા કર્યાં ?
 આવા થવાને બાવા માગી ખાતુ એનો સહેલ છે,
 પણ વ્યંહારે રહી ગુરુ ભક્તિ ઘડી, થતું માધુ એ મુશ્કેલ છે.
 મોટા થઈ સોટા ચલાવ્યા, રંડ રૈયતની પરે,
 ટોટા નથી એવા જનોના આ સમયમાં ભૂ પરે.
 લઇ લાંચ દેતાં આંચ કેના ન્યાયને જ્યાં ત્યાં કરી,
 ન્યાયી થવાનો ડોળ રાખે, તોય ઉર અડપદ ધરી.
 મોટા થવાતું એમ નહિ પણ, પુત્રને પિતા તણું,
 નિષ્પક્ષપાત પણે કરે જે ન્યાય ને મોટા ભણો.
 થઈ બ્રહ્મ પડીરે ભ્રમમાં, ભુલ્યા ઘણા નિજરૂપને,
 બની દિન યાચક યાચતા, ગણતા નહિ જે ભુપને.
 નિત્યકર્મના પણ મર્મ ના સમજે નહિ કંઈ લેશ તો,
 નસકોરાં ઝાલી, માળા ઘાલીને ભજવતા વેષ કે.
 ભણી કોઈ વળી ઇંગ્લીશ ભુલી ધ્વિના હા ! ભાનને
 શોખી થયા મઘ માંસના કે, રીઝયા વેશ્યા ગાનમેં,
 કરવાને કે વ્યભિચાર સાથે ચારતો બે ચાર છે.
 ફરતા બળરે ખોલતા જો ચાર કયા ગુલબર છે,
 ઉડાવી લેમો-નેડ, ભરીને પેટ, રહા બિસકોટથી.
 રાજ થતા ખોઈ દામ તનની હામ છુટી લંગોટથી.
 આવા મનુષ્યોથી કહો શું થાય વિશ્વે ઉન્નતિ,
 રે ! રે ! દશા શી આર્ય ભૂમિની, દિન પ્રતિદિન અવનતિ.

કોહરા

જનકું શિર સદ્ગુરુ નહિ, સો જન કચ્ચા શિષ, ,
 સાચા સદ્ગુરુ વર્યે બિન, જીવ ભટકે દશ દિશ.
 સદ્ગુરુ બોધ થયા થકી, શુદ્ધ મકી ઋષિરાય,
 થયા ઘણા નુગરા જનો, મળતાં સદ્ગુરુ છાય.
 કહે કોઈ જન ગુરુ તણી, સ્પૃહા નથી હે ભાઈ,
 આત્મજ્ઞાન પ્રકટયા થકી, સદ્ગુરુ જરૂર નાહિ.

સાગરમેં હોડી ફીરે, કોઈ હંકારનહાર,
 નહિતર જીવ કિસીસે તરે, કરો પ્રજા બિચાર.
 આ સંસાર સમુદ્ર હૈ, ભક્તિરૂપી હૈ નાવ,
 હંકારનહારા ગુરુ ઉનકી ધુન્ય લગાવ.
 માને તુગરા મન મહિ, તનકી કરે ન ખોજ,
 ડોળે કહાપણુ આગવા, ઉપાડે શિરપર ખોજ.
 મેં કર્તા, લોકતા હું મેં, હમ હૈ ઇશ અવતાર, -
 સાચા સદ્ગુરુ બ્રહ્મ મેં, સ્પૃહા ન કિસીકી ચાર.
 એમ કહીને આ જગે, ચલવે સમાજ ઝાંઝ,
 પણુ ભાગી જશે સઘ એ, પંથ નાવ બિચમાંજ.
 ગોપ બિણુ સખ ગઉ જુઓ, બનમાં બિખરઈ બાય,
 ગુરુ ભન કહો કયાં સુધી ચલે, સમાજ આ જગમાંય.
 જીવ લોહ કે રૂપ હૈ, પારસમણિ ગુરુ રાય,
 ઉનકી પુણુ કૃપા વડે, જીવ શિવ બન બાય.
 સાચા સદ્ગુરુ બ્રહ્મમેં દેખ્યા નરહરિ રાય,
 ઉપેન્દ્ર પ્રજુ, સાધક શિરે, ધન્ય ? ભાગ્ય જગમાંય.
 પ્રજુને સઉ અનુકુળ છે, માટે કર પ્રજુ શેવ,
 તુજને પણુ અનુકુળ થશે, ફળશે નરહરિ દેવ.
 નરપતિ નિજ સત્તા થકી, કરે વિશ્વપર રાજ,
 એવાં અતિ બ્રહ્માંડ પર, શ્રીનૃસિંહ સામ્રાજ્ય.
 ધનપતિ જે નવ કરી શકે, કરે તે પ્રજુનો ભક્ત,
 કોથી પણુ નવ ડરી શકે, ભલે રૂઠે સઉ જગત.
 પરમાત્માતો એક છે, પણુ ધરી વિદ્યુવિધ રૂપ,
 જગમાં નિવસ્યા સઉ સ્થળે, કોટી બ્રહ્મના ભૂપ.
 સ્થિતિ હમારી મસ્ત હૈ, આનંદે ભરપુર,
 ધુન્ય લગી હરિ નામકી, બન્યા હું અળ ચકચુર.

સમાપ્ત.

દિવ્ય મૂર્તિ.

(લેખક-શ્રીમદ ડિપેન્ડ લાયવાળ)

શ્રી વિષ્ણુજી સ્મરણ કરીને સહાય અપવાના છે. આ પ્રકારે કરવામાં આવ્યું છે. આપણે રસના લીને કરી ક્ષતિ સમીપ પાનમ લક્ષ્મી સ્થાપનાર નવલકથા આ વિના બીજી નમો લાગ્યે જ કિંમત રૂ. ૧-૦-૦.

વ્યવસ્થાપક, મહાકાલ વડોદરા.

શ્રીમહાકાલ.

જ્યાં સુધી શ્રીમહાકાલ તમારા પાંચવામાં નથી આવ્યું, સુધી શુભરાતી લાપામાં સર્વોત્તમ માસિક કેવું હોય છે. તેના તમને અનુભવ થયો નથી. આ માસિક મોટા ૪૦ પૃષ્ઠ છે, અને તે ચોવિસ વર્ષની પ્રકટ થાય છે. તેમાં મનુષ્યની સારીત્તિ, મનસિક તથા અભ્યાસિક ચતુર્તા થવાના ઉપાયો એટલા તો પ્રસર્ય પ્રકારે વર્ણવવામાં આવે છે કે વિદ્યાનગરમાં શ્રીમહાકાલ આજે પ્રથમ પત્રિત્તિ લેખ્યા છે. પાંચાવ પ્રજામાં જે જે નવા નિર્માણ પ્રતિ જે, તે સર્વની તથા અપણા દેશની તત્ત્વો જનું રક્ષણ અનેક પાત્ર રા. તેમાં વર્ણવવામાં આવે છે. પોરટેજના જે આના મોકલવાથી નમુનાને, આકે મોકલવામાં આવશે. તે વાંચતાં તમારી ખાતરી થશે કે તેને વાંચ્યા વિના તમારે ચાલ તેમ નથી. એક વાર તેને વાંચ્યા પછી બીજું કોઈ માસિક વાંચવાનું તમને લાગ્યે જ નમન થશે. વાર્ષિક લવાજમ દપાલ અર્થસાથે રૂ. ૨-૦-૦.

વ્યવસ્થાપક “ મહાકાલ ” વડોદરા.

શ્રીપ્રાતઃકાલ.

આ મોટા ૩૨ પૃષ્ઠ માસિક છે. મહાકાલની પૃષ્ઠ આ માસિક પણ દિવસસુધા અધિકારિવર્ગીતરથી પ્રકટ થાય છે. શ્રીમહાકાલમાં જે સિદ્ધિ તો અર્થવામાં આવે છે તે જ સિદ્ધિ તો આ માસિકમાં પણ પ્રકારાંતરે અર્થવામાં આવે છે. પોરટેજના જે આના મોકલવાથી નમુનાને આકે મોકલવામાં આવશે. એક વાર તમે તેના માહક થશો તો પછી બીજું માસિક લાગ્યે જ ખરીદશો. વાર્ષિક લવાજમ પોરટેજ સાથે રૂ. ૧-૮-૦ અમાઉથી.

વ્યવસ્થાપક ‘ પ્રાતઃકાલ ’, વડોદરા.

